

Bartholin, Thomas

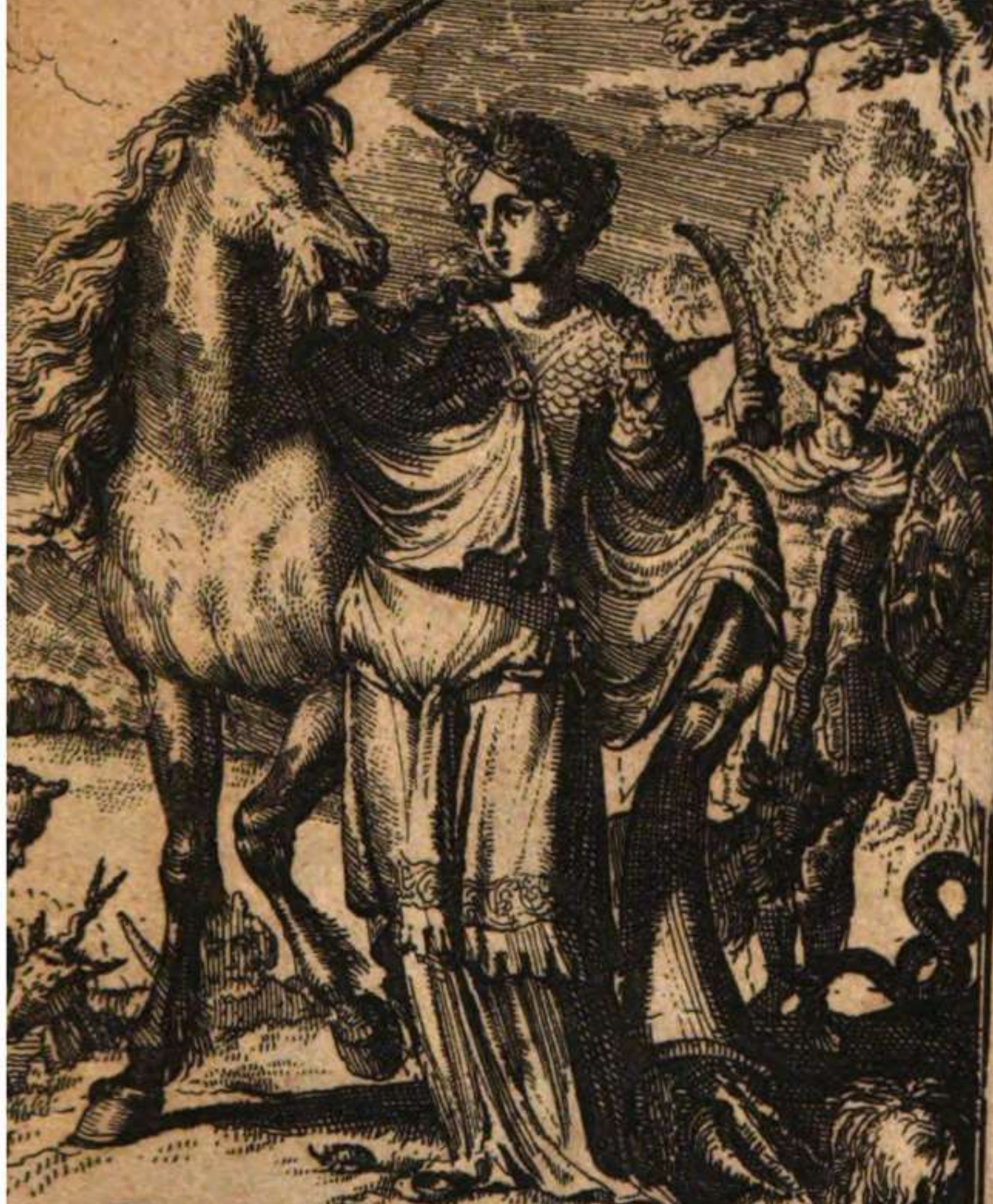
Thomae Bartholini De Unicornu Observationes Novae

Amstelaedami 1678

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/Philos.2789

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11111527-2

TH. BARTHOLINI
DE
UNICORNU

OBSERVATIONES.

R. de Hooge
fecit

THOMÆ BARTHOLINI
DE
UNICORNU

OBSERVATIONES NOVÆ.

*Secunda editione Auctiores &
emendatiores editæ à Filio*

CASPARO BARTHOLINO.

AMSTELÆDAMI,
JH. WETSTENIUM,

MDCCLXXVIII.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
HEROI

DN. FRIDERICO

COMITI AB AHLEFELDT,
LANGELAND ET RIXINGEN
BARONI IN MOERSBURG
GRAVENSTEINII UTRIUSQUE
SEEGARDIÆ BALGARDIÆ
ET WILTNUSSI DOMINO
ORDINIS ELEPHANTIS EQUITI
SACR. REG. MAJEST.

DAN. ET NORW.

CANCELLARIO MAGNO
CONSILIARIO INTIMO
STATUS ET PROVINCIALI;
PRÆSIDI IN COLLEGIO
STATUS ET CANCELLARIÆ
IN DUCATIBUS SLESVICI
ET HOLSATIÆ
REGIO VICARIO
STEINBURGI ET IN
DITHMARSIA
GUBERNATORI ET PRÆFECTO
ACADEMIÆ REGIÆ
HAFNIENSIS
PATRONO BENIGNISSIMO

ILLUSTRE HOC MARIS
BOREALIS SPOLIUM
DECANTATUM TOT
ELOGIIS AMULETUM
NATURÆ ARCANUM
VENENORUM OPPROBRIUM
FORTITUDINIS SYMBOLUM
SECLORUM LUSUM
A PARENTE OLIM ILLUSTRATUM
UNICORNU
ET QUICQUID PRÆTEREA
DE SOLO CORNU
VEL DEPRÆDICANT
ANNALES GENTIUM
VEL ÆSTIMANT NOSTRI
A SE VERO AUCTUM ET
EXPOSITUM
IN DEBITÆ VENERATIONIS
SIGNUM
NOVI ANNI EXORDIO
QUOD FORTUNATUM ILLUSTRISSIMÆ
ILLIUS FAMILIÆ VOVET

L. M. Q. D.

ROMÆ CAL. JAN. clb Idc LXXVII.

CASP. BARTHOLINUS THOM. FIL.

PRÆFATIO AUTORIS
EDITIONIS PATAVINÆ
Anno cId Idc XLV.

TH. BARTHOLINUS
LECTORI SUO.

*Iraturum Te , mi Lector ,
animo vates præfagio teme-
ritatem in ætate , & auda-
ciam ferioribus alioquin an-
nis servandam , quia cornua ostendo &
largiorem frontem. Sed severius judi-
cium tantisper differ , donec speciem meam
detectâ larvâ pressius intuearis. Aper-
tam enim frontem gero , nec erubesco :
at cornua & aliena sunt , & , ut expe-
rieris , innoxia. Hæc sine fastu ullo , pu-
blicique amans ea sinceritate explico , quâ
apud innoxium nata ; illam verò de-
bita ætati mihiqve verecundia subdu-
cam , si bilem cuiquam moverit. Sed
frustra publicum fugiunt , quum nec
frons servilibus notis , picti Gelonis in-
star , sit signata , nec cornua fenum
gerant*

A U T O R I S

gerant simplicitate innocentiam nacta,
quia solitaria in alios potius, quam se,
salutarem vim vertant. Animus ta-
men dicat cornua nostra, quanquam
aliena & sine offensa, Parentem peti-
tura, frontemque spatiosam eruditis
invisam fore, quibus ex etate & genii
benignioris ductu pares huic labores ex-
surgunt. Cornibus sanè ea natura obvenit
conditio, ut decidant subinde & renascan-
tur, colorem mutant & obtundantur, va-
riasque etatum flexu vices agant. Ego cu-
rioso impetu decidua collegi & reliquias,
cornuumque frustula ad novum germen
instruxi, iis quam similimus, qui invete-
ratos fractosque ramos vel nova adornant
insertione, vel in domesticum precium
convertunt. Rem omnem sine verborum
ambage expediam. Paucas de Unicorni
pagellas gravioribus impeditis negotiis in
publicum fugiente calamo emiserat Pa-
rens, eo applausu, ut in hoc argumen-
ti genere palmam meruerit & benevolas
universi orbis voces, quod primus velut
arbiter de Cornuum veritate inter dissi-
dentes

P R Æ F A T I O.

dentes Andreæ Baccium & Marinum certo experimento constituerit, quibus ita adhaerit, ut neutri tamen astipularetur. Neque enim quæ de solo cornu ferebat fama sæculumque prius omnia cum Baccio credebatur, neque summâ veterum injuriâ cum Marino ad extremum alterum prolapsus cuncta σκεπτικῶς in dubium vocabatur, sed medio usus temperamento Cornu animalque probavit, virtutem autem plenis olim buccis decantatam justis de causis habuit suspectam. Scilicet hinc ingeniorum æstimamus felicitatem omnia æqua lance expendere, & de ipsis recte judicare, quod interioris animæ opus sensuum dexteritate fultum, quo quicumque caret frustra in accurato rerum seriarum examine locum expectat. Baccium Marinumque sequuti Gesnerus & Aldrovandus utriusque ævi Plinij, quum universam Naturæ historiam suis operibus meditarentur compleri, singula accuratiori judicio scrutari non potuerunt. Unde hic Marinum reddidit, cujus videbatur partes sequi,

A U T O R I S

& Latio donavit quem sibi adoptaverat. Idem saxum volvens Jo. Bapt. Sylvaticus, inter suos princeps, Baeciana argumenta & ingenuè refert & refellit ingeniosè, in cæteris perfectus, si ad alias Monocerotum species diverfisset. Ex eo extitere nulli qui in hac palæstra nomen suum profiterentur, quod confectum negocium crederent tantorum hominum concursu. Nec tamen palma sublata aliquid conaturis. Unde nobis renatus quoque animus, crescentibus ad novum spectaculum cornubus nunquam in Amphitheatro visis, quæurgens Syriæ æstus nuper, quum alia vehementius liquefcerent, & nos alioquin communi torpore subsideremus, prima protrusit, sparsimque ad Parentis Opusculum nobis in itinere notata, ad certas Observationum classes reduxit: quæ ut vides tædiosi fuerunt otii potius quam debitæ diligentie, novæque facili tua venia dici merentur, quod nihil fere à Parente antea notatum ingloriâ repetitione transcripserim, nec quidquam quod ad perfectam Monocerotum omnium ideam

P R Æ F A T I O.

ideam faciat , omiserim , aliis plura non debens quam sine ære nomen. Marinum puto, Baccium & Aldrovandum aliosque hujus commatis , quibus placidam ἐπίκερτον ea modestia mutuor , quæ ἀκέρετον decuit , quum neque Αἰταον sim , neque Ammonius , quorum hic naturæ , ille fortunæ debuit ornatum. Utrique profectò ego ex ratione temperarem , si vel Deus essem , vel Deam contemplarer. Ex qua animi constantia aliquid nobis promittimus , qui opus damus cornutum sine cornubus & offensa , cornua sed sola & insititia , frontem demum eo sinceritatis colore , quem à tua facilitate exspecto.

HENR.

HENR. WETSTENIUS
LECTORIS.

 Tertius jam labitur annus ex quo Clariss. D. D. CASPARUS BARTHOLINUS Th. F. hasce oras derelicturus tractatum hunc de *Unicornu* à se emendatum & auctum ANDREÆ FRISIO Bibliopolæ accuratissimo nec perfunctoriè docto, excudendum tradidit. Susceperat hic namque id negotii, nil aliud animo volvens nisi absolutis ab eodem Clariss. Auctore partim exaratis, partim emendatis Tractatibus tribus de *Armillis, Puerperio, & Inauribus Veterum*, & hunc prælo committere. Verùm alia jubebant fata! Paulo pòst enim calculo laborare cœpit, cumque per quinque sexve menses cum gravissimo hoc morbo magnisque cruciatibus colluctatus esset, tandem morti cessit. Exiit, inquam, hic noster à nobis, quibus magnum sui desiderium, sibi que æternam

ex

ex doctissimis nitidissimisque editis libellis comparatam reliquit famam. Diu fluctuabant Hæredes antequam de distrahendo Bibliopolio ageretur, nec plus sesquiannum agimus, quum id maxima ex parte juri nostro cessit. Inter reliqua & *Cornua* hæc, de quibus edendis jam tum cogitabamus. Sed deërant varia operi perficiendo, nec ferebat occasio unde tam citò peterentur. Degebat nimirum tunc temporis Celeberr. D. AUCTOR Romæ, reliquas quoque Italiæ partes aditurus: unde paucos ante menses redux suppeditavit quæ absolvendo tractatui necessaria erant. Prodit ergò en! seseque tuo usui sistit, non ingratus ut spero hospes, quem proximè, faventibus superis, Tractatus de *Tibiis Veterum eorumque antiquo usu* ejusdem Auctoris Nostri sequetur. Tu LECTOR ERUDITE, labore nostro fruire, ac conatibus, quibus publico prodesse studemus, fave.

Εἰς

ΘΩΜΑ~Ν ΒΑΡΘΟΛΙ~ΝΟΝ,

τὸν πᾶιν, ὡς ἐμνησκίρωι ὁ γραφίντα.

Πρὸς Μῶμον.

Μῶμε, πρὸς Βαρθλῆνον αἰῖρα φδοῖα κέραι,
Ὡς μὴ τῶδε κέραι, μωρέ, σε τυψάμηναι.
Εἴς' ὁπόιητον, σιλπνόν τε, κὴ ἔξοχον ὄξυ,
Ὡς', εἴπερ βλάβη ἐγκραται, Μῶμε, τεὰ,
Λήψης χαῖαν ὁδὸν, κὴ οἱ μετόπισθε γένων)
Οὐ βλέψωσ' ἀγαθῶν βιβλία σ' ἰψάμηναι
Εἴθ' ἤμαρ καλοὶ κ' ἀγαθοὶ τοῖόνδε βιώσι,
Φήμι κὴ δόξω, Μῶσ', ἀνέχου σφετέρῃσιν.

Idem (sed paullo liberius) Latine.

Μομε, cave contra Barthlinum cornua tollas,
Ne læsus cornu te male jam feriat.
Nam factum affabre est, tersum est, & acumine
pollet,
Ut, si contingat viscera, Mome, tua,
Sis moriens morfurus humum, nec secla videbunt
Postera te egregiūm rodere scripta virūm.
O utinam docti tam tempora læta viderent,
Constaret Musis fama decusque suum.

M. SLADUS M. D.

IN-

I N D E X

C A P I T U M.

I. D E Hominibus Unicornibus.	I
I I. De Bicornibus.	15
I I I. Moyſis cornua expenduntur.	25
I V. Numquid Cornua Morbis accenſenda?	31
V. Cornuum Cauſæ.	37
V I. Animantia minora unico cornu prædi- ta.	41
V I I. Aves Unicornes.	44
V I I I. De Scarabæo Monocerote.	52
I X. De Reptilibus unius cornu.	57
X. Orygis Etymon, & ſpecies.	65
X I. Orygis deſcriptio.	74
X I I. De moribus Orygis.	83
X I I I. De occulta Orygis ſcientia.	92
X I V. Piſces Monocerotes.	102
X V. De Unicornu Groenlandico.	107
X V I. Boves Unicornes	125
X V I I. Aſini Monocerotis ſpecies.	133
XV I I I. De ejusdem cornu virtute.	142
X I X. Solius cornu Equi.	151
X X. Rhinocerotis nomina.	153
X X I. Rhinocerotis Deſcriptio.	161
XX I I. Monocerotis veri nomina.	175
XX I I I. De Unicornu in Cruce Chriſti.	183
XX I V. Monoceros verus varia authoritate aſſe- ritur.	196
XX V. Idem Rationibus evincitur.	222
XX V I. Monocerotis Forma.	238
XX V I I. Omnium Unicornuorum Examen:	251
XX V I I I. Mo-	

INDEX CAPITUM.

XXVIII.	Monocerotis Proprietates.	268
XXIX.	De Virtute Monocerotis.	275
XXX.	De Ufu Cornuum ad pocula.	304
XXXI.	Cornua pro ornamentis.	319
XXXII.	De Cornuum in Medicina usu.	322
XXXIII.	De Mensuris corneis.	335
XXXIV.	Cornea officinarum & sacrorum instrumenta.	340
XXXV.	De Cornu Cervino.	353
XXXVI.	De Ebore.	359
XXXVII.	De Unicornu fossili.	365

THOMÆ BARTHOLINI

CASP. F.

DE UNICORNU

OBSERVATIONES NOVÆ.

CAP. I.

Hominum Monocerotum exempla. Cornua frontis Albucasis. Heliodorus explicatus, Dionysisci. Cornicularii apud Ictos. Facies Didonis. Aliarum partium Cornua. Verrucæ.

 Ornutorum animantium, quæ solo cornu eminent, auspicaturo historiam, ab humano genere nobilitatis quodam jure ordiendum, in quo cornuum tuberibus nonnunquam ludit Natura,

A tura,

tura , ut variis exemplis observarunt *Amatus Lusitanus* in *Centuriis* , *Jacobus Dalechampius* ad *Plinium* , *Lycosthenes* , *Weinrichius* , *Paræus* , aliique quorum catalogum in *Opusculo* suo *Parens* texuit. Horum autem seriem auget princeps Gallicæ historiæ conditor *Jac. Aug. Thuanus* lib. 123. ubi *Francisci Troviluvii* Anno circiter 1599. per Galliam oberrantis cornu arietino è frontis media parte enato historiam intersperfit , qui multorum oculos simul meruit , & nummos. De quo ad *G. Fabricium Hildanum* quoque *Obs.* 25. *Cent.* 2. *Emanuelis Urstisii* extat *Epistola* , qui eundem *Parisiis* 1598. præsentibus *D. Jacobo Feschio* , & *Io. Echenstenio* discipulo suo & vidit & contrectavit. Planè eundem hunc *Franciscum* fuisse arbitror quem describit *Jo. Renodeus* lib. 3. *M.M.* c. 21. *Pro monstro habitus est rusticus quidam Canomanus , cujus fronti cornu adnatum crassissimum duos palmos longum , ad occiput incurvum Lutetiæ A. D. 1600. vidi- mus.* Parvo enim differt temporis inter-
vallo

vallo utriusque sæculi terminus. Neque
 memoriæ nostræ Monocerotes in utro-
 que sexu defuerunt. A nativitate pri-
 ma infanti productum lib. 3. Prax. Adm.
 Obs. 93. refert *Zacutus Lusitanus*, quod
 ex fronte primum duri nodi specie e-
 mersum paulatim in justam cornu ma-
 gnitudinem crevit, palmi dimidii lon-
 gitudine, juxta radicem amplum, in
 cuspide pollicis magni crassitie. Simile
 corniculum in frontis angulo parvum
 Carolo Sartori Neapolitano ad D. Do-
 minicum habitanti quoque observatum
 cervæ vel vitulæ junioris specie, de quo
Marcus Aurelius Severinus magnus Cam-
 panix Doctor cap. 25. de Nov. Abscess.
 retulit, qui quidem me præfente ad-
 huc superstes, lucem tamen fugit, nec
 à nobis videri voluit. Et pauci abhinc
 effluxerunt anni, quum in valetudina-
 rio Mediolanensi justæ ætatis puella in
 fronte cornu gestaret semipalmare, &
 una parte striatum, quod à *Matthæo Ber-
 gomete* Chirurgo ejus loci fuit detra-
 ctum. De alia puella Cornuta scriptum

promiserat *Paulus Lentulus* à *Fabricio Hildano* Cent. 4. Obs. 81. desideratum. Propinquius verò in eodem sexu sequiore nobis est exemplum Patavinæ cujusdam sacræ Virginis, à me eo nomine visæ, annorum 60. in Cœnobio S. Sophiæ, cui, precibus ejusdem victus, corniculatam epiphyfin excidit Vir summus *Joannes Veslingius*, quæ in frontis elatiore parte sinistrorsum enata fuerat, eadem cum vaccino cornu substantia, similique duritie, lentore & colore, ex ampliore basi paulatim in acumen sursum extollebatur extremo nonnihil inflexo, longitudine & latitudine digiti articulum adæquans. Purmerenti in septentrionali Hollandia, paupercula mulier *Margaretha Mainers* septuagenaria vixit, quæ viginti retrò annis, ex mœrore prodigi filii tumorem primò in dextrâ capitis parte supra musculum temporalem observaverat, qui in cornu tandem excreverat digitos duodecim longum, caprini cornu crassitie, duritie & similitudine. Ex temporum

porum ferè regione seu fincipite emergens reflectebatur, incurvabaturque, fursumque summum caput petebat, cui fe mobile applicabat, ut commodè vit-
tâ tegi poffet & occultari. Ad radi-
cem rubebat cutis & pruriebat, fiquè
rudiùs tractabatur, fanguinem proli-
ciebat. Inter caput & cornu primùm
vix digitus inferebatur, poftèa totam
manum admifit, quia continuò cresce-
bat. Invisi ipfam 1646. & ftudiosè lu-
ftрави, hancque fœminæ grandævæ ima-
ginem per pictorem exprefsi. Quæ
exempla præter miraculum dixeris, fi-
quidem ipfas frontis eminentias angula-
res cornua appellarit antiquitas; cujus
testis Chirurgorum Arabum princeps
Albucasis five ejus *Interpres*, qui part. 1.
Chir. c. 3. de modo cauteria applicandi
in totius capitis dolore, difertè id ex-
plicavit: *Deinde cauteria ipsum* (fcilicet
caput) *super omne cornu capitis fui caute-*
rio, donec pertranseat cutis. In qua no-
menclatura perfiftens ad calcem addit:
Oportet quod fit cauterium, quo cauteri-
zantur

zantur cornua capitis, & occiput ejus subtilius cauterio. Quæ loca de prominenti cranii frontis tubere benigna Doctorum venia interpretor. In aliis partibus *Exostosis* nominat *Galenus* lib. de Tum. c. 5. quanquam hæc ad morbum, illa ad naturam potius retulerim. Illas autem eminentias osseas seu ὀσώδεις ὑπεροχὰς *Dionysiscos* proprio vocabulo nuncupat *Auctor* Definitionum, *Galenus* putatus, monetque cornua quoque vocari ἀπὸ τῶν κέρασιν φορέντων ζώων κεκλιμένα. Quod & insinuat *Heliodorus* in Opere Chirurgico MS, in Bibliotheca Medicæ Florentiæ à me exscriptus. Ita enim ille in Capite περὶ ὀσώδους ὑπερφύσεως. ὅταν δὲ δύο ὑπερφύσεις γήυνῃται πλησιάζουσιν ταῖς κροτάφοις, κέρατα ταῦτά τινες εἰώθασιν ὀνομάζειν, ἔνιοι δὲ Διονυσιακὰς τὰς ἔτω πεπονθότας ἀνθρώπους περιηγόρεισαν. In quam sententiam pauca notavit in margine *Interpres* aliàs à nobis explicanda. Quod si altera duntaxat parte obortus sit osseus hic tumor, singulo numero *Dionysiscum* appellari posse concedit 10.

Phil. Ingrassias p. 372. At Dionysiaci nomen meruerunt, non ut arbitratur *idem*, & cum eo *Viri* non infimæ classis, à Satyris, quorum speciem referant, sed à Baccho Dionysiaco, cui cornua tota Paganorum secta appinxit. Quid enim cum Satyris Dionysio? nihil fanè magis quam cum Actæone, quibus cornua fuere communia. Atestæ prope fanum S. Mariæ Minoris in antiquo faxo insculpta visitur mulier binis cornibus mediæ Lunæ excavatum orbem referentibus. Quam & inducit in *Antiq. Atest.* *M. S. Hippolitus Angelerius*, Sed jam temporis edacitate obscuriora omnia aliis non comparentibus literis præter has:

V S

L M

Id est, voto suscepto vel vivens sibi locavit monumentum. Arbitror Junonem hic expressam fuisse, quam aliàs Romæ sic fronte lunata conspeximus.

Ibidem loci in eximio marmore [cujus

jus partem ediderat *Pignorius*] corniculum galeæ elegans observavi, cujus extremitatem aquilæ caput efformat. Cassis verò ita compactilis est, ut totum involvat caput solis oculorum orbitis orisque patulis foraminibus. Ut mirari subeat *Lipsum* qui lib. III. de Milit. Roman. Dial. 5. veteres clausas, ut nos, & vultui appressas galeas undique habuisse negavit. Reliquam marmoris partem exactè adeò delineavit *Herodotus* lib. VI. ut idem vidisse diceret. Quod à doctissimo calamo *Io. Bapt. Zoia* brevè expectamus clarius explicatum: in cuius ædes ingens hoc antiquitatis monumentum, non sine insigni lætitiæ sensu translatum vidi.

Cornutorum familiam, ut alios taceam, auget *Annæus Cornutus*, quo usum familiariter *Persium* veteres *Glossæ* referunt. Hunc verò à Nerone exilio mulctatum, teste *Dione*, felicissima sua Musa ita *Pagaginus Gaudentius* Vir infinitæ doctrinæ cap. 59. de Phil. orig. apud *Roman.* persequitur:

A 5

Nam:

Nam Nero Cornutum cultorem Palladis urbe

Ejicit, & Gyaris consensuisse jubet.

Sed quare cornutus? sectæ id suæ debuit. Stoicus enim erat, & firmioris animi.

Hujus generis cornutos apud alios legisse non memini. Monoceros quidem dictus Crater apud *Plinium* lib. 10. c. 43. eo quod deveheret in silvas corvos corniculis humerisque infidentes. Cornicula autem galeæ sunt cornua, quæ ad unitatis numerum reduxit orbis miraculum *Claudius Salmasius* ad Solinum. Idque jure meritissimo, quia ab unico illo galeæ cornu Monoceros dictus Crater, quod in galea *Livius* lib. 27. de Philippo Macedone confirmavit: *In arborem illatus impetu equi alterum cornu galeæ ad eminentem ramum perfregit.* Unde corniculo mereri apud *Tranquillum* de Orbilio Grammatico, & Cornicularius miles *Valerio Maximo* lib. 6. c. 1. de quo *Turnebus* l. 5. Adv. c. 10. Hincque Corniculariorum frequens
apud

apud *IC^{tos}* mentio, quos *Glossa* vetus *Accursii* jam adiutores Principis custodia dicit, vel officiales seu accensos attributosque Decurionibus, jam in bello militaribus Decurionibus accedentes. De prioribus Corniculariis extat *Leonis* privilegium *Cod. 12. §. 53. l. 1. post trans-actos corniculos nostram adorare purpuram volumus; quo honore perfunctis, cum jam missionem tenuerint, liberum otium damus.* Ubi quid sint Corniculi me doceant Juris Interpretes. Cornicularii alioquin apud eosdem sunt, qui vel cornu in acie gestabant, vel vota in aures judicum inflabant; sed eos hoc Codicis loco accipiendos negat *Antonius Nebrissensis.*

Umbram ficti Unicornis in crinibus expressit in Didone antiquitas, quæ Venetis forsan virginibus imitandi quondam exemplum dedit, Patavinisque Græcorum, & Trojanorum reliquiis, ut in cornua crines torquerent, servato adhuc in novis nuptis Venetiis more. Ejus vetustatis indicium præbet Dido-

nis cornutæ facies in numismate veteri apud *Angelicum Aprosum Vintimigliam* sacrorum profanorumque peritissimum, quanquam in alio argenteo nummo Romæ à me viso, crines cornua non monstrent, sed fasciolæ inclusi sculptorum arbitrio cernantur. Hoc crinium artificium frequentius imitabantur Romanorum altioris fortis feminae, modò cornuum figura, modo virilium cirrorum, ut in nummis *Æliæ Petinæ*, *Antoninæ*, *Statiliæ Messalinæ*, *Crispinæ*, *Didiæ*, *Helenæ Gallieni*, *Faustæ*, *Valeriæ*, *Constantiæ*, *Theodoræ*, *Sophiæ*, *Martinæ*, aliarumque delinearunt Antiquarii, & inter eos *Jac. de Strada Mantuanus*, è cujus Thesauro quas è regione vides nummorum delineationes deprompsimus.

Non tamen Caput solum Unicornium sedes habenda. Nam Romano cuidam superioribus annis è naso cornu excrevisse accepi. Ex dorso quoque emerfisse cornu *Scaliger* Pater Excerc. 199. sect. 5. retulit, & de alio scribit

Aben-

Abenzoar lib. 1. Theis. Tr. 6. l. 2. c. 5. cujus dorso concretum os instar cornu, non ita durum ut os naturale. Forſan cartilago prævia offium materia. Quid? quod de ſeipſo *Abenzoar* eodem loco narret, natum ſibi ſuper dorſum os graviter moleſtum. In quodam presbytero prodidit *Robertus Flud* l. 4. Anat. c. 8. lienem præter naturam auctum, in ſuperficie convexa plura cornua exturſcentia protuliſſe, quorum ſubſtantia tantâ fuerat duritie, ut vix ſcalpello ſcabi potuerint. In pedibus & manibus ſola quoque cornua eriguntur, præſertim ex Verrucis continuato tractu ob materiæ affinitatem induratis, ſicut id fratris ſui minimo digito quondam contigiffe narravit *Ludovicus Pouchius* Civis noſter, in ſpem patriæ feliciter ſurgens. Nec mirum quandoquidem ex Verrucarum genere Cornu poſſat *Ingraffias* in Avic. tr. 1. c. 1. de Tum. p. n. Articulorum cornua *Abensina* deſcribit l. 4. tr. 3. c. 14. *Cornua ſunt additiones ſpiſſæ, recurvæ, naſcentes ſuper juncturas, in extre-*
mi-

mitatibus. In calcaneo denique cuidam enatum cornu *Zacutus* lib. 2. Obs. 178. fidem facit, palmi longitudine, durum, solidum, densum, aculeis vestitum. Hæc prælo excesserant, quum de Viro quodam famam ad me perferret R. P. M. Franciscus Abrianus, cui cornu, non ita parvum ferrâ nuper *Vicentiæ* secundo eventu dissectum fuerat. Ex maxilla viri in *Helvetia* enatum cornu arietino simile vidit *Io. Casp. Bauhinus* *Basiliensium* Archiater, qui iconem ejusdem mihi transmisit sed jam deperditam.

CAP. II.

Bicornorum sylloge. Alexander cornutus. Harpocratis statua. Attilæ cornua unde? Ejusdem ferini mores, & de eo fabulæ. Cornua potentiae symbolum, superbiae, & maledicentiae. Barthius laudatus.

BIcorni facie alios eluxisse monumenta veterum sive ex ingenio ficta, sive veritate fulta, testantur. *Val. Max.* de Piet. in Patriam, Genitio Prætori

tori Cornua in capite emerfisse refert. Atque bicornem Monachum Benedictinum olim Patavii visum amicus noster *Io. Rhodius*, Patriæ decus, mihi testis est, nec bicornem tantum, sed ruminantem quoque non ob duplicem ventriculum, ut putaverat *Io. Thomas Minadous*, sed ob œsophagum musculi instar carnosum à dissecatore cadaveris *Francisco Plazzono* observatum. De quo ruminatore latè *Fabricius ab Aquapendente* lib. de Ventr. disputavit, cujus quoque fratrem cornu habuisse vestigia *Io. Prevotius* quondam monuerat, ut & Nobilem Patavinum. Plures quod per ordinem Naturæ non habuerunt, in certum Divinitatis argumentum sibi affinxerunt. In horum censu Alexandrum reperimus, Magnum à rerum gestarum gloria dictum, qui ut Jovis Ammonis crederetur filius, hujus cornua arietina vel assumpsit ipse, vel ab aliis data non repudiavit. Ad Ammonium enim Jovem Aries spectabat, quem umbilico tenus, autore *Q. Curtio*, referebat, qualem

lem & Venetiis, & apud majorem ætate & ingenio fratrem *Bartolum Bartholinum* in æneo toreumate pridem vidi. Unde Ammonius idem Corniger *Silio Italico* lib. 3.

— *nemorosaque regna*
Cornigeri Iovis.

Et ante :

Exin Cornigeri veneratus numinis aras
Captivis onerat donis.

Ita namque legendum, pro *Clavigeri*, optimè conjecit *Fr. Modius* in Nov. Lect. Epist. 34. Cornuficia apud Romanos familia à nummo Jovis Ammonis nomen meruit. De quo vide sis *Fulvium Ursinum*. Cornua Alexandri arietina duplici reposita loco animadverti, vel pone aures reflexa, vel à fronte summa ad aurium pinnam seu alam incedentia: illud frequentius in nummis occurrit & in marmore quodam vidisse me memini, hoc verò in numismate meo veteri invenias, quod hic ductu artificis depingendum curavi.

Non

Non abfimile est alterum Cl. V. 10. Rhodii modo laudati argenteum, nisi quod adverfa parte veterum Laferpitium accuratè monftret. E fronte feu potius capite medio, recto tractu extenduntur in denario ejufdem argenteo fupra caffidem erecta caput ambientem, quod Alexandri effe fufpikor ex fignato Philippi nomine. Quanquam enim Romani fit fæculi, ex Provinciis tamen nomina fubinde & Infcriptiones defumptas novum non fuit. Nifi ad caffidem hæc cornua referenda alibi in Nabide decantata à Silio l. 25.

Caffide cornigera dependens infula.

A quibus & Crater monoceros apud Plin-
nium

nium dictus, ut antea notavimus. Sed quod in statua Harpocratis dextro latere cornu specie ex galea dependens Melitæ apud *Io. Fr. Habelam* Virum humanissimum ostensum fuit, non tam galeæ corniculum, quam capillorum referre texturam judicavi. At in nummo Philippi cornua facilè capiti accommodarim, quum eâ formâ in effigie Attilæ fatalis Italiæ hostis producantur, quam *Paulus Iovius* in Elogiis exhibuit, bis à me in nummo visam, cujus exemplar diligentius delineatum cum Alexandri versâ paginâ exhibeo.

Attilæ similis est ille qui in lucerna Antiqua Atestæ nuper effossa cornibus binis & eminentibus auribus conspicitur, quam ad me *I. B. Zoja* Musarum gemma misit.

Sed cur Attilæ cornua? Factum id ejus forsan veneratione. Venerationi erat potentia, quam, ut res secundas, per cornua veteribus adumbratam ex *Plautino* Pseudolo notum Act. 4. sc. 3. ubi querela de Simia:

Ni-

*Nimis ego illum hominem metuo, &
formido male,*

*Ne malus item erga me sit, ut erga il-
lum fuit,*

*Ne in re secunda nunc mihi obvertat
cornua.*

Censuit id *Horatius* l. 3. Od. 21. de vini
effectibus :

Tu spem reducis mentibus anxiiis,

Viresque & addis cornua pauperi.

Potentiam notavit & ferum animum in
Gigantææ molis *Petronio Alexander*
Tassonus elegantissimus Poëta Cant. 6.
della Secc. n. 22.

Mà gli huomini mangiava, e distruggea

*Co' denti il ferro, e un corno in testa
havea.*

Quo respexerat *idem* Cant. 3. n. 13. de
Comite de la Roccha.

In testa un gran cimier di piume, e corna.

Quia, ut advertit in *Notis Gasp. Sal-
vianus* Vir Eruditus, cornu olim co-
ronæ seu imperii signum fuit, quod in
nobilitatis suæ argumentum in gen-
tilitiis signis adhuc Germani præferunt.

Nec

Nec in Dania infrequens, ut notavit vir semper laudandus *Olaus Worm*. Unde Oneirocriticum apud *Achmeten* c. 238. exstat signum, ex bovinorum cornuum numero imperium Principis alieni totidem annis determinare. Et c. 239. quicumque boves masculos vidit, de principibus eos intelligat, propter cornu. Fortasse tamen ad contumeliam magis hæc verterunt, quàm gloriam, ob pravam animi corporisque indolem, qua feritatem superbiamque præ se tulit, ut de eo *Iornandes*, *Priscus Historicus* & *Iuvenus Celi* *Callanus*, in *Historia Attilæ* MS olim *L. Pignorii*, nunc *Io. Rhodii*, certa fide narrant. Superbiæ autem hieroglyphicum est Cornu, apud labentis sæculi Christianos, quo rebus humanis Attila interfuit. *Martinus Lemovicenus* Epist. ad Tholosanos c. 4. *Nolite extollere cornu vestrum adversus veritatem Majestatis illius, quam semel per me cognovistis.* Consentit *Daniel Monachus* in *Vita Io. Climaci*: *Modice omnino edebat, ut ex hoc fastum atque elationis*

tionis cornu sapientissimè dejiceret. Cujus
notionis origo à priori, ut videtur, de-
pendet, quum plerumque rerum se-
cundarum felicitatem elatus animus se-
quatur. Denique Attilæ feritatem feri-
no vultu ingeniosè adumbrarunt, quem
notant laudati Iornandes & Iuvencus, ut
quia cætera cum belluis habuerit com-
munia, in capite cornuto eum nolue-
rint deficere. Ferinam capitis confor-
mationem hoc contextu aperit Iuvencus
MS: Corpore fuit brevis, staturâ tamen
justa. Lato pectore, capite grandi, ocu-
lis minutis, longis acutisque auribus hirsu-
tis & hispidis ut ferè ab omnibus Canrac di-
ceretur, rara barba, sed more suo demis-
sa, canis quidem asperis; sinus naso, colo-
re subrufus, moribus ferus, audaciæ pronus,
& verè originis suæ barbaræ signa vel linea-
menta demonstrans, ore parvo, latis ta-
men labiis, uno dentium qui foris eminebat
plus justo faciem dehonestante quantillum.
Fidem videtur excessisse auctor, ut apud
posterios patriæ suæ hosti invidiam con-
ciliaret. Quo errore quoque tenetur
in

in cantilenis *Roccus Arminensis* Patavinus, qui cane patre natum fingit, quem cum matre Virgine pulcherrima solum ad pudicitiae custodiam turri incluserat *Osdrubaldus Rex*, sive, ut in historia *Iornandis & Iuvenci* vocatur, *Mandulchus* vel *Mundzuccus*. Quanquam enim de *Perusianis & Sianitis Indiae* idem referat *Mart. Delrio*, monstrum tamen ex hac seminum diversorum mixtura productum iri ex *Volaterrano* lib. 24. *Io. Langio* 2. Epist. c. 9. *Polydoro Virgilio* lib. 3. de *Prod. & Fortumo Liceto* *Philosophorum Coryphæo* lib. 2. de *Monst.* c. 68. statuendum. Sed cornua in sinistrae famæ signum gestet *Atila* apud eos quos pari factorum ignominia signavit. Nam eo maledicentiae significatu alibi id vocis cepit *Apulejus* in *Apolo-*
logia: *superest ea pars Epistolæ, quæ si-*
militer pro me scripta in memetipsum ver-
tit cornua. Quo modo & *Flaccus* in *E-*
pod. 6. loqui amat ad *Cassium Seve-*
rum, quem canis nomine indigitat, ob
 maledicentiam:

Nam-

— *Namque in malos asperimus*

Parata tollo cornua.

Cui consonat Ennodius Ticinensis Ep. 61.

Ambitiosa fames lassato prodiga censu,

Cornibus insultat si taceat Dominus.

De fatuo verò homine loquitur, qui lingua sordidus horret, & pro epulis garrulitatem offert. Pro Dominus reponit Domino Vir infinitæ lectionis Casp. Barthius lib. 5 1. Adv. c. 17. licet nec vulgatam lectionem ineptam judicet.

CAP. III.

Moses cornutus vindicatur. Nummus ejusdem. Cornua capillis qua ratione assignent. Melitensis statua. Cornu pro splendore. Rabbinæ & Interpretes ea de re excutuntur.

AD Cornutorum seriem spectat & Divinus Legislator, quem à monte Sinai reducem cornutam secum tulisse faciem narrat Sacer Exodi textus, c. 3 4. si vulgatæ versionis credimus. Exinde pictorum ortus error, qui Moyfis faciem binis cornibus exornant. Quo

B vultu

vultu in nummo meo visitur exsculptus, in quem Romæ incidi, arietino cornu utrimque reflexo, quod in *Rhodiano* in rectum antèrius protenditur, habetque adversa parte Decalogi præceptum quo sculptilia damnantur. Idque in opprobrium Christianorum à Judæis factum arbitror: quos eo nomine male habere *Steuchus* auctor est, quòd cum cornibus Moysen Christiani depingant.

Et revera cornua capiti ejus hæsisse firmiter aliquibus persuasum, ut legi per eum latæ major accederet auctoritas, quod apud *Hen. Salmuth* Not. ad *Panciroli* Deperdita reperias.

Alii de concinnis Moysis capillis hæc cornua explicant. Crinium quippe artificium cornu appellat *Juvenalis*:

*Cæcula quis stupuit Germani lumina,
flavam
Cæsariem, & madido torquentis cornua
cirro?*

Et alibi — *cornua crinum*

Plexus in acutum inorti.

non dissentiente *Cælio Rhodigino* l. 30.

Lect. Ant. cap. 1. *scribunt nonnulli ex Grammaticis Græcis cornua item pro capillis posita inveniri, quia utraque eodem enascantur modo.* Tale crinium artificium novæ nuptæ Venetæ gestant, & de omnibus Arabiæ felicis incolis refert *Ludovicus Varithema* in Urbis Reami descriptione, cornua ex capillis more solenni portare. Quam conceptam de Moyse opinionem in ærea ejusdem statua magnifico opere Melitæ in templo Cathedrali D. Joannis 1550. erecta Galli sequuti sunt inflexis crinibus egregie cornua æmulantes, ut testes mecum esse possunt itineris comites D. *Joannes van Horn*, & *Theodorus Fuijen* consobrinus. Sed has de Moyse conjecturas facer textus pressius inspectus, & meliores interpretes de facili diffiant. Sine cornibus enim fuit Legislatores, quæ si auctoritatis gratia accepisset, frustra velamine abscondidisset illis, quibus monstranda fuerant, parumque modestè Jehovahæ remoto velo ostentasset. Crinium autem forma quæ fuerit, cum Scriptura

ra & nos tacere convenit. Profectò Cornua Moyfi assignata, nihil præter splendidiore radios, denotabant. Quippe apud Hebræorum gentem Cornu & Radius pari passu ambulant, quod Interpretes seduxit. Nam קרן per זהר *splenduit* exponunt, & Rabbi Kimchi idem verbi קרן à cornu derivat, R. Salomon verò per radios explicans vocat קרני ההור cornua magnificentiæ. Quos forsan imitaturi Latini modò cornutis luminosa, modo luminibus cornuta denotarunt. Lunam enim cornibus finxerunt, & versa vice. *Claudianus* l. 1. de Rapt. de Vitula:

— *pedibus quæ nondum proterit arva,
Nec nova lunata curvavit germina fron-*
tis.

Unde splendoris vocem cornubus applicat cervinis *Calphurnius* Ecl. 6.

— *micat acre caput.*

R. Salomoni concors est *Chaldaea* versio, quæ gloriam vocat faciei; ad aliorum Scripturæ locorum exemplum. Alibi enim קרן gloriam notat & decus quod ex luce elucescit. Ita Job xvi, 16. di-

citur : ועליתי בעפר קרני *Saccum consui super cutem meam, & operui cinere gloriam meam.* Ubi *Andreas Osiander* cornu transtulit, & *B. Hieronymus* carnem, quæ mente equidem ignoro, qui alioquin quaternis *Psalmodographi* locis rectè קרן cornu reddiderat. Explicant verò hanc lucem cornutam *Rabbini*, inprimis idem *Salomon*, quòd radii in cornu modum reflexi ex facie legiferi micuerint, sicut & solares radii cornua videntur vibrare. De qua splendentis faciei luce quum data industria pluribus *Lib. 1. de Luce Animantium cap. 14.* egerimus, temporis parci illuc Lectorem remittimus : inprimis ad secundam editionem *Hafniæ* procuratam, uti & ad *Miscellanea Medica de Morbis Biblicis*, ubi varia ad hanc rem spectantia attulimus.

CAP. IV.

Cornua an monstra, vel ægritudines. Vitium ex Digestis. Præſagium ex cornubus. Cornutorum curatio triplex. Cur homini denegata cornua. Minadoo succurritur in materia dentium, & de eisdem verus Aristotelis sensus.

AD vera humani generis cornua gradum referens, an ea variantis naturæ lusibus monstribusve annumeranda sint, an in numero morborum habenda, brevibus disquiram. *Scaliger* Pater *Excerc.* 199. sect. 5. in homine non monstrum, sed ægritudinem appellat. *Theodoricus* & *Lanfrancus* inter capitis affectus quoque adnumerant cum Testudine sive Talpa. Cum *Theodorico* & *Lanfranco* facit & *Casp. Hofmannus*, magnum Germaniæ lumen, qui cap. 6. §. 1. *Pathol. parvæ*, morbis in Numero eadem cum verrucis, clavis & poris serie cornua quibusdam adnata recenset. *Ingrassias* denique p. 15. secundæ satyrismi speciei accenset. Ego & monstrum esse, & morbum indubiè credo.

Monstrum quidem : quia cornua quadrupedum generi tantum propria sunt apud *Plinium* Lib. 11. c. 37. Actæonem enim & Cippum is etiam in Latina historia fabulosos retur. Ad hæc ordinaria naturæ lege carent, quæ ad omnes pari jure extenditur. Inter morbosas affectiones eo nomine collocanda, quod & numero naturales excedant partes, & subinde à consueto cornuum loco devient, medentisque curationem ad se trahant. Quia tamen non admodum actiones lædunt, nec mortis necessitatem inducunt, sed deformitatem potius elegantissimo hospitio conciliant & impedimentum, symptomatica libentius formæ dicerem, eoque loco haberem, quo Verrucas aliaque externi corporis dedecora. Vel fanè Vitium appellarem, quod ex *Tit. 16. ff. de Verb. sign. l. 101. §. 2.* perpetuum corporis dicitur impedimentum.

Præfagium ad fatorum eventum potius & mores spectat. Ferini enim sunt,
& si

& si credimus divinanti *Artemidoro* l. 1. *Oneir.* c. 41. cornua in somniis habere adnata animalis violenti, ἐπ' αὐτοῖς βιαίως θανάτους, ut plurimum decollationem, quæ his animantibus solet evenire. Unde forsan Boves in somno videre malum portendit apud *Astrampsychum* in *Jambicis*. Quamquam ex arietis cornubus in capite per quietem enatis dignitatem & pugnam adversus hostes augeretur c. 242. *Achmetes F. Setrim* ex Bibliotheca Regia à *Rigaltio* editus. Adeò hæc nihil nisi somnia.

In Cornuum Curatione omninò ad insertionis modum attendendum. Nam si ex cute interiori tantum connexione emergant, faciliorem manum experiuntur; si cranio arcta connexione jungantur, majoris negotii res erit; si denique ex cranio & medullari cerebri substantia componantur, curationis poenam morte luunt, ut *Amatus* Cent. 1. Cur. 51. advertit. Respicienda quoque cornuum diversitas. Leviora enim mite auxilium, duriora gravem medentis

manum postulant, si eam partis læsæ conditio admittit.

In levioribus ex cute adimendis consilio *Abenzoaris* insistas, qui cornu in dorso enatum crassa vacuantibus pharmacis & emplastris dissolventibus ipse sibi ademit. Superficiem cranii quæ tangunt, manu partim, partim ferro demetantur. *Matthæus Bergomas* puellæ Mediolanensis corniculum quum ferra frustra sæpius refecasset, recrescen-
te alio, vi manu radicitus avulsit, fœ-
minamque pristino decori restituit. Ferri usum quivis viderit, quem ignis sequitur necessitas. Quippe apud *Caprolum*, ex radice abscisso cornu san-
guis tam copiosè effluxit, ut cauterium actuale applicare necessum fuerit. Quod quum apud *Zacutum* lib. 2. Obs. 179. neglexerit quidam, mirum non sit e-
lapsis sex mensibus durius cornu, cras-
sius & aculeis acutissimis septum denuò surrexisse. Id artificii solita prudentia in moniali post sectionem adhibuit *Veslingius*, quumque chalcanthi spiritu
pro-

prohibere non posset quin denuo radiculae pullularent, admoto igne subito & dolorem compescuit & reliquias penitus eradicavit, ut præter cicatricem amplius advertamus nihil. Quòd si duplex hoc remedii genus subterfugiant delicatiores, ignitam ferram levi manu per partem eminentem inducerem, vel sine ferri horrendo aspectu ignem per fomitem filorum accenderem, quo gummata, verrucas, & scirrhosos tumores perfanatos apud *Severinum* conspexi. Continuata demum cranio cornua palliare præstat, quàm audaciori conatu ferro vitam rescare. Et hæc de morbis.

Cæterum quare cornuum eminentias perfectissimo homini provida natura inviderit, non una ratio occurrit. Primò enim & ingenio & arte ad occurrentium injuriarum vim depellendam instructus cornubus in tutelam non indiguit. Tantoque minus humanæ speciei conveniunt, quanto majori & impedimento & deformitate turparent.

Pressius tamen ex materiæ defectu pro homine pugnabimus. Cornuum enim terrena materia, & corpulenta ab *Aristotele* l. 3. de Part. c. 2. inducitur, qua grandiora abundant animalia. Homo autem diviniore originis subtili spirituum mixtura corporis crassitiem vel vincit vel temperat, & copiam, si qua sit, in dentes absumit, quorum cum cornibus, ex *Aristotelis* placito l. 3. de Hist. c. 9. eadem materia. Hunc optimo jure duplici ratione impugnat *Minadous* l. 1. Exter. Turpit. c. 12. quia diversa utriusque sit substantiæ conditio nec dentium defectus in cornibus compensetur. Promoveo *Minadoi* inceptum, quia cornua nec partes sint, ut dentes, nec vero nutritionis modo augentur. Unde quod ex dentibus desumpsi argumentum, pilis verius applicatur. Tandem cornuum concretionem & cranii densitas impedit, & venarum capitis exilitas. Illa quidem fuligines transmittit, sed nec crassiores, nec in cumulum glomeratos, hæc verò ob angu-

angustos ductus copiosius effundi materiam crassam non finit. Ex quibus cornutorum hominum exsurgit differentia & cornuum ratio. Vel enim fæculenta materia abundant & frigidiori, vel cranium tenuius deductum vel rarior dentium compages crassioris excrementi plusculum ad caput transmittit. Enimverò quod tradit *Philosophus* l. 3. Part. c. 2. Cornigerorum nullum utrinque dentatum esse, non de dentium ordine qui etiam cornigeris duplex, sed de ordinis utriusque raritate intelligendum existimo, quam in cornutis illis supradictis inde imaginor, quod vitam brevi filo terminarint.

CAP. V.

De causa Cornuum ab Aristotele & Æliano dissensus. Nova auctoris de cornuum materia opinio. Describitur Ingrassias. Cornuum ex imaginatione origo, & generationis modus.

Humanorum jam cornuum, quæ pro veris haberi possunt, originem

nem propius contemplabimur. Materiam ex alimenti reliquiis pilis unguibusque communem *Aristoteles*. l. 2. de generat. animal. cap. 6. sanguinem autem copiosum venarum turgentium *Ælianus* 12. de Animal. c. 20. invexit. Quorum uterque in remota subsistit materia, nec humoris sive alimentaris sive superflui speciem determinat. Gravius verò errat *Ælianus* quod alimentarium sanguinem excrementitiorum cornuum materiam statuerit, & quænam sanguinis sit pars, quæve species non explicarit. Rectius superfluitatem melancholicam in Exostosi nominat *Galenus* de Tumoribus: idque eo argumento, quod elephantiasi laborantibus ad tempora eveniant. Idem sentit & *Ingrassias* ex atrabilario succo originem repetens, nonnunquam & ab exficcata pituita, quod vel ideo applausum meretur, quia ut plurimum circa caput pituitæ sedem appareant, in fœminis quoque & ætate extrema. Idem ab utroque humore commixto postea

cla-

clarius deducit. Nos verò quamquam pituitosum glutinosumque succum primas hic partes agere credamus, omnium tamen humorum vices esse, glutinosæque pituitæ modo bilem misceri, modo succum atrum ex diverso cornuum colore concludimus : non quidem humores ipsos, sed humorum recrementa, sive ex vasis sive alendis partibus ejecta. Efficientem causam triplicem concipio, Calorem, Formam propriam, & Imaginationem, sive disjuncta hæc sint, sive consequentia. Imaginationem prægnantis etiam operari exemplo mulieris in Villa amœna docemur, quæ apud *Zacutum Lusitanum* referebat, se inter amplexus intenta mente picturam Unicornu, quæ prope erat, fuisse contemplatam. Cippi quoque Regis Italiæ cornua à matris imaginatione orta judicat *Hieronymus Montuus* de adm. facult. Cent. 1. §. 6. Non enim *Petrus Messias* hic audiendus, qui part. 2. c. 8. Sylv. Var. Lect. à propria Cippi imaginatione à viso bonum cer-

certamine hæc produxit. Cornutos autem parentes eadem facie Dionysiaca filios procreare non dubium, idque forma singulari, quam cornificam placet appellare. Calorem inter primaria agentia advocant alii: ego pro causa sine qua cornua non producuntur, expono. Hunc propter vehementiam operationis in juncturis cornua educere ex *Avicenna Ingrassias* scripsit, ob motum nempe, cujus ratione calefactæ juncturæ humorem attrahunt crassiores, in corpore forte abundantem; & ex attracto tenuiores partes discutientes in eam solidioris substantiæ densitatem compingunt. Quod opus formæ arbitror à prævio calore ex parte quam cornu texerat eductæ. Rationem generationis cornuum optimè explicavit *Ingrassias*, cui licet de juncturis solum sit sermo, inde tamen de reliquis cornibus fiet judicium. Hæc autem ejus sunt verba Lib. de Tum. mihi pag. 336. *Sunt instar cornuum in summo acutiores, quia tenuiores seu minus crassæ partes ad superiora magis*

gis eleuantur , nec ea pars adeo multum nutritur , in basi verò latiores , quia crassiores partes subsident , & nutritur viciniori. Summa verò extremitas deficiente eousque humoris penetratione gracilescit , magisque tamen interea durescit , ac ferè in lapidem convertitur , ob siccitatem quoque quasi convulsionem quandam passa recurvatur.

CAP. VI.

*Impropria Unicornia. Cornuum durities.
Cornus. Cornorum. Unicornuorum.*

QUod Capitis quasdam prominencias Infecta & Volatilia à maioribus , nominis similitudine , pro cornibus sibi apud Autores adaptarint , magna factum ingeniorum libertate arbitrator. Cornuum enim proprietas in duritie certa consistit , quam in inferioribus viventium generibus frustra exspectamus. Dura quippe cornu assimularunt vett. quanquam obscena mente , ut apud Ovid.

Et tumidum cornu durius inguen erat.

Et

Et *Cal. Aurel.* lib. 5. c. 9. Chron. tentionem autem fuisse veretri nimiam ut cornu putaretur. Ut inde etiam cornu fortitudinem compararint antiqui sapientes. Et sicca quæque eodem nomine insigniverunt. Apud *Catullum* Car. 23.

At qui corpora sicciora cornu,

Aut si quid magis aridum est, habetis.

Deest ipsis quoque finis cujus gratia protruduntur, quem ob imperfectam cornuum structuram non assequuntur. Gerunt enim, teste *Aristotele* lib. 3. de Part. Anim. cap. 2. quæ animal pariunt, cornua ad vim aut inferendam aut depellendam: quod nulli ex cæteris, quæ cornua habere dicuntur, contingit: nullum enim utitur cornibus, vel ad convincendum vel ad defendendum, quæ virium sunt officia. Additur ex *eodem* Lib. 2. de Hist. An. cap. 1. alia ratio, quod bisulca magna ex parte per naturam esse debeant quæ cornua gerunt, qualia nec volatilia sunt nec reptilia. Quid quod soli quadrupedum generi

generi cornua arctet Magnus Naturæ auctor *Plinius* Lib. 11. cap. 37. cujus hoc oraculum : *Cornua quidem multis & aquatiliū & marinorum & serpentium variis data sunt modis : sed quæ jure cornua intelligantur quadrupedum tantum generi.* Unde omnino ad institutum hoc *Aristoteles* Lib. 2. de Historia : *Quæ cornuta sunt, eadem omnino quadrupeda esse certum est ; nisi quod per translationem cornu habere dicatur : quemadmodum Ægyptiī de colubris Thebanis perhibent, quasi aliquid illis veluti vestigium cornus extuberet.* Placuit hic Interpreti *Theodoro Gaza* masculo genere & significato cornu efferre ex antiquo more, quem notavit *Priscianus* Lib. 6. Grammatices, sequunturque melioris notæ Scriptores, *Lucretius* Lib. 7. *Pharsal.* *Plinius* Major l. 20. c. 9. & 11. *Solinus* Polyhistor cap. 27 : circa extimum Syrtium cornum Berenicen civitatem alluit Lethon. *Plinius* denique Medicus, *Valerianus* eruditus dictus, Lib. 2. c. 21 : *Cornus cervinus potui datus adversus lumbricos & tineas*

magnum auxilium præstat. Unde Scribonio forsan *Compos. 60. generis plurium casus natus, Cornorum, pro quo alii cornuum dicerent. Nec multum abludit antiqua Bibliorum Versio in Vaticana Bibliotheca Breviariis hac in parte consona, quæ Unicornuorum vocem inflectit. Cæterum ne quid operis perfectioni desit, minutas illas Unicornium species persequar.*

CAP. VII.

Diversæ Avium Monocerotum species. Aldrovandus non sine Wormii elogio corrigitur.

AVes ordine primo collocantur, quas in Æthiopia Unicornes inveniri prodidit *Ælianus* Lib. 17. de Hist. Anim. cap. 10. Cui contrarius videtur *Aristoteles* Lib. 3. Hist. cap. 9. quum ungues, ungulas, cornua & rostrum ejusdem materiæ asserit, adeoque nullum in uno animalium junctim reperiri. Aves autem rostratæ cornu
ab.

absumpserunt causas , & sine cornu rostro se tuentur. Sed vocem cornu ampliori notione circumscripsit *Ælianus* pro quavis eminentia cornu æmula , quo significatu & nos capimus in præfenti negotio , qui avium propria cornua esse nulla , sed apophyses mox ostendemus. Cum *Æliano* facit *Andreas Marinus* in Libell. Ital. de Unicornu : sed quænam illæ sint , quarum meminit *Ælianus* juxta mecum ignorat. Gallinas eas esse initio arbitrabar , de quibus *Scaliger* Excerc. 231. num. 5. *Insula Catigan , quæ est in mari Sur , aves fert gallinæ magnitudine cornutas.* Rerum autem naturalium ævo nostro parens D. D. *Olaus Wormius* , Patriæ nostræ lumen , de illa Ave interpretatur , quam Indi Topau vocant , alii Rhinocerotem , cujus ideam ex transmissis picturis expressit *Ulysses Aldrovandus* Lib. 12. Ornithol. cap. 20. Sed malè. Accuratiùs hic lectoribus sisto , ut id ad vivum ex ipso cranio quod in musæo suo servat , deline-

lineatum mihi misit idem *Wormius*, cui à mercatoribus Danicis ex India Orientali reversis hoc cranium oblatum fuit. Apparere autem monet illud quod Cornu vocamus, propriè cornu non esse, sed molliorem apophysin quandam in cornu formam à natura effectam. In museo Academiae Hafniensis publico similia rostra suspensa monstrantur.

Rostrum singularis est elegantiae & coloribus variegatum, luteo, albicante, purpureo & nigro spectabile, magnitudine insigne, utpote quod pedem Romanum longitudine attingit, latitudine Uncias quinque. Cujus fusio-rem descriptionem ex Historia *Wormiani Musæi* instructissimi ipse hauriat Lector. An hæc illa avis Rhinoceros sit quæ in ipso volatu occisa dicitur, quum Turcam navali prælio superabant Christiani, divinandi libertas cuivis sit. Eam verò his coloribus depingit *Joannes Jonstonus* Thaummat. Class. sexta cap. 25. Caput duorum propemodum dodrantum cir-

ris ornatum nigris, altis, deorsum spectantibus. Rostrum propemodum dodrantes longum, recurvum, instar arcus cujuspiam. Cornu è fronte enascitur, & supinae rostri parti adheret magnæ molis, nam prope frontem palmum unum latum est.

Cornutarum avium exempla vix alia leguntur, nisi quæ gallorum castratorum ætas suppeditat in capite subinde cornu, vel huic quid similitimum protrudens. Gallos Unicornes & bicor-
nes Patavii vidimus & Venetiis, etiam ut ferebatur cornutis parentibus editos, à quibus tamen fallaciæ non aberat suspicio. Solent enim frequenter mulierculæ nostrates & veteratores alii calcaria gallorum radicitus evulsa in radices cristarum scarificatas ligatura inferere, donec cornu instar coalescant. Quæ imago quædam villicæ infitionis & curatorum reparationis dici potest. Genus hoc spectaculi splendida D. Tiberii Carrasse Bisidiani Principis, nobilitate generis & Rerum naturalium amore commendatissimi, aula Neapoli exhibet.

Sed

Sed longius ab arte aberat gallina *Michaëlis Mercati*, quam in horto Pontificis Belvedere Romæ aluit, colore nigro, magnitudine gallinæ Æthiopicæ, cornu unico vice cristæ in capite duritie ossæ conspicuam, ut *αὐτόπλης* *Ardens Etervus* in thes. gemm. c. 53. tradit. Quam cornu ideam pendula gallinarum Indicarum proboscis imitatur, Constanti-nopoli non ita pridem advectarum, quas falsò Meleagrides veterum censent nonnulli, quum veras Meleagrides apud *Marium Schipanium* redivivum Campaniæ Hippocratem Parthenope videre licuerit.

Cornu autem appellationem non mereri Caponum cornu persuadet *Aristoteles*, qui l. 9. hist. c. 50. cervis castratis negat cornua germinare. Sine dubio ob caloris masculi defectum, quo crassior frigidiorque materia destituta, nec extrema petit, nec in solidiorem formam compingitur. Quin tamen in caponibus ætatis progressu simile quid pullulet, nihil vetat, partim aucta feminali

materia crassiori, partim excitato calore antea suppresso, qui etiam ad pedes ungulata cornua calcariaque condensat, quò per naturæ suæ pondus vergunt. Si vera de Basilisco fama ex ovo galli senioris excluso, poterat indurata longiori ætate materia ad substantiam corneam à patre transferri, & in caput Basilisci exsurgere, quod galli calcaneo hæserat. Ea metamorphosis quanquam minus usitata sit, Basiliscum tamen unico in fronte cornu conspicuum Roma gentium naturæque Mater non ita pridem ea specie tulit, quam mihi pictor exhibuit.

Volantem Draconem suis coloribus depingit *Petr. Bellonius* l. 2. c. 70. ex Arabia in Ægyptum beneficio alarum delatum, sed caput nullo cornu asperum apparuit, nisi in sceleto quod Cardinali Eminentissimo *Francisco Barberino* donavit *Ludovicus XIII.* Galliarum Rex, cujus iconem ex Musæo *Thobiæ Aldini*, hanc damus.

Illi parum absimilis est alter minor ex
India

India Orientali à Patre quodam Societatis Jesu ad *Fr. Corvinum* Canonicum Romanum planè curiosum allatus, nisi quod ambigua naturæ terras mareque pro lubitu legat, licet in aquis sæpius versetur umbilicato ventre & aptis pedibus adjutus. Hujus æmulam figuram non rarò impostores arte effingunt. Pro vero Monspelii ejus generis alius mihi fratrique amantissimo *Casp. Bartholino* monstrabatur.

CAP. VIII.

Scarabæi Monocerotis Historia, ejusque ex Mexicano Autore usus novus.

INferioris classis Unicornu speciem Insectum constituit volatile, quod Scarabæum appellare ausim. Cornutos Scarabæos duplici eminentia Cervos volantes vocant Galli, ac Belgæ, Germani *Schröter*, quorum cornua chelas potius dicendas arbitratur subtilis *Scaliger* Excerc. 194. numero 2. quia harum usus, ut Cancris, sit brachiorum, contra

tra ac id volebat *Plinius* l. 11. cap. 28. de Scarabæis : His negatus aculeus. Sed in quodam genere eorum grandi cornua prælonga , bisulcis dentata forcipibus in cacumine cum libuit ad morsum coeuntibus. Unicornis verò tanto cense-
tur rarior , quanto apud Auctores nostros magis ignoratur. Frequens tamen in Illyricis volat, & A. C. 1643. me præ-
sente , in Italia , superiorique in hortis Patriæ nostræ quotidianum monuit me nunquam satis laudandus *Wormius* , ut ob rei visæ memoriam aliquot in selectissima Technicotheca sua reposuerit. In Campania Salernum inter & Neapolim peregrinantibus nobis occurrit ea facie , qua depinximus. Unicornem vocavi præter Doctissimorum *Aldrovandi* & *Imperati* sententiam , quibus nomine Rhinocerotis rectius fortasse venit depictus , licet insectis nares minus propriè assignentur , & huic Scarabæo Cornu à toto capite ortum videatur , quod radice amplitudinem superat. Iconem accuratè expressit *Ferran-*

54 TH. BARTHOLINI
tes Imperatus in calce Musæi Neapolita-
ni, nos verò quam hic ob oculos fisti-
mus, Consobrino fraternis nominibus
amando *Thomæ Fuirenio* referimus acce-
ptum.

Magnitudine, ut videtur, amygdalam
excedit, exiguo capite & acuto. Cornu
recta inflexum, cui parvi subjacent ocu-
li, pro corpusculi tamen exilitate ma-
gnum, radice arctius caput complecti-
tur, à quo in acumen, latius quam cras-
sum, exsurgit. Binæ in dorso eminen-
tiæ reliquo corpore communi radice su-
per-

perstantes , à quibus ad cornu veluti equitantis sella glabro ductu & proclivi exporrigitur. Has alæ totidem excipiunt , reliquum dorfi & caudæ accurato flexu claudentes, sed ad volandum, ut testatur *Imperatus* , pigriores. Interiori parte triplicem utrimque pedum ordinem monstrat duabus articulationibus distinctum , & pilis subtilibus refertum , continuantur à secundo pedum pari ad extremam partem juncturæ octo per transversum excurrentes , quarum primæ duæ & extrema latiores, pilis verò omnes hirsutæ præter ultimam. Color castaneum imitatur, in alis clarior & juncturis , obscurior in dorso , capite & ex eo profluente Cornu , tota vero corporis compages naturæ singulare artificium æmulatur.

Quis hujus Unicornis sit usus, à nullo adhuc memoriæ proditum. Colligere tamen aliquid licet ex Historia Mexicana , quam ex Autographo Auctoris in Bibliotheca Escuriali describendam curavit Eques genere , & Virtute maxi-

mus *Cassianus à Puteo*, *Joannis Eusebii Nierenbergii* Scholiis postea illustratam. In ea quippe historia cap. 21. Insect: Veneri prodesse cornua Scarabæi dicuntur: *Reperiuntur*, ait, *apud Novam Hispaniam* plura *Scarabæorum* genera, quorum *derasa devorataque ex Aqua Cornua Venerem* dicuntur *mirum in modum excitare*. Alios tamen in usus cornua Cervi volantis trahuntur, ad spasmum nempe, teste *Baccio*. *Rhinocerotis* insecti aliud genus, depictum ex *Galliis*, *Magno Viro Olao Wormio* transmisit *Nobiliss. Petr. Charisius*, cornu ostendens in extremitate bifidum & in dorso gibberum valdè eminentem bifidum quoque. A nemine depictum videtur animal, magnitudine & reliquis lineamentis cum eo convenire certum est quod proposuimus.

CAP. IX.

Cornutum Cardani insectum. Bucampe depingitur. Bæ augendi particula. Cur ea in cauda cornu gerat, in capite alia. Monocerotes Viperae & Rhinocerotes.

T Andem Unicornua reptilia inter ignobilia reponuntur laxa vocis notione. In censu horum sunt Serpentes & vermes alii. Serpentium cornutorum historiam accuratè inter reliqua pertexuerunt *Albertus Magnus* & *Ulysses Aldrovandus* : ad quos Lectorem, ne actum agam, remitto. Unicornuum insectorum quædam genera ab illis omissa stricto stylo afferam. Ex Subtilitatibus nota *Cardani* observatio, è solani foliis vermem viridem & croceo colore distinctum prodire, cornu in fronte gerentem digiti longitudine croceum, sive is à putredine oriatur, ut *Cardanus* credidit, sive ex rore & Sole, ut *Scaliger*, sive denique ex latente unicornis vermis seminio generetur, ut ex principiis ejusdem & *Danielis Sennerti*

arbitramur , hujus loci non est , nec instituti. Singularis huc spectat Erucæ species , quam Βυκάμπη κεράτις , Bucampen Cornutam appellat Naturæ Consultus *Fabius Columna* cap. 20. Observationum Aquat. & Terrestr. Mihi Unicornem esse eique optimè annumerari posse, non absque conjectura visum; quanquam neque cornuta dici mereatur, si rem cum Aristotele ex æquo pensemus. Κάμπη autem Latina consuetudine *Eruca* dicitur, olera herbasque usuales depascens, quam duobus cornibus insignem horti nostri sæpius suo malo experiuntur. Reliquas autem magnitudine exsuperat hæc Columniana, unde & Βυκάμπη vocavit *Auctor*, addito Βυ, solita augendi particula, ex Græco mutilata. Qua mente Βυφάγος edax in *Græcis Epigrammatis* vocatur, & ab *Hesychio* in Lexico per Βύβωσιν voracitas notatur, unde Bulimum excedentem edendi appetitum à Βυ augendi particula & λιμός derivavit *Serapion* post *S. Festum*, similique licentia cele-

lebrī Junonem epitheto Poëtarum primus *Homerus* prosequitur, ut *Βοῶπις* seu bovinis oculis magnifice sit, quos in pulchritudinis argumentum trahebant antiqui formarum spectatores. Harum Unicornium Erucarum numerum prope Cirinolam Septembri mense per inculta loca & semitas ubique maximum replevisse suo tempore testatur laudatus *Columna*, qui in describendo colore illarum & structura operosus pariter est & accuratus. Nos cum tantum de Cornu isto audiamus, quod ab antiquiorum nullo descriptum fuit: *Crassius est corpus in posterioribus decrescens paulatim ad caput usque, ut circa illud dimidia sit proportione, quod durum, læve, conchula convexam partem effigie atque nigris lineis, quibus veluti striis depingitur, representans. Cornu supra anum semiunciali longitudine, recurvum, nigrum, durum, cornea substantia, læve atque acutum, sed innocuum: molestiam cum attulissemus animali, atque etiam ligno cornu elato, nihil illo ad defensam utebatur, nec movebat, sed corpore*

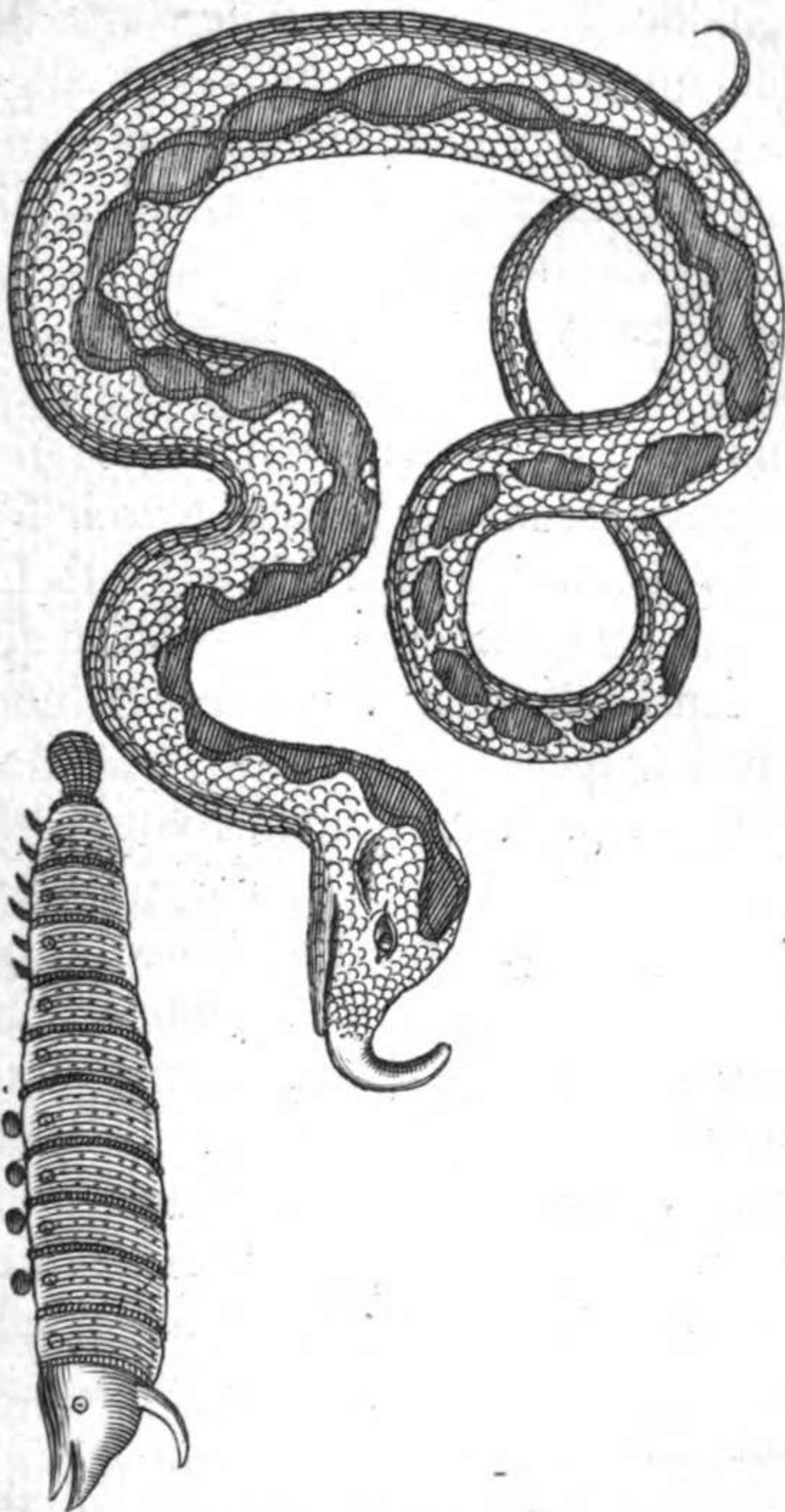
toto à capite nunc dextra, nunc sinistra repente torquebatur, atque ore quod durum est, mordere, atque rodere Aphodeli caulem siccum quo infestabamus, videbatur, &c. In qua Cornu delineatione, & situs & durities peculiaris observationem merentur. Hac enim à reliquis repentibus distinguitur cornu molle ad reliqui corpusculi flacciditatem gerentibus, illo verò ab universa Cornutorum familia discrepat, quæ in fronte inimicitias hâget, ut in erecto quovis probat *Ennius*. Rectè enim Natura in aliis per cornu capita distinxit, quia imbecillima pars hac qualicumque tutela indiget, quod perspicacior ingenio *Aristoteles* advertit lib. 3. de Part. cap. 2. Rectè capiti cornua mandavit, nec, ut *Æsopi* Momus vitiò dat, quod taurus non in armis cornua gerat, unde ferire vehementius possit, sed capite corporis parte imbecillima, non enim ingenio perspicaci ille Momus hæc deprehendit. Ut enim si in alia quavis parte cornua haberentur, frustra ponderi essent, nulla
in

in re utilia, multa etiam officia impedirent. Addit ex commoditate aliud argumentum Philosophus: quum careant manibus, & nec pedibus imis affixa gerere possint neque genibus (flexus enim impediretur) capite gerant necesse est, quemadmodum à Natura constitutum est, quin etiam ad cæteras corporis motiones, ita maximè geri sine ullo impedimento possunt. Quæcunque autem de pedibus & genibus dicuntur, de cauda debent quoque explicari, quæ ad cornu gerendum minus apta censetur, quia à capite remotior certos ictus non vibrat. De Insectis tamen flexile quæqua versum corpus pro arbitrio totum moventibus imbecillior fortassis foret Aristotelis ratio. Figuram Unicornis Erucæ infra exhibebo, in qua omisit *Columna* variam ordinatamque macularum diversarum seriem per internodia conspicuam, ut harum Erucarum frequentior in horto suo spectator *Carolus Avantius Rhodiginus* Medicæ rei & Naturæ Doctissimus monuit, quam

ideo post Columnam auctius expressi.

Cornu ad anum in Insecto relegatum à Natura ea potissimum de causa imaginor, quod caput aliis munimentis tectum & tutum cornuum ope non indigeat, sui que defensionem ore duro teneat, unde excrementi crassioris superfluum vim non pro auxilio ad caput, sed pro expurgatione corpusculi ad ani extremas partes amandavit, quæ recipiendo cornu sua magnitudine, ut in icone apparet, donatæ, pondus hoc facilius sustinent. Oneri quidem videntur esse, & animalis motum impedire, sed id data operâ molita est Natura, ut velocitatis modum hoc pacto temperaret iis, quibus motus celeritas minus necessaria, quadrupedibus contra ad anteriora congeffit duriores cornuum substantiam, ut necessarium cursum velut inclinato pondere promoveret.

Monocerotes verò Viperas & aspides pauci attigerunt quod vix oculos curiosorum subierint. Viperarum tamen Unicornium duplex genus investigavi,
Rhi-

Rhinocerotis pariter & Monocerotis. Rhinocerotes noctis colore formidandas, quas Mamelikias sive regias vulgus Ægyptium nuncupat, teterrimo veneno prædita apud circumforaneos Cahiri aliquoties conspexit *Joan. Veslingius*, quibus Cleopatram usam fuisse memorabant. Earum unam argenteis purpureisque maculis insignem inter icones rario-
rum plantarum Illustrissimi *Nicolai Contareni* Senatoris Veneti & Mæcenatis Literatorum summi expressam vidi, in quo evidenti sensu ex naribus cornu, Rhinocerotis in speciem, exit. Ejus & Bucampis typus paginâ præcedenti videre est.

In media fronte quæ cornu gerunt unicum, ad Monocerotes reduxi. Quales in montibus Istriae copiosiores serpunt, exindeque nuperis annis Patavium ad *Carolum Avantium* miserat ipsius Frater, qui ut genus hoc rarum latius disseminaret Euganeis collibus plurimas velut in campum cognati generis explicavit ab illo temporis momento amplius non visas, aut observatas.

Per-

Pertinent ad hanc classẽ locustæ volatiles, *Cavaletti* dictæ Italis*, quæ A. 1542. Patavinos agros inundarunt eo numero, ut solem meridianum obnubilarint. Frons duobus cornibus hirsutis prominebat, ex rostro verò aliud in cochleas flexum, caudæ Chamæleontis instar, protendebatur. Harum ducem in amplissimo S. Justinæ cœnobio ad triclinium propè hortos Patavii effigiatum lustravimus.

CAP. X.

Orygis Etymon : qui Unicornis Aristoteli. Non esse Gazellam, nec Cervum, sed Capram contra magnos Viros probatur. Subulorum Plinii varia interpretatio. Tibicen subulo, & alia.

Nomen Orygis Græcorum debetur origini, ut infinita alia quæ Arabicis juncta scientiarum nostrarum terminos conficiunt, & vel à fodiendo traxit appellationem, vel ab instrumento fossorio, cui simile sit Orygis cornu. A fodiendo quidem ὄρυξ dictus, quia

quia five ad requiem, five nequitiam, sæpius suum instar eruit terram, non capite, aut ore, nec cornu, sed pedibus, oculos, ne orientem Lunam vel Solem intueatur, nigriori facie obruturus.

Cujus testis & enarrator *Horus Apollo* in Hieroglyphico τ' Α'καθαρίσας· τοῖς δὲ ἐμπροστίοις αὐτῷ σκέλεσιν ἀνορύσσων τὴν γλῶττιν, ζωγραφεῖ ἐαυτῷ τὰς κόρας· *Cruibus anterioribus effodiens terram pingit seu commaculat sibi ipsi pupillas.* Ab instrumento fossorio potius ita nuncupari existimat Vir undique Doctissimus idque propter acumen cornu & illi commune. *Hesychius* enim ὀρυγὰ exponit λαοξοικὸν σκεῦος ἢ σκαφίς εἶδος, instrumentum scilicet ferreum acutum, quo lapides primo rudimento punguntur priusquam poliantur. A fodiendo communis videtur ortus, quo à reliquis unum cornu habentibus differt. Acumine enim reliqua ex æquo participant, quanquam *Orygis* cornu præ aliis ab eo tantopere apud auctores non commen-

de-

detur. Major de Animalis hujus genere est controversia conjectantium diversitate. In Unicornium classem reponendum sic satis constat ex *Aristotelis* locis geminis, uno 2. de Hist. Animal. cap. 1. *Unicornis verò, idemque δύχηλον bisulcum Oryx est.* Altero 1. 3. de Part. cap. 2. *Sed etiam sunt quæ cornu singulari armentur, ut Oryx, & quem Asinum Indicum appellari diximus. Oryx bisulcum, Asinus ille solipes est.* At cui animantium quadrupedum speciei debeat associari non addit. *Plinius* lib. 2. c. 40. feram sine alterius speciei accessione vocavit. Alibi tamen capris annumerat lib. 8. c. 53. quarum, teste *Hesychio*, colorem imitatur. Gazellam aliqui pro Oryge exponunt, inter quos *Petrus Bellonius* in Observationibus, à *Gesnero* & *Scaligero* benè refutati. Orygum enim cornua singula, Gazellæ verò plura, eaque majora, modo minora, modo recta, modo leviter inflexa, qualis erat Gazella in Galliam pridem missa Christianissimo Regi, cujus ideam inter

ter naturæ arcana Equitis omnium calculis maximi *Cassiani à Puteo* Romæ lustravimus. Melita Insula hoc genus animalis alit, sed nobis ibi præsentibus invisum. In horto tamen amœnissimo Summi Pontificis cursitantes vidi Gazellas, sed cornibus, ob ætatem, vacuas. Ea cornua Venetiis tempore Saturnaliorum in Taurorum spectaculis frequentius producuntur. Et Casellas quanquam appellent, pro Orygis tamen cornibus ad majus precium venditant. Aliis ingenio & doctrina facile principibus ad Cervorum sortem quamvis non ipsos cervos referri visum ex *Plinio* lib. 11. c. 37. & *Columella* lib. 9. c. 1. quorum *ille* cornuum descripturus varietatem: *Nec alibi major naturæ lascivia. Lusit animalium armis. Sparsit hæc in ramos, ut Cervorum, aliis simplicia tribuit, ut in eodem genere subulonibus ex argumento dictis. Hic verò cum Cervis recenset: non minus Orygum Cervorumque genera, & aprorum.* Per Subulones autem apud *Plinium* Orygèm designari au-

auctor est *Glossarium* vetus, quod id vocis pro Oryge accepit, quum scriberet: Sublones, ὀρυγες, ἰνεῖα. Et confirmant ejusdem potestatis voces, quia Oryx dictus, quod subulæ instar unicum cornu gerat acutum, & versa nominum significatione ὀρυξ & subula, pro fossorio usurpantur instrumento. Nec aliud ex descriptione *Pliniana* videntur intelligere, quæ subulonibus, ut Orygi, simplicia tribuit cornua. Verum enimverò valdè ab ea opinione ingeniosissima retrahit Naturæ promus condus *Plinius*, qui constanti doctrina ad capram potius quam Cervum supra retulit, nec alibi nisi in loco hoc controverso contrarium scripsisse observatur. Hunc firmant diligentius inter se collati *Horus Apollo & Plutarchus* de solertia Animalium, quorum alter Orygi, alter capræ ex mente diversorum populorum eandem naturæ conferunt proprietatem, ut non tam videantur Libyæ gentes irrifisse diversum Ægyptiorum animal, quam horum ostentationem, qui
sibi

sibi solis id generis animalis à Natura datum gloriabantur ; quod etiam in Libya vulgatum esset. *Celumella* certè non eo animi proposito Orygem cum Cervis recensuit, ut ejusdem demonstraret esse generis, nisi & apros quos cum illis eodem contextu proximè clausit, dicamus cum Cervis convenire; sed ut eadem serie animalium vel questui vel voluptati hominum dicatorum syllabum texeret. Unde quum ex Cervorum non sit genere Oryx, per Subulonem à *Plinio* non fuit expressus, qui cornuum Cervinorum instituit tractationem, adeoque plurimum in singulis. Oryges autem vel hoc nomine solo à subulonibus differunt, quod Unicornes sint. At nonne Subulonibus simplicia tribuuntur cornua, ut Orygibus? simplicia fateor, quia bimulorum; non singula. Simplicia enim sunt illa quæ per ætatis defectum nondum in ramos solitos divaricantur in *διχειταις* demum efflorescentes, quod ex tota Plinianæ orationis textura manifestum.

stum. Ætates enim persequitur & incrementa cornuum, quæ in κερáιας in ramos sparguntur, in bimulis verò seu πατῆλίας simplicia recto ductu exsurgunt, quanquam non singula, sed bina utrimque caput ornantia. Nec ex etymologia acutæ subulæ, Orygis perhibetur similitudo. Sint licet Subulones Orygibus fimiles forma cornuum, non inde tamen nec ad numerum nec acumen idem, par argumentum. Subulo certe de tibicine quoque usurpatur, cui animal non tibiæ acumine, sed forma cornuum simplici sine eminentiis aspera comparatur: de quo subulone tibicine velut bimulo ad fluvium modulante Ennius apud Festum cecinit:

*Subulo quondam marinas propter ad-
stabat aquas.*

Tibias enim in extremum desisse acumen nunquam scriptum legimus, nisi de Phrygio cornu tale aliquid sit cogitandum, aliisque incurvis, quæ ampliori parte extrema tandem quidem
circa

circa os acuminabantur, dissimili ab animalium cornuum acumine & positu.

Omnia vero tibiæ generâ sive rudî avena, sive metallo, sive denique osse, vel cornu conflata fuerint, externam corporis æqualitatem ostendunt. Ut jam subulônibus cornuum acumen addere præter debitum videatur, modò simplicia sint bimulorum ex more, pariterque apertius constet Plinianos Subulones non Orygas esse, sed Cervos bimulos. Cui clausulæ firmandæ ipsum *Plinium* in scenam producam verborum suorum interpretem clariorem. Is siquidem in Cervorum familia apertè Subulones locat Lib. 28. cap. 17. *Sunt & qui fimi suum cinerem prosuisse scripserint in passo: & cervi pulmonem, maximè Subulonis, siccatum in fumo tritumque in vino.* Postea paucis interjectis de hydropæ laudat remedium fimi cervini maximè subulonis. Subulones autem ob ætatem dicti à sobole qui antiquis suboles, quoniam, teste *Isidoro*, substitutio fit

fit generis, unde vetus in Umbria lapidis mutilati *Inscriptio*:

I: NERVAE. F. NERVAE
 O. PONTIFICI. MA
 MP. VI. COS. V.
 NIFICENTIAM SVAM
 SVBOLEMQ. ITALIAE

His visus mihi est accedere *Iul. Cas. Scaliger* Comm. in lib. 2. hist. animal. t. 130: *Plinius* Subulones cervos vocat, nec satis explicat, ætatisne sit an generis diversi nomen; *Theodorus* ætatis putat rectè.

Ad quam verò caprarum classem referendus ex jure sit *Oryx*, siquidem capræ similior, juxta cum ignarissimis ignoro, nisi sui sit generis antiquis potius, quàm nobis notus.

Non possum quin hic loci mentionem faciam ovis cui cornu ad latus adhærebat in stabulo Ser. Reg. Daniæ *Frederici* III. quod pelli adnatum adhuc in Musæo Regio conspicitur.

CAP. XI.

Orygis Natale solum , magnitudo , color , pilus , cornu. Usus in Citharis. Caro in deliciis. Quare sitim facile ferat. Emen- datus Plinius errorque Nipki. Orygis pigritia.

NAtalis locus ampliori circulo circumscribitur , partim Africæ finibus , teste *Plinio* lib. 10. cap. 73. ejusque parte mediterraneâ Getuliâ , unde Gctulus dictus Oryx *B. Hieronymo & Juvenali* ; partim Ægypti , auctore eodem & *Horo Appolline* ; partim Syriæ & Palæstinæ vicinæ , ut ex *Deuteronomio* conjicio , ubi populo Dei ad comedendum conceditur , partim denique Libycis populis debetur ex *Plutarcho*. Magnitudine corporis inter alias capras eminet , ut cum bove eam *Herodotus* expendat , & *Interpres Juvenalis* : Oryx , animal minus quam bubalus : unde Bubalus per Unicornem venit in sacris teste *Emanuele sà* , & Orygem *Is. 51.* per bovem Doctissimus interpretatur

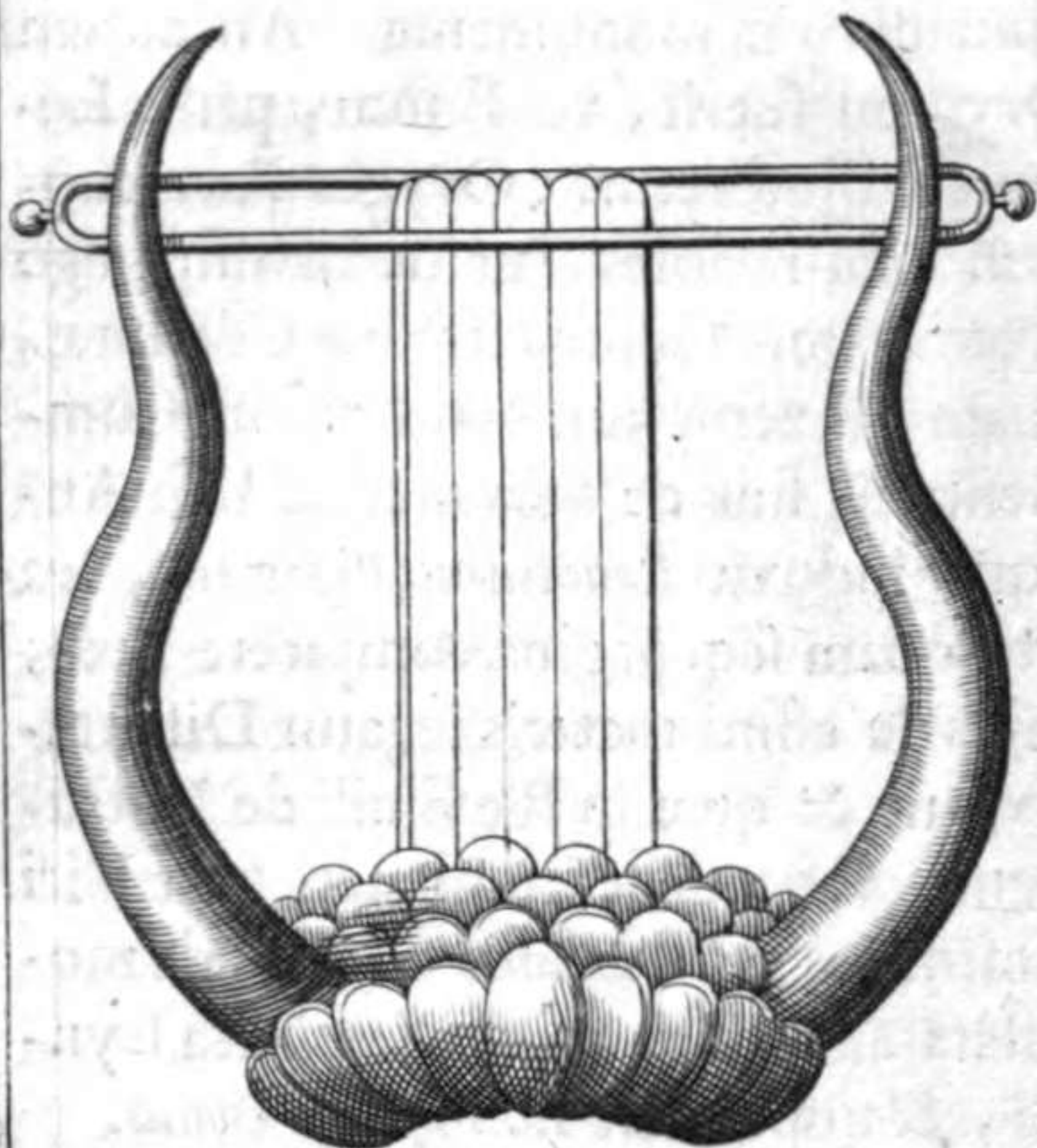
10. *Deod.* quæ, nisi in solius magnitudinis argumentum, trahi aliorum nequeunt. Corporis sanè mensuram supra vulgares ascendere cornu ejus monstrat, si verum sit, quod Venetiis habetur, quatuor spithamas longum justâ crassitie. Color Orygis caprino similis, ita narrante *Hesychio*, δορκάδι κτὶ τὴν χροιὰν ὡς ἀπὸ λέσιον, quod de villis quoque intelligendum sub mento pendulis, reliqui enim ad caput contrario à Capris situ vertuntur. *Plinius* l. 1. c. 53. *Sunt & Oryges soli à quibusdam dicti, contrario pilo vestiti & ad caput verso.* Quod ex eodem retulit *Georgius Alexandrinus* in *Voc. Priscis Columellæ*, & *Philippus Berouldus* *Annot. ad Columell.* Cornu unicum in medio frontis prominet, loco, ut in aliis, commodiori, ex conjectura *Aristotelis* 3. de Part. c. 2: *Gerunt sanè medio sui capitis cornu fixum ea, quæ unum habent. Sic enim utraque maxime pars cornu obtinebit, cùm medium commune pariter utrique extremo sit. Colore cornu nigriori est, totum excavatum,*

cujus gyri circulares à radice ad medium protenduntur, cætera glabra & equalia, siquidem cum Gazellæ cornu coincidit.

Usum cornuum Orygis ad tutelam comparatorum, ad alia transtulerunt ingeniosi. Herodotus enim l. 2. memoriæ posterorum reliquit iis cornibus cubitos citharæ confici solitos; ἢ ὀρυγες τὰ κέρεα τοῖσι φοίνιξιν οἱ πήχες ποιεῖναι. *Oryges sunt ex quorum cornibus citharis cubiti fiunt.* Quo pacto ex mente Illustris & mortalium Doctissimi *Claudii Salmasii* in Solinum Commentatoris accurati locus Herodoti accipiendus contra receptam, sed incertam aliorum expositionem, quum non de Phœnicissæ populis loquatur, sed in instrumento musico, cui πῆχες h. e. αἰγκῶναι seu cubiti ex Oryge fiebant. De cuius usus veritate silentibus aliis aliud non constat, nisi quod nec ratione nec aliorum exemplo careat. Ratio enim ex necessitate subinde est, quam sequitur, & ad similes usus cornuum firmitudo omninò desideratur, ubi

ubi largiorem eorum proventum largita est Natura. Aliàs quoque in tibiis aliorum cornua adhibita, præsertim Phrygiis, & in Citharis antiquorum vel ipsum Cornu vel Cornu quid simillimum pro brachiis humerisque ostendunt eorum monumenta. An autem Orygum fuerit, vel Boum, penes Lectores dijudicetur. Oryges Romanorum orbi rariores, ut de ijs nihil ego promittam. Figura Citharæ Cornutæ, quam ad exemplum vetustatis in Commentariis suis de Servis & de Diis Antiquis induxit *Laurentius Pignorius*, ea est, quam seq. paginâ conspicere licet; cujus de affini materia legatur *Dissertatio*, ut & quæ in Re simili de Instrumentis veterum commentati sunt Viri summi *Erycius Puteanus* in *Pallade modulata*, *Fabius Columna* in *Sambuca Lyncea*, & nuperrimè *Io. Baptista Donus*.

Cætero corpore animal salubre & nutriendis hominibus aptum, inter pura Israelitico populo à Jehova commendatur pro familiari victu *Deuteron. 14:*

Ne comedatis quæ immunda sunt : hoc est animal , quod comedere debetis , bovem , & ovem , & capram , cervum , capream , bubalum , tragelaphum , pygargum , orygem , camelopardalum. Ex quo repetiisse videtur D. Hieronymus in cap. 51. Isaiaë : *Getulus Oryx* genus est ferae nascentis in eremo inter munda animalia. Delicatâ fuisse carne vel inde concludas , quod pro deliciis Romanorum in mensas importata fit , ut id Satyrica sua penna nobis concinnavit Juvenalis :

*Et Scythicae volucres , & phœnicopterus
ingens ,*

Et Getulus Oryx.

Non dissentiente L. Columella lib. 9. c. 1. de R. R. : *Ferae , pecudes , ut capreoli , damaeque , non minus Orygum , cervorumque genera & aprorum : modò lautitiis , & voluptatibus Dominorum serviunt : modò quæslui ac redditibus.* Unde fortunam suam deplorantem Orygem inducit Martialis lib. 13. Epig. 95.

Matutinarum non ultima præda ferarum

Savus Oryx , constat quos mihi morte ca-
num.

Ita quippe cum *Theodoro Pulmanno* legendum, ut infortunium suum morte persequentium soletur ad mensam destinatus & gulam. Oleoso enim abundasse humore & pinguedinem gratam carni interspersam duplici conjectura assequor. Fertur quippe sitis tolerantissimus. *Plinius* Lib. 10. c. 73 : *Orygem perpetuò sitientem Africa generat ex natura loci, potu carentem cum mirabili modo ad remedia. Namque Getuli latrones eo durant auxilio, repertis in corpore eorum saluberrimi liquoris haustu vesicis. Ex longo situ locus, ut videtur, in mendo cubat. Ex fide manuscripti Veneti Paulus Manutius ita edidit : Orygen perpetuo sitientia Africae generant, & natura loci potu carentem, & mirabili modo ad remedia sitientium. Haustu verò in fine additum explodit. Quæ lectio priori & verior & clarior. Africae enim loca ob pluviarum infrequentiam rectè sitire dicuntur, non Oryges, qui naturæ singulari conditione à siti non vexantur, quod desumptum ex iis contra sitim medica-*

dicamen docet , distinguitque eodem contextu *Plinius* Africam quæ hyeme quidem irrigatur , æstate verò sine pluviis torpescit , ab altera ejus parte quæ perpetua ficcitate laborat , ubi sitis patientissima animalia ex soli natura gignuntur. Unde hoc ordine textus *Plinius* disponendus: *Orygen perpetuò sitientia Africa generant , ex natura loci potu carentem cum mirabili modo ad remedia sitientium.* Vel ita , si placuerit : *natura loci potum carentem* , si Africæ confuderimus partes , quarum aquâ , ut insalubri , haustâ mures interierant , à qua propter naturæ ingenitam proprietatem sine siti de facili *Oryges* abstinent. Quam Naturæ Artificis mentem non assequutus videtur *Niphus* in *Exposit.* lib. 2. *Arist.* Historiæ , quum ob Africæ ficcitatem perpetim siti ardescere *Orygem* scriberet. Non enim à siti affligitur , quam per naturæ suæ principia facilè tolerat. Hinc in principiorum deveniemus cognitionem , quæ in humidiori , oleosa tamen , substantia subsistunt.

à siccitate, sitis causa, difficilius extergenda. Magnum sanè naturæ privilegium, quo Camelis præferuntur sitim quatrIduo tantum tolerantibus, auctore *Plinio* Lib. 8. c. 18. & *Iulio Viatori* Equiti Romano, quem idem refert lib. 7. c. 18. à longa aquæ inter cutem consuetudine in senectâ potu caruisse. Pinguedinis argumentum ex *Orygis* pigritia depromo, cui Orientem Solem nec Lunam aspicere est volupe, fortassis quod in vertice Sol copiosius fundat liquorem, & solvat ingenitam humoris benigni pinguedinem ad sitim perferendam in primis necessariam, vel quod discussis vaporibus somnum interrumpat adeò corpulentioribus familiarem, & siti temperandæ utilem, ut inter *Oracula Hippocratis* Sect. 5. Aph. 27. admodum sitientibus obdormiscere pro bono sit. Non quidem quòd per somnum sitis causa descendat, ut explicat in *Commento Galenus*, humorum nempe acrimoniâ & ferositate excitatâ, sed quod os ventriculi sive mor-

bi.

bi calidioris excessu, siue naturali constitutione exsiccatum grato humorum appulsu irrigetur & temperetur. A metu insoliti splendoris rem hanc deducit *F. Licetus* Lib. de Anul. c. 48. qui oculos ad terram dejicit. Sed nec metum Orygis scriptorum ullus decantat, nec insolitum Solis Lunæque lumen, huic cum aliis commune & quotidianum. Itaque quæ de Oryge conjunxit *Horus Apollo*, separatim sunt interpretanda, non enim idem Solis Lunæque in animantibus est effectus, nec eadem virtutis irradiatio.

CAP. XII.

Horus defenditur. Oryx pro equo. Lunam quare avertetur. Κατάγρια duplex. Oryx non signatus. Isis. Orygis & caprarum maligna indoles.

EX datæ materiæ occasione de Solis ortu ab Oryge exoso orditur *Horus* in Hieroglyphico ἀναγασίας: Eadem verò facit & in Divini Solis ortu. Idcoque Re-

ges antiqui, horoscopo significante illis orientem, insidebant huic animali (Ἰππικαθίσαντες τῷ ζώῳ) in medio ejus quasi signis quibusdam orientis certitudinem seu punctum agnoscentes. Sententia huc redit, propter accuratum illum Orygis oriente Sole sensum vice horologii Ægyptiis Regibus fuisse ad investigandum justum Solis surgentis momentum. Quod ut assequerentur felicius, ob viciniam in Oryge equitasse. In qua quidem lectione, etiam MS. meo firmata, errorem & lapsum scribentis corrigit Eruditissimus *Salmasius*. Mavult enim his verbis τῷ ζώῳ affinia hæc substituere, τῷ ζῳόν, quia non sit probabile insedisse Oryges veluti equos ad deprehendendum Solis ortum, ob animalis exilitatem viro ferendo minimè parem, constitutum autem adversum Solem Orientem sine Equite multo videri verisimilius. Καθίζειν enim constituere notat, non federe. Vel eadem manente notione legi posse ingeniosissimè judicat ἀνληκαθίσαντες τῷ ζῳόν, ut particulâ τῷ So-

Solem, cui obvertebatur, intellexerit. Quorum quidem ex vi vocis sua constat veritas, non tamen quod ferendo oneri huic impar extiterit Oryx. De capris enim Regionis ejusdem, Oryge longè minoribus, fide dignus narrat *Petrus Bellonius* Lib. 2. Obs. c. 52. de Caira Arabibus: *Varias gesticulationes multa animalia docent magna facilitate. Atque inter reliqua capras ipsas ephippium gestare, subsultareque & calcibus ferire equorum instar docent, quibus deinde simias sessorum imponunt.* Deque alia ejusdem doctrinæ capra, ut docet *Ianus Rutgersius* Lib. 3. Var. Lect. c. 15., loquutus est *Juvenalis* Sat. 5.

Tu scabie frueris mali quod in aggere rodit

Qui tegitur parma & galea, metuensque flagelli

Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.

Cui non ab similem ephippiatum in Helvetia vidisse se testatur *Casp. Barthius* Lib. 11. Adv. cap. 5. & nos in Italia

passim apud circulatores frequenti adstantium coronâ conspeximus. *Artemidorus* l. 2. *Oneir.* c. 12. Bonum in somniis judicat sibi videri super arietes vehi securè & per planos locos, præsertim Philologis, & his qui ad divitias parandas animum adjecerunt. Nam & velox est animal, & Mercurii figuram referre creditur. Nescio tamen quare id bonum Philologis pronunciet, quum paucis interjectis cornua cuidam à puella desponsata somniorum Interpretes prædixerit, qui sibi super ariete desiderare visus fuerat. *Achmetes* item c. 242. Virum magnâ potestate præditum in servitutem ab his redigi credit. Ut citra miraculum fuerit Orygem magnitudine insignem fessores sustinuisse. Cæterùm quodnam inde immunditiei argumentum deprobat Horus, obesior nare sum, quàm ut olfaciam. Ex data opportunitate extra susceptum propositum τῇ ἀναγκασιᾶ addidisse omninò suspicor, quam in Lunæ surgentis contemptum ferè in Oryge notat Idem : Ἀναγκασιᾶν.

σίαν δὲ γράφοντες, ἔρυχα ζωγράφου-
 σιν· ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς
 σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν θεὸν, κραυ-
 γὴν ποιεῖται, ἧκ δ' ἄλογῶν αὐτὴν ἔδ' ἄ-
 Φημῶν. i.e. *Immunditiem verò describen-
 tes Ægyptii, Orygem depingunt, quia in
 Ortum surgente Luna, fixis oculis Deam
 adspiciens clamorem facit, eamque nec voto
 nec laude prosequitur. Signum autem hu-
 jus manifestissimum. Anterioribus enim
 pedibus effodiens terram depingit ipse
 sibi pupillas. Quæ sanè in puro animali
 impuritas in desidiam & Orygis stul-
 titiam verti poterat, qui ejus Deæ aspe-
 ctum fugit, cujus semper & grata & fau-
 sta fuit præsentia, pleno lumine ex orbe
 suo diffusa. Hujus enim lustratam fa-
 ciem blando puellæ visui comparabat
 Petronius: Delectata illa risit tam blan-
 dum, ut videretur mihi plenum os extra nu-
 bem Luna proferre. Et Gratiam Lunæ lu-
 cem vocavit Iuvencus Poëta Bucoli-
 cus L. 4.*

*Amitte cursum Lunaris Gratia lucis
 Ignicomæque ruent stella.*

Nec

Nec ea præter rem Orygis effulsit, quæ in animantium humoribus proprium exercet imperium. Ratio tamen, meo iudicio, Ægyptios fugit, quod Orygis hanc qualemcunque ignaviam & stoliditatem pro Ἀκαθαρσίας symbolo expresserint, nisi aliud subfit factio mysterium. τὰ Καθάρσια ævo Græcorum duo notabant, vel animalia quibus Athenis conciones, theatra, & populi cœtus lustrabantur: vel ipsa lustrationis pocula. Priorem significationem tangit *Suidas* in voce Καθάρσιον, ἔθνη ἦν Ἀθήνησιν, καθαίρειν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ ὅλως, τὰς τῆς δήμου συνόδους, μικροῖς πάνυ χοιριδίοις, ἅπερ ὠνόμαζον καθάρσια, parvis porcellis, quos καθάρσια, i. e. lustrales vocabant. Alteram *Thomas Magister* (cujus Codicem habeo MS.) in συλλογῇ Ἀττικῶν ὀνομάτων in syllabo literæ K inducit: Καθάρσια πόματα τὰ καθάρσεως ἕνεκα πινόμενα, i. e. Καθάρσια dicuntur potiones lustrationis gratiæ bibitiæ. Privativa verò his præposita contrarium inducit significat-

ficatum, ut oryx inter ἀναθήρσια (ita enim forsan apud *Horum* legendum,) h. e. animalia quibus lustrare non poterant Ægyptii numeretur. Sed quare ἀναθήρσιον? An propter immunditiam? Non ausim id affirmare credidisse Ægyptios, quum purus etiam ex lege Moyfis, quam in plurimis sequebantur, Oryx habitus sit, & aliàs in sacrificiis adhibitum inde puto, quòd Orygem sacerdotes non signatum comederint, auctoribus *Horo* *Apolline* & *Herodoto*, signum autem annulo impressum à sigillatoribus mystis ante sacrificium, ut posteris tradidit *Plutarchus* l. de Is. & Osirid. *Pierius*. l. 1. Hierogl. Ego id Orygis maligno animo & in Deos odio adscripserim, præsertim Solis Lunæque spretæ: quæ tamen ut majorum gentium Numina inter prima venerabantur accolæ Nili. Ea enim nomine Osidiris & Isidis veniebant mysticâ ratione & occultâ, aliisque symbolicis figuris, quas in mensa utriusque explicavit *Laurentius Pignori*
rius.

rius. Unde super Isidis frontem planam rotunditatem Lunæ observavit *Apulejus* Lib. 2. De quibus post Horum *Pignorius* in *Menfa*, *Caussin* in *Hier. Hori*, *Gerardus Vossius* in *Orig. Idol.* & *Thomas Bangius* in *Antiq. Litter.* Viri omnes Eruditi, consulantur. Quanquam in ea genealogia dubium agnoscat *Eusebius* Lib. 2. de præp. Evan. c. 1. originem superstitionis inquisiturus : Solem ajunt primum omnium apud *Ægyptios* regnasse. Deinde Saturnum, qui, sorore Cybele in uxorem ductâ Osirim & Isim genuit, aut ut plurimi dicunt Jovem & Junonem. Isis Junoni seu Lunæ simulachrum, sed Osiris Pater videtur Solis, non ipse Sol, qui ante Saturnum *Ægypti* tenebat fasces. In lustratione autem id imprimis observabant superstitiosi, & observare debebant, ut amico gratoque Diis Principibus animali litarent, Soli Lunæque, quibus *Oryx* offensus stridore inimico & abdito vultu, eo maxime momento quo renata quasi & surgentia numina orbis reliquus cum applausu excipit. Ut ita veram

Hori

Hori Ægyptiorumque mentem penit-
torem ex conjectura videar mihi asse-
quutus. Orygis ad mala compositam
naturam alio prodit indicio laudatus
Horus, quod non solum Diis è cubili ad
animantium salutem emergentibus ira-
scatur, verum & ipsa elementa viven-
tibus invideat, præsertim aquam in lo-
corum siccorum solitudine auro juxta
æstimandam. Quod sequenti ordine
increpat Ægyptius: Κατὰ τῶν ἐρημίαν ἔ-
αν λάβῃται ὕδραγωγὸς τόπος, πὺν, τοῖς
χείλεσιν ἀναταράσσας, ἢ μιγνύει τῷ ὕδα-
τι τῶν ὕλων. τοῖς ἣ ποτὶν εἰς αὐτὸ ἔπι-
πέμπει κύνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἑτέρῳ ζῳῷ
τῆτο πότιμον ὑπάρξαι, ἔτω πονηρὰ καὶ
ἀπεχθῆσα ἢ ἢ Ὁρυγῶ ἐνομίῃσιν φύσιν.
h. e. *Per loca deserta ubicunque aquæ sca-
turiginem deprehenderit, post potum labris
conturbat, & aquæ miscet materias inuti-
les, pedibus verò injicit pediculos (vel si
versus posteriora relegetur accentus,
pulverem,) ne ulli alii animali potabilis
hæc aqua amplius sit utilis, adeò prava &
infesta putatur Orygis natura. Caprarum
fanè*

fanè indoles adeò antiquis exosa , ut
 mala cuiquam ominaturi in Silvestres
 Capras retulerint , cujus vestigium ex
Suida congerit *Adagiorum scriptor* , con-
 suevisse Vett. scilicet Ἰπὶ τὰς κατάρχας,
 κατ' αἰγὰς ἀγρίας τέπειν τὰ κακά.
 Quod mali canibus imprecantur *Itali* ,
 eoque sensu in tabula naufragii antiqua
Cæsiorum capram expressam ingeniosè
 judicat *Petrus la Sena* cap. 8. Cleom-
 broti, seu de iis qui in aquis pereunt.

C A P. XIII.

*Caniculæ exortum Oryx quomodo præsen-
 tiat. Caniculæ exortus ejusdemque effe-
 ctus. Æræ Variorum. Orygis sternuta-
 mentum unde. Cur adorare dicatur?*

UT magis occultam naturæ singu-
 laris proprietatem miremur , de
 Oryge tradunt communi consensu scri-
 ptores , vertentis anni statas vices per-
 cipere , & signis quibusdam , tristitiâ
 nempe , clamore & sternutamento ,
 mortalibus prodere instantis Syrii or-
 tum. *Plinius* Lib. 2. cap. 40. *Orygem ap-
 pellat*

pellat Ægyptus feram, quam in ejus exortu (sc. caniculæ) contra stare & contueri tradit, ac veluti adorare cum sternuerit. Idem de suis capris seu Orygibus jactant Libyæ populi apud Plutarchum de Solertia Animal. Libyes Ægyptios derident de Oryge fabulantes tanquam vocem emittente illâ die qua oritur astrum, quod illi σῶθιν, nos verò canem & syrium vocamus. Illorum enim capras omnes quando surgit cum Sole astrum, constanter illuc conversas adspicere Orientem versus, & signum hoc Periodi firmissimum esse maximeque Mathematicis regulis consentiens. Julius Solinus Polyhistor. cap. 32. eandem divinandi temporis vim & aliis tribuit animantibus, docetque ordinem assequendi cœlorum recursum: Ægyptium, inquit, limitem, quâ ad Diacecaumenen tendit, incolunt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studioprehendunt. Eligitur sacer locus, in quo consepant animalia diversissimi generis. Ea, ubi ad statum modum cœlestis pervenit disciplina, sensus suos significationibus produnt qui-

quibus possunt : alia ululant , alia mugiunt , quædam stridunt , quædam rudiunt , nonnulla simul confugiunt ad volutabra. Hoc argumentum illis est magistrum ad indicium temporis deprehendendi. Disciplinæ cœlestis status modus apud Ægyptios oriente syrio recurrebat , quo anni sui initium auspicabantur & ἔτης ἀρχὴν , teste Porphyrio , quam cum mundi exordio inchoaverant pari ævo. In quo ab Hebræis , Græcis , Romanisque singulari discrimine differabant , qui omnes ferè à Martio mense anni principium inchoant ; Hebræi quidem in memoriam solutæ captivitatis Ægyptiacæ pro anni initio Nisan celebrabant , nostro Martio respondentem , sed à creationis principio differentem , quòd Mense Thifri vel Septembri olim solemniter pro recurrentis annuæ circumvolutionis exordio sacraverant , quos pressis vestigiis sequuti sunt Græci & Romani , (nostroque ævo Veneti ,) donec in Jani favorem & Februi Martio mense duo alii à Numma,

ma, teste Livio lib. 1. & Aurelio Victore præponerentur. Ægyptii autem quamquam ex Hebræis & anni initium & ejusdem mensuram ad numerum 365. dierum postea mutuati sint, quum in ultimo pertinaciter perstiterint, auctore Dione Cassio lib. 43. Strabone l. ult. Geo. c. ult. & præsertim Alexandrini & Thebani, quos deseruerant alii qui tricenum dierum omnes menses habebant, & trecentorum sexaginta tantum dierum anni circuitum, ut expendunt Herodotus in Euterpe, Macrobius lib. 1. in Somn. Scip. & Censorinus cap. 18. de Die Natali: prius tamen ex ingenii libertate prorogarunt ad Stellæ Sothis seu caniculæ nativitatem, quam sub Leone Augusto mense incidisse in cælo quidem Romano ex Plinio discimus & Martino Capella, quorum ille lib. 18. cap. 28. xvi. Calend. Augusti Assyræ procyon exoritur. Deinde postridie ferè ubique confessum inter omnes sidus indicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post sol-

solstitium xxi. die. Hic verò in eodem persistit calculo lib. 8. de Astron. *Cùm autem Leo oritur, coronæ reliquæ conteguntur. Austrinusque piscis & Ophiuchi serpentis Bootisque partes. Oriuntur verò Hydri caput, Lepus, & Procyon, Caniculaque pars prima.* Eadem syrii ferè in Ægypto est nativitas, quum exiguo discrimine è Sphæra sua Romam Alexandriamque Ægypti distinguat. Differentia enim utriusque loci unius tantum est horulæ cum minutis 29. vel si ex Veronensi situ, Patriâ, ut fertur *Plinii*, fiat computus, minutis augeatur viginti, quorum certè in cœlis nullum momentum. Arabes pari vicinitatis jure annorum suorum caput paulò ante canis exortum constituunt, xv. nempe Julii, in memoriam fugæ Mahometis ex Mecca natali urbe quæ in Annum Christi 622. circiter incidebat, perpetuæ apud eos æræ terminus, quam Hegiram à fugiendo dicunt, primus, ut ex Astronomicis Libris Muhammedis *Alfergani*, & Thomæ *Erpenii* ad Josephi

sephi historiam Notis, non obscure elicetur. Accuratum autem caniculæ hujus momentum, in anni renati certitudinem, prodidisse apud Ægyptios Oryx aliaque animalia divinandi aliquâ indole prædita, feruntur à *Plinio*, *Solino*, *Plutarcho*, non quòd ipsi ex necessario cœlestis orbis statu Syrii ortum ignorarint, quum Astrorum scientiâ ante alios semper emicuerint, ob genii fatalis ductum ad cœlos ex loci commoditate tractum, quum stellæ semper omnes clarè cernantur, ut notant Divinus *Plato* in *Epinomid.* *Diodorus Siculus* lib. 1. *Biblioth. histor.* nec cœli adspectum liberum ullæ nubeculæ aut pluvie intercipient, nec longis observationibus extructæ *Ptolomæi* Regis illorum Tabulæ quicquam Ægyptiis latere siverint. Verum id artificii existimo usos fuisse plebejæ fortis homines & agricolas quibus operosior speculatio non esset operæ, vel peritiores in justis punctis certius testimonium, quod *Plutarchi* quoque judicio firmatur. Cæ-

terùm obscurioribus tenebris involuta
res, quo instinctu temporis novi va-
rietatem assequutus sit Oryx? Expe-
dictur dubium ex Caniculæ Orientis
vi manifesta. Nam, ut *Plinius* auctor est
lib. 2. cap. 40. *Caniculæ exortu accendi
Solis vapores quis ignorat? cujus sideris ef-
fectus amplissimi in terra sentiuntur. Fer-
vent maria exoriente eo, fluctuant in cellis
vina, moventur stagna. Et alibi lib. 9.
cap. 16. Fluviatilium silurus caniculæ ex-
ortu sideratur, & alias fulgure sopitur. Hoc
& in mari Cyprino accidere putant: & alic-
quin totum mare sentit exortum ejus sideris,
quod maximè in Bosphoro apparet. Algæ
enim & pisces superferuntur, ab imo versa
omnia. Manilius lib. 5. Astronom.*

*Exoriturque canis, latratque canicula
flammans,*

Et rabit igne suo.

Unde insana canicula apud *Interpretem
Persii*, quod sub ortu ejus multi ægro-
tent. Quos Syrii effectus sentire &
Oryges, corporis temperie ex calido &
humido mixtâ, facilè à levi caloris ex-
cessu

cessu mutabiles dissolutâ humorum copiâ & sanguine ebullitione fervefacto. Cujus quoque caloris soboles est sternutamentum Orygis, certum Syrii præsentis indicium à *Plinio* supra propositum, & laudatum *Photio* in Excerptis ex *Vita Isidori*: Ο' Ο'ρυξ τὸ ζῶον, πλεονύμῳ, ἀνατέλλειν διασημαίνει τὴν Σῶθιν: *Oryx fera sternutans, oriri significat caniculam.* Quod duplici accipiendo ratione, vel enim ortum Syrium ex causa demonstrasse vel ex certitudinis signo. Ex calidioris Syrii influxu humores cerebri liquefacti irritatæque ejusdem membranæ, auctâ quoque virtute expellente necessariò sternuit *Oryx* humidioris, ut dictum, temperamenti. Et si ex superstitione veterum addere aliquid libuerit, veritatem resurgentis caniculæ signis dictis, sternutamento novo, conciliare potuit; ita enim sternutamentum subinde interpretabantur antiqui, narrante *Alberto Magno* lib. 1. de An. cap. 8. De quibus amplius hic addam nihil, quia ea dili-

gentiori cura *Anatomia mea Pagana* dedicarim, nisi quod sub doctorum dubitatione versetur quare cùm sternuit Oryx adorare Orientem caniculam videatur apud *Plinium*? Ad morem respexisse veterum ingeniosi putant, quo salutati ipsis salutem sternuentibus precabantur, illud ζῶ σῶσον sibi acclamantes. Simili enim joco falsè Proclum naso longiori dotatum irridet *Poëta Græcus*, quòd Deorum opem implorare non potuerit ob ejus longitudinem sonitum sternutantis excipientem:

Οὐ δυνάμει τῇ χειρὶ Πρόκλῳ τὴν ῥιν' ἀπομύσσειν,

Τῆς ῥινὸς γὰρ ἔχει τὴν χεῖρα μικρότερον.
Οὐδὲ λέγει, ζῶ σῶσον, εἰάν πιαρῇ· ἔ γὰρ
ἀκρόν

Τῆς ῥινὸς, πολὺ γὰρ τῆς ἀκροῆς ἀπέχει.

Jurarem tamen nihil tale voluisse *Plinium*, quum non sibi sed Orienti Syrio assurgat Oryx. Adorare autem sternutans videbatur ob nutantis gestum, quo surgentem caniculam anni communis

munis auspicem quodam lætitiæ sensu veluti salutans excepit. Eo enim significationis flexu hoc loci capienda adoration, pro salutatione amica advenis fortè occurrentibus debita, quæ levi capitis corporisque inflexione etiam nunc apud Orientales populos persistit. Nec novum pro salutatione adorationem substitutam usu apud alios frequenti, & ipsum *Plinium* lib. 28. cap. 2. ubi salutantium Romanorum singularem gestum exponit: *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus. Apulejus* l. 2. *Met: Aqua insusa Populum sic adorat*, sive certa venerationis salutationisque specie alloquitur, ut de Turno *Virgilius* lib. x. *Æneid.*

— *Velens vos Turnus adoro.*

CAP. XIV.

Piscium cornua contra Aristotelem. Pisces Monocerotes, Mexicanus, Indicus, Clusii, Aldini, Imperati.

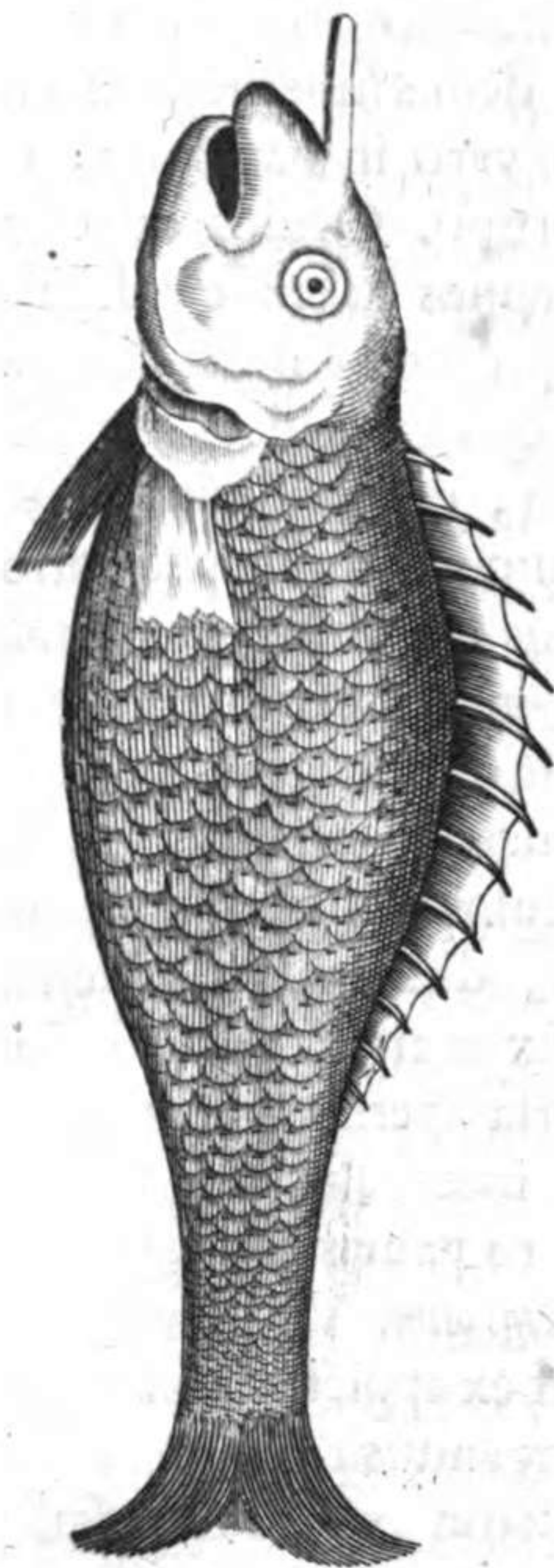
Pisces planè cornibus carere non defuerunt qui assererent, idque se vero quidem vultu, à quibus non planè dissentit *Aristoteles*, quippe omnis cornuum materia per squamas exhausta, nec eam terrenæ substantiæ soliditatem adepta est, ut, abundante in piscibus humore, in cornu concreascet. Acriter tamen se opposuit huic suspicioni subtilis *Scaliger* Exerc. 226. n. 1. exemplo obvio infelices dubitationes solvens: *Ad Insulam Cimbuto*, inquit, *captus est piscis, suillo capite cum geminis cornibus.* Cui subsidiariam experientiam mittit *Plinius* lib. 9. cap. 27. de *Lucerna* pisce cornuta; *Attollit è mare sesquipedanea ferè cornua, quæ ab his nomen traxit.* *Olaus* quoque *Magnus* lib. 21. cap. 5. de *Piscibus Norvagicis*: *Horribilis*

bilis etenim formæ sunt, capitibus quadratis, undique spinosis, & acutis, ac longis cornibus circumdatis. Illa tamen non nisi abusivâ vocis licentiâ in cornuum classem referri præter supra dicta, auctor quoque est Plinius lib. 11. cap. 37: Cornua multis quidem & aquatiliū & marinorum, & serpentium variis data sunt modis: sed quæ jure cornua intelligantur quadrupedum generi tantum. De unicornibus nostri instituti ratio persequetur, quos Neptuni in regno ad specierum varietatem constitutos suadere videtur rerum ordo. De Pisce Tauri forma, qui à Chines Oceano delatus est, ita Historiæ Mexicanæ Auctor MS. cap. 55. de Aquatilibus: Mirum est in hoc pisciculo duas prominere juxta frontem spinas acuminatas infractæ duritiei instar corniculorum, ac totidem alias eadem magnitudine & forma circa ventris postrema. Illetis in Indico mari frequentissimum unico cornu spectabilem ex Ludovico Romano refert Io. Renodæus lib. 3. Mat. Med. cap. 24. quod tamen in illo non reperias. Nec

quis sit Illetif ille Monoceros expiscari licuit. Quod si ejus generis aliquis visus Romano fuerit, à Septentrionalibus, qui circa Grœnlandiam, Serenissimo Danorum Regi subjectam itabulantur, parvo differre discrimine censuit judicio præstans *Wormius*. Quid si Monoceros ille sit, quem ex Indiis Orientalibus tanta precii fama advexerunt Batavi sæculi hujus initio, cujus descriptionem à *Carolo Clusio* lib. 6. Exotic. cap. 27. desumam: Piscem alium Monocerotem Batavi ex Orientali India Anno 1601. reduces attulerunt, quem Mercator tanti aestimavit, ut nisi ingenti precio redimi non posse putaret. Ab extimo ore usque ad caudæ pinnas paulò longior erat tribus unciiis, medio corpore paulò plus uncia latus, à summo capite, ubi suprà oculos cornu eminebat, ad infimam alvi partem, quæ etiam in parvum aculeum desinebat, fescunciam latus; corio fusci coloris & scabro totum corpus tectum erat; os præterea habebat prominu-

minulum, angustum, semunciam longum, binis osseis denticulis munitum, qui in denos supernè secti videbantur, infernè verò in pauciores, nisi ii fuerint abrupti. Oculos, qui eruti fuerant, satis magnos habuisse videbatur; supra quos in capite corniculum gracile eminebat quadrangulare, penè unciam longum, decem spinulis instar hamulorum deorsum spectantibus, binis lateribus armatum, à quo ad pinnam, quæ à medio dorso continua ad caudam usque porrigebatur, interstitium erat uncialis longitudinis, depressum instar sulci cujusdam, in quem corniculum, dum natat, inclinare videtur. Ex mari Erythræo alium nostra memoria aperuit piscem *μονοκέφαλον*, quem inter alia cælo Italo rara ex Ægypto paucis retrò annis attulit *Cosmus Nigronius* Vir bonæ fidei & curiosus, ut ex appicta figura agnosceret mecum ingenuus censor.

Skeleton piscis hujus sed grandioris apud *Thobiam Aldinum* Romæ accura-

tius consideravi, magnitudine eximium sine squamis tamen, nisi quod propè caudam duo utrinque squamarum indices duriusculos & acutos habeat, capite exiguo, oculis grandioribus, ore angusto, dentes acutos præferente, anno superiori ex Oriente apportatum. Alium in Musæo *Ferrantis Imperati* Neapoli lustravimus, cui Monocerotis titulus inscriptus, quantitate prioris imparem. Sed reverâ cornuti piscis non usque nomen meretur, quum spina sit in dorso evidenter inflexa, major quidem, sed cui aliæ minores sociantur.

Inter pisces cornutos referendos censet incomparabilis *Ol. Wormius* Centrinam, nobis *Hafmues* & canem marinum, *Haa* nostratibus dictum, qui unicum cornu, verè corneum & acutum in dorso gestant, quo ad dentes purgandos, etiam argento & auro ornato, utuntur nostrates, à doloribus & aliis incommodis se hoc pacto præservari posse credentes. Horum piscium

duos in Musæo suo habuit laudatus *Wormius*, marem & fœminam.

Piscis Unicornis cum squammis in insula Antille Americæ, describitur & depingitur cap. 18. *Histoire Naturelle de l'Isle Antille*. Monstris annuero piscem ingentem & veteranum Nestedii Selandorum pridem captum, cui cornu mediâ fronte firmissimè adhærebat, longitudine digiti, intus cavum, de quo ex relatione *Iusti Bertram*, egimus Centur. II. Epist. 11.

C A P. XV.

Unicornu Septentrionalis descriptio: & de eo Variorum error. Frons pro ore. Dentem esse non cornu. Wormii de eo Dissertatio. Calcinatio dentis. Cranium. Septentrionis majestas.

CElebrior ejus Unicornis marini fama est, quod ordine tertio descripsit prolixius *Parens noster*, cujus memoria nunc in benedictione: quibus addam quæ apertius sequens curiosorum observatio nos docuit. Animal
Mari-

Marinum circa Islandiam nostram, Groenlandiam, & reliquas Septentrioni viciniores Insulas frequens est & usitatum, nomine vulgari *Narhval* à cadaveribus quibus vesci solet appellatum Islandis, Balenæ specie & magnitudine, quod in sinistra parte maxillæ superioris unum solum per gomphosin insertum dentem efficit eximiæ quantitatis & vulgatis cornubus longitudine crassitieque parem. In gyros volvitur & striatos flexus ex majori radice ad extremum obliteratos. Rarum enim fuit cornu illud sine striis gyrisque navi mercatoriæ impactum, [sine dubio Rosmari dens,] quod olim in patria viderat solidæ eruditionis Vir *Lucas Holstenius*. Hic autem ille dens est, quem pro Monocerote venditarunt plerique, in thesauris Principum reconditus ob singularem Unicornis veri opinionem, quam dentis illius raritas superioribus temporibus de facili ingessit, quum non nisi per naufragia ad exterorum littora adpelleret. Verum nostro ævo

frequentioribus in Groenlandiam, præcipuè ad Fretum Davis Groenlandiam alluens, commerciis, & natura dentis & abundantia innotuit. Quippe illo cornu ficto totas naves onerarias implerunt nuperrimis annis mercatores nostri, atque in Europam pro vero Monocerote intulissent nisi detractâ larvâ à peritioribus pro marino agnitum fuisset, & detectum; ut mirum non sit patribus nostris & toti Orbi hætenus impositum cornu, quod similitudine Monocerotem æmulabatur, quum neutrum cornu exactius nec observarent nec observare potuerint. *Andreas Marinus* Libello de Unicornu: *Monoceros marinus habet similiter cornu unicum, sed quale sit, ignoratur.* En ingenuam ignorantiae confessionem, quæ superiores tenuit, ex qua in errorem facile præcipitium. Temporibus autem *Marino* posterioribus supposititium hoc cornu sæpius & visum, & quale sit, observatum. Sed quum omnibus ferè animal ignotum fuerit & cranium,

quin

quin cornu esset extra frontem promi-
 nens dubitarunt pauci ob affinis rei si-
 militudinem. Nos verò quibus & ca-
 put belluæ & ejus cornu naturali loco
 situm contemplari & contrectare pri-
 dem in Belgio & in patria nostra in
 Museo Augusti Danorum Regis *Dn.*
Frederici III. & naturæ Promi-condi
Olai Wormii licuit, verum dentem Ba-
 lenæ, instar Elephantis ex ore promi-
 nentem, sed ductu rectiori, assevera-
 mus, falsumque credimus *Olaum Ma-*
gnum lib. 1. cap. 14. Monocerotem
 monstrum appellans marinum, ha-
 bens in fronte cornu maximum, quo
 naves obvias penetrat, & *Iacobum Pri-*
merosium, quando lib. 4. de Erroribus
 vulgi cap. 38. retulit, fuisse ante an-
 nos non ita multos in Urbem Angliæ
 Hullam allata ex Groenlandia anima-
 lium marinorum capita duo in littore
 reperta cum cornibus in fronte maxi-
 mis; vel enim cornua in fronte non
 fuerunt, vel singulare, hætenus igno-
 tum, Unicornis genus statuendum,
 quod

quod ab ejus contextus mente abhorret, nisi pro ore frontem interpretetur ob commune eidem foramen ubi exseritur cornutus dens. Nam eam frontis nomenclaturam inducit *Isidorus* lib. 11. cap. 1. *Frons ab oculorum foraminibus nominata est*; quidni & ab oris foramine patentiori? Ex ossea quadam adhærente particula cranium frontemve divinavit, & cornu veritatem; sed illam mandibulæ inferiorisve cranii portionem fuisse omninò persuadeor, cui non cornu, sed dentes affiguntur. Dentem autem verum esse, non Cornu, qui ex Groenlandia locisque Borealibus in Europæ varias partes disseminatus fuit, Unicornis mentito nomine, plura sunt rationum invictarum momenta quæ evincant. Nulli tamen hætenus in mentem venerunt, nec ipsum animal dentatum ab ullo sub pennæ ductum mihi vocatum. Solus ævo nostro fatorum benevolentia reservatus D.D. *Olaus Worm*, Regius Daniæ Professor, Naturæque omnis & Antiquitatum Borea-

realium instaurator, cui eo nomine & posterioris debebunt & præsentis sæculi erectiores mentes, & anteriorum temporum credula industria invidebit, quòd fictis Unicornu vultibus detractis, & dentem vario argumentorum apparatu demonstravit, & primus belluæ aggressus sit Anatomiam. Cujus in hac Naturæ obscuritate *Dissertationem*, eruditionis plenam & clari luminis, hic duxi apponendam, quam *Corollarii* loco in solemni *Disputatione* Anno 1638. quo de Cornu illo Groenlandico inter mercatores Hafnienses orta erat controversia, velut æquissimus arbiter publicè interposuit.

An os illud quod vulgo pro cornu Monocerotis venditatur, verum sit Unicornu?

Illa intelligimus ossa quæ figura recta, oblonga, tereti, inferiori parte crassiora, paulatim in mucronem gracilescunt, levibus cana-

canaliculis seu striis ab infima parte, qua capiti juncta fuere, cava, longitudine quandoque septem, quandoque plurium pedum, pro ratione magnitudinis, non admodum ponderosa sunt. Cujus generis illud quod Serenissimo Regi nostro ex Islandia, ut audio, allatum; item illa quæ ex Groenlandia nuper Mercatores nostri attulerunt. Tale ad fanum S. Dionysii, propè Lutetiam ostentatur. Talia in delubro D. Marci Venetiis asservantur. Talia in gazis Pontificum custodiri tradunt. Tale septem pedes longum Antverpiæ venale vidit Goropius, quod ex Islandia allatum fuisse refert. Tale Argentorati, tale Metis, tale apud Regem Poloniae. Tale quod, Aldrovando teste, Mercatores Germani Romam venale tulerunt precio nonaginta millium coronatorum. Tale fragmentum illud, quod Iulius Tertius, Pontifex Romanus, mercatus est duodecim millibus aureorum. Ex talibus segmenta passim apud Magnates invenies, titulo UNICORNU superbientia.

Quæ tamen tantum abest veri Monocerotis cornua esse ut statuamus, ut ne quidem cornua dicenda rationibus & αὐτοψία freti
exi-

existimemus. Cornuum enim naturam & substantiam si rimemur, constabit ea duum esse generum. Sunt enim vel concava, quæ lineas quasdam quasi torno ductas, circa radices obtinent, de ætate attestantes, ut in bobus & capris videre licet; vel solida quidem, sed porosa, ramulis suis ornata, ut in cervis, & ejus generis animalibus. Sed hæc quæ pro Unicornu venditantur, nihil iis simile obtinent, utpote substantiâ solidâ & durâ constantia, dentibus Elephantis, Rosmari, aut Balenæ simillima. Et si rem accuratè æstimemus, videbimus nullum cornu ita cranio aptari, ut illud perforet ac penetret, sed superficiei ejus exteriori adhæret saltem, ac ex ea nutrimentum capit: at putatum Unicornu ita cranio insertum vidimus, ut ultra dimidiam ulnam ejus substantiæ sese insinuaverit. Quin imò per gomphosin mandibulæ superioris alveo ad id creato, ita insertum conspeximus, ut in aliis animalibus dentes suis cavitatibus infigi solent. Adde illorum quædam, quæ ex Groenlandia nostri attulere Mercatores, juxta basin sanguinolenta adhuc (utpote recenter ab animalibus avulsa)

avulsa) periostii & fibrarum membranearum reliquis cincta fuisse, quibus maxilla alveolis annectebantur; ut dubium nullum curioso spectatori esse potuerit, quin potius ad dentium quam cornuum classem sint referenda.

Dicam ingenuè quid sentiam, quidque esse αὐτοψία compererim. Dens est Balenæ, Islandis Narhval, à cadaveribus quibus rescitur solet sic dicta. Naer enim illis cadaver est. Hujus cranium non ita pridem videre mihi contigit integrum, cui dentis hujus portio sat magna adhuc adhaesit. Totum duas æquabat ulnas nostrates, circa basin foramine grandi præditum, per quod medulla cerebri in spinam excurrerebat, in ejus fermè meditullio aliud apparebat, quod in palatum desinens in duo quasi divaricabatur, aquis haustis ejaculandis (ut in aliis cetacei generis) inserviens, sinistræ verò maxillæ superioris (quæ paulatim in acumen terminabatur) parti, alveus erat profundus per longitudinem capitis excurrrens, cui radix dentis hujus inserta: non enim deorsum spectabat, ut in Rosmaro, nec sursum ut in Elephante, sed rectà.

rectâ juxta capitis longitudinem prominebat ; de quo forsân accuratius alibi. Hunc autem dentem , si cum dentibus Elephantis , Rosmari, Balenæ, &c. conseras . licet figurâ externâ inter se differant , substantiâ tamen, insertionis modo , & reliquis proprietatibus planè convenire videbis. Hoc antè me indicavit Gerardus Mercator in Atlante Minore , Islandiam descripturus , ubi inter reliqua hæc habet : Inter quæ piscis Narhval. Hujus carnem si quis comedat , statim moritur , habetque dentem in interiori capitis parte prominentem ad septem cubitos ; hunc quidam pro Monocerotis cornu vendiderunt , creditur venenis adversari. Quadraginta ulnarum habet bellua. Qui versus polum arcticum & fretum Davis iter instituunt crebrò in ejusmodi incidunt beluas , ut videre licet in Itinerario S. Furcassii Tomo 3. lib. 3. cap. 1. Refert Hugonem Willibuy tale os ex Groenlandia reportasse , ubi incolæ mercaturam iis exercere solent , eodem libro cap. 22. Item lib. 4. cap. 19. circa Groenlandiam multos tales pisces reperiri ostendit. Robertus Billeth

leth in Navigatione versus Septentrionem Anno MDCXVI. institutâ, ad elevationem Poli 74. grad. 30. min. sæpe in ejusmodi dentatos incidit pisces: ut dubitare amplius nemo valeat, quin ossa dicta, dentes sint Ceti Septentrionalibus Narhval dicti, nisi tot dignis testibus & sensibus ipsis assensum denegare velit.

Haftenus Vir ille supra invidiam Magnus & dentem probavit, & à cornuum notione pari felicitate exclusit, quod ut clariori luce pateret, res ad pressius ignis examen vocata, ut in principia sua resolutus dens certum naturæ suæ præberet documentum. Frustrulum enim hujus cornu simulati, quum *Pharmacopæus Hafniensis*, Augusti Danorum Regis CHRISTIANI IV. jussu, calcinatione Philosophicâ, per liquoris calidi evaporationem præparasset, in tenuissimas laminas resolvebatur, certissimo argumento dentem esse, non Cornu verum. Cornua namque calcinata in laminas nunquam visa sunt reducta, quæ dentibus Ros-

mari

mari & Elephanti propriæ feruntur. Sed illa quum certam ab experientia & rationibus fidem jure suo meruerint, amplius nec probari debent, nec revocari. Si quis tamen potius cornu quam dentem appellare mallet, repugnantem non inveniet Magnum nostrum *Wormium*, modò impropriè ita dicatur, eo modo quo dentes Elephanti, etiam cornua, apud gravissimos Authores vocantur. Confirmat id laudatus *Wormius* in Exercit. Med. x v i i i. Controv. 2. *Plinii, Varronis & Oppiani* autoritate. *Plinius* enim lib. v i i i. cap. 3. *Prædam*, inquit, *ipsi in se expetendam sciunt, solam esse in armis suis, quæ Iuba cornua appellat.* Alibi idem lib. v i i i. in Procæmio: *Atque cum ex arbore exacuant limentque cornua Elephanti.* In eadem opinione videtur fuisse *Varro* lib. v i. de L. L: *Quos dentes multi dicunt cornua sunt.* Hinc *Oppianus*:

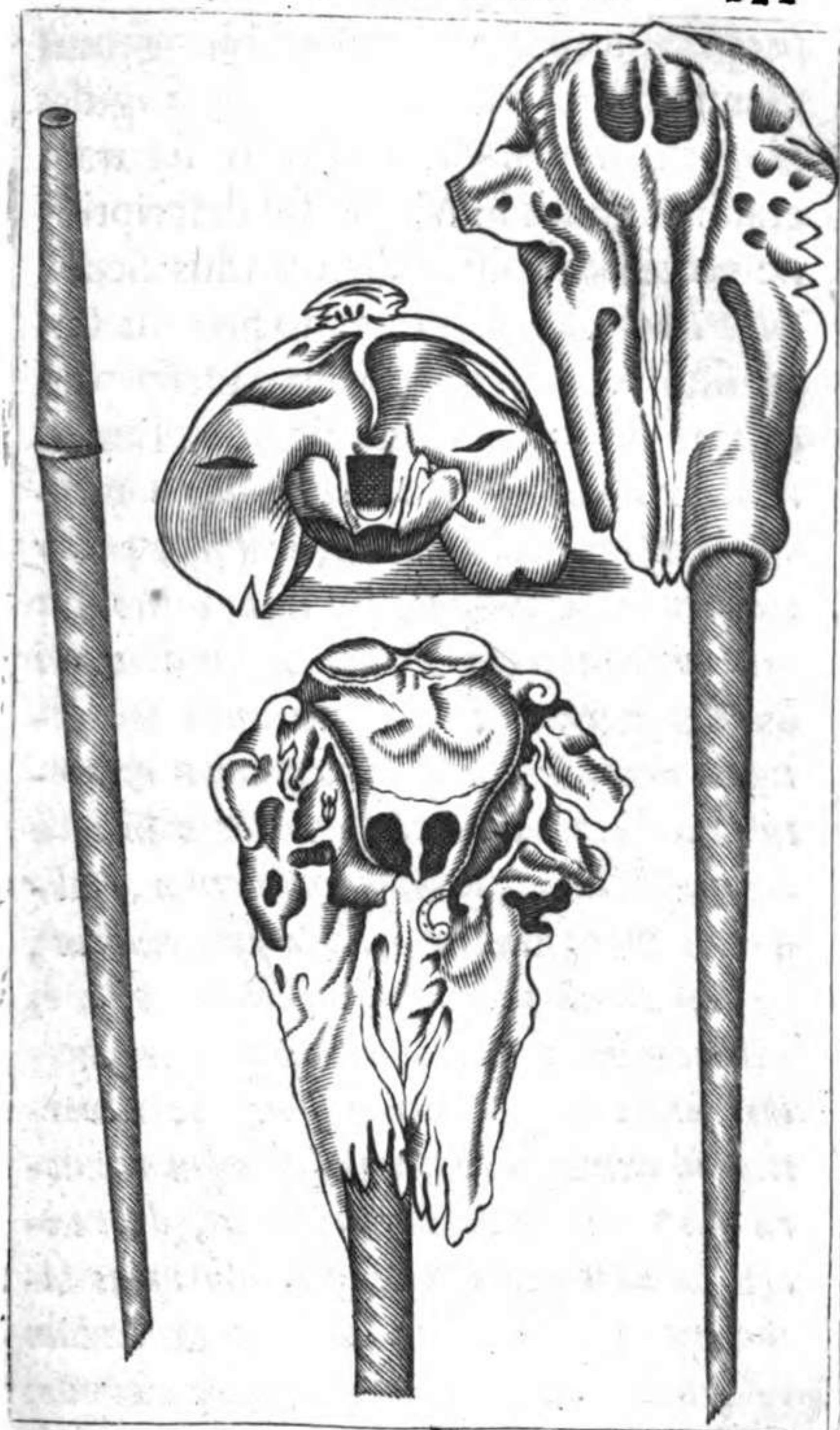
Deinceps immensos Elephantos diva canamus,

Cor-

*Cornibus armatos immanibus, ante re-
flexis,*

*Namque duo tollunt ingentia spicula malis
Ad cælum exsertis, omnino dentibus aqua,
Quæ vulgus refecans dentes existimat esse.*

Imò balenæ Unicornu vocatur in sacris, quod ex Chaldaica versione Genes. 1. vers. 21. deducit Buxtorfius in Lexico Chald. & Rabbinico. Restat ut dentati piscis porrò historiæ insistamus, cujus antea specimen accepimus Summi Wormii beneficio, cui deinde animalis istius ad balænam propiùs accedentis figuram, sed rudiorẽ transmisit Episcopus Islandiæ Borealis D. Thorlacus Scutontus, qui eum cum glacie Groenlandica eo appulsum vidit. Nos verò ejus accuratiorem hic damus ideam, quæ dentem mandibulæ suæ insertum, eundemque extractum oculis subjicit eâ fide iisque lineis, quibus in Museo Wormiano cranium conspicitur. Illam autem publico bono, sæculique gloriæ natus Olaus Wormius, non ita pridem è patria Urbe misit, pro-

proprioque stylo, quam subjungemus
 cranii duxit structuram, & singulas
 Naturæ lineas. Istam verò figuram
 cranii & dentis in Musæi sui descriptio-
 ne postea deposuit Venerandus Senex
 Ol. *VVormius*, editâ à Filio prorsus Pa-
 tri simili, *VWilb. VVormio*. Descriptio
 quam nobis communicavit Beatus
VVormius hæc est: Cranium ipsum man-
 dibulâ inferiori destitutum, nullisque præter
 magnum hunc præditum dentibus, colore erat
 griseo nigricante, qualis esse solet aëri
 diu expositorum & ad puredinem tenden-
 tium, inequaliter variis foraminibus & pro-
 tuberantiis præditum, quibusdam in locis
 æquale & læve, quibusdam scabrum, sub-
 stantia ossis partim naturâ porosiore existens,
 partim à cutis particulis & fibris tenaciter ei
 adherentibus talis reddita. Figurâ triangu-
 lari fermè in longitudinem protensâ. A ver-
 tice ad extremitatem proboscidis seu tenuio-
 ris ejus partis cui dens inferebatur, duos ex-
 actè habebat pedes Romanos. Ab unius la-
 tioris processus qui cilia firmabat & oculum
 dextrum muniebat extremo, ad ultimum
 pro-

processus qui sinistrum tegebat, cranii latitudo erat pedis unius cum semisse. Eâ enim parte latissimum erat. Hinc paulatim gracilescere & imminui cœpit in extremum usque oris. Occipitium versûs etiam paululum extenuabatur, ibidemque à parte superiore ad inferiorem eandem tenebat latitudinem, quam occupat linea ab una oculorum orbita ad aliam tracta: Occipitium in diametro pedem paulum superabat. Sed extremitas oris parte sinistrâ, cui dens inferebatur, pollicum erat trium cum dimidio; dextro latere, ubi nullus erat alveus qui dentem caperet, crassa erat unciam cum dimidia, substantia fungosa. Dens ipse integer non erat, sed tertiâ fermè sui parte mutilatus, quinque interim pedes longus, duos pollices si exceperis, crassitie inequali. Baseos quæ fundum cavitatis seu alvei occupabat diameter duorum erat pollicum, circumferentia sex cum dimidio. Hinc paulatim in ampliorem surgebat molem, usque dum cancellis alvei liberatus liberè vagari cœpit. Egressus alveum in diametro tres fermè habebat pollices, in circumferentia quinque. Ex quo quanta ejus deside-

retur pars facile colligere licet. Figuram eandem obtinebat, quam reliqui omnes hujus generis. Hæc marini dentis seu Monocerotis falsi descriptio *Wormiana* adeò exacta est, & omnibus numeris absoluta, ut quod addi debeat, supersit nihil. Ad eam verò justo diligentius examinatis Magnatum Unicornibus, velut ad normam, evidentiùs patebit omnia quotquot usquam sint, minùs ab hoc differre quàm ab ovo ovum, unumque Septentrionem rigidiori frigore superbum, præter sacras nobilium metallorum venas, & splendidam unionum congeriem, ea insuper inter quotidiana numerare, quibus aliquâ raritatis specie precium terrarum omnium Domini non exile statuunt. Re enim pressius examinatâ, apparebit, non dari aliud Unicornu, præter hunc dentem Balenæ. Vidi omnia quæ passim pro vero Monocerote venditantur, sed ex hoc fonte omnia profluxisse ausim dejerare, sicut inferiùs demonstrabimus, ubi singula ad examen vocaverimus,

for-

formam & vires descripturi. Cur verò Groenlandi Unicornu vocent *Turacca*, ignorare cogor. Ita verò illis appellari ex Groenlandicis fœminis didicit Frater meus charissimus D. *Cass. Bartholimus* Jurisconsultus, quæ apud Socerum illius Nobiliss. *Henr. Mullerum* hospitabantur non ita pridem.

CAP. XVI.

Boum Unicornuorum natalis locus. Excusatur Solinus, Plinius verò examinatur. Tauri Unicornes. Bizontes qui. Plinii inconstantia notatur. De pilis Vaccarum. Talmudici taxantur.

INterpres Naturæ *Plinius* lib. 8. c. 21. *varius est in natali Unicornis Bovis solo, modo Æthiopiam, modo Indiam agnoscens. Exordio enim capitis de Æthiopicis feris inducto sermone, etiam bovis Unicornis meminit: Indicos boves Unicornes, tricornesque, Leocrocottam perniciosissimam feram. Pro quo ex fide MSi Veneti Paulus Manutius ediderat, Leocrocutam perniciosissimam feram.*

At verò finitis Æthiopum animalibus ad Indica delapsus, in horum cènsu quoque eosdem numerat Boves : *In India & Boves solidis ungulis Unicornes, & feram nomine axin.* Ejusdem Indiæ incolas credit & *Solinus Polyhistor* cap. 52. *Sunt præterea boves Unicornes & tricornes, solidis ungulis nec bisfissis.* Ob quam mentis perversitatem à Doctissimo ejus Commentatore *Cl. Salmasio* egregiè vapulat, quòd Æthiopica illa omnia animalia in Indiam transtulerit. Mirum fanè non est vestigia illius sequutum, à quo pleraque in suos collectaneorum libros congeffit, *Plinio* nempe, qui pro Indica fera hanc habuit & Æthiopica, quamquam hoc magis ex propria, ut videtur, sententia; quòd enim inter Indica progressu capitis retulerit, nescio an ex *Ctesia* sit factum mente, cujus testimonio antea interjectis paucis, tanquam horum auctoris hæc narrat. Quum verò id animo Doctorum Interpretum firmiter infederit, Indicum non esse Unicornu bubulum, sed ut primò

primò affirmaverat *Plinius*, Æthiopicum, in emendatione prioris loci de Indico satis fudarunt. Aliquibus visum non de bove Unicornes, sed equo Indiæ familiari interpretandum *Plinium*, unde ita textum corrigunt: *Indi equos Unicornes*, pro eo quod legitur, *Indicos boves Unicornes*. Verùm frustrà binis locis interspersisset *Plinius* equorum Indicorum historiam, nisi & his duplicem patriam assignasset, in Æthiopia & India eodem cum bobus dubio recurrente. Unde *Salmasius* ὁ πᾶνν verba illa, *Indicos boves Unicornes Tricornesque*, ex adnotatione marginali cujusdam studiosi irrepsisse in contextum divinaisset, nisi in suis codicibus eadem verba invenisset *Solinus*, quæ id notant ex *Plinii* sententia, Æthiopiam boves etiam generare, quales Indici, Unicornes nempe tricornesque. Nec ulla diversorum locorum multitudo *Plinio* adversatur, siquidem plurium terrarum proventus in ejusdem subinde speciei animali consistit, ut domesticis bestiarum

rum exemplis docemur. Non enim solâ Persiâ aut Epiro clauduntur generosiores equi, sed eos profert & Iberia, Thracia, & Cimbria. Nec Tigrin Hircania sola, sed Media quoque gignit, neque arctis Æthiopiæ finibus terminantur Lupi Scandinaviæ sylvis infestissimi. Ubique Natura eadem, quam subinde ad gentium regionumque varietatem partiatur operas. Nam & Monocerotem Æthiopia fert, fert quoque utraque India, nec Rhinocerotis ortum unica terra circumscribit. Ut infra miraculum sit, si Unicornes boves cum Æthiopia etiam India producat, aliorum taurorum Sylvestrium majori feritate sævientium ferax, teste *Plinio*, *Solino* l. l. d. d. *Isidoro* lib. 12. cap. 1. Quid, quòd & Aonia vicinior, Bœotia nempe, Helladis altera pars, à fonte quodam Apollini & Musis consecrato sic dicta, taurorum Unicornium armenta pascit, ut scriptum *Oppianus* reliquit. In Hercynia sylva non absimiles depingit *Iulius Cæsar* in libris

Com-

Commentariorum belli Gallici, quæ malè *Iulii Celsi* cujusdam, exscriptoris forsan vel censoris ejusdem operis, nomine in MS. *Antoniano* Venetiis inscribuntur, quod ab imperito alio ex margine libri in textum successit. Inveniri etiam in Borussia Bizontes Unicornes circa calcem Lib. 1. Antiq. Boruss. refert *Erasmus Stella*. Bizontes verò à Tauris parvo separantur discrimine, quos Germani vocant *Uhroxen*. Ab Uris distinguuntur & Bubalis *Plinio* & *Solino*, illi lib. 8. cap. 15. huic cap. 20. de Mirabilibus mundi. Ex quorum utroque Bifontem penitiùs inspiciens, Unicornem Bifontem in Borussia frequentem, illum arbitror esse, quem in Hercynia describit *Cæsar*. Enimverò Bifontes jubatos Germaniæ proprios notat *Plinius*, & pressius ad rem *Solinus* in tractu saltus Hercynii, & in omni Septentrionali plaga Bifontes frequentissimos narrat, qui bovis feri similes, fetosi colla, jubas horridi, ultra tauros pernecitate, capti assuescere manu

nesciunt. Cui similis parùm Juliana descriptio Monocerotis loci illius & regionis proprii, quæ eodem tractu Borussiae reliquasque Boreales plagas complectitur. De aliis Bobus apud *Ælianum* unius cornu legisse me memini, quod tres capiebat amphoras, ex Indis Ptolemæo advectis. Notanda tamen quàm hinc discedam antè erit *Plinii* quædam inconstantia in cornigerum solidipedibus, qui enim lib. 11. cap. 46. dixerat solum Indiæ Asinum inter solidipeda cornigerum atque Unicornem existere, *hic* (lib. 8. cap. 21.) Boves Unicornes quoque in solidarum ungularum societatem admittit. Contrarietatem circa idem animal aliam in *Cardano* notat *Scaliger* Excerc. 206. quòd Unicornis Vaccæ pilum cœruleum scripserit, quam tamen coloris mixturam in pilis animalium alio loco negaverat. Ruffum verò pilum Monoceroti huic consignat *Scaliger* loco laudato. *Aliis unicum è fronte media prodit cornu, pedali majus, curvitate supinâ. Ejus enim*

enim cuspis retrorsum devexa est. Ipse pilo ruffo. In quo litigio nisi me fallit memoria injuriam, more suo, *Cardano* impingit *Scaliger*. Viridem quippe tincturam, non cœruleam, aliàs pilis denegavisse Cardanum, propter crassitiem lucidi coloris minùs capacem, ad *Parentis Anatomiam* lib. 3. cap. 1. olim observavimus. Vel certè viridem cœruleumque pilum in humano genere non observatum Cardanus indigitavit. A quo autem cœruleum Monoceroti huic pilum acceperit Vir subtilis, mihi quidem dubium, quum ruffum viderit *Ludovicus VVarthema Zeilæ*, urbe *Æthiopiæ* inter primas. Sed quis pilorum tincturam pro ætatis Individuique conditione semper ferè variare ignorat. Profectò Vacca altera, cornibus Cervinis ab eodem *Varthema Zeilæ* apud Sultanum visa, à Monocerote parvis passibus distabat, an speciei naturâ non ausim affirmare; huic tamen obscuro colore ad nigrorem proximo pili per naturam infecti fuerunt. Cor-

nu bovis Unicornis vidisse se testatur
Ardens Etereus Academicus cap. 44.
 Thef. de gemmis , tres palmos longum , parum à Rhinocerotis differens , foris politum , intus involutum , unâ extremarum parte candicans , alterâ nigricans , ut boum alioquin cornua esse solent. Vi autem in Petechiis eximiâ pollere , quod & de Rhinocerotis alii prodiderunt. De bobus Unicornibus ex suo addunt *Rabbini Talmudici* , primum iis sacrificasse Adamum Paradiso expulsum. Nam in primo *Avodazara* referunt in diluculo diei secundi à lapsu post præcedentis lucis planctum , Adamum sumpsisse Bovem Unicornem , ut offerret holocaustum Jehovæ , cuius cornua hoc charactere describunt ; quòd fuerint ante ungulas , h. e. quòd à Deo exordio rerum creata sint. Probant sententiam auctoritate *Sacri Lyrici* Psal. 69. 32 : *Et placebit Deo super Iuvenium , cornua producentem , & ungulas. Quem vertunt illi : Et recepit Dominus magis quàm bovem taurum qui facit cornua ,*

nua, ungues. Ut innuerit Psaltes placuisse Domino magis preces, quàm Adami sacrificium. Nusquam enim Tauros boves statim à nativitate cornibus instructos fuisse & ungulis, nisi mundi initio quum perfecta essent animalia. Idem reperit *R. Iuda* 2. Aphorism. de Sabad. & 3. de Cholin. Sed hæc authores suos sapiunt, nec Unicornem magis bovem probant, quàm bicornem.

CAP. XVII.

Asinus unico cornu solidipes. De ejus talo Aristotelis, & Plinii lapsus. Isidorus tangitur. Talus ab ἀσφαλός. Asini adumbratio. Mutationum causæ: & alia.

T Estimonio magnorum Auctorum celebratur inter interioris Indiæ feras Unicornu Asininum, eo tamen discrimine quòd & solidipes sit, & talos habeat. Solidipedem Asinum de prædicant *Aristoteles*, simul & *Plinius* Naturalis historiæ antesignani. Ille qui-

134 TH. BARTHOLINI
dem lib. 2. de historia Animal. cap. 1.
At solidipes, idemque Unicornes est, quan-
quam rarum, ut Asinus Indicus: ille enim
& Unicornis, & solidipes est. Et lib. 3.
de Partibus eorundem cap. 2: Cornige-
rorum pars maxima bisulca est: sed solidi-
pes etiam traditur in eodem genere, quem
Asinum Indicum vocant. Hic verò nihil
diversus eadem inculcat lib. 11. c. 37.
ubi de Cornuum agit differentiis: Te-
nuiora foeminis plerunque sunt, ut in pecore:
multis ovium nulla, nec cervarum, nec qui-
bus multifidi pedes, nec solidipedum ulli ex-
cepto Asino Indico, qui uno armatus est cor-
nu. De talis subnectit infra cap. 46.
Unicorne Asinus tantum Indicus. Talos Asi-
nus Indicus unus solidipedum habet. Et in
eandem sententiam suprà Aristoteles l. 2.
histor. cap. 1. Talem etiam Asinus ille In-
dicus solus in solidipedum genere possidet.
Non dissentit Philes, qui sua de Ani-
malibus ex Aristotele Ælianoque, judi-
cio Michaëlis Barthii congeffit:

Ἀσείγαλον αὖ τὴν χολῆς κύσιν φέρει,
τῶν μωνύχων, βέλτιστε, τῶν ἄλλων μόνον.

Ta-

Talum verò & cystem fellis gestat, solidipedum aliorum solus. Quod quo naturæ factum sit instituto, horum nullus explicat. Forfan ad latius pedum munimentum in desertis Indiæ necessarium. Cæterùm quo jure Aristoteles, & quem hic ferè exscripsit *Plinius* talos cum digitis conjunctos neget, conjicere non possum. Certè in errorem communem ille hunc duxit è vestigio sequentem. Convictos illos affirmat *Plinius*, qui hominem talos habere existimarunt, & pro certo *Aristoteles* credit ipsi non esse. In quo uterque strenuè falluntur. Talos enim inter pedis humani officula in sectione ejusdem quotidie numeramus, & ab Anatomix peritis, quotquot usquam sunt, iidem observantur quibus carere per naturam pedes non potuerunt, calcaneo siquidem in sustinendo pede operas mutuas præstant, & omninò in movendo eo primas tenent. Quod fusius capite 7. & 8. lib. 3. de Usu part. persequitur *Galenus*, ubi extendere & flecte-

flectere pedem , supernæ astragali de-
 articulationis opus per partes demon-
 strat. Mira quoque est Tali descriptio
Pliniana ab *Aristotele* aliena : Talum
 enim rectum dicit in articulo pedis ven-
 tre eminentem , concava in vertebra
 ligatum. Quid enim ad calcaneum ver-
 tebræ dorsi motores ? Excusari tamen
 in eo meretur *Plinius* , & leni iudicio
 explicari. Vertebam articulum vici-
 num nuncupavit , cui , vertendo ut in-
 serviat , inferitur. Hoc significationis
 ambitu etiam vertibulas , quæ cum
 vertebis eædem sunt , ceperat *Lucillius* ,
 ut monet *Abbreviator Festi Paulus* : *Ver-
 tibulas quum dixit Lucillius , articulos intel-
 ligi voluit.* Et ipse *Plinius* primo Libro
 x i. articulationes insectorum falsas ,
 vertebra vocavit : aliquibus verò non
 tota incisura eas ambiente rugas , sed
 in alvo , aut supernè tantum , imbrica-
 tis flexilibus vertebis. Latum vocum
 usum effingere voluit in re simili , sed
 voce dissimili , *Isidorus* lib. x i. Orig.
 cap. i. quum Talum sub crure collo-
 cat,

cat, sub talo calcaneos. Talus enim sub crure magis non est quàm calcanei, si pressius loquamur. Majoris tamen erroris tenetur allata ab eo Tali etymologia, quam à Tolo deducit, quia tolus eminens sit rotunditas. Quippe rotunditatem minorem talus habet, quàm aliud quodvis ossiculum, ut etiam Quatrio à totidem lateribus dictus sit. A Græci nominis, *αἰσράγαλ*, terminatione ultima, *γάλ*, recisa, Talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se *Γ* & *Τ* sæpius sint permutata pari valore & pronunciationis sono: unde natum Latinorum Turtur à Græco *τρυγὸς* sive *Æolica Dialecto* *τρυγὸς*, & à *σφίγλιον* Spinturnix, cujus mutationis occasionem dederunt ipsi Græci, qui eâdem licentiâ utrumque elementum confuderunt, ut ex Hesychio videre est, quum *ισγέον* pro *ισέον* expressit. Aristotelis enunciatum ut defendat Commentator ejus Augustinus Niphus, in Expositione illius textus Tali duplicem proponit significatum, pri-

primum pro osse illo super calcaneum protuberante, alterum pro ossis genere quod in articulo pedis parte posteriore ventre eminet. Quâ notione apud *Aristotelem* venit. Verum enimverò ut processum illum Tibiæ grandiorem Talum dicendum probaret, majori opus erat auctoritate, quanquam utram velit significationem non magno pere intersit, quia in hominibus, quod negavit cum *Aristotele Plinius*, utrumque os invenitur. Quale porrò sit fueritve animalis genus, eò est obscurius, quò in eo describendo parciores sunt Auctores. Asinum Indicum fuisse, illumque inter Monocerotes solum cognitum *Aristoteli & Plinio Jul. Scaliger* suspicatur, cujus verba ad has lineas merentur vocari ex lib. 2. de Histor. Animal. t. 130: Vartomannni Monocerotem *Aristoteli & Plinio incognitum fuisse puto, eosque tantum de Asino Indico locutos: qui planè alius sit ab Unicornè, cui hoc peculiare nomen est, de qua Vartomannum vera loqui existimo. Asinus au-*
tem

tem Indicus Indiæ deserta incolit, pugnat pro pullis calcibus, atque etiam morfu: mirum. Nam quibus cornua dura sunt, quod dentibus corripuere facile solvunt, carnes ob amaritudinem inutiles. Silvestrem Monocerotem apud Indos errantem Ctesias apud Herodotum ab H. Stephano impressus indigitavit, quo nomine etiam Æliano venit lib. 4. de Anim. cap. 52. tametsi, quæcunque ab eo de Asino Monocerote referantur, ex aliorum sententia profluant, ut fatetur ipse, & probat Io. Æmilianus Ferrariensis Syntagm. 4. de Ruminantibus, Andreas Marinus lib. de Unicornu, qui hunc Asinum pro Chimæra habet, quòd à nullo sit observatus posteriorum nostri sæculi, qui Indos, vel Novas alias Terras, veteribus ignotas, frequentius adiverunt. Visos quidem Asinos in India magnitudinis eximiæ, celeritate pollentes & pulcros, sed sine cornibus omnes. Interiisse verò ab eo tempore species vel singulis tantum centenariis instar Phœnicis conspici, rationi mini-

minimè esse conforme. Cui tamen non difficile foret occurrere, si litem hanc pro Asinis meam facerem. Enimverò mirum haud est, non cuivis pertrans-eunti Monocerotem occurrere, qui in desertis sola loca quærit, & ipsis Magnatibus terræ illius adeò ob raritatem æstimatus, ut cornua armillarum vicem præstent. Quòd si visi sint Asini ejusdem conditionis & naturæ ἀκέραιοι, pro cornutis magnum dabunt argumentum; eo enim ordine in creandis rebus versatur Natura, ut per gradus progressa in certam speciem congerat, quæ partitè in plures divisit: ut taceam à cornibus, in quibus pro Individuorum conditione ludit Natura, speciei nullam probari diversitatem, quod exemplum Cervorum docet. Quamobrem si observati ejusdem naturæ Asini ἀκέραιοι, quidni fuerint eodem angulo terrarum Monocerotes? quum etiam ὄνοι τὰ κέραια ἔχοντες in Africa & Scythia reperiantur, Libya-que teste *Herodoto* lib. 4. ad quem qui-

dem

dem multitudinis gradum sine intermedia unitate non transcenditur. Species an interire possint alterius est instituti & ordinis, præsertim quum extra objectionis illius telum jam simus. Asinus enim ille sylvestris simplex à cornuto solis cornibus distinguitur, non specie aut formâ, ut hujus interitus speciei totius Asininæ occasum secum non trahat. In omni certè specie lapsu temporum aliquid remittit serior ætas, quod vel magnitudinem vel virtutem aliam spectat, sine generis istius defectu, quo fortasse pacto homines ab immani monstrositate Gigantum cum sæculo defecerunt, & sublatâ Titanum specie, ex *Juven. Sat. 15.*

*Terra malos homines nunc educat, atque
pusillos,*

Qui olim in immensum protendebantur, auctâ corporum mole, partim largiori victu, partim vasorum amplitudine, partim membrorum ad extensionem facilitate & mollitudine, quibus inde contractis & firmatis intra debitam

bitam mensuram constiterunt. Par in Asinis ratio vel parùm diversa, à capite cornuum materiam potuit repellere, vel generandam prohibere, ut non frequentius Monocerotes Bicornesque appareant, quàm homines infuetâ magnitudine, vel exilitate subinde per sæcula etiam emergentes. Irridet autem à Mercatorum itinere desumptum argumentum *H. Stephanus*, quos ἀναλφαβήτας quum vocat, iudicio eo, quod doctrinâ quæritur, omninò carentes, nec observare posse, nec observata aliis viris doctis commemorare iudicat, ad eoque minus illiteratis fidei, quàm antiquis Scriptoribus adhibendum.

CAP. XVIII.

Asinini Cornu Virtutes. Onager Plinii; deque eo Olai Magni error. Plinius emendatus. Lalla. Armillarum in poculis usus. Cornu aureum Danicum. Aurata animalium cornua.

Virtutes ab *Æliano* Cornu huic Asinino assignatas hic intactas relinquam,

quam, quòd vocum similitudine, per errorem narrantium, à Monocerote ità per excellentiam dicto, mutuatus sit ipse, in quarum multitudine tanquam impossibili, adeò triumphat *Andreas Marinus*, ut vel hoc solo nomine falsam Monocerotis historiam credat. Verùm illæ alii loco reservari debent, in quo id agimus unicum. Quamquam verò in dignitate & excellentia Unicornis excefferint fidem scriptores peregrinis rebus fucum adornantes, famæ tamen longinquæ id adscribendum, quæ certam & indubitatam rem propriis induit conditionibus. Nec enim ille fucus uni Afino Monoceroti contigit. Omnia invasit quæcunque veterum monumentis celebrantur.

In quorum fidem nolo aliena arcescere, quum ex Afino Indico, quem pro vero agnoscunt alioquin dissentientes, abundè suppetant. Onagrum à feritate insita vocant, de quo tanta exstant miracula. *Plinius* lib. 28. cap. 15. in calculo frangendo ejus præcipuas par-

partes admiratur: *Præcipuum remedium traditur in calculo Onagri: quem dicitur, cum interficitur, reddere urinam liquidiorē initio, sed in terra spissantem se. Hic adalligatus femini, omnes impetus discutit, omniq̃ue suppuratione liberat. Cap. verò X. omnia Onagris efficaciora probat iis, quæ ab Asino vulgari depromuntur. Reliqua quæ ab Olao Magno lib. 18. cap. 1. & 2. Onagro attribuuntur medicamenta, ut hic aliena, silentio præmitto, quum Onagros ille lib. 11. cap. 36. Alces explicet, Septentrionalibus in quotidianum usum venientes, quo jure aut vetustatis indicio ipse viderit. Utramque enim feram multum inter se differre, & nominis origo, & natalis locus & forma diversa evincet. Isidoro teste lib. 12. Orig. cap. 1: *Onager interpretandus* (ita enim, non interpretatur, legendum fortè) *Asinus ferus. ὄνον* quippe *Græci Asinum vocant, ἄγρον* ferum. Onager autem *Olai*, seu *Alce*, ad Cervum accedit potiùs quàm Asinum, licet communi feritate conveniant.*

niant. Quid verò inter Asinum Cervumque interfit, non credo ignorasse *Olaum*. Natale Alces solum Boreæ sunt partes, & quidem propriæ, eodem probante. At Onagros veterum montem qui Cappadociam à Lycia dividit non transisse fidem fecit *Plinius* lib. 8. cap. 58. imò Phrygiam & Lycaoniam præcipuam incoluisse testatur *Idem* cap. 44. & *Varro* lib. 2. de R. R. Et omninò remotiorem Africam, auctor *Solinus* cap. 27. *Isidorus* lib. 12. cap. 1. Indiam quoque *Philes*. Formam diversam ex naturæ venamur varietate. Onagri ex *Isidoro* indomiti sunt in desertis vagantes, Alces contra Septentrionalibus ita domiti, ut pro equis adhiberentur, nisi ob arcana Regni interdicto prohibiti essent. De famis ac sitis tolerantia tacent veteres, quam in Alce laudat *Olaus*, nec hic de Alcinæ carnis deliciis quidquam, quia caro Alcis dura & coctu difficilis nobis visa Hafniæ, nullâ saporis gratiâ, quæ Onagro planè singularis, non obstante *Philete* qui

G

car-

carnem ejus ὄβρωτον nuncupat, quem forsan *Julius Scaliger* sequitur. *Plinius* namque lib. 8. cap. 44. de his: *Pullis eorum ceu praestantibus sapore Africa gloriatur, quos Lalifiones appellant: Quorum usus & Romæ ante Mæcenatem frequens, qui instituit primus in epulis Asinorum pullos, ut idem auctor est cap. 43. multum eo tempore Onagris praelatos: post eum interiit autoritas saporis. Asino moriente viso, celerrimè id genus defecit. Quæ mendosa ut emendarentur manum medicam experta sunt Γαυμασίς Salmasii; qui ita restituit: sapor: Lalifionum oriente usu celerrimè id genus defecit. Quia scilicet gustui gratior erat Lalifionum caro, quàm Asinorum pullorum, aut omninò Onagri.*

Lalifiones pulli sunt Onagrorum nondum ablaetati ab infantum Lalla dicti, sive sono sive articulatis partibus, de quo Lalla puerorum fusiùs in *Antiquitatibus nostris Natalitiis* datâ industriâ egimus. Inter cibos generis valentissimi, in quo plurimùm alimenti est,

Cel-

Celsus lib. 2. cap. 18. refert omnem grandem feram, quales sunt caprea, cervus, aper, onager; sic enim legendum, non ut in vulgatis *capra*, ex emendatione *Io. Rhodii*, qui unicus *Celsianæ* puritatis vindex, sic in optimis *Italiæ* Codicibus MSS. deprehendit, maximeque in *Florentino*, quem jure cæteris omnibus præfert. Nihil denique de libidinis æmulatione notavit in suis *Olaus*, quam cum exitio etiam prolis propriæ in *Onagris* carpunt *Solinus* & *Isidorus*.

Id verò de *Afini Cornu* notandum ex *Æliani* lib. 4. histor. Anim. cap. 52. Indis poculi vice fuisse principibus & potentioribus, quod, ut brachia, auro interstinguere solerent. Cui simile quid, in poculo *Michaëlis Imperatoris Constantinopolitani*, admiratur *Philes*, ex cornu *Onagri* constructo, triplici orbe (*ζωστικόν* vocat) distincto sicut venulis marmoreis.

Armillas aureas majoris fortis Viris reservatas vel hinc apparet, quanquam

florente Republica Romana non adeò fuerint infrequentes. Solus L. Siccus Dentatus Oratione ad populum apud *Dionysium Halicarnassem* lib. 10. Antiq. Rom. jactat se ex acie reportasse torques aureos 83. armillas aureas 60. Et si credimus *Festo*, Armillæ ex auro ut plurimum, quas Viri militares ab Imperatoribus donati gerebant, in quo tamen dissentit historia *Liviana* L. Papirii Consulis, qui Equites omnes ob egregiam in bello operam armillis argenteis tantum donasse fertur. Quod fecerat & Severus Imperator apud *Iulium Capitolinum* in Maximin. Natali Getæ, filii minoris, Severus militares dabat ludos propositis præmiis argenteis, id est, armillis, torquibus, & balteolis. De quibus in Schedio nostro *de Armillis Veterum* plura egimus.

At Indorum procures ob uberiores auri proventus ut aureis dextralibus brachia, ita cornua potoria ornabant circulo aureo, eum sine dubio in modum, quo aliis ejusdem metalli circulis,

Handwritten text, possibly a signature or a list of names, written in a cursive script. The text is arranged in two main lines, with the second line being more prominent and extending further to the right. The ink is dark and the handwriting is somewhat slanted.

lis, tam aureum Serenissimi Danorum Principis CHRISTIANI V. Anno Christi 1642. in Cimbria nostra repertum cornu distinguitur, (cujus Iconem ex *VVormii* monumentis hic damus) quàm alterum coronis ex argento deauratis per intervalla decoratum, quod ex Musæo Viri undequaque Maximi D. *Iacobi Matth. Arhusii* Affinis nostri, in Auream suam Dissertationem advocavit sæpiùs nominatus *VVormius*.

Hujus aurei Cornu occasione cornua animantium memoriæ obversantur, quæ auro ad sacrificium signata veterum superstitio induxit. Græci quidem omnes, præter Lacedæmonios apud *Platonem* in Alcibiade. De quibus accipiendus *Homerus* *Odyss.* γ.

— Χρυσὸν κέραςεν ὠκυχόας.

Nec aliter Romanorum sacrificuli, ut testimoniis evincam, *Virgilii* lib. 10.

— *Aurata fronte juvencum.*

Martialis quoque lib. 9. Epig. 42.

Casurum tibi rusticas ad aras

Ducam cornibus aureis juvencum.

Nec non Tibulli Lib. 4. Eleg. 1.

— *Nec illis*

Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Valerii Flacci lib. 1. Argonaut.

— *dabit auratis & cornibus igni*

Colla pater —

Planè ad rem Seneca in Oed. v. 135.

Aureo taurus rutilante cornu

Labitur.

Et alter lib. 1. de Ben. *Nec in victimis quidem, licet optima sint, auroque præfulgeant. Trebellius quoque Pollio in Galieno: Processerunt etiam altrinsecus centeni albi boves cornibus auro jugatis. Quo fine apud Varronem lib. 6. LL. cornutam umbram, optimè ex antiquo libro emendat Ausonius Popma, Cornuat aurum, quòd cornu hostiæ auro induxerit. Nec boum tantùm, sed & caprarum cervorumque cornua auro ornarunt. Pindarus Olymp. E'ιδ. γ.*

Χρυσόκερων ἔλαφον.

Seu

DE UNICORNU. 151
Seu Auricornem cervum. De priori
Euripides:

Τάν τε χρυσοκάρηνον ,
Δόρκαν ποιηθλόνων.
*Aureo quoque capiti decoram
Maculosam capream.*

Et celebris alia aureis cornibus fertur ,
quam vivam adducere tertio Herculis
labori datum , apud *Anonymum* de cer-
tam. Herculis cap. 3. ab *Allatio* ex *Va-*
ticana bono publico divulgatum.

C A P. XIX.

Equi Monocerotes diversorum locorum.

Andreas Marinus juratus Cornuto-
rum animantium hostis, equos
Unicornes Novi orbis scrutatoribus vi-
fos negat , & quanquam visi sint,
ignorari, si sint *Æliani* similes, quòd hic
non descripserit nec Equum , nec ejus
Cornu , sed solùm narravit ab aliis au-
dita. Ad hæc cornuum hanc virtutem
ab incolis Regnorum Indiæ nusquam
hodiè deprædicari. Rei veritas , ut

fatear, hic difficilior ob auctorum vel negligentiam vel ignorantiam. Eadem tamen *Marino* de Asinis responsa, pro Equis quoque militant, mutatis tantum nominibus. Ab incolis Indiæ hodie cornuum equinorum virtutem filerime non movet, quum res notæ plenas buccas non requirant, aut verborum ampullas. Quis enim usquam terrarum, omnium planè cornuum peculiariter adversus venena vim ignorat, ut deprædicando Equino cornu, nihil præ aliis cornibus figulare promittente, supersedere possint. Nec pro vero accipimus equum talem visum nunquam. Narrat enim *Io. Eusebius Nierenbergius* lib. 7. histor. Natur. adm. cap. 2. se in aula Philippica equum quendam Cornutum vidisse. Ex Indis forsan allatus, cum quibus maximum exercent commercium. In stabulo Principis Stiliani equum vidit superioribus annis *Leo Alatius* Vir doctissimus; magnitudine exilem, sed ferociâ summum, cui post aurem dextram incurvum cornu exstabat.

bat. Cui similem, nisi idem fuerit, se observasse Neapoli *Nicolaus Angelus Eliseus* Gymnasii Regii Professor subtilissimus nobis narravit. Ipsi vidimus in Equili Serenissimi Regis Daniæ *FridERICI III.* equum generosum, cui ex auribus cornua nigra succrescebant, & ex deciduis nova semper generabantur, quæ clementissimè mihi Rex Augustus & monstravit & donavit. Equus, cuius icona nobis dedit *VVormius* talis est, qualem versâ paginâ damus. Taceo verò aliorum *Strabonis*, *Plinii*, & *Solini* auctoritates ab aliis pro cornutis equis propositas, quas verò Monoceroti applicandas ex inferiùs dicendis palam fiet.

CAP. XX.

Rhinoceros Bos. Bos Lucanus unde. Rhinocerotis nasus. Geographus MS. primo dilucidatus, mox castigatus. Æthiopum nomenclatura.

DE Rhinocerotis nostri nomenclatura diversa apud antiquos

feruntur judicia. *Festus* enim auctor est Rhinocerotem quosdam Bovem dixisse Ægyptium, forsan quòd in spectaculis à Pompejo Magno primus sit exhibitus Romæ devicta Ægypto, ut narrat *Plinius* lib. 8. cap. 20. vel ab ipso postea Augusto apud *Dionem* lib. 54. & *Suetonium* cap. 39. Quòd verò Bovem dixerint, alia ex antiquitate ratio, apud quam, pro quovis animali justam magnitudinem excedente, Bovis nomen adhibebatur, ut vel ex solo Junonis epitheto apud Homerum clarescit. Unde quum majus Romanis illis sæculis animal longiori spiramento in urbe non comparuerit, bovis appellatione insigniverunt Rhinocerotem, quem maximum credebant; superioribus verò Reip. temporibus, Pyrrhi bello in Lucanis comparentibus Elephantis, primi hi Bovis nomen meruerunt, ob vastam corporis molem, quam in capite præsertim exprimunt nummi mei in Campania reperti, dictique sunt Lucæ Boves seu Lucanæ, auctore

Varrone de R. R. lib. 2. cap. 3. Solino Polyb. cap. 25. Elephantes Italia Anno V. C. 472. in Lucanis primùm bello Epirotico vidit, & Boves Lucas inde dixit. Quibus clarior accedit Isidorus lib. 12. Origin. cap. 2. Hos boves Lucanos (alii Lucas legunt) vocabant antiqui Romani: boves, quia nullum animal grandius videbant: Lucanos quia in Lucania illos primus Pyrrhus in praelio objecit Romanis. Diverfam quidem vocis originem quærit Baronius in Annal. ad Anno Christi 58. Bovem nempe Lucam ab Italis eo tempore vocatam, allusione facta ad figuram bovis Evangelistæ Lucæ tributam; sed à Cl. Salmasio in suis ad Solinum Notis improbat, quia id nominis Elephanti longius ante natum Salvatorem assignatum, eo scilicet tempore quo Lucaniam infestis signis & feris intraret Pyrrhus, nec bovem ad Evangelistæ exemplum, Lucam vocarunt Itali, sed Elephantem. Vulgatio tamen Rhinocerotis appellatio Græcis pariter & Latinis, à cornu quod

quod circa nares eminet, unde nasuti & alios adunco naso suspendentes Rhinocerotis nasum habere dicuntur, apud festivissimum *Martialem* lib. 1. Epigr. 4.

Majores nusquam ronchi, juvenesque senesque

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Indos, tamen & Æthiopes patrio aliquo, cæterisque gentibus ignoto nomine, domesticum animal indigitasse, elegantissimus *Q. Curtius* lib. 9. cap. 1. exponit in Indiæ, post Perum devictum, delineatione: *Rhinocerotes quoque, rarum alibi animal, in iisdem montibus erant.* Cæterum hoc nomen belluis eis inditum à Græcis. Sermonis ejus ignari aliud linguâ suâ usurpant. Quod quum taceat, nostrum erit inquirere. Ab incolis Cambajæ & Patanæ *Gandas* vocari refert *Garcias ab Horto* lib. 1. cap. 14. Æthiopes ἄρξ vel ἄρξι appellarunt, quod ex *Geographia Christiana Medicæ* MS. eruo, ut ex verbis Auctoris ipsius elucescet: Καλῶσι ἡ αὐ-

τὸ οἱ Αἰθίοπες τῇ ἰδίᾳ Διαλέκτῳ ἄρξ ἢ ἄρσι,
 δασιώντες τὸ δώτερον ἄλφα, ἢ ἔτω
 περιθέντες τὸ ῥισί. ἵνα δὲ ἔ μὴ ἄρξ ἢ
 τὸ θηρίον. δὲ ἢ ἔ ἄρσι, ἀροτριᾶν. ἐκ ἔ
 σχήματ' ἔ πρὶ τὰς ῥώθωνας, ἅμα ἢ καὶ
 τῷ δέρματ', πρὶ ἐπωνυμίαν αὐτῷ τεθει-
 κότες. Quæ ita interpretor: Appellant
 verò illud Æthiopes propria Dialecto ἄρξ
 aut ἄρσι, aspirantes secundum alpha,
 & ita arponentes τὸ ῥισί seu naribus: ut
 per τὸ ἄρξ quidem sit animal, per τὸ
 ἄρσι verò arans, ex schemate circa na-
 sum simul & cute cognomen ipsi ponentes.
 Obscurior Anonymi Geographi mens
 explicatione omninò indiget. Nomi-
 num diversorum ratio ex duplici pen-
 det principio, Naturâ & Arte Rhino-
 cerotis. Naturali decore cornu in nari-
 bus prominens gerit, à quo ἄρσι di-
 ctus, à naribus quibus elementum il-
 lud primum cum suspirio prætexue-
 runt Æthiopes. Ars terram vertere in-
 star arantis docuit, vel certè ex mortui
 corio aspero captarunt coloni, quam
 præcedentibus verbis insinuavit Anony-
 mus:

mus : ἔχει ὃ καὶ τὸ πάχος τὸ δέσματ
 αὐτὸ ξηραίνόμενον , δακτύλους τέσσαρας ,
 καὶ ἐξ αὐτῶν ἔνιοι βάλλουσιν , ἀντὶ σιδήρεα ,
 εἰς τὰ ἄροτρα , καὶ ἀροτριῶσι τὴν γλῶ.
 h. e. *Habet verò & crassitiem cutis suæ ex-*
siccatae , digitos quatuor , & ex illis aliqui
ante vomerem in aratris projiciunt , & ter-
ram sulcant. Unde ἄρξ ἱππὶς natum no-
 men ab *arando* , sicut à naturali nasi or-
 namento ἄρσι. Quam *Anonymi* obscu-
 ri mentem existimo , apud quem in-
 vertendus verborum ordo , ut senten-
 tiæ propriæ pondus subsistat. *Legen-*
dum enim : ὅτι τὸ μὲν ἄρσι ἢ τὸ θήριον.
ὅτι ὃ τὸ ἄρξ ἀροτριῶν. Nam ex naribus
denominationem feræ Unicornis habuit ; ab
arando verò aratoris ; quò etiam se-
 quentia videntur collineare , si Etymo
Anonymi insistamus , qui vi quadam ad
 Græcam originem propria Æthiopum
 pertraxit : quo vitio inter Latinos
 Grammaticos *Festus* , *Isidorus* , aliique
 ex æquo tenentur , Græcorum origi-
 nes ad Romanam progeniem reflecten-
 tes. Videntur sanè potius ad *Hebraismi*
 lan-

lancem examinanda, in qua *ἄλφισ* cum *קרש* communi radicalium ductu æquum libramentum facient, si facili mutatione *ק* pro aspirato alpha substituatur, eodem quo *Germani Daniq̃ue* modo aspiratam in *Horn* ex C Latinorum derivarunt, *קרש* autem *Rabbinorum Talmudicorum* libris nobilitatum, per Animal unicum cornu gerens ab iis exponitur: quam tamen vocem per *קרש* exprimit *Scriptura*, unde illud *קרש* ex Orientalium lingua communi in *Talmud Bauli* irrepsisse, ut plura alia, suspicor, quum illud Talmudici scripti compendium, *Babyloniæ* ex *Misna* illa antiqua, à *Rabbi Juda*, sancto dicto, compositâ, contraheret, post destructionem Templi ultimam 470. circiter annis, per *Rabbinorum Ravenâ & Ravasiè*, ut in *Rituum Historia* Part. 2. cap. 2. explicat *R. Leo Mutinensis*. Sed nec opus esset huc confugere, apud *Æthiopes* enim vicina vox in usu, quam facilè pronuncians, ut hodie inter omnes obtinet vo-

cum

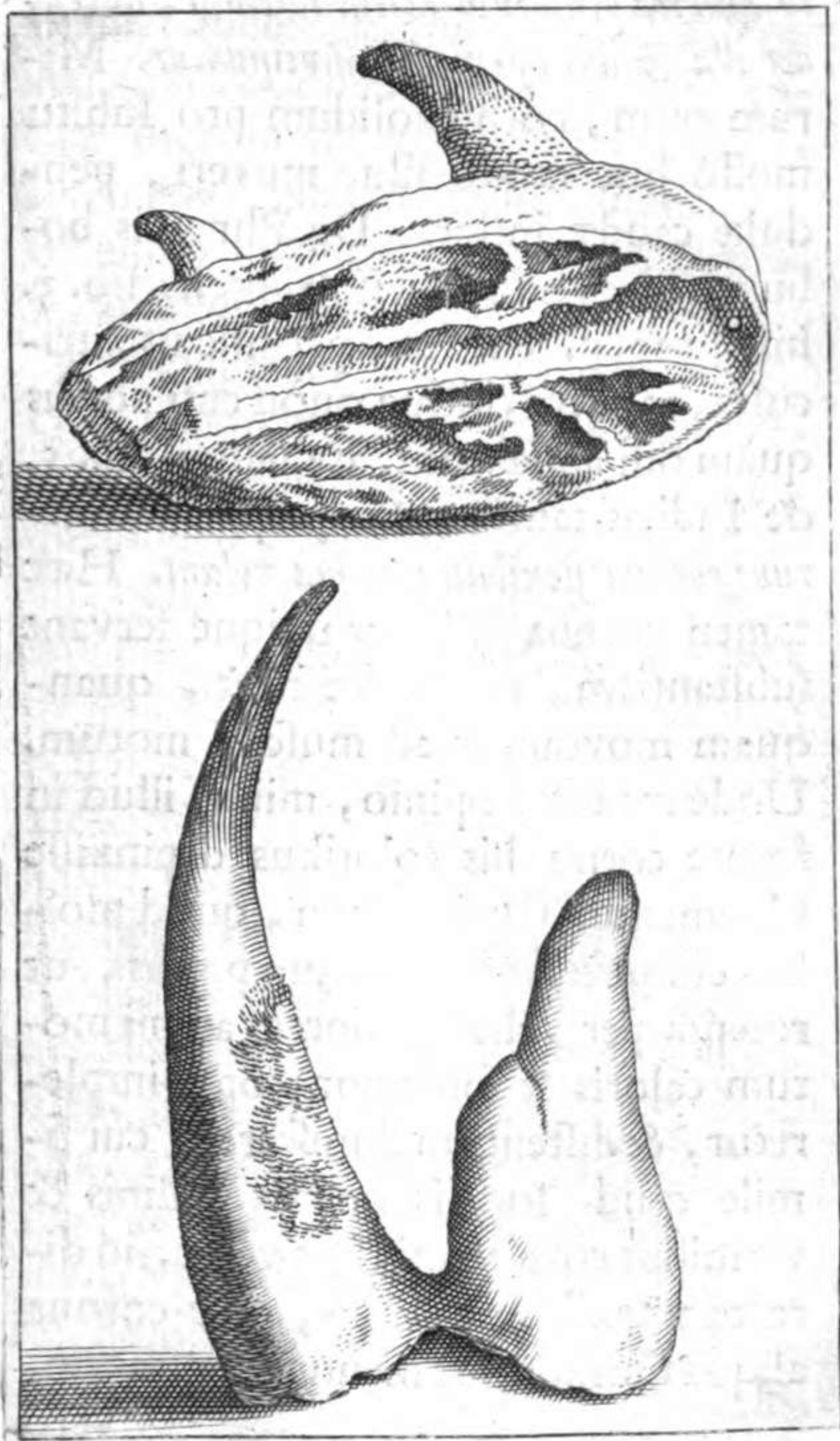
cum modulatores, corrumpebant. Occurrit ea *Psal.* 21. commate 22. in versione Æthiopica antiqua, quæ Romæ prodiit, & in qua egregiam operam posuit R. P. *Jacobus Wemmers* Antverpianus, edito accurato vocum Æthiopicarum Syllabo, ubi **ፉሥ ኦሪኒ**. Ahadu Karnu, Monocerotem indicat communibus Orientalium radicibus.

CAP. XXI.

Rhinocerotis bina cornua. De iis in Geographo dubium. Cornua mobilia. Martialis approbatus. Rhinocerotis per partes descriptio, ubi corrigitur Geographus. Cornu Rhinocerotis Virtutes: ejusdem dens, & cornu minus.

AD Rhinocerotis porrò delineationem gressus referamus, quem cum *Dione* lib. 51. histor. Rom. & *Plinio* lib. 8. cap. 20. consentit *Ælianus* mellitissimus animalium descriptor, ut à *Barthio* vocabatur, Elephanti magnitudine par esse animal, unico in nare cornu modicè inflexo, sed tanti acuminis,

minis, ut ferrum & saxa penetret. In cornu tamen falluntur omnes, qui sine pari Rhinoceroti tribuerunt. Bina enim gestat evidentiora, majus in naribus, in fronte minus, quanquam in naribus utrumque collocet *Anonymus Geographus M. S.* in descriptione τῶν ζώων Ἰνδικῶν: τὸ τοῦ ζῶον καλεῖται ῥινοκέρας, ὅθεν τὸ ἐν μυκτῆρσι τὰ κέρατα ἔχειν: Hoc animal appellatur Rhinoceros, quòd in naribus cornua habeat. Nescio an forsan similia viderit illis, quæ nos in Technicotheca Magni Ducis Hetruriæ Florentiæ vidimus, cornu nempe Rhinocerotis exiguum, sed duabus eminentiis velut tumulis distinctum. Cornu in naso Rhinocerotis duplex ex Musæo *Swammerdamii* Senioris hic communicamus. De minori nihilo minùs intelligendum, quòd mox idem subnectit: ὅτε ἡ περὶ σαλεύοντι τὰ κέρατα, ὅτε ἡ ὁρᾷ μὲν θυμῷ, ἀποτείνει αὐτὰ, καὶ ἀσάλευτα δείκνυνται: Quam verò ambulaverit, quassantur moventurque cornua, quando verò

rò cum ira oculorum aciem intendit, extendit illa & dura firmaque inveniuntur. Mirum enim, cornu solidum pro lubitu modò huc modò illuc moveri, pendulæ caudæ instar. De Phrygiis bobus quidem fidem facit *Aristoteles* lib. 3. hist. cap. 9. cornua, perinde ut aurículas, movere, idque quòd cuti potiùs quàm ossi adhæreant. Et *Solinus* cap. 5. de Indicis tauris: *Hi quoque circumferunt cornua flexibilitate quâ volunt.* Hæc tamen cornua solidam ubique servant substantiam, nec flaccescunt, quam moveantur ad musculi motum. Unde mea fert opinio, minus illud in fronte cornu his coloribus depinxisse *Geometram Christianum*, quòd mollius esse poterat & fibrosum potiùs, ut receptâ per vehementiorem animi motum caloris & spirituum copiâ impleatur, & distentum duresceret: cui simile quid Indicis nostris gallinis & vermibus corniculatis usu venit, in directum tensis eminentiis, quæ cornua aliquâ similitudine mentiuntur. Enim-
verò

verò quum de duris illis cornibus addidisset auctor *Incertus* : Ὡς ἢ δένδρεα
 διώαθαι ἐκείζῃν ἐν αὐτοῖς , ferè ad eorum alterum ità restringit : μάλιστα τὸ
 ἔμπροσθεν , quia id validius altero. Utrumque junxit in Rhinocerote *Martialis* lib. de spectaculis Epig. 22.

Gravem gemino cornu sic extulit ursum.

Ubi cornu geminum non ad Rhinocerotam flectit *Hadrianus Iunius* , sed Urum, quem loco Ursi cum *Iano Doufa* substituit , majori spectaculorum miraculo. Sed hæc ex duplici cornu Rhinocerotis ignorantia dependent , quod ætas posterior fidelius detexit. Ut retineatur Ursus , suadet frequens ejus in arena veterum rotatio , ab *eodem* Epigrammatographo Ep. 11. descripta. Cutis conditio diversa observatur à veterum descriptione. Quippe in tergore ferebatur scutulata , & quasi clypeis munita apud *Plinium* , secùs quàm id videntur αὐτόπλαι. Christianus ille *Geographus* , Monachus forsan & bonæ fidei , in Æthiopia præsens aliquot suis oculis

lis contemplatus est, ut ad calcem capitis enarrat: Τεθέαμαι ἢ ἡ ζῶντα ἐν τῇ Αἰθιοπία ἀπὸ μακρὰν ἰσάμεν, ἢ νεκρὸν ἐκδαρὲν, ἢ κατεγλυθὲν ἄχυσθαι, ἢ ἰσάμενον ἐν οἴκῳ βασιλικῷ, ὅθεν ἀκριβῶς κατέγραψα. h. e. Si in Latium transferas: *Vidi vero & vivum in Æthiopia è longinquo stans, & mortuum excoriatum* (αἶδορον enim, seu pelle carentem, puto reponendum,) *& propius astans parvum in aula Regia stantem, unde accuratè eum delineavi.* Vidit quoque non paucos tam caveæ inclusos, quàm in sylvis oberrantes nuperrimè *Iacobus Bontius* Indiæ Orientalis Archiater. Uterque tamen de scutulato tergore pisce magis mutus. Prior enim crassam fatetur cutem & exsiccatam, sed sine clypeis: Οἱ πόδες ἢ ἡ τὸ δέρμα πᾶσι πλῆσιά εἰσι τῷ ἐλέφαντι. ἔχει ἢ ἡ τὸ πᾶχος ἔξ δέρματος αὐτῆς ξηραίνόμενον. Posterior clarius per partes cutis conditiones exhibuit. Notis ad *Garziam* cap. 4: *Cutis è nigra est cinericia, instar Elephantinae, rugosa admodum cum plicaturis profundis circa*
latera

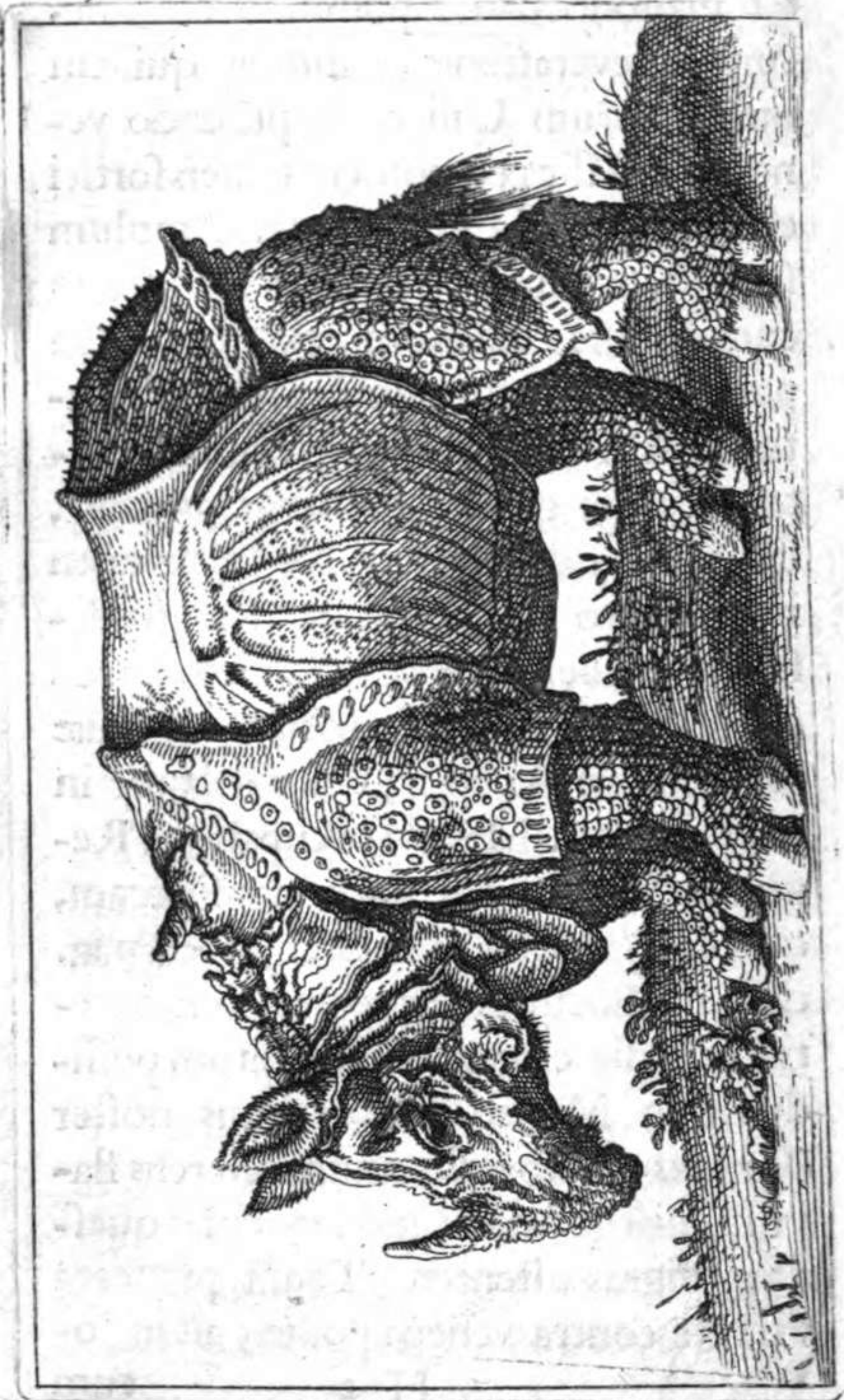
latera ac in dorso : crassam admodum habet pellem , ut quæ ictu Iaponicæ macharæ facile resistat. Neque hæc bestia scutis munita est , ut apud nos depingitur ; sed hæplicaturæ hos clypeos mentiuntur , neque una pars durior est alterâ. Colorem cutis è nigro cinerium vocat Bontius , quem alii buxum dixerunt ex Plinio l. 8. c. 20. ut Andreæ Marinum mirer , id nominis apud veteres reperiri, fortiter negasse. Usum nec corii nec carnis Rhinocerotis magnopere deprædicatum memini. Illius tamen ex naufragio Ligustico servatas particulas , ob spectaculi novitatem, ad Franciscum Regem Galliarum accolæ attulere , cujus historiæ seriem narravit in Observationibus Amatus Lusitanus. Et coctum in spiritu vini febribus sanandis , ventriculi imbecillitate , Asthmate , depellendisque lumbricis impensè laudant experti. Hujus verò esu Mauri delectantur , necessitate fortean adducti , quum nervosa planè sit caro & dura , ferratosque Plauti dentes , judice Bontio , postulet. Nec id videtur à veri-

veritate abhorrens, quia mollissima alioquin animalium caro in delicata linguæ textura superatur, quæ in Rhinocerote adeò spinosa *Marco Paulo Veneto & Iacobo Bontio* fertur & aspera, ut si irritetur, hominem simul ac equum tanquam pulicem prostrata lambendo necet, dum asperitate linguæ suæ cute ac carne ad ossa usque animalia denu-
dat. Ob eam linguæ asperitatem virgultis perquam spinosis vescitur, & herbis, ut inter herbatica animalia numeret *Solinus*, quòd crudivorum non sit, nec sanguinolentum, nisi stimulo injuriarum incitetur. In cujus veritatem pauca addit *MS. Geographicum*: Τὸς ὀφθαλμοῖς καὶ τῷ περὶ τὰς γνάθους ἔχει φοβερώτατον δὲ ἐστὶ πᾶν. μάλιστα ἢ τῷ ἐλέφαντι πῶς ἀντικείμενον. *Oculos infra circa maxillas habet. Valdè autem est terribile, maximè Elephanti, quando ei opponitur.* Hinc nisi justâ interpositâ distantiâ Rhinocerotem intueri ausus non fuit *Geometra*; sed animo fortior juniori illi aulæ incluso propior adfuit & exco-

excoriato, in quam rem ipsa *Auctoris* verba suprâ retuli, hic vel corrigenda vel explicanda. Parùm quippe cohæ-
 rere videntur, καὶ κατεγλίωθεν ἄχυρα
 ἢ ἰσάμενον, ubi multitudinis numerus
 simplici sociatur. Ἀχυρα vel pro exi-
 guis ætatis teneræ bestiis, quas plures
 viderat, capienda, à paleæ exilitate
 translatâ voce, vel pro ἄχυρα substi-
 tuendum ἄχυμα, quòd forsan succo
 destituta fuerint & macilenta: ad quæ
 intrepidus sine noxæ metu accesserat.
 Prior lectio meo arbitrio huic præfe-
 renda, si in numero singulo propter
 sequentem Syntaxin ἄχυρον reposueri-
 mus. Parvus enim Rhinoceros, cujus
 generis in Magnatum educantur ca-
 veis, propiùs accedentem ætatis facili-
 tate promptè admisit. Sanguinis pre-
 tium ex vario effectû pensatur. Dyfen-
 teriam enim fertur sanasse, febrem,
 Asthma & morsus venenatos, vermes-
 que depulisse pravis humoribus jun-
 ctos. Restant cornua quæ in generis
 testimonium adferuntur, quorumma-

jus usibus humanis accommodatum recurvum est, teste *Solino* cap. 43. cauitibusque attritum in mucronem excutitur, colore variat, modoque nigrum, modò album, ex observatione *Iacobi Bontii* cap. 14. ad *Garciam*. Magnitudine varium passim offertur. Sed inter omnia eminet unum in Pharmacopolio *Corvinorum* Romæ, cujus altitudinem spithamis tribus cum quatuor pollicibus, crassitiem duabus & semisse ibidem dimensus sum. Nec minus alterum inter rariora Magni *Hetruriæ Ducis* servatum, cui magnitudine dispar femine *Rhinocerotis*, ut ferunt, cornu sociatur. Eâ subinde est capacitate, ut in pocula Principum educendo vino apta tornetur, qualia inter *Κεμήλια* Mantuani Ducis olim ostendebantur, & in *Lusitania* pervulgata, ut testatur poculum Reverendissimo *Æmonix Præfuli Iacobo Philippo Thomasio* *Ulyssiponâ* (sive *Olissiponâ*, ut ut in *Itinerario Provinciarum* vocat *Antonius Augustinus*) à *Melchiore à Gratia*

tia Protonotario Apostolico missum, cum asseveratione, minùs quidem quàm verum Unicornu pellendo veneno esse efficax, eosdem tamen fortiri effectus aquâ in ipso infusâ. Amplum sanè id & capax, pollices duodecim cum semisse extensum, politum & in poculi formam optimâ arte adaptatum. Altitudo intra tres subsistit digitos, colore gilvo, cornibus proprio, fuscâ lineâ distinctum, & spithamam in diametro exporrectum. Ex qua descriptione bestię magnitudinem quivis exputet, quæ eadem forsan est quæ Ulyssiponæ Anno 1518. videbatur in *Relatione Ital.* MS. de occupatione Regni Lusitaniæ. Rhinocerotis figuram, qualem *Jonstonus* adumbrat, versâ pag. damus. Poculum ex cornu Rhinocetis in India eleganter elaboratum possidebat in Musæo celeberrimus noster *Wormius*, colore succinum referens flavum, nisi quòd in fundo maculas quasdam nigras ostentet. Tantâ præterea virtute contra venena pollet, ut in lo-

cum Unicornu veri substituant *Garzias* ab *Horto*, *Monardes*, & V. Cl. *Franciscus Pena* in novam Antidoti sui compositionem Veronæ nuper adoptarit, ut cap. 15. de Venenis fatetur. Pilulæ quoque *Ferdinandi* Ducis Mantuani febribus malignis oppositæ idem inter alia admittunt. Quo titulo Alexipharmaci suum Rhinocerotis cornu in Museo suspendit *Imperatus*.

Dentis virtutem non absimilem mihi decantavit *P. Castellus*, quum dentem Rhinocerotis ex naturæ thesauro nobis Messanæ ostenderet. Dentem ejusdem molarem habuit inter rariora sua sæpe laudatus *Wormius*, quem ad dolorem dentium summè deprædica-
bat is, qui ex Indiis attulerat. De Pilulis Mantuanis, quæ Rhinocerotis cornu recipiunt, omninò legendum *Jo. Baptiste Spuntori* Patavini Professoris Eruditissimi de Viperino Pulvere Opusculum, non ita pridem luci donatum. Nec minora promittunt ungulæ, si aliis credimus, ex iisque confectus

annulus nervis in super prodesse fertur. Quo modo si minus placuerit, quintam ejus essentiam apud *Petrum Io. Fabrum* vide sis in *Myrothecio*. Ne autem solita impostorum fraus nobis imponat, signa juvabit annotasse quibus dignoscitur. Illa ex substantia ejus quasi porosa petuntur, & levi extremum versus flexurâ, ubi scalpelli aciem utrinque acquirit, radicem verò tenus, reliquo corpore æqualiter asurgente, duæ superstant eminentiæ. Quæ conditiones quum ætatis regionisque differentiâ sæpius eludantur, ex graveolenti exustæ materiæ odore certiori indicio *Parens* cap. 3. id probat.

Minus alterum cornu, ut formâ, ita præstantiâ, politum ferunt & nigrum, longum duos palmos, sensim in acumen desinens, quod tamen durioris compagis expers, pro Rhinocerotis nutu modò flaccescere credo, modò inflari. Duos in lata basi sinus efformat, parti, cui inhæret, impres-

fos,

DE UNICORNU. 175
fos , quos nutritioni spirituumque af-
fluxui in animi passionibus destinavit
Prometheus.

C A P. XXII.

*Monocerotis veri synonyma. Arabum Al.
Rabini error. Geographi locus. Unicorni-
bus robur proprium. Quid Cophitis.*

S Trictâ vocis significatione venit in
præsenti titulo Monoceros , pro a-
nimali sui generis, cui unicum cornu,
ex fronte eminet. Adeò omni ævo,
omniumque auctorum ore celebrata
fuit hæc fera , ut in eam spes omnes
contulisse Natura videatur, minúsque
de excidio Trojæ suæ fabulosi Poëtæ
cantarint, quàm de Unicornu bonæ
fidei Auctores. Nomen sanè pluribus
commune, ut hætenùs justâ serie per-
sequuti sumus , sed animalium nulli
propriè competit præter hoc , quod
per excellentiæ suæ conditionem so-
lum in vocabuli hujus possessionem as-
feritur. Monocerotis tamen propria
H. 4 nomen.

nomenclatura tum animali toti, tum
 ejus cornu indita. Animal Monoce-
 ros ἀπὸ τοῦ μόνου κέρατος, à solo cornu
 dictum. *Isidorus* lib. 12. *Orig.* cap. 2.
Monoceros, id est, *Unicornis*, eò quod unum
 cornu in media fronte habeat. Ubi malè
 inscitus scriba in *MS. Veneto Canonico-*
rum Regularium lib. 11. cap. 6. de di-
 sciplina (ita enim & divisit libros *O-*
riginum & inscripsit) ex litteraturæ
Græcæ ignorantia illi sæculo propriâ,
 substituit: *Monoceron*, i. e. *Unicor-*
nus. Indorum *Brachmanorum* Diale-
 cto Κερταζωνον *Cartazonum* vocari au-
 divit *Ælianus*. Gallis *Licornia*. Lusita-
 nis Hispanisve *Bara*, quod nomen *Rhi-*
*nocerot*i pressius applicant. Itali aliis
 nominibus signant, inter quæ *A. Bac-*
cus mavult ad evitandam ambiguita-
 tem eligere pronunciationem Arabi-
 cam *Alicorno*. Nam JI ferè nominibus
 præponunt Arabes, ad augendam signi-
 ficationem, simulque quasi determi-
 nandam, & respondere puto *Græco-*
rum τῆς, aliquâ usus frequentia. *Iehovæ*
 no-

nomini ferè semper anteponunt, quod ita scribunt الله aliisq̃ue significantiùs exprimendis, ut nonnunquam ter continuè repetant, quod solemnis illa inscriptio omnibus ferè Arabum scriptis ante operis initium posita demonstrat: *بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*. In nomine Domini Misericordis Misericordis. Aliud in voce Itala *Alicorno* non est, quod sapiat Arabiam. *Corno* enim à Latino *Cornu* deductum, quod huic Unicornu peculiariter assignatur, quanquam & Latinum illud Cornu radicales, ut vocant, literas, seu consonantes, cum Arabico كرن communes habeat, unde Unicornu illis *BarKaran*. Abensinae البحر الحار *Albercheden*, quod *A. Bellunensis* de animali interpretatur, quòd unicum in fronte cornu gerat, veneno contrarium. Hebraeis רימ Reem, Chaldaeis parùm dissimile רימ Riim nuncupatur, quibus nominibus ex sacro Codice interpretandis crucem eruditis posuit notionis ambiguitas. Nam modò Rhinocerotem transferunt, mo-

dò Monocerotem , dubiâ sententiâ. Quod illis condonari possit ; quibus eandem utriusque animantis speciem diverso tantum nomine distingui animo sedet. At reliquorum aliter sentientium major culpa , ex utriusque naturæ ignorantia. Crassus omninò error *Rabbini* cujusdam in Libro *Than Chuma* דאן *Reem* apud Moysen in benedictione Balaam *Num.* 23, 22. 24, 8. per Dæmonem explicantis , fortitudinem autem per Angelos à volando ita dictos. De superbia Rhinocerotis cum auctoribus tacet experientia : quippe innoxium fertur & sedatum animal, hominumque imperio subiectum. Notior contra Monocerotis superbiæ & sævitiae fama ex *Psal.* 22. *Salva me ex ore Leonis , & à cornibus Unicornium humilitatem meam.* Ubi utraque Glossa Unicornu retinet pro certa superbiæ nota. Neque Rhinoceros sensu omnium & visu vulgatissimus tantoperè ob infrequentiam commendatur, quanquam *Garcias ab Horto* lib. 1. de hist. Arom.

cap.

cap. 14. sibi visum neget. Adeò autem
 rara Monocerotis spectacula , ut pro
 dilecto Filio in deliciis Patris & orbis
 habito , capiatur apud *Lyricum Regium*
Psal. 29 : Et dilectus quemadmodum filius
Unicornium. Quod magna veri specie ita
 exponit B. *Augustinus : Unicus Patris exi-*
nanivit se nobilitate sua , & factus est homo
sicut filius Unicornis , id est , Iudæorum ja-
ctantium suam singularem justitiam. Quæ
 nihilo minùs Moisi , ut intrepido , ac-
 commodat in *Paraphrasi Lyra : Et Sa-*
riion , id est , filius , per quem intelligitur
Moyse à Deo prædilectus , sicut filius , quasi
filius Rhinocerotis , id est , ita impavidus ,
sicut Rhinoceros , quod idem significat , quod
Unicornis. Ex ferarum non excusanda
 mixtura , mutavit *Lyranus* , ut videtur ,
 receptam *Augustino Unicornis* vocem ,
 vestigia B. *Hieronymi* dubio procul se-
 quutus , qui *Rhinocerotis* in *Versione*
vulgata meminit : *Et Sarion quasi filius*
Rhinocerotis. Rectiùs omninò *Auctor*
Geographiæ Christianæ , quisquis ille sit ,
 in *descriptione Animalium Indicorum* ,

quem manu exaratum ex Bibliotheca Medicæa pervolutavi, cum *Augustino* tribus Scripturæ locis Monocerotem servavit, quamvis ea de fortitudine & impetu exponat. Sic enim ille: Τοιαῦτα ἦν ἡ γεγραφή διηγέται περὶ αὐτοῦ λέγουσα. σῶσόν με ἐκ σώματ^{ος} λεόντων, καὶ ἀπὸ κερμάτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου. καὶ πάλιν, καὶ ὁ ἡγαπημένός^{ος} ὡς υἱὸς μονοκερώτων, καὶ πάλιν ἐν ταῖς δὺλογίαις δὲ Βαλαάμ αἷς δὺλόγησε τὸ Ἰσραήλ, φησὶν ἐκ δούτερος. ἔτως ὁ Θεὸς ὠδήγησεν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου ὡς δόξαν μονοκέρωτ^{ος}, αὐτῷ δὲ πάντων ἰσχυρὸν καὶ πεποιθήσιν καὶ δόξαν μαρτυρεῖσαι τῷ ζώῳ. Quibus hunc Latine consuetudinis usum dedi: *Hæc etiam scriptura enarrat de ipso dicens: Serva me ex rictu Leonum, & à cornibus Monocerotum humilitatem meam; Et rursum: & dilectus sicut filius Monocerotum; & iterum in Canticis Balaam, quibus benedixit Israël, iteratò dicit: Sic Deus eduxit ipsum ex Ægypto sicut gloriam Monocerotis, ipsi animali supra omnia robur, & confidentiam & gloriam testatura. Omnium sanè ore excellens.*

cellens Unicornium robur, pari ferocia junctum decantatur, quanquam nec defint Rhinoceroti cornua, si, ut loquitur *Martialis* lib. spect. Ep. 22.

Seque diu magnæ colligat ira fera.

Hoc est, si irritetur, ut nuperrima in Indis historia amici cujusdam sui ab offenso Rhinocerote ferè occisi probavit *Jacobus Bontius* in Med. Indorum. Rhinoceroti Elephantum in publico spectaculo à Rege *Emanuele* Anno 1515. Ulyssiponæ exhibitum succubuisse ipse suis oculis vidit *Damianus à Goes*, Eques Lusitanus, ut editâ pro Hispania contra *Munsterum* defensione prodidit. De Octavio Augusto notum ex *Suetonio* cap. 43. apud septa Rhinocerotem publicasse. Monoceroti tamen per naturæ excellentiam & perpetuas vires id adscripserunt notæ melioris *Interpretes*, non dissentiente *Iobo* cap. 39, 14. *Nunquid volet Unicornis servire tibi?* Sic enim *Sanctes Pagninus* verterat, ante quem per Rhinoceroten plurimi exposuerunt. Quo cum & *Eucherius* facit,

licet confusis nominum proprietatibus,
 hoc fortis & robusti Viri hieroglyphi-
 cum ex eodem annotet. Simili antiquæ
 consuetudinis licentiâ, de Unicornis
 gloria scriptum extat *Deut.* 33, 17. *Sicut*
primogeniti tauri, decor ejus, & ut cornua
Unicornis cornua ejus. Quod B. Hierony-
 mus ad Rhinocerotem flectit, appro-
 bante Baccio lib. 2. de Unicornu, quia
 Unicornis cornu, numero plurium non
 veniat, qui à tota contextus serie ex-
 primendus erat. Sed hæc conjectura
 ingeniosa magis, quam necessaria. Cæte-
 rum de voce **𐤀𐤍𐤔** litigia sacri idiomatis
 inopiæ debentur. Commodius diversa
 nomenclatura antiqui Cophitæ utrum-
 que Unicornis genus signarunt. Rhino-
 cerotem vocant **𐤀𐤍𐤔𐤕𐤕𐤕𐤕**. Mo-
 nocerotem verò **𐤀𐤍𐤔𐤕𐤕𐤕𐤕**
 nam **𐤀𐤍𐤔** cornu denotat, ut ex sca-
 la magna seu Nomenclatore Ægyptia-
 co-Arabico nuper *Athanasius Kircherus*
 primus harum literarum instaurator ex-
 posuit, ductum Cophitarum, quos Ro-
 mæ

mæ in operam communem adhibuit, sequutus. Ut non leve pro Monoce-rote argumentum ex scala illa antiqua & Cophtarum recentium confessione producere valeamus. Sed de voce E-bræa עֶשֶׂי videndæ *Bootii* Exercitationes Biblicæ, qui fusiùs de hoc animali in sacris occurrente differit. Nam *Bocharti* studium omnes superabit.

CAP. XXIII.

Unicornu in Cruce Christi. Stare Deorum.

Εἰς ἕχρον πῆγμα. *Crucis partes. De suppedaneo conciliatio auctoris. Antennis cornua. Tertullianus tentatus. Librariorum inscribendo errores.*

Commodè laudati ex Deuteronomio loci occasione eruditæ antiquitatis vestigium ex *Tertulliano* Patrum disertissimo eruam, qui Cornua & Unicornua illa Deuteronomii Christo ejusque Cruci singulari ingenio & doctrinâ applicat. Libri enim contra Judæos cap. 11: *Christus in illo significabatur,*

*tur, taurus ob utramque dispositionem, aliis
 ferus ut iudex, aliis mansuetus ut Salvator,
 cujus cornua essent crucis extrema. Nam &
 in antenna navis, quæ crucis pars est, ex-
 tremitates cornua vocantur. Unicornis au-
 tem, media stipitis palus. Quorum sen-
 sum ut penitiùs intueamur, quadrupli-
 ci ligno crucem Christi, ut aliorum,
 compositam, auctoritate antiquorum
 ostendendum, recto uno, altero trans-
 verso, tum suppedaneo, & medio ligno
 incurvo. Quibus duo addunt *Patres*
 plerique, titulum nempe & truncum
 suppositum, de quibus nullum exstat
 dubium. Sed suppedanei necessitas erat
 ad fulciendos pedes crucifigendi; ne
 pondere corporis solis brachiis innixus
 dilaberetur; forma hujus suppedanei
 tabellæ erat largioribus pedum plantis
 accommodata, quæ stipite medio ferè
 eminens sustinebat reum. Et quam-
 quam hujus vices funes supplere po-
 tuisse crediderit *Iustus Lipsius* lib. 2. de
 Cruce. cap. 50. tamen quum in picturis
 sculpturisque priscis vestigium tabellæ
 hujus*

hujus extare fando accepisset, quod & in Roma subterranea visum post eum aliis, neque Cruci Christi illam ausus est denegare. Japonensium cruces eâ ornatas 26. Franciscanorum Monachorum crucibus ibi affixorum historia ad *Eusebium* notavit *Iosephus Scaliger*, illiusque alii plures meminerunt, inprimis *Nazianzenus* Tragoedia *Χρυσῆ παρχον-
τῶ*, si ejus est auctoris,

— Ἡ λωσσι χέρσ,

Πόδας ἣ καθήλωσιν ἐν πικλῷ ξύλῳ.

Graphicè id lignum depingit *Gregorius Turonensis* de Gloria Martyr. cap. 6. *In stipite erecto foramen factum, pes quoque parvæ tabulae in hoc foramen insertus est: super hanc verò tabulam, tanquam stantis hominis sacra affixæ sunt plantæ. Stantis hominis memoriam repetit, ut venerationem erga Deum etiam ad vitæ spiramentum perdurasse ostendat. Enimverò in Oriente erecta corporis figura ad majorem cultum spectabat, ut servato etiamnum more sacra ferè stantes sua peragant Hebræi, & Christianorum non-*

nonnulli. Unde ortum puto Ægyptiorum institutum in cadaveribus sepeliendis, quæ ad majorem quandam religionem in pedes recto positu adhuc in Pyramidibus visuntur, quod & annotarunt *Herodotus* in *Euterpe*, *Silius Italicus* lib. 13.

—— *Ægyptia tellus*

Claudit odorato post funus stantia saxo

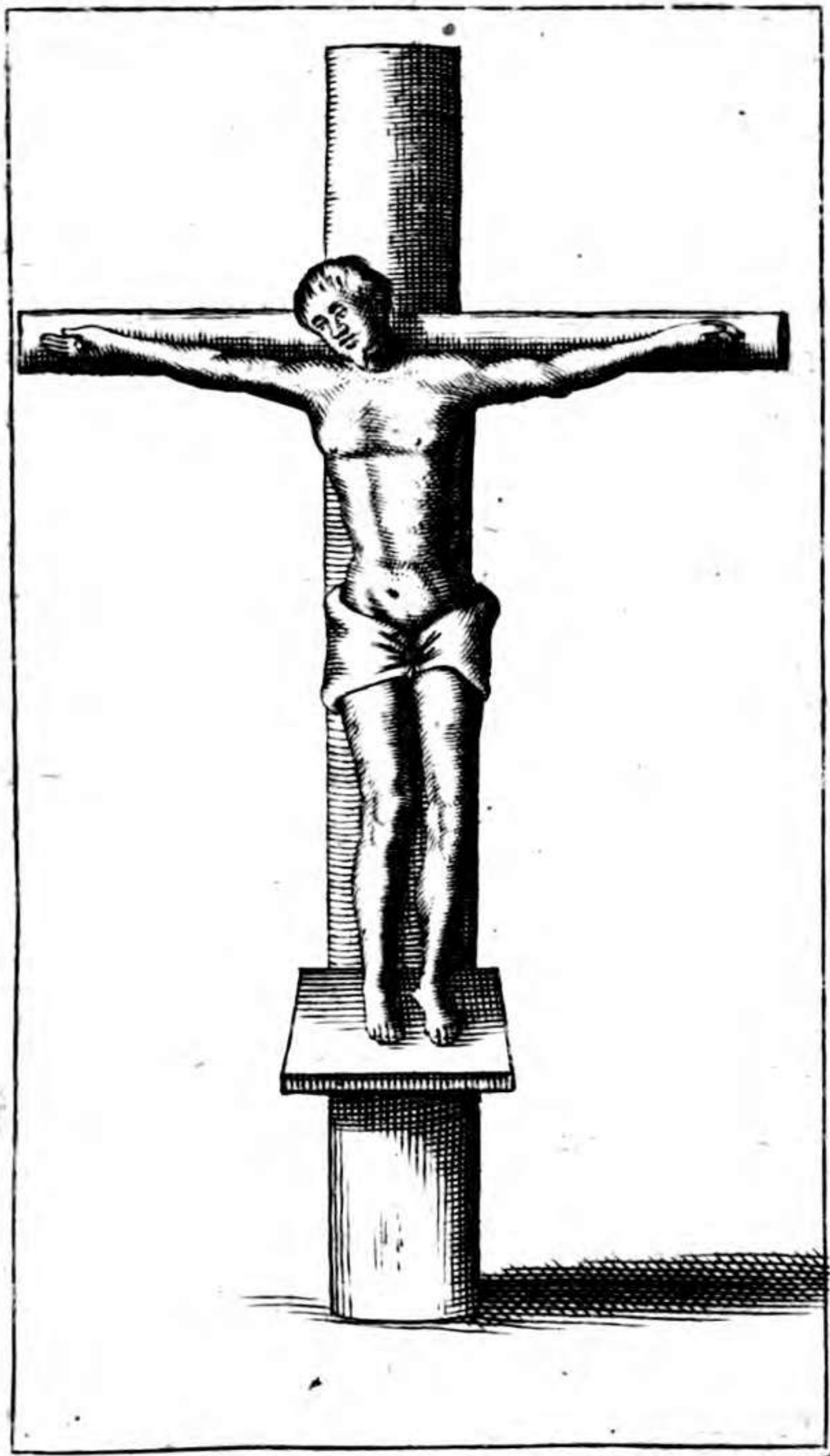
Corpora ——

Cæterum idem suppedaneum πῆγμα agnovit & *Iulius Firmicus* cap. 29. *Petrus* quoque *Molinaus* cap. 2. de Peregrinationibus ad *Gregor. Nysseni* Epistolam; quo indice tabellam hanc tetigisse *Plautus* in *Mustell.* A. 2. Sc. 1. creditur.

Et dabo ei argentum, qui primus in cruce excucurrerit.

Nam quomodo potuit in crucem sons infilire aut excurrere, nisi esset lignum, cui rectus insisteret? Suppedaneam tabellam cruciario suppositam in Templo Hagestedano habemus, cujus figuram è regione damus. Quartum demum lignum è medio stipite exsurgens, veri

Uni-

Unicornis nomen meruit, ob curvatam ad superiora figuram, quæ medium damnati corpus sedilis instar, in cruce sustinebat. ἐξέχον πῆγμα à *Iustino Martyre* & *Iosepho Scaligero* vocatur, cui etiam in Japonum crucibus infidet crucifigendus. Partem tamen fuisse suppedanei à medio deorsum vergentem contra Scaligerum urget *Petrus Lansse- lius* Societ. Jesu Cap. 2. Dispunctionum Calumniarum *Casauboni* contra *Baronium* in locis ad *Justinum*, quem interpretatur, attinentibus. Verùm enim- verò aliud suadent Collega ejus *Iacobus Gretzerus* lib. de Cruce, *Iustinus Martyr*, & *Irenæus*, ex quorum verbis partem suppedanei non esse, sed ab hoc & usu, & formâ, & situ differre, videor mihi colligere. Usus Πήγματ^{ος} ἐξέχοντ^{ος} non est pedes suffulcire, sed loco vehiculi esse, seu ὀχεῖν, & quietis, unde ad hos usus forma rotunda, vel instar cornuum reflexa, non in tabellas latas aptabatur, quo velut rheda aut curru, distentis quantum oportebat

cru-

cruribus, veheretur, vel cui inequitar-
 ret reus. Quibus præmissis, alium à
 suppedaneo *pegma* in cruce situm occu-
 pabat. Hoc enim pedibus, illud abdo-
 mini substratum. longiori ab illo di-
 stantiâ remotis. Sed nostrarum erit par-
 tium ex *Iustini* & *Irenæi* sermonibus rem
 totam ob oculos ponere. *Ille* quidem
 Dialogo contra Tryphonem Judæum
 accuratè hac verborum formulâ Uni-
 cornu adumbrat : Μονοκέρωτ' ἢ κέρ-
 τα ἔδενός αὐτὸς πρῶτα γματ' ἢ χήματ'
 ἔχοι αὖ τις εἰπεῖν, καὶ ἀποδείξαι εἰ μὴ ἔ-
 τύπη, ὅς τ' ἑαυτὸν δείκνυσιν. ὁρθιον γὰρ τὸ
 ἐν ἐστὶ ξύλον, ἀφ' ὃ ἐστὶ τὸ ἀνώτατον μέρ-
 εἰς κέρως ὑπερηγμένον, ὅταν τὸ ἄλλο ξύ-
 λον περσαρμωθῇ, ἢ ἐκατέρωθεν ὡς κέρ-
 τα τῷ ἐνὶ κέρωτι παρεζῶ γμῖα τὰ ἀκρῶ
 φαίνηται. καὶ τὸ ἐν τῷ πηγνύμενον ὡς κέ-
 ρως ἢ αὐτὸ ἐξέχον ἐστὶν, ἐφ' ᾧ ἐποχῶνται
 οἱ σαρξέμενοι. καὶ βλέπεται ὡς κέρως ἢ
 αὐτὸ σὺν τοῖς ἄλλοις κέρωσι συνεαχημα-
 τισμένον, ἢ πεπηγμένον. Quorum hæc
 est Interpretatio : Unicornis cornua nemo
 alterius cuiusquam rei aut figuræ dixerit,
 vel

vel ostenderit esse similia, quàm typi crucem designantis. Rectum enim unum est lignum, unde summa pars in cornu attollitur, quum ei aliud lignum aptatur, & utrinque extremitates, tanquam cornua uni isti cornu adjuncta apparent, & quod in medio impactum est lignum, ipsum etiam instar cornu eminet, in quo vebuntur qui crucis supplicium subeunt, & cum aliis cornibus junctum, & conformatum ipsum quoque ut cornu conspicitur. Cornua vocat singulas Crucis extremitates, quemadmodum plerique Veterum Patrum, qui locum illum Habac. cap. 3. Splendor ejus ut lux erit; cornua in manu ejus; de cruce Christi interpretantur ut B. Augustinus lib. 18. cap. 32. Cornua in manibus ejus quid est nisi tropæum Crucis? Idem firmat Iulius Firmicus, & in Oratione quadam de passione Christi expendit Casp. Barlaeus Heliconis amor. Irenæus verò lib. 2. cap. 42. brevibus eandem rem completitur: Ipse habitus crucis fines & summitates habet quinque, duas in longitudine, & duas in latitudine, & unum in medio, ubi requi-

requiescit qui clavis affigitur. Certè requiescere non dicitur in pedes erectus, sed qui majorem corporis solidi molem aliquo fulcro sublevat. Aliqua tamen huic Unicornu contraria præconcupere videor ex antea laudatis pro me auctoribus, quæ facili negotio ex ingenio expediam. A suppedaneo enim diversum situm non obtinere utriusque in medio stipitis locus comprobatur, quem ferè utrique assignant, nec usquam quatuor lignorum distinctorum junctim extant documenta. Sanè ubicunque mediæ stipitis locus affertur, pro Unicornu nostro posset explicari, si diligentiori auctorum inspectioni vacaremus. Quòd si suppedaneum quoque alibi in medio impactum reperiatur, jam duplici termino crucem dimetiemur, ut duplex medium inveniatur; vel enim in erecto secundum longitudinem ligno medium distinguemus pro Unicornu illo medio; vel à prima ligni transversalis seu antennæ divisione medium suppedaneum circa pedes invest-

vestigabimus, idque ut amicâ concordia differentes loci componantur, quum facile medium etiam prope pedes terminetur in cruce altissima, qualem ex antiquitate operosius in *Dissertatione nostra de latere Christi aperto* demonstravimus. Sed quod quarti ligni seu suppedanei mentionem neglexerint, alia ratio, me iudice, fuit: quanquam subinde neutrius meminerint, utpote minorum crucis partium, ut in Carmine B. Cæcilii Cypriani de ligno crucis:

*Arboris hæc species uno de stipite surgit,
Et mox in geminos extendit brachia ramos,*

Sicut plena graves antennæ carbasa tendunt,

*Vel cum disjunctis juga sunt ad aratra juven-
cencis.*

Et apud Iulium Firmicum, de error. prof. relig. Cornua nihil aliud nisi venerandum signum crucis monstrant. Hujus signi uno extenso ac directo cornu mundus sustentatur, terra constringitur. Et è duorum quæ per latus vadunt compagine oriens tangi-

tangitur, occidens sublevatur. Innocentius quoque Papa serm. 1. de uno Martyrio, utrumque omittit lignum, & in horum locum truncum supponit, & titulum superpositum, quod ante eum S. Bernardus lib. de Pass. cap. 46. fecerat. Nempe nec cornu erat suppedaneum, nec ejus nomine dignum, quod per mysticum sensum ex cruce eruebant Sancti Patres. Non cornu; quia neque inflexum, neque acutiori formâ, sed erectum in tabellam latam pedibus sustinendis aptam exstabat. Extremitates autem reliquæ appellatione cornuum fuerunt insignitæ, quia acutæ forsan & in summo eminentes, non aliâ ratione ac antennis supremis cornu applicant Tertullianus l. d. Isidorus lib. 19. Orig. cap. 2. Cornua extrema partes antennarum sunt, dicta per tropum ab animali ad inanimale. Virgilius lib. 3. Æneid.

Cornua velatarum obvertimus antennarum.

Lucanus l. 8. Phars. v. 193.

*Iusto vela modo pendentia cornibus æquis
Tarsit. —*

Nec non *Artemidorus* lib. 2. *Oneir.* cap. 12. de Tauro: *Similis est malo navis, & toti ipsius structurae, ὅτι τὰς βύσσας καὶ τὰ κέερα*, quæ cornua postea cap. 23. per τὰς τοιχάρχας in somno interpretatur, hoc est, ut vertit *Cornarius*, *lateribus præfectos*. Et *Valerius Flaccus* *Argonaut.* lib. 1.

— *Antennaque lato*

*Prona debiscentem cornu cum sustulit
undam.*

Eâdem curvitatatis ratione cornua *Celsus* lib. 7. cap. : 6. nominat plagas lunatas in calculi scissione; quæ lib. 8. c. 4. etiam de lunato sinu profert. Unicornu autem utroque nomine medium lignum notat, partim quòd incurvum emineat, & acutum, quale video in annexa figura Crucis optimè expressisse nuper *Ioh. Mich. Dilherrum* in Notis pereruditatis ad Crucifixionem; (sive acutum fuerit eâ parte qua Christum sustinebat, quod contra *Dilherrum* pernegat
Nic.

Nic. Fontanus in Epist. ad *Bartholdum Nihusium*; sive eo loco quo extra eminebat & conspicuum se præbebat, quod verò propius existimarem ego, quam acutam crucem apud Auctores quosdam inveniam fuisse in erecto stipite Christi dorso applicitam) partim quòd sine pari in medio stipite, velut in media animalis fronte existet; ita enim ultima *Tertulliani* verba, obscura satis, interpretor, in quibus emendandis sudarunt Viri acutissimi, *Beatus Rhennanus*, qui exponit: *Unicornis secundum media, i. e. mediam stipitis partem palus*; & nuperrimè *Georgius Calixtus* Germanorum doctissimus in Notis ad *Lipsium de Cruce*, legere mavult: *medio stipitis*. Ego eadem manente sententiâ, *medius stipitis*, scriptum fuisse puto, solito Librariorum errore, qui elementum primum *a* pro *us* substituerunt ob formæ affinitatem, *us* enim compendiî studiosi modò ternarii numeri nota 3. in fine scribebant, modò semicirculo $\circ$ puro, modò in superiori cornu oculato

lato caudâ productâ 9, ut ex libris meis antiquis manu exaratis, item quos Bibliothecæ Italicæ passim suppeditarunt, expertus didici; quas notas pro elemento simili ab imperitis scribis in codicibus inductas non falsus credo.

CAP. XXIV.

Variorum de Unicornu testimonia. Rarum animal, ut Phœnix. Balsami infrequentia adjuvatur. Tribus Josephi insigne. In nummo Alexandri expressum itemque in Columnis Æthiopiæ. Columnarum genera varia. Veraque Monocerotis imago: & alia.

AD rem ipsam devoluto auctorum testimoniis, experientia & ratione, Monocerotis animal vel esse vel fuisse, probare opera non tralatitia incumbet, in gratiam venerandæ antiquitatis, quum nihil sit de quo magis dubitant oculatæ manus. Agmen auctorum ducat *Strabo* Geographus, qui ex Onesicrito equorum Unicornium in India nascentium, seu Monocerotum
ad

ad equos toto ferè corpore acceden-
tium, meminit lib. 15. ἵππους τε λέγει
μονοκέρωτας, ἐλαφοκεράνους, seu Cervi-
no capite. Quod in vero Monocerote
agnoverunt Plinius, Solinus, Varthema-
nus, & Cardanus. Singularis hic est Phi-
les in capite Monocerotis, quod Leo-
ninum describit his Iambis :

Οὐ γὰρ σὺός ῥ', ἢ λέόντειον σῶμα,
Καὶ θεῖν μὲν ἐξεῖς, ἀλλ' ἀνείθερος, τὰς
πόδας.

Ἀσπάζεταί ῥ' τὰς ἀπανθρώπως τόπους,
Καὶ ζῇ παροικῶν, ἢ πλανώμενος μόνῳ.
Hoc est, ex versione Bersmanni :

Cauda quæ aprum, rictu Leonem præferat.

Ideoneos quæ cursibus licet rudes

Gestat pedes, amat quæ solitudines,

Saltus quæ solus pervagatur devios.

Plinius diligentiori colore adumbrat lib.
8. cap. 21. *Asperrimam autem feram Mo-
nocerotem reliquo corpore equo similem, ca-
pite cervo, pedibus elephanto, cauda apro,
mugitu gravi, uno cornu nigro media fronte
cubitorum duum eminente. Hunc sequu-
tus, ut in omnibus, pressis vestigiis So-*

linus lib. *Polyhistor.* cap. 51. de India refert: *Atrocissimum est Monoceros, monstrum mugitu horrido, equino corpore, elephanti pedibus, caudâ suillâ, capite cervino: cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico ad longitudinem pedum quatuor, ita tamen, ut quidquid impetat, facile ictu ejus perforetur. Vivus non venit in hominum potestatem: & interimi quidem potest, capi non potest. Condonandum Polyhistoris arbitror impetui, quòd ordinariâ Naturæ lege productum animal, sine conformatione partium principalium vitiosa, monstris annumerarit rarò neque ex parentum semine efficientisve dominio enatis. Utriusque verò tam *Plinii* quàm *Solini* fidelis assēcla *Isidorus Iunior* lib. 12. cap. 2. ab illa sæculorum fama non recessit, licet cum *Rhinocerote* imprudentiùs confuderit *Monocerotem*, eodem cornuum numero deceptus. Ità verò ille: *Idem & Monoceros, id est, Unicornis, eo quòd unum cornu in media fronte habeat pedum quatuor: ita acutum & validum, ut quicquid impe-**

impe-

impetierit, aut ventilet, aut perforet. Tante autem est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur. Quod de inimicitia Elephantum interferit optimo consilio expungo, ut alienum ex falso ejusdem feræ utriusque naturæ principio ortum. Marcus Paulus Venetus Magno Can Tartariæ à servitiis in Regno Basma vidisse se scribit Monocerotem lib. 3. cap. 15. de Orient. Reg. sed ex ea quam edidit delineatione Rhinoceros sine dubio fuit ab eo pro Unicornu visus. Id quod intelligendum quoque venit de iis quos in Regno Lambri conspici affirmat. Elephante enim minores, depressum caput gerentes aprino simile, spinosa lingua, qua obvia petunt, nigricantibusque oculis, Rhinocerotis formam ad unguem æmulantur. Idem de Monocerote fit judicium, quem versùs extrema Asiæ descripsit cap. 10. Æneas Sylvius Piccolomineus, postea Papa Pius secundus. Majoris fidei hic erit testimonium Ludovici de Varthema Bononiensis, qui sæculis ab hoc duobus to-

tum Orientem curiosè lustravit, Ægyptum, Arabiam utramque, Æthiopiam, & Indiam, quâ terrarum amplitudine patet, ut Itineris totius ostendit series, quam Ethrusco sermone conscriptam *Agnese Felix Columna* Albanæ & Taliacotii Dominae delicaverat. Is verò *Varihema* quum Mecham splendidam Arabiæ desertæ urbem cum sociis Mamaluccis itineris ordine pervenisset, lustrato prius celebri Mahomethi templo, ad aliud latus fani conversus Monocerotes binos claustris inclusos vidit simul & consideravit, ut testabuntur verba lib. 1. de Arab. cap. 18. pag. 20. quibus brevi textu Romanum calamus mutuabor: Ex altera templi nominati parte claustra sunt quibus bini Monocerotes vivi includuntur, qui pro re singulari, ut sunt, monstrantur. Eorum hæc forma erat. Major equum pullum 30. mensium imitatur, unumque in fronte cornu præfert trium circiter ulnarum. Alter Monoceros equuleo unius anni similis, cornu quatuor palmarum habet.

bet. Color fere, ut equi sagmati obscurior, capite cervino, collo brevi rarisque circa illud pilis & brevis juba ab altero tantum latere dependente. Crus subtile habet, gracile hinnuli instar: Pes anteriori parte parum fissus, ungula verò caprina, pedisque dextrum latus pilosum. Enimverò feritatem præ se fert & naturam solitudinis amantem. Uterque autem Sultano Mecha Domino oblatus fertur pro re pretiosissima & thesauro aliis præferendo, à Rege quodam Æthiopum seu Mauro, ut cum eo arctiorem affinitatem iniret. Propiora si velimus exempla, ætates excutiemus viciniore eorum qui Eoum diligenter lustrarunt. Bernardus Breitenbach Itineris Orientalis Illustris Johannis Comitis de Solm Ann. Christi 1483. instituti fidus Interpres, non procul à monte Sinai & Ramathpin 20. Septembris vidisse se testatur Animal, Camelo majus, quod Unicornu esse itineris ductor asseveravit, Arabs nempe & locorum illorum peritissimus, ut in ampliorem rei visæ fidem eodem itinere testatur Felix Faber. Pari veri-

tate *Leonardus Rauchwolff* Augustanus Medicus, in Oriente audivisse se narrat à Persa, Sophum Persarum Regem Unicornua aliquot Samarcandi alere, cui ideò majorem judicavit adhibendam fidem, quòd alia plura ex Persia secum attulerit de quibus *Theophrastus* scripserat. Iter verò illud cum sociis Anno reparatæ salutis 1573. absolvit. Ab illis sequentia proximè tempora non abhorrent, si auctores nostros ad partes vocemus; inter quos eminet in India versatissimus *Garzias ab Horto*, Proregis eo loci Medicus, qui quanquam oculis propriis non usurparit Monocerotem, utpote rarissimum, attamen quæ de eo à Viris fide dignis accepit, nec nos nec posteritatem voluit ignorare, ut ejus perhibet dissertatio Lib. 1. Histor. Arom. cap. 14. his verbis concepta: *Inter promontorium Bonæ spei, & aliud Promontorium vulgò de Currentes nuncupatum, vidisse se affirmabant terrestre quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod caput & jubam equi*

*equi haberet (minimè tamen marinum equum esse) cornu præditum duos palmos oblongo, mobili, quodque nunc in dextram, nunc in sinistram obverteret; modò illud attolleret, modò demitteret. Sanè si novum Monocerotis genus non constituat, quod tamen cum Parente cap. 2. num. 2. existimo, vel ad Rhinocerotem vel Monocerotem referendum. Rhinocerotem esse persuadent cum Elephante perpetua pugna, & cornu mobilitas; ferociter enim cum Elephante præliari tradit idem *Garcias*, & extendi cornua contrahi que pro diverso animi impetu in Rhinocero-
te supra notavit *Geographus Christianus MS.* In censum Monocerotum vocat tam juba equi & corporis ad equum similitudo, quàm singularis adversus venena vis in cornu ejus laudata; eam enim, quanquam recentiores agnoverint in Rhinocero-
te marinis que, antiquiores ignorabant. Sed quicquid de dubia sit virtute, forma ad Monocerotem accedit propius, si sui generis amphibion non sit, ut*

principio Libri stabilivit *Parens. Ludovicus de Urreta* Ord. Prædicatorum in *Historia Æthiopiæ Hispanica* 1610. Valentiaë divulgata lib. 1. pag. 247. testatur Unicornu in Goyame & montibus Lunæ reperiri, sed quia montes illi inaccessibiles, paucos ideò videri. Cornua tamen in sylvis ibidem inveniri, quæ ut cervi quotannis mutant. Hæc ab anteaëctis sæculis de Monocerate fide digna traduntur monumenta eorum, quibus animal ipsum videre præsentibus contigit. Parcior nostrorum temporum hujus observatio peregrinantium culpâ & feræ raritate. Enimverò per loca illa deserta Indiæ Monocerotum habitacula vel pauci itinere feruntur, vel delati illuc citiùs pertranseunt quàm canis Nilum; unde nostro ævo de Unicornu incertior fama, non culpa Naturæ deficientis, sed locorum & pertranseuntium. Testantur id ex Regno Chinæ reliquisque Indiæ locis in Europam nostram subinde reversi nautæ Mercatoresque, quos, quum

quum furtivo pede itinerum vastitatem emetirentur per deferta Arabiæ, & incultas aliis solitudines ob fugæ metum, in sylvis biviisq̃ue feram hanc Monocerotem, ut vulgò depingitur, non sine terroris sensu vidisse accepi, sed tantæ esse pedum velocitate, ut ex oculis de repente subducta accuratiorem spectantibus sui contemplationem præripuerit. Neque Unicornis historiam rectè negaremus, eò quòd à paucis observetur animal. Rarum quippe est & mortalium experientiæ infrequens, partim quòd sylvas petat & penitiora deserti loca quòd pauci pertingunt, partim quòd in hujus generatione parcior sit Natura in pretiosis rebus paucitate contenta. Scilicet ex harum rariori effectu desiderium in hominum mentibus excitat, & majestatis quandam speciem affectat in iis quæ paucis sine tamen reliquorum vitæ periculo, communia voluit. Paria aliàs præstitit, ne exemplis careamus. Phœnicem patrem simul & sui prolem, qui, ut

206 TH. BARTHOLINI
suavissimus Poëtarum canit *Claudius* :
nus :

Membris trivitt redeuntibus ævum ,
in se generis sui multitudinem comple-
ctitur & fecunda morte senescens in
novos ortus resurgit. Eo subinde ap-
parente , miraculi loco habuerunt , ut
hodierni Monocerotem. *Tacitus* lib. 6.
Annal. Paulo Fabio , L. Vitellio Coss. post
longum sæculorum ambitum , avis Phœnix
in Ægyptum venit ; præbuitque materiam
doctissimis indigenarum , & Græcorum ,
multa super eo miraculo differendi. Unio-
num rarior captura , reliquorumque
quibus ex raritate precium majus sta-
tuimus , ad quæ descendere in præsens
non vacat. Balsami veri rarus fuit omni
ævo & succus & stipes. Fruticosa enim
hæc planta alibi quàm in Judæa nasci
fastidiebat , teste Plinio lib. 16. cap. 32.
sed nec Judæam Balsamum occupavit
præter Callirrhoën Hierosolymis pro-
ximam. In hac terra , inquit Solinus Po-
lyh. cap. 35. balsamum nascitur , quæ syl-
va intra terminos viginti jugerum usque ad
victo-

victricam nostram fuit. Melius in rem nostram alii *Codices* legebant : *In hac terra tantum balsamum nascitur.* Et quanquam idem affirmet balsami lucos inde adeò propagatos quum Judæa potiti essent, ut ejus ævo latissimi colles balsama sudarint; hodie tamen vix exiles ramos fert Arabia : unde *Tacito* lib. 5. *Histor.* in Ægypto modica arbor Balsamum, & *Sirabo* in Ὠβαλίαις tantum nasci prodidit, non naturæ forsam culpâ, sed excolentium, ut rarior apud nos ejus usus sit fueritque, & succi balsamici in usu medentium per fissuram exstillantis inopia, per naturam verò exsudantis tantus defectus, ut in Theriacæ mixtione pro Opobalsamo vero nucis muscatæ succum substituant seplasiarii, quanquam ex Ægypto per mercatores superioribus annis Venetias & Romam Opobalsami justa ejus copia delata, quam legitimam, incisic- neque elicitam agnoverunt controversiæ inter plurimos de ea exortæ arbitri *Baldus*, *Castellus*, *Veslingius*, *Perla*, *Donzellus*,

zelius, *Campii*, aliique quorum nucleum Io. Georgius Volcamerus Floræ genius edidit. Alia in dictorum testimonium addere superfedebam, quum Naturæ sæpius excessum, sæpius quoque defectum in animalium numero & plantarum quivis animadvertat, ut parciores esse in Monocerotum genere citra magnum sit miraculum. Imò adeò in terris insolens describunt *Hebræorum Magistri*, ut quum Monocerotis pelle tegendum esset Tabernaculum à Deo adductum sit animal ad Mosén, nec ab eo ampliùs in deserto comparuisse. Per animal enim Unicornu explicant *Talmudici* 2. *Aphor. de Sabad* illud in Tasso, quod *Exod.* 25, 3. 26, 14. arietis junctum per Janthinas reddidit *B. Hieronymus*: de quo dubitant an domesticum fuerit, an peregrinum: mundum tamen credunt ex sacro usu. De Cophthis jam ante monui evidens desumi Monocerotis documentum, ut labori huic superfedere possim.

Experientiam excipiant varia veterum monumenta in Monocerotis fidem erecta. Inter quæ primum locum teneat gentilitium tribûs Josephi apud Hebræos signum, quod in Labari una parte Unicornu, adversa Bovem monstrasse consentiunt Rabbini in *Medras Raba*, sequutusque est in *Dipluranologiæ* titulo *Emmanuel Portus* in Josuæ scuto, quem ex tribu Josephi fuisse constat. Origo Emblematis postremo *Iacobi* voto debetur, quo filio natu ferè minimo sed fortunis maximo & pulchritudinem & potentiam augurabatur *Genes. 49. vers. 22. 24.* Unicornu autem pro fortitudine & singulari robore in Scripturis aliàs frequenter adhibitum, pulchritudinemque & gratiam alio denotavit oraculo *Psal. 28.* Forſan & Josephi altiores fortunas eminentesque dignitates Monocerotis signo ad posterorum memoriam transmiserunt auctores fratribus ad exemplum opposituri. Quod per Labarum firmarunt *Rabbini, Alexander Macedo,*
num-

210 TH. BARTHOLINI
nummo sæculo illi & sequentibus fam-
iliari, adumbravit, quem devicta in
Indiis Niza Unicornis effigie uno la-
tere signavit, caput inclinantis & cornu
in cantharum Bacchi posito quiescen-
tis, adversæ parti Inscriptione additâ
ex urbe capta, ΝΥΣΑ ΕΩΝ. Quippe
Libero Patri sacrata fertur Nisa apud
Plinium lib. 5. cap. 18. Et lib. 6. c. 21.
Nummum istum Alexandri nondum
videre licuit, ut dubius sim an scul-
ptum fuerit potius ΝΙΚΑΙΕΩΝ, in
memoriam Niceæ urbis Bithyniæ ab
Alexandro eodem conditæ, attestante
Iustino lib. 12. *Duas urbes condidit, unam
Niceam, alteram ex nomine Equi Bucepha-
lam.* Cujus populi eâdem Inscriptione
exstat numisma apud *Sebastianum Eriz-
zum* L. Commodi Cæsaris honori con-
secratum. Quid verò ad pateram Uni-
cornu? Nempe hoc Emblemate sin-
gularem erga Niceos amorem signavit
Alexander, qui Unicornis ob animi
fortitudinem, hic tamen placidâ po-
puli sui dulcedine frui velut victus de-
sede-

fiderat. Alii Æthiopum per columnas Monocerotum & nomen & figuram conſervarunt, opere, ut credo, magnifico & pro gentis conditione ſuperbo. Cujus columnæ obſervo veſtigium apud *Geographum Chriſtianum MS. Bibliothecæ Medicæ de Animalibus Indicis*, quod operæ precium erit hic à ſitu vindicare; ΜΟΝΟΚΕΡΩΣ. Τὸ τοῦ ζῶον καλεῖται μονόκερως. Οὐκ ἐθεασάμην ἢ αὐτὸ. εἴλας ἢ αὐτὴ χαλκᾶς ἀναπιθεμένης ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ ἐν οἴκῳ τετραπύργῳ βασιλικῷ τέσσαρας ἐώρεκα, διὸ καὶ ἔτως κατέγραψα. Φασὶ ἢ ὡς αὐτὴ ὅτι φοβερόν ἐστι καὶ ἀκαταμάχητον, ἐν τῷ κέρει ἔχον τὴν ὀλίαν ἰχὺν ἢ ἡνίκα δόξῃ πρὸς πολλῶν διώκεσθαι, καὶ καταληφθῆ, εἰς κρημνὸν ἐφάλλεται, ἢ ῥύηται ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ὕψους, ἢ κατερχόμενον ἀνίστρέφεται, ἢ τὸ κέρας δέχεται τὴν ὀλίαν ὀρμὴν, καὶ ἀβλαβὲς ἀφαιρῶν. Quæ verſa ita ſonant: Hoc animal Unicornu vocatur. Non quidem illud vidi, ſed ejus columnas æreas quatuor, in Æthiopia poſitas in domo Regia quatuor turribus ſuperbâ obſervari, unde

unde & ita delineavi. Ferunt verò de illo quòd terribile sit & insuperabile, in cornu ipso omne robur habens: & quia se à multis persequutum novit viribusque deficere, in scopulum præruptum saltans seipsum præcipitem ex alto dat, & insequenti in faciem vertitur, cornuque totum impetum excipit, illa sum tamen permanens. Columnarum frequentem apud antiquos usum ne ultimis quidem temporibus defecisse constat, quoties memoriâ dignæ res ad æternitatem consecrabantur. Notæ Herculis virtuti dedicatæ columnæ vario metallorum genere. Tyri ex auro & smaragdo binæ erectæ, quas vidit Herodotus & descripsit lib. 2. Templum Herculis, quod vidi opulentè exornatum, cum aliis multis donariis; tum verò duobus Cippis, altero ex auro cocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendente per noctem. In Gadibus columnas, laborum terminos, posuisse fertur Hercules in duraturam posterorum memoriam, quas decantat Pindarus Olymp. Od. 3. Epod. 6.

Νῦν γε πρὸς ἑχαπᾶν Θή-
ρων ἀρεταῖσιν ἱκάνων, ἅπλεται
οἴκοθεν Ἡ ῥακλέῃ σὺ λᾶν.

Eas per Idolum explicat *Averroës* statuamque quam adorandam gentiles posuerunt. Cujus effati pœnas à *Paganino Gaudenzio* Polyhistore luit cap. 121. lib. de Orig. Phil. Rom. quia non ab hominibus, sed ipso Hercule memoriæ causâ erectæ fuerint columnæ. Hercules tamen ut *Alexander* divinos honores etiam superstes non aspernatus, quia ab indigenis columnas sumpsisse dicitur apud *Suidam* in Voce Γάδειρα: *Hactenus progressus Hercules, cum ob sonitum, & tenebras ulterius tendere non posset; columnas ab indigenis sumptas erexit, quibus significaret eò-usque perviam esse terram & mare.* Tempore suo adhuc superfuisse in Cosmographia asserit *Æthicus*, qui judice *Iosia Simlero* Constantini ævo floruit. Corruptas verò in prælio, quod crevit inter Barbaros & homines illius Insulæ Anno 1000. à Muhametis ortu, refert *Averroës* in Com. 2. de Cælo, qui

qui se elevatum Idolum affirmat vidisse. Vixit autem millesimo centesimo Anno à Nato Christo. Hinc adeò est, quod earum aliter non meminit *Ioan. Baptista Suarez* in *Antiquitatibus Insulæ & Civitatis Gaditanæ Hispanico idiomate editis*, nisi quòd olim fuerint. Id quia ad nostrum institutum spectat, considerationem meretur, quòd columnis varia insculpserint quæ posteritatis scire interfuit. *Strabo* enim lib. 3. Geogr. templi sumptus inscriptos narrat, dubio procul quòd modum vulgarium superassent: *At quidam alii columnas dici illas ajunt, quæ intra Herculis ædem Gadibus exstant. Sunt autem ex ære cubitorum octo, in quibus construendi templi sumptus inscriptus est. Aliæ Herculis labores præferebant, auctore Philostrato: Hydriæ insuper, & Diomedis equi, & duodecim Herculis labores in lapidem incisa conspiciuntur. Eodem arbitror instituto Æthiopum gentem columnas æreas erexisse Monoceroti ibi locorum aliquando viso, ut & de animalis veritate*
& pa-

& patriæ suæ excellentia publico signo testarentur: unde ejus quoque corporis formam exactam expresserunt ab *Auctore Geographiæ* incerto annotatam. Quod memoriæ frequens apud Romanos genus ex stupendis illis Trajani & Antonini columnis in Urbe visitur, & reliquis minoris operæ ex navali ære surgentibus, quas rostratas vocant in Capitolio insertas ob devictos navali prælio Latinos priscos, Carthaginenses, Pœnosque, testibus *Plinio* lib. 34. c. 5. *Quintiliano* lib. 1. cap. 7. *Servio* ad *Virgilium* 3. Georg. quibus columnis intercedendum putarunt gloriæ & famæ invictorum pectorum, additis tam Inscriptionibus quàm Hieroglyphicis à *Petro Ciacconio* Hispanorum doctissimo diligentius explicatis. Et, quod ad rem erit, rostra navium triremesque devictas in opere ipso expresserunt adhuc Romæ superstitæ, cujus Inscriptionem post *Ciacconium* *Petrus Servius* Romanorum Med. literatissimus cap. 4. Miscell. & figuras exsculptas *Gauges de Gozze* dili-

diligenter & ad unguem explicarunt. Non aliter Æthiopum Reges cornu animalis cum ipso Monocerote in columnis vivâ imagine effinxerunt. Monuit me tamen ingenuè *Lucas Holstenius* literaturæ Græcæ & Veteris Philosophiæ facilè princeps; *ἐν ἑλῶ* hic alibi-
 que non pro columnis, sed statuis accipiendam ad Unicornis figuram expressis; cui eò faciliùs assentior, partim quòd frequentiore statu-
 arum memoriam omni ævo reperiamus & vestigia adhuc clariora, partim quòd majus ad Unicornis rationem pondus afferat. Quod de impetuoso Monocerotis saltu refert Geographus noster, in alio parùm dissimili, si non eodem, in Oriente sibi observatum mihi exposuit *Abrahamus Ecchellenfis* de Monte Libano, Maronita, Arabicæ linguæ in Gymnasio Romano Interpres meritissimus. Monocerotis autem ex statuis
 five columnis Æthiopicis expressa imago justâ diligentia à me in Medicæa Bibliotheca fuit considerata. Toto cor-
 pore

pore Cervum refert five magnitudinem spectes, five membrorum conformationem. In solo capite aliquo discrimine separatur. Cornu enim in fronte recto ductu protenditur striatum, curtæ aures, barba hircina sub mento & vellus anteriori facie inter frontem cornutam & nasum. Frons tuberosa, cui solum cornu infixum visitur.

De Monocerote, animali terrestri, novum non ita pridem argumentum suppeditavit Hafniæ Afri cujusdam Reguli Nepos, cujus de eo relationem jussu Regis mei clementissimi à me exceptam in Historiis Rarioribus consignavi, ex quibus *Deuslingius* in suum de Monocerote tractatum transtulit, & hic relegi eadem Historia meretur iisdem verbis quibus ipse conceperam: *Franciscus* Marchio de Magellanes, Africanus, nomine Regis sui Guinensis ad Curlandiæ Ducem Legatus, Hafniæ 1652. mense Octobri substitit, visisque rarioribus in Technicotheca Regia inprimis Unicornu, Boreali

K

nuper

nuper ex Groenlandia advecto, undecim spithamas longo, mirabatur cornu hujus longitudinem, monuitque diversum in patria sua Unicornu reperi, ex genere quadrupedum, sæpe à se visum, nec de eo in Africa dubitari. Quia verbis pondus inesse videbatur hominis non Barbari sed Christiani, generi Regis ut ferebat & Nepotis, de animali isto, ejusque cornu diligentius inquisivi, Serenissimo Rege meo clementer jubente, hæcque ex ejus relatione comperi:

Unicornu quadrupes Africanis illis *Tirè bina* vocatur, hoc est, cornutum animal. Velocissimum animal & ferum in deserto magno *Canò* Africæ oberrat, unde vivum capi facile nequit, sed sagittis figitur. Cadaver tamen in deserto reperitur, & in usum venit incolis, quod cum Veterum Monocerotæ non multum abludit. Ipse Magellanicus vivum viderat nunquam. Rogavi tamen ut Regis sui opera sagittarii conferto agmine emitterentur, quò
vel

vel vivum capiatur, vel ossa, pellis, cranium & cornu ipsum nobis transmittantur.

Magnitudine & formâ equum mediocrem exprimit, capite, cruribus & pedibus pilosis, jubâ brevi vixque spithamam prolixâ, caudâ equinâ, sed non valdè pilosâ. Cutis universa glabra, pilis brevissimis.

Color in dorso cinereus, lineâ nigrâ per medium dorsi excurrente, à maxillâ verò inferiori ad abdomen candidissimus.

In fronte crinium fasciculus visitur, ex cujus medio excrescit cornu unicum, cui fasciculus ille pilorum semper adhæret, quanquam cornu à fronte animalis sit separatum.

Cornu ipsum vix tres spithamas superat, octo vel novem circiter pollices crassum in basi. In apice hujus cornu fasciculus pilorum rubrorum est appensus, pugni amplitudine, quod hactenus nulli Unicornuum speciei proprium audiivi vel legi.

Cornu neque in gyros contortum instar Unicornu borealis, sed exiguas eminentias habet & incisuras, quæ à fronte ad apicem rectâ lineâ producuntur. Color flavescent. Cavum circa radicem. Mas solus cornu isto solo visitur, fœmina in reliquis mari simillima sine cornu.

Africani magnum huic cornu statuunt pretium ob virtutes decantatas. Contra venena omnia illud exhibent, tam intùs sumptum quàm extrâ. Fera antequam bibat, semper cornu aquis mergit, quæ exinde planè turbantur; unde incolæ cornu adhibituri, apicem cum fasciculo pilorum aquis mergunt, ex quo deinde aquam salutis gratiâ exsugunt. Aqua fasciculo immerso ebullit, sicut id omnibus ficcis usu venit, unicornu fossili, calcinatis cornibus, & de Veterum Monocerote fama fert.

Caro Monocerotis Africani non ingrati saporis; recenter cocta & comesta lepram curat. Pili caudæ in pulverem

verem cremati, & in vino Hispanico assumpti, dysentericis prodest.

Monocerotis hoc genus nunquam descriptum aut depictum fuit. Veterum Monoceros cum Leone & equo communia habebat multa, nigro cornu; Africanum equo vix dissimile. Nec Asinus Monoceros est, quem in Africa reperiri *Herodotus* & *Solinus* scribunt. Quanquam enim & ibi inveniri Asinos sylvestres & domesticos bicornes consentiat Magellanicus noster, disparem tamen ab hoc Unicornu faciem demonstrat. Nec Amphibion est Africanum descriptum *Garcia ab Orto* lib. 1. Hist. Arom. cap. 14. quia pedes posteriores similes sunt anterioribus, nec cornu illi est mobile. Monstravi Magellamico singulas Unicornum ex *Aldrovando* & *Jonstono* figuras, sed nullam propiùs accedere affirmavit, quàm equum Monocerotem tab. 10. *Jonstoni* depictum, nisi quòd ungulis sit solidis solidipes.

Monstrum credidi, sed fidem fecit

Afer, omnia unicornua hac facie comparere, sibi simillima. Navis præfectus *Petrus Schultzius* nostras confirmavit, in Africa idem sibi narratum sæpiùs ab incolis. Ita Africa semper aliquid novi. Relationi novæ fidem plenam spondemus, quando ex condicito Unicornu ipsum ad Serenissimum Regem nostrum Marchio Magellanicus transmiserit.

C A P. X X.

Monoceros à fabulis vindicatur. Ctesiae defensio. Laus Famæ. Contradiçiones de Unicornu tolluntur. An in spectaculis productum, ex Nummis dijudicatur.

IPsam invictam rei fidem exauget firma Ratio, quæ Monocerotem necessariò invehit, ad universi complementum & gratam viventium varietatem, de qua plura non essent addenda, ne experientiæ tantum decedat, quantum hæc augmenti cepit, præsertim quum apud bonos iudices satis ha-

habeant firmitatis vel testimonia sine argumentis, vel argumenta sine testimoniis, ut lacteum illud *Lactantii* os lib. 4. de vera Sap. cap. 22. loqui amat. Prodeat tamen, ut utrique suus sit locus; cui diversa sententium argumenta tanquam ex facili cedent, si eam, ex eâ parte quâ homo sum, in medium opposuero. Quis enim vel mica rationis instructus non viderit falsos eos qui Monoceroten eodem habuerunt loco quo Asinum Aureum *Apuleji*, Sirenes *Homeri*, *Virgilii* Harpyias, Chimæram, Minotaurum vel denique Hippogryphum. Ingeniorum enim hæc sunt lusus vel ad informandos hominum mores vel corrigendos ficti veteribus sapientibus familiares, qui per fabulas fictasque historias occulta insinuarunt, non *Æsopi* solùm ævo, sed & *Pythagoræ* *Platonis*que quos primam puorum institutionem à fabulis incepisse ex lib. 1. de Legibus habemus. Romæ quoque usitatum doctrinæ genus innuit *Quintilianus* Dialect. de Oratorib.

M. Apri & Julii Secundi etiam fabulas & disputationes, & arcana semotæ dictionis penitus in juventute excepisse fatetur. Quò spectant quidquid de Diis finxit vetustas Asino Aureo similibus, quos tamen ad Moralem scientiam perduxerunt posterì, & eam quæ ad Naturam refertur, de quibus pleni sunt passim Libri, *Natalis Comitìs Mythologici*, *Francisci Baconis de Verulamio* novo de Sapientia veterum Tractatu; quanquam parvam illam fabularum utilitatem credat *Eusebius* lib. 2. præp. Evang. cap. ult. nec multis utilem, nisi qui causas rerum curiosius investigarunt; nihil tamen animos magis movisse & in rectum flexisse omnium sæculorum gentiumque testantur annales. His in Unicornu fingendo excidissent fabulæ Auctores, quia neque ad mores hominum neque naturæ secreta ficto vultu conformetur, nisi quemadmodum alii omnia, spontè ejus naturâ monstrante viam aliò trahatur animal, sicut ad designandam

pru-

prudentiam serpentes, ad simplicitatem columbæ, ad astutiam vulpes, & ad sagacitatem Rhinoceros, ita ad fortitudinem ferociamque aptentur Monocerotes. Sed enim fictam Monocerotis historiam ab Auctorum genio concludunt, & solenni more fingendi ea quæ alibi nec scripta nec picta existant. Primum enim animalis auctorem *Ctesiam* dici *Plinio* lib. 8. cap. 55. quem fide dignum negarat *Aristoteles* lib. 8. cap. 28. Hunc sequutum *Plinium* in pari errore hæsisse: *Philostratum* verò novis & miraculosis delectari potius quàm veris, & *Ælium* alienâ voce contentum scripsisse quæ incertâ acceperat famâ. Verùm frustra bono *Ctesia* occulant, quem, ut videtur, ex otiosorum ingenio æstimant. Equidem omninò existimo, si de Monocerote ignoto illis sæculis animali præter veritatem quidquam chartis consignasset, ab *Herodoto* ejus æquali vapulasse & falsidicam retulisse, *Aristotelem* verò vicinis minimùm Olympiadibus *Ctesia* *He-*

rodotaque posteriorem quis credat fincerius de præterito tempore judicare potuisse, quàm de præsentì *Herodotum*? Neque eò pervenisse scio audaciæ *Aristotelem*, ut ex levicula culpa circa suem, quem nec ferum nec mansuetum in India haberi negarat, omnia *Ctesia* damnaret quæcunque seu de Monocerote seu aliis in India observarat, quamvis sine teste eo nomine solo fidem *Ctesia* derogaverit. Quid enim absurdi, nisi alia afferret, ex India suillum genus eliminare, quod neque in Arabia agnoscit *Plinius* lib. 8. cap. 51. Sed argumenti pondus elevat, quisquis in veterum scriptis versatus, malè ex unico errore totius operis auctorisque dignitatem fidemque pensari novit. Jam certè de utroque foret conclamatum, malèque audirent *Aristotelis* omnia, quòd hic loci in Gallia Asinos falsò neget. Actum etiam eadem sententiâ de *Homero* antiquissimo Polyhistore esset, si quæ de obsidione expugnationeque Trojana finxerat, reliquis verè dictis falsi

falsi maculam communicarent. Fictum autem esse Trojanum excidium ex signatis plurimorum *Auctorum* verbis liquet, quæ qui velit, adeat *Ioh. Chrysostomi* Orationem, *Cicronem* lib. 2. de Divin. *Lucanum* lib. 2. *Phars.* *Juvenal.* Satyr. 10. *Trebel. Pollionem* in D. Claud. *Tacitum* lib. 12. *Annal.* B. *Augustinum* lib. 1. de Civit. Dei, cap. 4. *Lucianum* *Philopseud.* & *Quintilianum* de Oratoribus. Ipsamque aurei velleris historiam non procul fabulis aliorum traxerunt *Majerus* *Ænig.* 223. *Sennertus* de Consensu, *Hier. Hærlin* Prol. ad Apollonium, alique numero non pauci.

Ut hinc nec Ulysses crederemus, quòd longo illo & fabuloso errore, ut iter vocat *Tacitus* de Moribus German. historiam ejus in majus auxerit *Homerus*. *Ctesiam* tamen apud *Lucianum* quoque suspectum in *Philopseudolo* p. m. 463. adverti, in quo *Homeri* fabuloso Catalogo accensetur: Veteres illi, *Herodotus*, *Ctesiasque* *Cnidius*, & ante hos Poëtæ, & ipse *Homerus* Viri celebres,

mendaciis scriptis usi sunt. Quod Satyrico condonandum stylo, quo omnes, ne Christo excepto, pari insolentia perfodit. Rectè pro Ctesia pugnat *H. Stephanus* in Disquisitione operi præfixa: Si mentiri voluit Ctesias assentionis studio, & spe lucri id factum, at neque Artaxerxi neque matri Parysæ tidi supplantavit vera laudis, sed potius detractum ivit. Cæterùm gratis Monocerotum mentionem primam ad *Ctesiam* referunt, qui conserto pede nobiscum pugnant, quum de Unicornu multis anteaëctis ætatibus ad ravim usque clament *Divinæ* paginæ. *Andreas Baccius* libro de Unicornu vim oppositæ auctoritatis *Ctesia* aliorumque effugere aliâ viâ tentans concedit exactam Monocerotis notitiam veteribus *Ctesia*, *Plinio*, *Æliano*que latuisse solenni rerum obscuritate, quæ donec invalescant prima exordia & notitiæ incunabula facilè confundunt. Quò confugere sine necessitate coactus est, partim quia nullo non tempore Monocerotis

rotis animal infrequens necessariò confusam omnibus scientiam gignit, nobis pariter & antiquis; partim quòd accuratam Unicornis descriptionem sequenti ætate consonam assequuti sint *Ctesias & Plinius*. Nec vitio *Philostrato* verti debet novarum rerum studium, quo seriem Illustrium historiarum velut gemmis per intervalla distinxit, ut torpentem forsan lectorem excitaret. Hominum quippe ingenia novitatis ac peregrinationis avida, externa quæcunque quæ à patriis finibus Natura removet, amplectitur ut nummos novos pueri, non quòd vel nummi novi falsi sint, aut externa nihili, sed quia præter vulgarem sortem novâ specie adornantur. *Æliano* id debet posteritas quòd ab aliis de Unicornu relata fideliter annotaverit, quum nec ipsi nec aliis forsan præsentibus intueri locorum distantia concesserit & feræ agilitas. Veritatem rerum fama sequitur, ut umbra, quæ, ut magnus *Facitus* loquitur, non semper errat, in-

terdum & feligit. Famam illam de Unicornu sparsam à Barbaris Indis, qui aliud præter nomen nesciverunt, *Æliani*, reliquorumque ævo introductam aliqui dum urgent, adeoque infra fidem esse & veritatem, multarum rerum notitiam nobis adimunt in quibus, utpote exoticis, barbarorum status relatione, meliorum patriæ suæ interpretum. *Mercurialis* Tom. 2. Consult. 63. eo nomine Monocerotis historiam suspectam reddit, quia ab *Aristotele* neglecta. Cui responsum velim, *Aristotelem* de vermiculis apibusque scripsisse fusiùs quàm de Deo, quod olim ipsi objectum fuit, ut taceam multa ab eo de Animalibus notata, quæ nec vidit ipse, nec satis perpendit, adeò de ignotis silentio se magis excusavit quàm dubia relatione. Addo Monocerotum multitudine deceptum singulorum involvisse tractationem.

Fortiùs ex Auctorum inter se dissidio in nos jaculantur. Illos nempe tam de fera, quàm feræ Cornu diversas con-

tra-

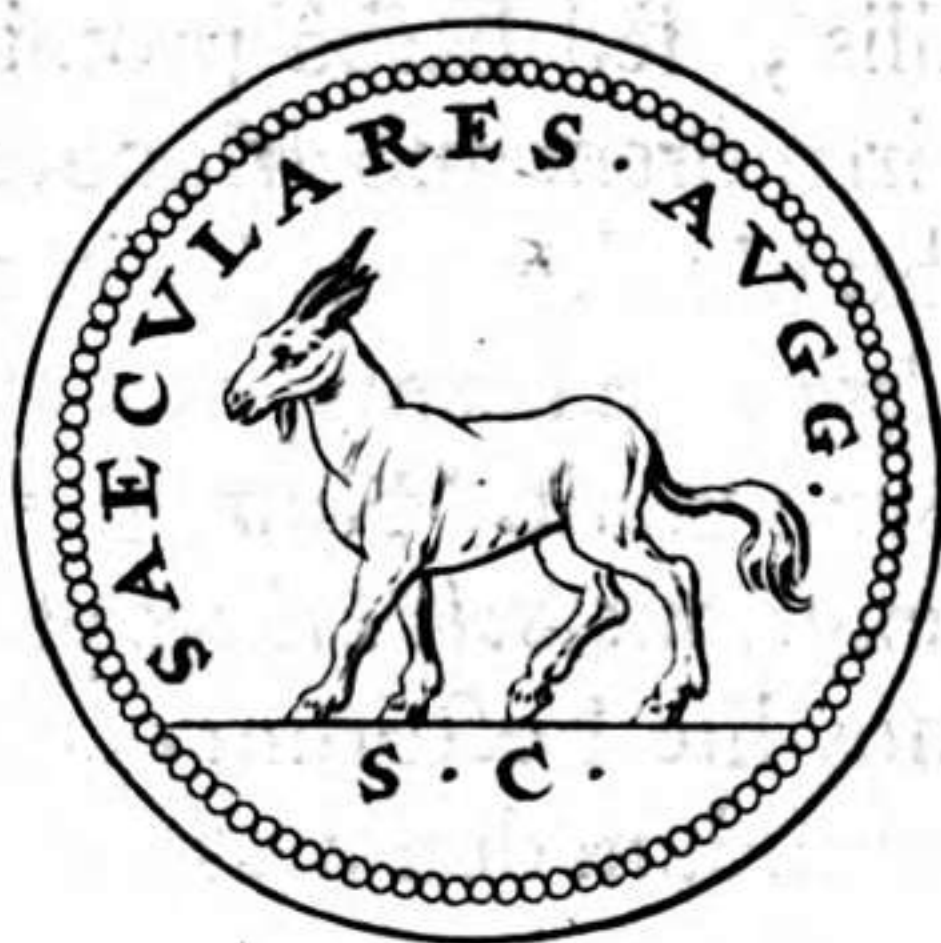
trariasque alere sententias. Sed ea scriptorum dissensio sine veritatis fit discrimine. De animali modò constet, in conditionibus liberè dissentiant, quæ narrantium multitudine & feræ ipsius secundum ætatem, pabula & regiones varietate, diversæ sæpiùs sunt & variæ. Ætatis quippe ambitu adeò subinde mutantur viventia, ut si Herculem olim in cunis, videas deinde in Augiæ stabulo, eundem esse sanctè neges, & in cervorum genere si anniculos subulones, hinnulos, dicrotosque inter se conferas, profectò diversa esse Jovem lapidem jurabis: unde in illam Doctorum quidam devenerunt opinionem, eundem non esse Socratem v. g. senem, qui juvenis fuerat. Dependere hæc à ciborum regionisque mutatione docet *Aristoteles* lib. 8. Hist. cap. 28. ubi per plurima animalium secundum loca diversorum genera decurrens exemplis inducit aliqua à cibo vel largiori vel parciori, alia à locis, cœli situsque conditione majora gigni vel

vel minora, caudam nullam vel largiorem ferre, cornibus excedere vel planè carere. Hinc sanè mirum non est diversam descriptionem Monoceroti accommodasse Auctores juveni quàm provectiori ætate, Indico quàm Æthiopico, quamvis si ex æquo rem æstimemus, minus sit in auctoribus contrarietatis quàm vulgo jactatur, ut brevi manifestiùs fiet. Cornua Monocerotis in thesauris Principum sparsim asservata quamvis variam faciem ostendent, veris tamen nihil detrahunt, quæ dari possunt. Varia illa sunt vel ab arte artificum & ingenio, vel temporum injuria, vel quòd alteriùs Monocerotis sint pro vero Unicornu supposita, quo numero pleraque quibus nomen apud magnates precium hætenus dedit, recenseo. Obvertent præterea nobis miracula quæ dubiâ nec æstimandâ fide à Cornu vero promittuntur ab antiquis, ut eadem sit animalis quæ miraculorum suspecta veritas. Equidem miraculorum pondus non excipiam, quod

quod minus huic inesse cum *Patre* cap. 6. concesserim, solam argumentationis debilitatem ostendam ex mala diverforum miscella. Nam accidentibus, ut bonâ Criticorum veniâ à Philosophis verba mutuer, substantiam miscet, & ex illorum conditione hanc metitur, cui inhærent nullâ proprietatem necessitate. Illa sine hac abesse possunt & pro falsis traduci superstite substantiæ dignitate, quam necessario non sequuntur: unde & in majus fallacis famæ cursu augeri possunt rerum virtutes, hominum gesta, animantium effectus, quanquam & hoc & illi & istæ reapse existant. Tandem qui contradicendi partes susceperunt, ad Romanorum spectacula provocant & sæculares ludos, in quos ex universo orbe perdomito rariora inducta animalia, Monocerotes omnium ore eo ævo celebratos, nunquam Annales attestantur. Quibus *Andreas Baccius* defendendi Monocerotis patrocinium felici conatu exercens, facili ex natura feræ respon-

sponsione occurrit. Nam raram bestiam, & feram, nec domari posse nec vivam capi prodiderunt *Philes*, *Ælianus*, & *Plinius*. Longiori quoque itineri Romam perducenda succubuiſſent ob cœli pabuliq̃ue diversitatem, quod usu venisse Elephantis ex *Æliano* lib. 10. cap. 18. & *Petro Gyllo* credimus. Ut taceam suo iudicio quasi forices perire Antagonistas. Romani enim ad Indiæ penetralia pervenerunt nunquam, ne Parthis quidem nisi à limine salutatis, nec ad Gangem infestas Aquilas circumtulerunt. Alexander autem præsentē ubique fortuna quī Nyzam Indiæ suo imperio addixit, æterno nummorum monumento, Unicornu, victoriæ testem, impressit. Unde quid ad Romanorum spectacula Monoceros nec fatis ipsi sciunt nec explicant satis. *Senex* quidam *Antiquarius* mihi Neapoli persuadere ausus est, vidisse se in numismate Marci Aurelii Imperatoris Unicornu impressum, sed pro Unicorn-

cornu vero Rhinocerotem accepit filicernium, qui in Domitiano nummo exhibitus est ab antiquariis, unico cornu depictus quidem, sed apud D. *Ioannem de Lazara* Equitem, Nobilitatis Patavinæ florem, & paternæ virtutis æmulum, duobus cornibus apertius conspicitur. Cæterum quum spectacula fervidè adeò urgeant adversarii, mirari subit non vidisse *Philippi* Junioris sæculares ludos rariori animalis Persici specie nobilitatos, in quibus inter alia cælo Romano invisa, & fera producebatur cornuta, equo cætero corpore similis, sed barbâ prominente, eum ferè in morem quo Monoceros in Geographo Medicæo depingitur, nisi quòd sculptorum licentiâ caudam justo longiùs produxerit. Numisma hujus *Philippi* exprimit *Seb. Ericius* pag. 542. quod & nos hîc Lectorum oculis subijcere commodum duximus; sed hirco similem malè judicat, cui nec cauda protenditur, nec ungulæ solidæ, nec denique caput equino proprium exsurgit:

git : frustraqué ex Persia vulgatum animal theatro Romano exhibuisset Imperator. Monocerotem equum veriùs diceres si dissentire velles. Hinc Regem Prasi solitum ad publica spectacula in roboris sui documentum Unicornis filiolos instruere fama tulit apud *Ælium*, certa forsan, nec exemplo carens. Si vera Doctorum quorundam Monocerotis descriptio, capite leonem, corpore equum, & pedibus, cervum referre, videtur is sanè in nummo æreo signatus quem mihi cum aliis in Sicilia *Petrus Carrera* Patriæ Antiquitatis fidus interpretes donavit. Caput enim leoninum erecto polteriora versùs cornu, nodulis quibusdam interstincto aliquam Monocerotis umbram præ se fert. De quo certiora non addo, siquidem anceps ipse doctiorum præstolabor censuram.

CAP. XXVI.

Unicornis magnitudo. De ungulis Aristoteles excutitur. Cauda Monocerotis. Cornuum color & longitudo varia. Cubitorum mensura. In Cornu varietatis ratio.

IN Monocerotis conformatione primas sibi partes vindicat Cornu ipsum, quod & nomen animali dedit & precium, cujus ideò hæc erit pagina. Expendendæ tamen priùs contrariæ quædam in speciem auctorum voces circa pedes Monocerotis, quibus non parùm dubiam reddere conati sunt veterum historiam. De magnitudine, colore, forma levis dissensio, ab ætate, cœli statu, regionisq̃ue, & alimentorum natura, facilè expedienda. Magnitudinem quidem justo majorem tam cornu quàm feræ commenti sunt *Hebræorum Magistri* more suo vel fabulas vel ænigmata sonantes. Ridiculum quippe est quod prodidit *R. Iuda* in libro
bro

bro *Rabbà* tantæ fuisse molis conditos Monocerotes, ut arcæ suæ includere Noah non quiverit, indéque existimasse alios doctos, ponè arcam alligatos in diluvio tanquam pedissequas. Par huic observationi est *R. Iacobi* filii *Idæ* interpretatio *Psal. 22. vers. 22.* in *Sanhedrin Hierosolymitano* consignata, ubi narratur David pascendo grege intentus fortè in Unicornem dormientem ascendisse, quum corporis cornuque vastitate montis specie delusus esset. Interea dum excusso somno elevaretur Monoceros, territum Davidem feræ insidentem, quem montem crediderat, votis ad Deum versis templum ejus capacitatis longitudinisque, quam cornu Monocerotis æquabat, centum videlicet cubitorum seriò vovisse, si ex præsentis periculo eripere-
tur: quibus quum annuisset Dominus, in terrorem Monocerotis immisso Leone, auctum ex duplici monstro Davidi metum tantum, ut novo voto duas preces incluserit hoc suspirio:

Salva

Salva me Domine ex ore Leonis, & à cornibus Unicornium eripe me. Quæ amœnorem lectorem tædio sublevabunt gratâ varietate feriis immixta. Ad pedes Monocerotis majus dubium devolvitur, quos ungulis bifidis descripserunt *Varthemanus, Cardanus, Albertus, & Munsterus*, solidos verò Elephantorum instar afferunt *Plinius, Solinus, Ælianus*. Sanè si arbitrium controversiæ ad *Aristotelem* deferamus, Unicornis omnis solidipes erit & indivisa ungula, quod tantum tutelæ per ungulas concefferit Natura, quantum cornibus dempsit. Hæc enim ejus sententia lib. 3. de Part. cap. 2. disertè expressa: *Solidipes potius quàm bisulcum esse Unicornis rectè videri potest. Ungula enim tam solida, quàm bisulca eandem naturam habet quam cornu, itaque eisdem simul & ungulam findi, & cornu congruum est. Fissio etiam ungulæ, & cornu ex defectu (scil. defensionis) naturæ evenit; itaque cum exuperantiam ungulæ solidipedum natura dedisset, rectè dempsit supernè, fecit quæ*
Uni-

Unicorne. Quam Præceptoris mentem clariùs in Scholio capitis ita proponit *Michaël Ephesus* ex versione *Dominici Monthesauri Veronensis* : *Sicuti solidipedi unitas atque Unicornæ, ita bifido dualitas & bicornæ congruit : insuper quoniam fissio ex defectu materiæ convenit : quum enim natura haud materiâ abundans integrum veluti solidipedum agere non posset, bifidum ipsum fabrefecit.* Sed quid ad *Varthemani* experientiam dicemus ? *Andreas Marinus* animalia Mechæ à *Varthemano* visa in multis quidem *Plinianæ* delineationi convenire, sed fissurâ pedum & cornuum longitudine planè diversum animalis genus ostendere, vel certè parùm sibi constare auctores summo historiæ detrimento existimat. Parùm ab hoc diversus *I. C. Scaliger* dum *Varthemani* Monocerotem *Aristoteli* & *Plinio* incognitum fuisse, sine dubio iis de causis, putat, eosque tantùm de *Asino Indico* loquutos. Ego horum accipio nihil, nec ullum in auctoribus contrarietatis sensum invenio. Veri

enim sunt *Plinius*, & *Ælianus*, nec falsus fuit *Varthemanus*, quum utroque pede visus sit Monoceros, huic bifido, illis solido. Novum id uni huic non est pedum formam ad locorum diversitatem variasse. De suibus, alioquin nostro cælo bisculis, notat *Plinius* lib. 11. cap. 46. in Illyrico quibusdam locis solidas habere ungulas, quod excrementorum copię & naturę necessitati adscribendum. Monocerotes verò Mechenfes *Varthemani* solidis ungulis rectè privavit Natura, quia longiora cornua levem illum defectum compensarunt, qui ex Auctore levissimus, parum enim, *un poco*, anteriori facie pedes divisos narrat. *Geographus* MS. Medicæus ungulas bifidas ex icone à se viso depingit.

Cauda vel aprina fertur vel suilla nullo contrarietatis periculo, quum in feritate sit discrimen utriusque, cujus etiam gradus in Monocerote quò minus statuamus, obstat nihil. In Excerptis tamen *Solini*, qui suillæ caudæ auctor,

auctor, antiquis scriptum erat, *caudis villosis*, pro *cauda suilla*. Quam lectionem auctor commentus est ex depravata exemplarium scriptura, *caudas villa*, quam, *caudis villosis*, putavit corrigendum, ut monet ad Solinum Cl. *Salmasius*. At *Solinus* more suo, Plinianas historias levi vel transpositione vel immutatione suas factururus, pro apro affinem suem, pro mugitu gravi, horridum, in contextum subrogavit. Medicæus autem *Geographi* codex eandem Monocerotis Cervo similem cum reliquo corpore repræsentat.

Jam cornu ipsum adeo decantatum colorum externorum specie variantes peperit opiniones. Plurimæ tamen in nigriore conveniunt temperato, apud *Ælianum*, *Plinium*, & *Amatum Lusitanum*, qui subnigrum ex Lusitanorum relatione confirmat. Solus hic in diversum abit *Solinus* cap. 51. de India, mirificum splendorem cornu assignans: *Cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico*. Qui cum nigrore adversa

mixtura pugnat. Splendida enim non
 obscura sunt, sed ad candorem decli-
 nant vicinæ naturæ conditione. Ex
 quarum opinionum dissidio *Andreas*
Marinus occasionem captavit pro fa-
 bula Unicornu traducendi. Unde sen-
 tentiarum divortium aliâ copulâ junxit
Wolfgangus Franzius cap. 11. histor. ani-
 mal. sacræ, scilicet, foris nigrum, in-
 tus verò remoto cortice splendidum
 enitescere. Sed solius *Solini* auctoritate
 à majorum vestigiis deflectere præter
 necessitatem arbitror; quum corrigen-
 dus ex melioribus sit, si erravit, expli-
 candus, si obscuriori voce sermonem
 involvit. Novitatis studio à *Plinio* sub-
 inde discessit vocum tantum, non re-
 rum disparitate, ut Plinianam histo-
 riam proprio velo tegeret. Hinc ambi-
 gua substituit pro manifestis, pro veris
 incerta, & ut plurimum alia nomina
 iisdem rebus indidit à *Plinio* differentia.
 Hoc artificio circa præsentem descri-
 ptionem cornu versatus est, ut pro ni-
 gro splendidum signarit, non eo sensu
 aut

aut notionis flexu, quo nigrori opponitur aut tincturæ splendoris luminis-
 que expertæ, sed ut rei excellentiam
 pressius exprimeret. Splendida enim ad
 dignitatem adhibebantur, Deo pro-
 pria, & mortalibus communicata, qui
 ad majora nati generosum pectus hu-
 mo erexere. Hinc translatâ ad alia
 quoque vocabuli licentiâ splendere di-
 cebantur egregia quæque supra com-
 munem sortem elata, ut probatum à
 nobis Cap. 1. & seq. *De Luce Animantium.* Quo dignitatis gradu Unicornu
 habitum vel lippis innotuit. Ex quibus
 constat dum splendidum Cornu appel-
 laret *Solinus* nigrum esse non negasse,
 quia & nigra splendere dicebantur; si-
 ve ratione excellentiæ, sive particula-
 rum lucis. Ita nigerrimum bituminis
 genus, quod Asphaltum Græci nun-
 cupabant, à *Dioscoride* lib. 1. cap. 100.
 purpuræ in modum splendere pronun-
 ciatur, nec dissimili significatu atræ
 bili splendentem nigrorem contribuit
Galenus in Comment. Aphorism. 23.

fection. 4. Imò *Plinius* ipse Latini sermonis magnus conditor, ab ea libertate loquendi non abhorrens lib. 9. cap. 36. à vena purpuræ liquorem pretiosum nigrantis rosæ colore sublucentem imbibi scripsit. Nisi similitudine cornuum variorum deceptus sit *Solinus*, visoque fortè marino Unicornu, candidius ad eboris faciem fulgente, splendidum vocaverit, quod nigrum viderant antiqui, ob ætatem etiam albissimos dentes obfuscantem.

Longitudo pro ætate Unicornuum modò protenditur, modò contrahitur. Quod viderat *Albertus Magnus*, crassitie sesquidodrantis erat, longitudine decem pedum, *Plinii* cubitis duobus mensurabatur, *Varthemani* tribus, *Solini*, & *Isidori* ad quatuor pedes exstabat. Quæ sanè exiguo inter se intervallo discreta si mensurarum rationem ineamus. Cubitus enim vel communis erat vel lapidibus lignisque mensurandis proprius. Ille longior sex palmorum à *Vitruvio* lib. 3. cap. 1. fertur, five

sive duarum spithamarum, & omninò pedes duos æquat seu Dodrantem. Hic pede & semisse tantum constabat proprio nomine λιθικῶ & ξυλοχειρικῶ ab *Herone* insignitus: ad quem rariùs aliæ res mensurandæ Romanis præsertim, quibus ferè ignotus exigebantur. Pes duodecim uncias, quas pollices digitosve vocabant, complebat, prout Romani pedis vera forma, quam ex basi quadam in hortis Vaticanis exstante delineavit *Petrus Ciacconius* in calce lib. de Nummis, *Io. Rhodii* planè consonam, ad amussim ostendit: quanquam majores pedes habuerint alii, qui tribus digitis quatuorve communem mensuram augebant, nisi eandem hanc mensuram arctioribus Unciis, in communi pede sic satis largis, distinxerint. Hinc si longitudinem Cornu *Pliniani* & *Solini* ad hæc extenderimus, planè eandem comperiemus. *Plinius* enim cubitis duobus, communibus nempe, suum mensurabat, qui quatuor pedes, si duplicentur, efficiunt, secundum verum

Solini computum, digitos verò quadraginta amplius octo. *Varthemanus* quem in mensurando applicaverit cubitum scire non possum nisi conjecturâ, quum & ipsi exacto esse non licuerit in iis quæ ex visu descripsit. Fingamus ξυλοκερικὸς cubitos elegisse, qui triplici mensurâ quatuor pedes cum semipede, digitos verò quatuor supra quinquagesimum, æquarent, à *Soliniano* Unicornu non nisi semipedis discrimine separari advertemus. Alter equuleo anniculo similis Monoceros, ut ætate, ita cornu magnitudine minor, quam palmorum quatuor observavit *Varthemannus* seu digitorum sexdecim. Quod *Albertus* se vidisse perhibet magnitudine omnia excedens, ad animal pertinere quod magnæ molis navem adæquet, judicarunt *Andreas Baccius* lib. 2. cap. ult. & *Io. Ioustonus* c. 43. de Quadrup. quale etiam fuisse autumant illud, ex quo poculum *Cosmo* Hetruriæ Duci donaverat *Alvarez Mendoza*, à *Norsinga* Rege in India acceptum, cujus diameter

meter eò extendebatur, ut vix utraque manu capi posset. Unde ex alio Indiæ animali fuisse putat *Aldrovandus*, *Baccius* verò ex eo quod *Marcus Paulus* in Basma repertum describit. Malè tamen ex cornuum diversa magnitudine distinguunt cornigera, quæ varia longitudine sæpiùs luxuriant in eodem animatorum genere, ut in stupendæ magnitudinis cornu Cervinis ramis diffuso ad pedes undecim in Ambiani Templo quod Ligeris alluit, vidimus; si modò naturâ potiùs quam arte conditum persuaferit credulitas. Parvorum quoque subinde grandiora cornua prodeunt eo pondere, ut ferendo impares etiam caput ægrè tollant. De Apris Indicis auctor *Plinius* lib. 8. cap. 52. dentium geminos flexus cubitales ex rostro, totidem à fronte ceu vituli cornua exire, ut etiam longitudinem cornuum justam mensuram excedentem ex regionum mutatione metiri debeamus, ex ætate gravi, & liberaliori pastu. Paucis id indicavit *Aristoteles* lib. 8. Hist. cap. 28.

In Ægypto aliqua majora, quàm in Græcia fiunt, ut boves, & oves. Cujus rei causam attribuunt cibo, qui aliis largè, aliis parcè sit, &c. Hincque adeò tanta Unicornuum nostrorum, quæ ex vero Monocerote creduntur, in magnitudine varietas, ut à veterum alienissima diceres. Quod ut pateat apertiùs, per singula excurrentes ad examen vocabimus quæ in Magnatum Pinacothecis pro veris asservantur.

CAP. XXVII.

Unicornua S. Dionysii Gallica examinantur. S. Marci Veneta. Hispanicum. Ultrajectense. Helvetorum. Danicum. Mercatorum Veneiorum. Et Gedanensis Empirici.

Occurrit fronte prima Gallicum Unicornu in templo S. Dionysio sacro prope Lutetias, quod inter prima notæ melioris reponit *Baccius* lib. 2. cap. ult. descriptionibus veterum *Æliani*, *Plinii*, & *Varthemani* proximum, quia

quia rudiori sit forma, non politum, ad nigrorem vergens instar cervini, longum quinque vel sex cubitos cum rectitudine revolutionibus ad extremum comitata. In eo fanè veri Monocerotis longitudinem desideramus, quæ apud antiquos tres cubitos vix excessit, & justum pondus. In assignanda tamen longitudine variant & hodierni scriptores, ut excusandos putem antiquos inter se de exoticis discrepantes, quum quotidianis oculis visa vix assequamur. *Ioannes Renodæus* lib. 3. de M. Med. cap. 21. longissimum esse & hominis proceritatem æquans tradit eâ fide quâ omnibus præsentibus patet: *Baccius* & *Marinus* ad sex cubitos extendunt. *Abrahamus Golniz* in Itinere novissimo ad sex & semis pedes metitur, *Belionius* semissem complens ad septimum auget. Varium quoque in eo pondus experti spectatores. *Cardano* viciniore contemplatori libras decem & septem cum tertia parte, pendere visum. *Golnizius* ad pondus vicesimum quintum

ascendit. *Bellonio* verò aliud visu persuasum, aliud libratâ manu: quamvis enim decem duntaxat & tres libras cum unciis quatuor pendeat, si quis tamen sublevet plusquam decem & octo librarum existimabit. Unde difficilem arbitror similium rerum exactam mensuram aut libram æstimare, quæ remotiora & sensum fallunt & intellectum. Reliquis conditionibus verum antiquorum Unicornu reddere existimatur, quanquam ab arte quoque in fascias quinque ordinatâ serie adornatum colligat *A. Marinus*, quia in vero Cornu similes ejus elegantiae ductus operari nesciat Natura, fierique possit ut ingeniosior artifex Cornu Monocerotis, cum lineis & tractu definito ab *Æliano* descriptum, artis mixturâ pressius exprimere voluerit. Mihi fanè aliis nominibus suspectum est accuratiùs inspicienti. Nam & color fusco clarior, & inæqualis extremitas quâ capiti inhæsit aliquam cum Marino borealiqûe dente affinitatem alit, quam arctior capacitas

auget

auget conficiendis poculis minus idonea. Cavum tamen est cornuum in morem, fateor. Sed quanquam industria artis id artificii, quicquid est, posset efficere, tamen naturalis est cavitas omnibus dentibus hujus generis, ut in dente Elephanti, Apri, Rosmari subinde videre est. Par de aliis judicium titulo Unicornuum solo ætatis raritatisque testimonio gaudentibus, quæ passim Romæ, Argentinæ, Metis, Cracoviæ, Pragæ, & Dresdæ obvia.

In censu verorum numerantur bina illa Veneta quæ ex thesauro D. Marci ad altare ejusdem solenni pompâ festis diebus suspensa vidimus, inter pretiosa à *Francisco Pona* Equite Veneto cautè habita cap. 15. non vera. Nam & *Andreas Marinus* Libro Venetiis apud Aldum 1566. edito, diversa credit ab antiquorum Unicornibus, quia longiora sint quàm ab antiquis describuntur, nec strias habeant Monocerotis *Æliani*, adeoque subtilia sint, ut po-

254 TH. BARTHOLINI
cula inde nulla conficiantur. Nisi ta-
men color obstaret, ad purpureum po-
tiùs quam nigrum deflectens, ut mihi
quidem visum, nihil rationibus suis
obtineret *Marinus*. *Baccius* enim lib. 2.
cap. ult. vera putat, quamvis repoli-
ta, quia abrafo cortice primo nigriori,
striisq̃ue levatis, remanserint longiores
quàm crassiores. Sanè *Alberti Magni*
Unicornu sine spiris quoque erat &
cochlearum ductibus, quos necessarios
urget *Ælianus*. Nigrius maris esse, fœ-
minæ candidius prodidit quidem *Leo-
nicus Goldionus* in descriptione rariorum
Urbis Venetæ rerum, sed non scio quo
antiquorum testimonio sexus diversi-
tatem ex colorum varietate deducat,
ut etiam hoc paradoxo suspecta cornua
reddiderit quæ in majus tollere scripto
susceperat. Quod verò addit *Baccius*
colore esse Cornu cervini politi & pal-
lidi non nigri, meam auget suspicio-
nem, ut vel majorum Orygum cornua
credam, vel Borealis balenæ dentes.
Hoc voluit *Pareus* noster maturius no-
bis

bis fatorum invidiâ subtractus cap. 2. n. 3. illud similiū inter se comparatio persuasit, quæ non rarò eâ facie & magnitudine passim vidi, præsertim in Musæo *Catellani* Monspeliensium Pharmacopæi percelebris. Sed de Cornuum horum Origine & Virtute obscuriora sunt indicia. Feruntur occupato Byzantio in Venetorum Rempublicam transcripta cum 12. pectoralibus fatellitum Imperatorianorum, quum æqualem partem focii prædæ Galli cepissent, aliisque quæ ad annum 1202. refert *Franciscus Sansovinus* lib. 2. de Venetorum urbe.

Magna hæctenus de Unicornu illo jactabantur, quod in thesauro Hispaniarum Regis asservatur, ex quo frustulum Eminentissimo Cardinali *Francisco Barberino* donavit *Philippus IV.* Verum enimverò donarium illud Romæ iis striis, quamquam tenuioribus, eo candore, & eâ soliditate observavi, quâ & nostrum Septentrionale, & dentes Balænarum conspiciuntur. Perforatum

ratum tamen cornuum in morem; quod ab arte frustra speraveris, quia naturalis ejusmodi dentibus est ex parte cavitas. Quàm alienus à vero Monocero te color sit candicans, suprâ exposuimus.

Trajecti ad Rhenum aliud Unicornu in Æde basilica nobis monstrabatur, longitudine Parisiensi par, sufficienti amplitudine, unde singulis spectatoribus merum ebibendum propinat sacrorum custos, non sine molestia, ut expertus sum, ob insignem longitudinem, cui tollendo vix extensa manus sufficit. Gyri frequentiores ad extremum apicem circumducti, ubi tamen recto tractu oblitterantur. Crustæ color cinericio similis, medullâ candidiore. In magno precio habetur, & pro vero venditatur, ut infinitam auri vim repetundarum damnata Colonia Agrippina, contra licitaretur. Minus aliud adjungitur per omnia, si magnitudinem excipias, prioris æmulum. Sed, si verum fateri licet, neque hæc
Mo-

Monocerotis exactam referunt notam, majora quippe sunt quàm pro merito, & candidiora quàm ab antiquis depicta veniunt. Dentes Balænarum Groenlandicarum fortè fortunâ per ostium Rheni, quondam circa arcem Britannicam patens, ex naufragio appulso, illorum temporum meruisse famam Unicornis arbitratus sum, quibus ignotâ Septentrionali bestiâ pro vero Unicornu censebantur quæcunque aliquâ similitudine novitas invexit. Veram esse meam conjecturam iteratâ Unicornum illorum inspectione edoctus sum. Insculptum enim vidi nomen Norvegorum Regis *Suerri*, literis Runicis *ᚱᚢᚾᚱᚱ*. Forsan ad Canonicos Ultrajectenses à Suerro missum cornu, cùm in Insula Ferogia exul sacris vacaret, sicut tradit *Snorro Sturlason* in Historia Norvegiæ. Repugnare quidem cavitas videtur cornibus propria, non dentibus; Verumtamen dentibus quoque cavitatem esse naturalem, nuper monuimus ex Elephanto & Apro.

Et

Et tam naturalis est cavitas, ut eandem in Unicornu Groenlandici fœtu observaverim. Levis tamen ea est, & pro dente tenello satis ampla. Nolo ferram controversiæ ducere, an perpetua Monocerotem comitari debeat cavitas, quam negavit *Philes* de Anim. proprietatibus in Monocerotis hac descriptione:

Ω'θ' εἰ τὸ μακρὸν ἢ φθορᾶς πλεῖρες κέρατα.
τῶν ἀκαλῶν ἐκπεφυκὸς ὀφρύων,
οὐ κριθλόν ἐστιν, ἔδ' ἐκῆφον ὡς κέρατα.

Id est:

*Longum tollit & noxium cornu,
Quod ad palpebras enatum,
Non cavum est, nec leve ut cornu.*

Baccius quidem lib. 2. de Unicornu aliquid omnibus necessitatis imponit. Sed *Rhinocerotis* exemplo refutatur & *Cervorum*. Nam sufficit vel superficialia cavitas, vel rarior corporis compages, ut nomen cornu mereantur.

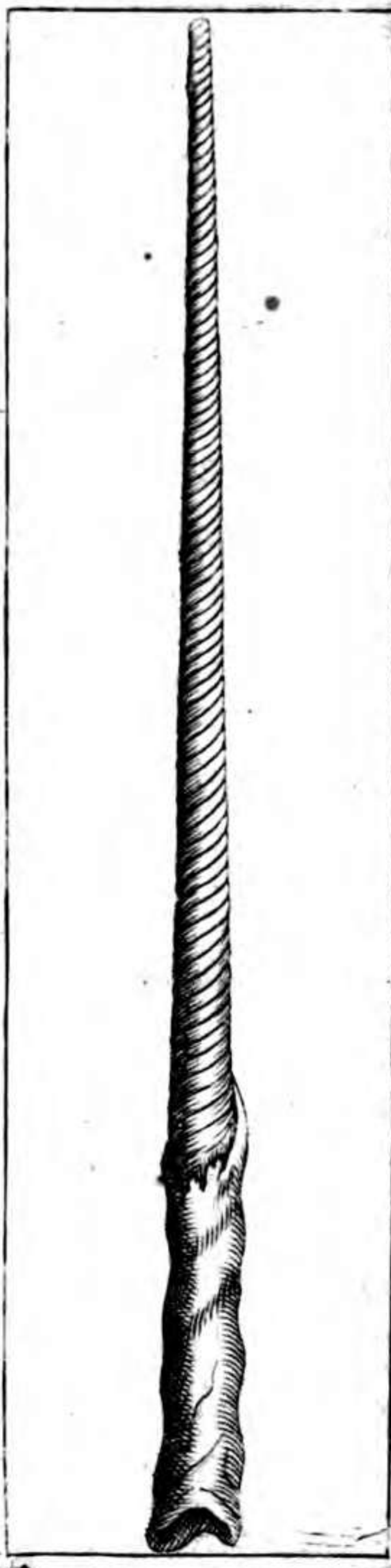
Ad Unicornium spuriorum seriem pertinet & *Helvetorum* illud ad oram fluvii *Arulæ* propè *Brugiam* 1520. inven-

ventum, celebris eo ævo famæ & precii, quod interiori facie album, flavesens exteriori, sine striis, duorum cubitorum longum, sed ut moschus odore præstans præsertim igni vicinum. Falsum, vel certè Boreale erat hoc Cornu eburneo simile, per varias marinarum fluctuum ablutiones lævius factum & glabrum, cui ulteriorem manum odoris suavitate imbutam ars addiderat. A mari Boreali huc appulit contrario aquarum lapsu ob gravitatem, quum continuæ utriusque sint aquæ, vel per occultos fluviorum lacuumque meatus, quibus mare in illis pervium Danubii experimento credunt non pauci, & lacu montium Euganeorum persuademur, qui ad radices collis cui Arquada, *Fr. Petrarche* domicilio nobilitata, incumbit, *la Solana* incolis dictus, ita diffunditur, ut Cephalos pisces, passeris, maris Adriatici alumnos proprios, eo sapore proferat quo exquisitæ Venetorum mensæ effertur. Par sit de aliis iudicium quæ non

non mangonum astutiâ pro veris ex Borea vendita fuerunt, qualia sunt Antverpiana, Mantuanum, & Potentissimi Polonorum Regis. Hoc quamvis ad utrumque caput artificio fucatum sit, pro marino tamen Boreali penitioribus rerum scrutatoribus habetur. De Mantuano tantò minus dubito, quantò basis loculamento seu alveo mandibulæ inserta manifestior in icone apud *Aldrovandum* exprimitur, quod nihilo fecius pro verò Unicornu laudant *Bacsius* lib. 2. cap. ult. *Pona* de Ven. cap. 15. Antverpianum ultra septem pedes longum cum parte, iudicio ejus, fronti inserta *Io. Goropio Becano* suspectum fuit, cum ob longitudinem inusitatam Monocerotis, tum ob colorem subalbidum, ut cornu esse piscis alicujus conjectura non fallax dictaverit ex Islandia aut vicinâ Septentrione adportatum. Nondum tamen ex communi errore eluctatum *Virum Doctissimum* apparet, quòd de cornu hujus situ adeò laboraverit ejus arbitrio ita capiti bestię infixi,

fixi, ut radix inferiùs, extremum in altum velut in Cervis sursum spectet. Veritas & suspicionum solutio ex alvei dentisq̃ue marini nùpera historia, quam ex Viri eximii *Olai Wormii* Musæo superiùs memorato huc reduxi, in solidum pendet.

Ad eandem propiùs quoque examinandum Unicornu magnitudine spectabile inter pretiosissima Serenissimi Danorum Regis castelli *Frederici Burgi* conspicuum, longitudine septem pedes Romanos excedens si partem alveo excipiamus inclusam, cujus mensuram pedis unius cum Unciis duabus deprehendi. Ambitus septem minimum digitos complectitur æquali gyrorum flexu in acumen desinens. Color ex candido mixtus & cinericio, quem per intervalla nigriores striæ lineæq̃ue obscuriores distinguunt, quantum ex figura suis coloribus expressâ conjicere potui, quam mihi ex arce Regia Vir facundiâ & eruditione inter primos sæculi patriæq̃ue numerandus D. *Iacobus*

bus Matthias Arhusius transmisit: cui mecum debebit Lector iteratum Monocerotis Danici typum ex naturali magnitudine hic strictioribus lineis ductu artificis contractum, sed tamen iustâ totius corporis mensurâ, quam hac tabella curiosis oculis subjeci iudicio prefiori pensandam.

Aliud insignis magnitudinis Unicornu ex Germaniâ Veneti mercatores Anno Christi 1643. Venetiis me præfente, venum advexerunt, coloris splendore & varietate veri cornu speciem

ciem promittens, eoque magis, quod abrafæ particulæ non dentium instar in ramenta quæ fricari possunt, concidunt sed inde quisquiliarum squamæ eâdem planè visciditate & lentore resultent, quo secta quævis animalium cornua. Quibus indiciis Illustris. *Iulio Iustiniano* maximi Contareni digno pronepoti, ostensum fuit. Dentem tamen esse, vel alterius animalis cornu, promptum erit intelligere, illi simile, quod apud matrem fratriæ suæ describit *Boëthius à Boot*. In cuius fidem alia non accersam, quia hoc saxum antea volvi. Quid autem ad colorum varietatem & Cornuum lentorem? Verbo me absolvam. Color insititius fortassis, & lentor à pinguedine, quam cum cornubus participat cartilago dentibus piscium nonnullorum ad radicem adnata.

Coronidis loco de Unicornu, quod Gedanensis quidam, nomen *Eduardi Holwel* sibi adsciscens, Constantinopoli redux magno nudius tertius precio Venetiis venditabat, iudicium meum interponam.

nam. Arbitror illud vel marinum esse dentem, vel Asini Indici cornu. Dentem color probat ad candorem vergens, solidior corporis compages, & interior medulla. Sed ex Moscoviæ thesauris naufraga frustra clamat. Non iverim inficias pretiosiori olim loco hunc dentem ibidem fuisse, quum incognitus esset: Jam verò frequentiori Danorum commercio ex Groenlandia uberius ejus proventus pretium imminuit, quod nostra tempestate experti mercatores testantur. Asininum cornu crederes, si vera de eo fama, quia Comitiali morbo feliciter succurrat, quod, qua fiat vi, infra dicemus. Scrupulum movet nova feri Monocerotis experientia, quam in suo decantat ipse idem. Nempe carbonibus injecta segmenta gratis vaporibus & odoratis nares feriunt, vel si nudo sub alis corpore gestetur, suavissimum de se diffundit odorem nullo cornuum familiarem. Quod Unicornis experimentum quis admiserit sanæ mentis? & hoc enim fertur

fertur ab auctoribus odoris expers. Imò si odorem de se spargit, pro ebore fossili haberem, quod *Boëthius* lib. 2. cap. 242. ab odoris suavitate laudavit. Ut taceam facili fuco à diuturna odoratorum vicinia suavitatem adscisci, quod Helvetico Unicornu contigisse mox notavimus. Nec odoratum esse debuit, quandoquidem non in manifestis sed ignotis nobis eventibus vis Alexipharmaca delitescat. Id in Unicornibus ad oculum videas, priùs venena temperare, quàm vel incalescant vel odoratos vapores diffundant. Experimenta tamen cornu hujus ostendere refugit *Μυεράμφορος*, qui solis ignotorum testimoniis, precariis forsan, in amplam chartam corrasis, apud me auctoritatem infelici merce emendicare rogatus voluerat.

Omnia Unicornua percurrimus, quæ passim in Pinacothecis servantur & pro vero Monocerotis cornu habentur, cùm revera dentes sint balenæ Groenlandicæ. Collati enim hi dentes

M

cum

266 TH. BARTHOLINI
cum cornibus quæ pro Monocerotis
æstimantur, tam similes sunt his quàm
ovum ovo. Præter illa Cornua, quæ
examinavimus, varia exinde nobis in
patria occurrerunt, quæ dicta confir-
mant. Nam A. C. 1652. Groenlan-
dicis suis navibus ad nos advehi cura-
vit copiam horum dentium Nobilissi-
mus Vir *Henricus Mullerus* Dn. de Drax-
holm, nunc Seren. Reg. Majest. Dan.
Quæstor & Consiliarius, justæ lon-
gitudinis, quibus Musæum Regium,
& Academicum, ornantur. Sunt quæ
tres ulnas nostrates superent, prorsus
similes illis quæ pro veri Monocerotis
cornibus passim venditantur. Balenæ
verò dentes sunt, sicut crania testantur,
cui inhærent, & ipsius piscis figura
probat. *Nic. Tulpius* in Observationi-
bus figuram quoque affert, sed cranii
ductus sunt obscuriores. Ex nostro
verò Unicornu cujus copiam laudatus
Mullerus procuravit, varia conficiuntur
vascula, usibus quotidianis inservien-
tia, quæ facilè per strias circulares no-
scun-

scuntur. Imo Thronum seu solium Regale ex eo genere singulari artificio extrui curavit *Fridericus III.* Rex Daniæ Augustissimus, opere verè Regio, cui orbis universus par non habet. Rarissimè enim tanta hujus cornu pretiosi est copia, quæ tot usibus inserviat. In Groenlandia abundat, ut ad jacula sua adhibeant incolæ, cùm ferro destituantur. Olim in Europa inter pretiosissima habebatur, auro contra æstimanda. Exinde enim Episcopi Roschildensis *Absolonis Huid* Pedum confectum fuit, quod ex Sacrario Capituli Roschildensis translatum, in Larario *Friderici III.* Regis curiosissimi hodièque custoditur. Omnia huc tendunt ut demonstrem, Monocerotem quidem à veteribus describi pro animali terrestri, sed cornua, quæ hodie in Orbe conspiciuntur, & pro Monocerotis venditantur, esse balenæ Groenlandicæ, *Narhval* dictæ, dentes, sicut suprà à nobis dictum fuit fusiùs.

CAP. XXVIII.

De Monocerotis ferocia. Varthemanus corrigitur. An Virginibus se submittat. Fortitudo Monocerotis & de ea Rabbinorum alucinatio.

FEROces Naturæ impetus vario experimentorum apparatus in Monocrote animadverterunt hætenus omnes, ut nec cicurari nec vivum capi audacter affirment *Ælianus*, *Plinius*, & *Solinus* ex antiquioribus, & ex posterioribus quotquot veriori calamo historiæ seriem duxerunt. Nescio tamen quâ mansuetudine innatum furorem temperent nonnulli, ex ingenii libertate potiùs quàm veritatis. Hujus antesignanus fertur *Ludovicus de Varthema*, cum Ulyssæ

Varios hominum mores qui vidit, & urbes.

Ejus enim interpres *Aldrovandus* libro de Quadrup. fol. ita ex Italico transtulit: *Sanè id animal ferum videtur, verum*

rùm ferocitatem nescio quâ comitate condidit. Quæ versio multis disputandi dedit occasionem, & ancipiti judicio de fide & veterum & Varthemani dubitandi, adeò ut Iohannes Langius magni nominis Medicus in Epistolis de Bubus Indiæ Unicornibus Varthemani observationem explicet, aliique diversorum locorum vario tractu feritatem mansuetudinemque in fera distinxerint. Induxit quoque Parentem nostrum τὸν μακαρίτην ut novam ex ætate juvenili conciliationem ingeniosè moliretur, idque verè si rem inspicias, sed præter Varthemani mentem, quam liberiori quàm par fuit circumscriptione ad Romanam consuetudinem flexit Aldrovandus, quum nusquam id apud Varthemanium compareat, succinctæ narrationi hæc addentem: Veramente questo mostra di essere uno ferocissimo & dicerto animale. Pro dicerto, Typothetæ vitio, omninò legendum deserto, quia ferocissimum animal & solas terras amans hac epigraphe depinxit, qua principes

270 TH. BARTHOLINI
Etruscæ elegantiaæ aliàs usi sunt *Franciscus Petrarca*, & *Dantes*; ille quidem:

*In belle donne honeste, atti soavi
Sono un deserto, & fere aspre, & selvaggie.*

Hic verò Infern. Cant. 26.

*E con quella compagna
Picciola; dalla qual non fui deserto.*

Nec aliter id vocis explicant *Franciscus Alunnus* in sylloge Petrarchiana, & *Academia Crusca* sermonis hujus arbitra, quam per feritatem solitudinemque, non comitatem, de qua etiam apud *Andream Baccium*, quem Latinè loquentem induxit *Aldrovandus*, altum silentium, nisi novâ asseveratione, antiquo loquendi more, dicta firmaverit *Varthema*. Facile tamen miteque animal alieni generis animalibus & foeminino sexui fertur. De illo *Philes* in Iambicis:

Πρὸς μὲν ἀγλόφυλα θηρίον γῆν,
Ὁ δὲ θῆρ περσινῆς, ὡς ἐθαῖς ποιμένη σκύλαξ.

Τὸ

Τὸ συγγενὲς ὃ καὶ κατὰ φύσιν φίλον,
 Ἐναντίον μάλιστα καὶ δύσνην κείνῃ.

Quæ eodem metro versuum ita expo-
 suit Gregorius Bersmannus,

*Bestiarum cæterarum erga genus
 Comem se gerit, ceu gregi assuetus canis.
 At non item cognationem amat suam,
 Sed odit, infestissimamque judicat.*

Virginum conspectu quadam venera-
 tione subsidere aliquibus persuasit cre-
 dulitas posterioris sæculi auctoribus,
 quanquam Rhinoceroti id assignet Gre-
 gorius Papa cap. 39. Job. Isidorus lib. 12.
 Orig. cap. 2. *Tantæ est fortitudinis, ut
 nulla venantium virtute capiatur: sed, sicut
 asserunt qui naturas animalium scripserunt,
 virgo puella præponitur, quæ venienti sinum
 aperit; in quo ille omni ferocitate depositæ
 caput ponit, sicque soporatus velut inermis
 capitur. Albertus Magnus lib. 22. de Ani-
 mal. Dicunt quòd hoc animal adeò virgines
 puellas veneratur, quòd ipsis visis mansue-
 scit, & aliquando juxta eas soporatur, &
 capitur, & ligatur. Natalis Comes lib. 4.
 de Venatione eadem canit:*

*Virginis amplexum cupiit fera bellua (nam
sic*

*Fama refert) somnumque capit placidam-
que quietem*

Virginis in gremio optata somnoque soluta

Funibus invenit sese vinculisque ligatam ,

Seu natura dedit secreti semina amoris

*Virginis , atque fera est atrox innata cu-
pido ;*

*Sive alia est ratio : tamen hac adducitur
arte.*

Sed ratio eos fugit & veterum auctori-
tas, unde in varia tracti, modò de Mo-
nocerote , modò Rhinocerote confu-
sis nominibus fabulantur. Meliùs o-
mnino ad suū generis amorem refert
Gesnerus ad exemplum ut arbitror *Phi-
letis*, qui in Iambis de Animal. prop.
de eo canit :

Προϋνετω ἡ παρὰ τὸ θῆλυ μόνον,

Οἷσιν χαλινοῖς ἐκδαμάζων τὸ τύφον

Ἔως τὸ ῥόδον τρυφῆς ἀφυσείσῃ.

*Mansuescit autem comparis torum am-
biens ,*

Fre-

Frenis furoris edomans ferociam,

Dum seminis deserviat lascivia.

Ingeniosius verò *Henricus Kornmannus* lib. de Jure Virgin. cap. 92. pro Hieroglyphico habet, Christumque eo significatum qui Mariæ Virginis pulcherrimæ virtute, sapientiâ, & pudicitia illectus in sinu uteri virginalis caput altissimæ Divinitatis humiliter inclinavit; quæ *Theophrasti Paracelsi* fuit expositio in Tractatu quem *Azoth* inscripsit seu de Ligno & Linea Vitæ, ubi Unicornu Christi typum, Mariæque pudicitie evidens signum, pio, præter solitum, sensu profert. Quid si Milesii sermonis hic agnoscamus vestigium, & alia ingeniorum mysteria? subinde enim novâ scribendi viâ vel personas fingebant, vel personarum actiones, vel utrumque, ut tectis nominibus vitia insectarentur, quod scriptionis genus duce *Apulejo*, *Achille Tatío*, & *Heliodoro* infinitos ævi nostri invenit affectus, inter quos principes ingeniorum eminent *Ioannes Barclajus* Argenidis *Euphor-*

mionisq̃ue auctor, *Francion Parisiensis*, & *Io. Fr. Lauredanus* Nobilis Venetus illustrisq̃ue Dianæ conditor. Hoc tacito invektivæ stylo Samsonem Virorum fortissimum, ejusq̃ue victum illicito meretricis amore animum, atrociter perfodiebant, elegantissimo emblemate antiqui ab animali desumpto, cui primæ fortitudinis deferuntur partes.

Inter propria Monocerotis numerant quoque fortitudinem insignem auctoritate *Scriptura*, & *Æliani*, cui cornu inexpugnabile fertur. Ratio ex materia peti debet, forma, & loco. Locus in fronte aptissimus propulsandæ injuriæ. Forma seu virtus in uno fortior, quæ in bicornibus dispersa. Cui materia durior & solidior subsidiarias operas mittit. Soli *Rabbini* antiqui in *Libro Zifri* huic adversabantur, quum in expositione *Deut.* 33, 17. Taurum fortem prædicant, sed cornua habere minus pulchra, קרנא, Reem verò, seu Monocerotem cornubus præditum elegantioribus, sed minoris roboris, indéque

déque extremo Mosis voto utrumque conjunctum fuisse, tauri nempe fortitudinem, & Monocerotis pulchritudinem. Quæ ex ingenio illorum ficta sani habent nihil, si sanus ego: utrumque sanè de fortitudine & robore cornu interpretamur, in quo populos ventilabit usque ad terminos terræ, quod frustra à pulchritudine augurabatur Divinus.

CAP. XXIX.

Signa Cornu veri. De sudore multa. Vena quibus data. Ebullitio. Ex canibus experimentum columbisque. Ex circulo. An Catholica inde medicina. Vera Unicornium virtus.

VARIAS, sed suspectas plerasque Monoceroti virtutes invexit antiquitas, quas tamen in immensum auxerunt novatores majori decipiendi studio, quàm juvandi. Originem ingentis famæ ad adulationem, vetus in Republica omni malum, deduxit A. Marinus: quam omni studio conservan-

dam vel eo nomine urget *Baccius*, quòd Magnatum insidiatoribus ansa nocendi, suspicione tanti remedii, præscindatur. Nunquam tamen ab erectis mentibus impetrabit, ut culpam vitii alio vitio tegant. Sacra Principum Majestas iustitiâ potiùs & innocentia se tutatur quàm vano insidiantium metu. Unde dubitem, num quidam superstitioni veriùs an credulitati adversam frontem opposuerint. Totius disputationis cardo duplici momento vertitur, num tantis, ut jactatur, viribus excedat Unicornu, & quibus illæ cognoscantur signis. Signa ex multiplici defumunt fonte agyrtæ, ex sudore præsentis veneno, ebullitione in aqua, columbis vel canibus binis succum lethiferum pari pondere haurientibus, circulo per pulverem Unicornu descripto quem imposita nec Scorpius, nec aranea transgrediuntur. De his inter se litigant *Eruditi*, præsertim sudore & ebullitione, haud procul fabulis, quorum utrumque suos invenit defensores simul

simul & oppugnatores. Illi sociatur *Baccius*, his *Martinus* accedit, nomine similes, sed differentes mente, quos idcirco inter se eâ fidelitate & brevitatem commitemus, ut ad judicandi rationem exactior nobis cura exsurgat. In sudorem naturalem præsentem veneno resolvi non posse Unicornu verè urget *Marinus*, quia animâ nec vegetativâ, nec sensitivâ præditum sit, quanquam si pressius loquamur, nec ad vegetantis primam animam confugere debuerit, quum nec plantæ verè sudorem emittant, nec Mineralia. Non plantæ, quarum succus exstillare dicitur & manare, nunquam verè exsudare, quia vel vi incisa plorant, vel ob tumentes ramos exprimunt. Prioris generis Balsamum est arbor, cujus succum, non sudorem, graphicè exprimit *Plinius* lib. 12. cap. 25. *Succus è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, suavitatis eximia, sed tenui guttâ, ploratu lanis parva colligitur in cornua.* Qui locus in mendo cubat, restituendusque cum *Dalechamptio*

tenuis guttæ ploratu, lanis p. c. i. c.
 Certo autem artificis temperamento inciditur, non sponte sudoris instar, sed, eodem *Plinio* & *Solino* teste, vitro, lapide, offeisque cultellis; quod confirmat *Tacitus* lib. 5. *Hist. Ut quisque ramus intumuit, si vim ferri adhibeas, pavent venæ: fragmine lapidis, aut testâ aperiuntur.* Posterioris ordinis sunt arbores quotquot succo aliquo seu pice seu resina manant. De quibus *Plinius* lib. 14. cap. 20. & illæ quæ in Calabria manna, gummi in morem, sive sponte, sive incisæ proferunt: de qua est vera *Gabrielis Fallopij* lib. de Medic. simplic. purgat. cap. 37. conjectura, & 10. *Nardij* de Melle, quibus lucem dederat *Altimarus*, quum mannam diceret esse succum arboris (Orni scilicet, vel Fraxini) benignitate aëris concretum, quanquam & in foliis Calabrinis ros cœlestis colligatur Ciceris formâ & magnitudine, sed id rarius. De metallis superstitio veterum prodidit & statuis marmoreis, ligneisque sinistro inprimis

mis omine fudasse. *Plutarchus* enim in Vita Alexandri, Orphei simulachrum quod in Libethris ex cupresso exstat sudorem emisisse tradidit. *Virgilius* quoque 1. Georg.

*Et mæstum illachrymat templis ebur,
æraque sudant.*

Et in Cæsaris expeditione *Luc.* 1. *Pharf.*

— — — *Urbisque laborem*

Testatos sudore lares.

Quæ omnia malæ vel Dæmonum vel Sacerdotum arti adscripserim.

Quidquid horum sit, sudoris appellatione indigna omnia quæ in speciem halitus ab insito calore non soluta, vel violento motu ab interna vi confertim non erumpunt, ita exigente *Galeno* lib. 1. de Tuend. val. aliisque locis infinitis: ut quibus & venas & tenuius serum urinamque denegaverit ordo naturæ diversus, sudorem mittere non dicantur. Venæ quidem etiam plantis assignantur & mineralibus à *Plinio* l. d. lib. 13. sed coactâ vocis licentiâ ad similitudinem universi, quo modo venas

ma-

280 TH. BARTHOLINI
materiarum selectiores dicunt auctores, *Solinus* cap. 28. de Sale gentis Amantum: *Tanta ibi hujusce venæ copia est, ut tecta faciant è salinis. Statius Papin. Sylv. 1. lib. 3.*

*An picturata lucentia marmora vena
Mirer, an emissas per cuncta cubilia lym-
phas.*

Quam venam I. *Casperius Gevartius* Notis ad hanc sylvam contra mentem *Ioh. Britannici*, de tubo rectè interpretatur. Eo enim tubo ad æstivum calorem minuendum per singulos cubiculorum parietes more sæculi delicati deducebant, de quo multa adeò leguntur in sinistro latere lapidis antiqui *Panormi*, qualem etiam puto fuisse canalem plumbeum, curvitate cornu, in *Rhodano* præterfluente inventum, quem vestibulum *Curiaë Arelati* in Provincia cum hac Inscriptione exhibet:

S. VALERIVS SVRILLIO
C. CANTIVS.

Quamvis tubulos fictiles apud *Vitruvium*,

vium, *Plinium*, & *Varronem*, plumbeis præpositos non ignorem, & lapideos apertiùs Atestæ inter antiquæ urbis ruderà cum *Io. Bapt. Zoia* Viro Consultissimo & patriæ antiquitatis callentissimo invenerim, Romæ tamen in thermis Diocletiani & Antonini plumbeorum, in aliis ædificiis minoribus fictilium exstant vestigia. Ex Aquilejæ ruderibus plumbei aquæductus duo nuper eruti, his characteribus, in ædibus *Sertorii Ursati* Nobilissimi Patavinorum Medici servantur:

A Q. D E M E T. F.

Sed parum ille seu arborum seu aliorum sudor momenti insignibus Unicornuum æstimatoribus afferet, quum ille sponte suâ exstillet nullo externo movente, nullius, qui veneni rationem habeat, præsentia, vel incisurâ leni rorantium ramorum exprimatur. Difficultatem hanc ab interioris causæ defectu in mortui Monocerotis Cornu percipiens *Baccius*, leniori impetu sudorem

dorem aliquem in Cornu concedit, sed
 secundariâ ratione & ex eventu, quem-
 admodum polita quæque vitra, specu-
 la, marmora feruntur sudorem mitte-
 re, externâ aëris humiditate vaporibusque à cibo imbibitis. Idem enim
 ceralto apud *Petrum Aponum* in manu-
 brium cultri efformato, & linguæ ser-
 pentum apud Magnates sæpius usu ve-
 nire. Sed frustra velum obtendit illis
 quæ nullâ arte tegi possunt. Non enim
 hæc mentem primorum fabulæ aucto-
 rum assequuntur, qui Unicornu præ-
 sente veneno ita ab insito principio al-
 terari voluerunt, tanquam præsentem
 hoste, ut labore insigni & velut in an-
 gustiis sudorem exprimat, quo modo
 sæpè sæpiùs turbantur homines in su-
 dorem soluti, quotiens præsentem vel
 vident vel suspicantur, quem naturali
 odio averfantur; quod & de jumen-
 tis poma gestantibus testatur *Plinius*.
 Quæ gerris Siculis vaniora, quum vi-
 ventium sit proprius affectus hostem
 metuiffe. Nihil tale in vite observant
 hor-

hortulani, quæ brassicam quidem fugit solo racemi flexu, ipsaëque brassica adversa cyclamine & origano arescit, non sudat; quercus quoque & olea tam pertinaci odio dissident, ut altera in alterius scrobe depactæ moriantur, *Plinio* narrante lib. 24. cap. 1. Plus fanè in Vegetabilibus, quàm cornubus, vitæ, majoraëque discordiæ & concordiæ documenta, minus tamen, ut videtur, sudoris. Nec sudorem eo, quo *Baccius* interpretatur, sensu acceperim, tum quòd amoris potiùs quàm odii naturalis esset indicium, tum quòd pestilens foret sudor à veneni halitu excitatus. Enimverò quæ naturali odio dissident, tantùm abest invicem jungantur, ut quàm longissimè se fugiant, nec pestiferum humorem in Unicornu collectum ulla testatur auctoritas, ut taceam alia frigiditatis glabritieiëque ratione densari in speculis marmoribusque guttulas, quàm in Unicornu fieret, nec denso nimis nec lævi. Cerastes & lingua serpentum, ut dubia, malè dubiæ rei

rei subvenient, quamvis à manus humidæ frequenti attritione vaporosum quid in manubriis cultellorum quibuscunque excipi novum hætenus non sit. Unde hanc sudoris experientiam cum *Marino & Cardinale Ponzetto* lib. 2. de Ven. cap. 4. planè inficiamur donec certiori fide probetur. Alio experimento quòd simile quid fieri concedat *Ponzettus*, in osse nempe aliquo in serpente nato ad præsentiam Napelli vel fellis Leopardi guttulis resudantibus impleto, ut diversum sine censura rigidiori dimittimus, quum similitudine quadam in objectam rem affinem ferantur effluvia corporum, non contrarietate repugnantem, quæ Monocerotem inter & venenum perhibetur. Jam ebullitionem in aqua factam pro fallaci signo veri Monocerotis eâ de causâ traducit *A. Marinus* & cum eo sequaces, quia communis is sit effectus reliquis siccitate aliquâ & corporis porosi tenuitate conspicuis, Bolo Armenæ, Terræ sigillatæ, & calci. Quam
pro-

propositionem certo temperamento concedit *Baccius*, ut Monoceroti ob singularem naturæ occultæ conditionem soli reservetur sine calcinatione in aquis efferri, quum reliqua non nisi combusta ebulliant. Pro *Marino* autem stipulator ego, spondeo non hic tam calcinationis, quàm porositatis haberi rationem. Sicca enim tenuius extensa dum variarum aquæ particularum admittunt impetum, bullæ excitantur ob inclusum aërem, quæ continuato tractu elatæ & depressæ aquam cum sonitu movent, cessantque simul ac in locum aëre ante plenum aqua illabens successerit. Hæc autem ebullitio siccitatis solius ratione excitata, communis pluribus, nihil occulti condit. Nam & *Ceraſtis Cornua* aquæ veneno infectæ injecta ebullire observantur, & fossile Unicornu magno strepitu aquam concitasse nuper, quum illud cum alio Judæi cujusdam Unicornu vero, ut putabatur, conferrem, expertus sum, simulque Melitensem terram,

ram , quam ex D. Pauli subterraneo cubili extraxeram , densius jam compactam , ubi lymphæ comminissimam , grato spectaculo inde surgentes bullas conspiciebam , quâ viam patulam aquæ mador fecerat. Quanquam negari non debet ea frequentius in aquis effervescente , quæ ignis vim fuere experta , utpote aridiorem substantiæ conditionem & porosiores indepta , humido , quo pori repleti , penitus absumpto. Cornua tamen , quotquot sunt à calidioribus plerumque nigri succi fuliginibus elevata , ut atra bilis , evidenti ebullitione alternatim exsurgunt. Aliis experimentis veritatem explorantibus , binis columbis , vel totidem canibus , exhibito æquali pondere vel diverso veneno & Alexipharmaco , ut puerilibus falsisque indignatur *Marinus* , utramque enim morti concedere bestiam , quamvis illa tardiùs quæ Unicornu assumpserat ; præterea Arsenicum aliaque animalibus gratiâ experiundi ingesta , non esse venena , sed

cor-

corrosiva., quibus antidota minùs convenienter opponuntur, quum unctuosae esse debeant & emplastica; *Mercurialis Consult. 63.* Arsenico CrySTALLINO sorpto Pisanum illum non ab exhibito Unicornis pulvere, sed superveniente vomitu evasisse suspicatur. Quod & canibus evenire existimandum. Quibus nihil video à *Baccio* veritate forsan victo repositum. Vidisse se aliàs apud *Cardinalem Trideminum* simile in columbis spectaculum serio affirmat lib. 3. à quo non abludit *Garzia ab Horto* in canibus observatio lib. 1. de Arom. Histor. cap. 14. & *Philippi Hoechstetteri* Decade 5. Observ. Med. cas. 9. verùm utriusque diversum à Monocerote cornu fuisse oportet, vel eventum impatientes moræ postea infelicem ex primo confestim statu citiùs justo æstimasse. Feliciùs in porcellis succedere experimentum quàm canibus columbisve quidam credit, quòd canes statim evomant, columbæ verò faciliùs digerant. Sed nec infeliciter duriora
etiam

etiam concoquunt porcelli. *Jordanus* lib. de Peste, quod apud Judæum, fidei secretum viderat, refert: *Iudæus me præsentē Cornu Monocerotis describebat circulum quo infinita animalia venenata Scorpiones, serpentes, Araneas includebat: omnia velut attonita permanebant in medio, neque ullum versùs circula rem lineam progredi audebat: extra circulum posita, quoquo-versùm liberè movebantur.* Augēt hīstoriam *Aldrovandus*, reptantes bestias cū terminum transire non potuissent, umbrā an virtute? enecatās esse. Non absimilia in *Lexico Philosophico Ioh. Henrici Alstedii* pag. 1906. de Monocerote scribuntur, quōd bonæ notæ scorpiones uni vasi inclusos necet. Memoriam dignum *Fabricii Bartoleti*, Viri Maximi, censeo experimentum, quod Mantuæ apud eundem præsens observavit *Ioannes Veslingius*, summo præceptori famā & eruditione par. Impositas quippe Monocerotis Mantuani Ducis frustulo tumentes veneno araneas, sine mora mortuas concidisse. Equidem

recu-

recutiti allatam apud *Jordanum* observationem non magnopere moramur, tanquam superstitioni vicinam, &, si rem eloqui liceat, Diabolicam, quâ ex *Cabala* sua informantur ejus focii, ut venenatis animalibus terminum pro lubitu facilè definiverit. Circulo enim ductu Magico inprimis delectantur profanæ mentes, ut ex *Theophrasto Paracelso* apparet aliisq̃ue Sagarum confessionibus, quæ etiam ductis in orbem characteribus fortunas nominum & furta divinant. Quinimò suasu Dæmonum circularem orbem ingrediuntur ac pentagona clam Dei nomina continentia, quò tuti prorsus ab illorum violentia reddantur, & ut nato infanti securiùs consulant à Dæmone, foeminâ לילי illis dictâ, infestato, ter circulum in cubiculo puerili rhamno cum aliis Hebraicis characteribus signant, quibus Divina nomina expriment simul, & infantem muniunt ne præscriptos fines Dæmon transcendat, ut ex *Io. Laurentio Anania* colligo lib. 3.

de Natura Dæmonum. Itaque apud superstitiosos Romanos frequentes ad-
eò arbitror in sacrificiis, militia, &
ubique circumitores fuisse, ut hinc
originis suæ principia referrent. Ex
Lilith לִילִית / Lucinam derivat *Iac. Phil.*
Tomasinus Præsul Doctissimus lib. de
Donariis cap. 14. ad quam placandam
hodierni Judæi parietibus cubiculi hæc
verba superstitionis plena inscribunt:
Adam, Chava, Chuz, Lilith; hoc est,
procul hinc esto *Lilith*. Experimen-
tum *Alstedii* verum est, sed ἀπεροσδιό-
νουν, quia scorpiones non cornu im-
positum necavit, sed mutua laniena,
quam sine Monocerote aliâque re,
cum voluptate apud Confobrinum fra-
tris loco colendum *D. Henricum Fuiren*,
Naturalium rerum peritissimum, æsta-
te proximè exactâ sæpiùs contemplati
sumus. Præterea scorpiones nostros,
præsertim Italicos, innocuos affirmat
Plinius, quod vario eventu comproba-
tum testari possumus. Major Cl. Vi-
rorum *Bartoleti* & *Veslingii* auctoritas,
ut

ut aliquam contra venena vim credam, quæ aliis cornibus ex æquo competit, non obstante quòd Mantuanum Unicornu à classe verorum suprà excluserim. *Palmerius* enim simili concessione lib. 2. de Febr. Pest. cap. 18. non negandum censet illius vires contra venena valere posse, modò non adulterium & fraus accedat.

Unde ejus defectu Rhinocerotis cornu præscribunt, aut Cervinum, ut *Ioan. Renodæus* lib. 3. de Medic. Mat. cap. 21. de se testatur: *Cùm omnes agroti aquè non valeant opibus, debet tantùm divitibus exhiberi Unicornu; aliis fortunæ tenuioris cornu Rhinocerotis, ut etiam Cervi præscribo, successu non minus felici.* Sed ea Unicornu potestas facilè ex concepta animo præmunitione invecta fuit, quum si cornu ipsum præsentem conspexissent, aliò forsan experimenti dexteritate deflexissent ejus patroni. Hic loci reticere non possum circulatoris istius Romani, qui in foro Navonæ circulari barbâ miracula jactat & experi-

perimentorum suorum stupendos effectus, ludibrium quod mihi auscultanti debuit. Quum enim de Rhinocerotis cornu multa, plura verò de Monocerote, quod domi servabat, sesquipedalia verba credulis spectatoribus expendentem rogassem, ut Monocerotis veritatem, adeò à se decantatam, aliquo experimento præsentibus nobis firmaret, id nisi magno pretio acturum se serio pudore suffusus negavit. Profectò omnis ostentatio non caret suspicione mendacii, ut optimè *Symmachus* lib. 1. Epist. 1. Credite vati, longiùs à vero absunt superbiora de Unicornu promissa Agyrtarum & Medicorum, qui nova potiùs & miranda quàm utilia in usum deducere amant, quæ partim retulit in Opusculo suo *Pater*, partim sibilo digna ab *Andrea Marino* exploduntur. Quomodo enim ad vomendum perducerent, quum subtiliori principiorum mixturâ faciliùs dissipetur venenum, vel extinguatur potiùs, siquidem cum
luce,

luce, ut aliàs credebamus, naturæ commercium exerceat. Quomodo à spasmō? an illo qui ab evacuatione ortum trahit, an qui à repletionē, an denique qui ab utroque? Hujus fanè ut contrariæ causæ, ita contraria erunt medicamenta, illa verò nondum auctores determinarunt. Α'δύνατον magis videtur ab omnibus morbis incolumem præstare posse: quippe benè Regibus illis, qui olim ex Unicornibus potabant, fuisset actum, si ad hæc tempora fatum cum imperio extendissent, ut simili sententiâ apud *Philostратum* jocatur *Apollonius*. Notandum tamen Unicornu Asinino istas à Veteribus deferri virtutes, teste *Æliano*, non Monocerotem vero, quæ quum confunderet *Marinus*, huic denegavit quod Onagro consensus dederat. Unde minus rationibus ejus faveo per vim ad Monocerotem tractis, quàm Onagro, de quo *Philes* perhibet ebrietati resistere, veneno, & sacro morbo. Per vomitum eo purgat modo, quo Emetica alia alexi-

294 TH. BARTHOLINI
pharmaca, Anagyros, Proserpinaca,
Castoreum, quæ cum vomitione ve-
nenis sumptis resistere fidem fecit *Pli-
nius* diligentissimus Naturæ scrutator,
lib. 27. cap. 4. & 12. lib. 32. cap. 3.
Spasmo ex repletione nervorum mede-
retur insitâ exsiccandi facultate, quem-
admodum aër calidus siccusque, suda-
ria, & aquæ thermales. Quod si con-
junctum cornibus frigus obstaret, in
promptu ventriculi corporisque nati-
vus calor momento temporis leve fri-
gus temperaturus adest; tametsi igno-
riori natura spasmo ex maligna quali-
tate vaporeque acri, ex Pelopis senten-
tia apud *Galenum* lib. 3. de Locis c. 7.
& *Saxoniam* Part. 1. Præl. cap. 15. ex-
citato, rectius ad mentem veterum sub-
venisse dixerim. Universalem hanc
Alexipharmaci virtutem non Onagro,
sed Unicornu suo, ut credit, vero nu-
per Gedani revocavit *Eustachius Holwel*,
cujus mihi indicium fecit Vir Illustris
Daniel Blanckius, spectatissimus Patavi-
næ Universitatis Prorektor, successor
noster.

noster. Quem alius sequitur Venetiis longo testimoniorum procinctu stipatus, qui Podagræ, lvi Veneræ, Epilepsiæ, Apoplexiæ, Febri pestilentiali, venenis, Colicæ, Dyfenterix, aliisque hoc solo cornu se oppositurum gloria-
tur, quo successu ipse viderit. Quæ ta-
men ad Unicornu, quod auro precio-
sius æstimat, veritatem conferunt ni-
hil. Solâ quippe ficcandi vi, adstrin-
gendi & refrigerandi singulis pro natu-
ræ errantis diversitate occurritur, non
aliâ ratione quàm ad hydropem cornu
bubulum *Plinius Valerianus* lib. 3. c. 12.
& ad Podagricos dolores ovilla cornua
cremata *Hieronymus Gabucinius* Comm.
de Pod. commendant, & cornu Cer-
vinum febribus malignoque igni vul-
gò, Asininum denique comitiali mor-
bo opponitur. Et hoc enim instituto
cornu utrumque tam caprarum quàm
cervorum ad candorem dentium con-
trahendasque molles prægnantesque
gingivas approbavit *Galenus* lib. 11. de
Simplic. facult. Tandem Catholicum

Alexipharmacum ex Unicornu eâ cautione & opinionis moderamine inficiatur *Baccius*, ut contra omnia non ex se valere credat, quatenus roboratum à se cor ad resistendum cunctis muniat. In quo non eum ratio, meo iudicio, destituit, quum singulis venenis sua tantum opponantur remedia. Quod novæ antidoti compositionis *Andromacho* dederat occasionem, teste *Galeno* lib. de Antid. & lib. 1. de Compend. sec. gen. cap. 3. quia naturæ discrepant diversitate virulenta quævis. Id viderat in Orig. *Isidorus* exemplo viperini veneni, & doctiori filo post *Angelum Baldum*, *Carolusque Panicellum* confectum ex Commentariis de Vipera cedro dignis *Marci Aurelii Severini* Viri profundi exspectamus. Hinc magnâ veri specie tot Antidota, quot Venenorum genera pronunciat *Marinus*, licet unius veneni plura subinde sint remedia. Nam viperinam pestem, ut hanc gratiâ exempli adducam, infringunt propria caro ex *Galeno* & *The-riacæ*

riacæ experientia, Cunilla pariter *Arist.* monitore de Adm. Audit. terra formicarum, hœdus, vel gallus, vel agnus recenter strangulatus cum eorundem pulmonibus calidis, corde vel jecore, vitis albæ sylvestris cinis apud *P. Vegetium* lib. 3. Veter. cap. 4. & 79. balsamum verum Orientale experimento *I. Veslingii* in Alpinum, & denique Achates Siculus.

Maneat igitur pro Asino Monocerote veterum auctoritas, quâ quum destituitur Unicornu verum, minus huic quàm illi tribuimus. Ne tamen exili aliquâ virtute privetur, jubet æquitas quæ cunctis cornibus aliquid ejus divisit, sive innatâ exficcandi potestate, sive congenito balsamo, quo abundat. Caprarum cornu fugantur serpentes, testimonio *Plinii* lib. 28. cap. 10. Fugari eosdem nidore cornu cervinî idem tradit cap. 9. ut alios cervorum cornu effectus silentio involvam. Quod de Bobus Asinisque Indicis quoque statuendum ex *Æliano*,

Philete & *Philostrato* liquet. In familia sua cornu quoddam servari ignotæ speciei prodidit *Philippus Hoechstetterus* Decad. 5. Observ. Cas. 9. deprædicatum à *Petro Paulo Hoechstettero* in Dysenteria Pestilentiali, ipsum verò se in malignis febribus aliisque certo salutis eventu vim hujus explorasse. Fatetur de Monocerote *Amatus Lusitanus* Enarrat. 52. in lib. 2. Diosc. Medicos Lusitanos, & alios qui interiora Indiæ penetrarunt, de ejusmodi animali nihil narrare, nisi quòd in maximo precio sit apud Indos adversus venena & febres pestilenciales. A quo experimento alieni non erant olim perpetuæ Venetorum Reipublicæ Sapientes, quum emptum Monocerotis frustulum in puteum armamentarii vastissimi conjicerent, ut populum publicis in eo ministeriis vacantem ab occultis malignorum insidiis munirent, aquamque sempiterno Alexipharmaco temperarent. Traditur hæc Patrum purpuratorum providentia communi incol-

colarum ore, quorum voces *Nicolaus Crassus* J. C. & Veneti fori delictum, ingenuè ad me detulit. Hincque adeo est, ut apud veteres non contemnendus mos inoleverit, quò se ad omnia tutos præstarent, cornua in frequentem usum pertrahere. Modò enim poculi erant vice, modò ornamentum, modò in Medicorum officinas veniebant, modò popinas. Quæ singula strictim attingam sequenti capite.

De Monocerotis Groenlandici viribus experientia nos docuit esse insigne Alexipharmacum, & in febribus malignis sudoriferum potens.

Collegii Hafniensis Medici & Professores
Anno Christi 1636. die 3. Octobr.
apud Ioan. Woldenbergium Pharmacopœum, de advectis tum ex Groenlandia ejusmodi cornibus seu dentibus balænæ, in columbis duabus & felium catulis experimentum fecerunt Hafniæ, exhibito Arsenico & sublimato, non planè sine ullo successu, ex fida re-

300 TH. BARTHOLINI
latione Magni Hafnienſium Medici
D. Olai Wormii.

Ex ejuſdem *Wormii* pluteis accepi-
mus Auguſtanoꝝ Medicorum ſen-
tentiam de hoc Unicornu, quam huc
transferendam duxi ex ejuſdem Exer-
cit. x v i i i. Controv. Med. 2. hac ver-
borum formula :

Ex longinquis regionibus ad nos
hoc cornu nobis iudicandum propoſi-
tum eſt, numquid eſſet Monocerotis
cornu. Nos diligenti adhibitâ confi-
deratione eorum omnium quæ ad de-
ſcriptionem legitimi cornu Monoce-
rotis requiruntur, nimirum, ut ſit ex
toto ſolidum, ſine ullo nodo aut fiſ-
ſura anfractuofum, & ſpiris minuſcu-
lis quaſi lineamentis, decenter convo-
lutum, inodorum, colore non abſi-
mile ebori vetuſto, hoc eſt, ita palli-
dum, ut ſubflavi quid habeat; judi-
camus veriſſimum hoc eſſe Monocero-
tis, ſeu Unicornu cornu, & ad quod
exigi examinariq̃ue debeant omnia quæ
ubique locorum ſunt, utpote ad inte-
grum

grum & ex omni parte, nulloque artificio, nisi sola politura adulteratum, aut à genuina forma ac specie in aliam versum. Quin etiam visum est nobis, ad experientiam rerum Magistram, tanquam *Κετρίεον* descendere, num viribus & facultate id præstare possit, quod vero Monocerototri tribuitur. Cuius usus adversus venena, Alexipharmacum quiddam & præ aliis Bezoardicis omnibus, venena propulsandi potestatem ei inesse perhibetur. Dato igitur in præsentia nostra Arsenico cani, jam moribundo infusis hujus cornu ramentis revixit: Unde non dubitamus verum & legitimum esse Monocerotis cornu, utraque tamen extremitate mutilum, tam in basi quam in apice, quemadmodum sensui apparet, cujus ramenta uti dictum cani post Arsenicum exhibita, à veneno eum immunem reddiderunt. Cui rei testes oculati fuere Medici Collegæ Augustani qui subscripsere, quique arbitrantur, cum res nobilis, rara sit & pretiosa,

non tam locorum omnium Medicorum judiciis, quàm quos talia inprimis decent, nobilium Magnificorum atque adeò Principum ulteriori experientiæ committenda, cum præsertim ea experientia firma sit, quæ non in uno, non semel, sed pluribus stabiliatur. Actum Augustæ Vindelicorum Anno Christi 1593. mense Martio; præsentibus Medicis *Georgio Laubio*, *Adolpho Occone*, *Io. Uld. Romlero*, *Io. Paul. Zangmeistero*, & *Ioh. Georg. Sigbardo* Pharmacopœo primario.

Frustrum tantùm hujus Unicornu ad hos Medicos pervenit, unde non mirum, quòd solidum dixerint, quippe cavitas in radice crassa maximè apparet.

In Dysenteria, febribus malignis, variolis & nimia hæmorrhagia usum hujus cornu laudat *Hoechstetius* Decad. V. Observ. Cas. 9. *Olaus Wormius* Exercit. xviii. Controv. 2. in febre maligna Anno Christi 1652. Hafniæ grassante Unicornu ex Groenlandia tum allato usos quosdam fuisse novit,
opti-

optimo cum successu , convalescentibus ægris & febre profligatâ. Ipseque *Wormius* scrupuli pondere quibusdam ex sua familia eodem morbo laborantibus exhibuit , sudores elicuit copiosos cum levamine insigni , quibus motus inter Alexiteria referendum duxit. Ex quo per Dn. *Mullerum* nostrum ex Groenlandia Unicornu apud nos increbuit , copiosiusque haberi cœpit , inter domestica familiariaque sudorifera æstimatum fuit , quo in febribus quibuscunque , erysipelate , aliisque morbis sudores provocantur. Unde in Pharmacopoliis nostris prostat crudum , raspatum , Philosophicè præparatum , ejusdemque Magisterium , spiritus , sal volatile. Mediæ drachmæ pondere exhibemus in aqua quacunque pulverem subtilem. Grassante Lugduni Batavorum 1655. pestilentia *Albert. Kyperus* Medic. ibid. Professor , qui frustum hujus dentis à me accepit , expertus est usu hujus vel convaluisse illicò correptos , si principio exhibuisset , vel

mitio-

mitiora symptomata induxisse & fatum prolongasse, de quo Epistolæ 53. & 81. *Cenuria* II. legendæ. Hydropicam Matronam Nobilissimam, nihil aliis proficientibus, vidi sudore profluxisse hujus dentis, & curatam. Nostri amuleti loco utuntur, cerevisiæ incoquunt, vel suspendunt in febribus & variolis puerorum. Et in gelatinam coquunt pro cordiali insigni. Pellen-
dis quoque mensibus & foetui promovendo adhibetur. Summa: princeps est medicamentum quo utimur Hafniæ.

CAP. XXX.

Unicornuum usus in poculis apud varias gentes. De Aureo cornu dubitatio. Marmor Prænestinum. Cornea buccina. Evocari quid furis Consultis. Marino de his respondetur.

CORNEA pocula bona in somniis judicat *Ariemidorus* lib. 1. *Oneir.* cap. 68: *ὅτ' αὐτὴ ἀρχαιοτάτη καὶ ὅτ' αὐτὴ ἀθροίστων.* Tum ob antiquitatem, tum quòd
infra-

infracta sint. Ita enim *Ianus Cornarius* reddiderat, à *Nic. Rigaltio* alioquin non uno nomine suspectus. Ego ἀθεγυσον non tam de ruptura interpretor poculorum, quàm de naturali venenis resistendi privilegio, quod ubique ostentat. Sed antiquitatem meritò jactat ab Indicis Regibus apud *Ælium* & *Philetem* probatam. Græciæ quoque Heroës novērunt apud *Interpretem* Homeri *Iliad.* θ. ad hæc verba :

Οἶνόν τ' ἐγκεράζασα πείν, ὅτε θυμὸς
ἀνώγει.

Quæ ita exponit : ἐγκεράζασα εἰς κέρας. πρὸς τὸ δάρεθῆναι τὴν τὴν ποτηρίων χρῆσιν εἰς κέρας ἔπινον. Ante inventum scilicet poculorum usum ex cornu bibebant. Verùm cornua ad pocula maximè Septentrionis incolæ vocarunt. Testis *Plinius* lib. 11. cap. 37 : *Urorum cornibus barbari Septentrionales potant, urnasque binas capitis unius cornua implent.* Cujus apud *Saxonem Grammaticum* nostratē lib. 7. *Histor. Danicæ* existat exemplum. De suis fatetur *Ol. Magnus*
lib.

lib. 13. cap. 35. *Aliud genus vasorum deauratis labris, & pedibus, è gyphorum ungulis bonam liquoris quantitatem tenentibus, fabricatum.* Clarius cap. 38. *vasa hæc ad cornua restrinxit: Cornua vasa supraposita, Finlandensium Aquilonarium opificia sunt.* Quæ cornua in sequentis capitis figura per bubula exprimit.

Videretur & primâ fronte Aureum nuper in Cimbria inventum cornu, veteribus Danorum Regibus poculi loco fuisse, nisi verus tubæ usus à *Cl. Wormio* firmis rationum momentis stabilitus contrarium persuaderet. Ancipitem me quidem fecerat *Plutarchus* Symp. 8. Quæst. 3. ut de tuba bellica dubitarem ob sonum auri insuetum. Ita enim ille: *De ipsis corporibus aurum, & lapis ob densitatem, exiles sonos & obscuros edunt, vocesque in iis celeriter extinguuntur.* Sed ipsum me penitiùs auctoris mentem & veritatem introspiciens in viam reduxi. Non enim *Plutarcho* de Metallo in certam formam laminamque flexo, erat fermo, sed rudi & impolito. Aurum

rum quippe ad debitam temperamenti formam redactum, immissam vocem multiplicato flexu acutiorem reddit vel *Juvenale* iudice:

*Si trulla inversa sonitum dedit aurea
fundo.*

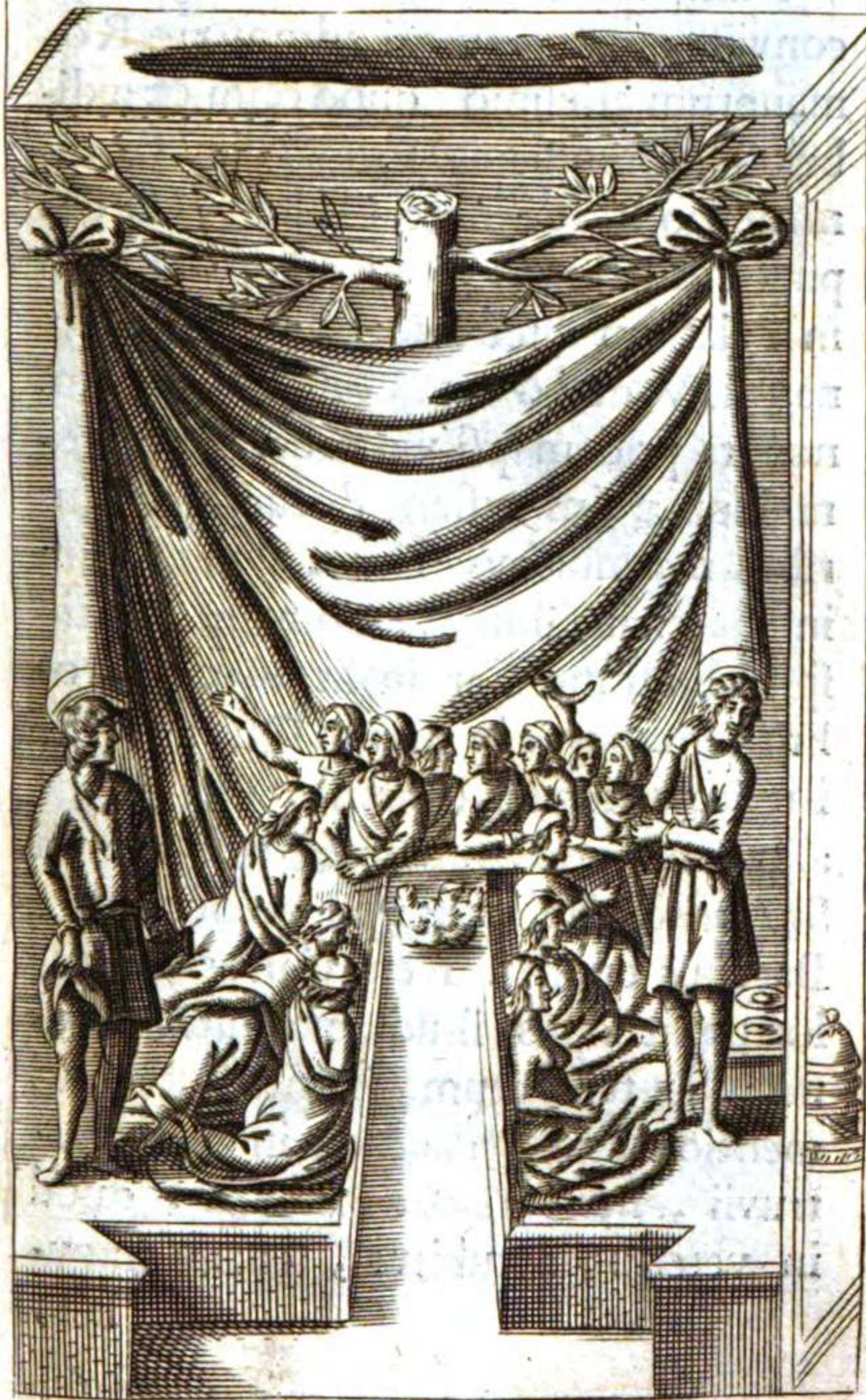
Ob solidiorem substantiæ conditionem, quâ æris soliditatem antevertit, alioquin ad reddendos sonos aptissimi. Unde vox ærea apud *Homerum* pro intensa & distincta, pectusque æreum in signo Nabochodonosoris Græcorum Imperii incrementa signavisse prodidit *Theodoretus*, per orbem, litterarum beneficio, propaganda. Idem de Lapide fit iudicium, quem singulari anfractu excavatum acutissimos sonos referre quotidiano in montosis locis itinere experimur.

Eandem ex cornibus bubulis bibendi consuetudinem etiam apud Britanos invaluisse testimoniis *saxonis* lib. 3. & 5. *Cambdeni* in *Histor. Anglica*, & *Malmesburiensis* lib. 2. cap. 2. docuit Lib. 1. *Fast. Danic.* cap. 18. magnus
Do-

Doctor noster *Olaus Wormius*. Quo delectatos quoque Thraces *Xenophon* confirmat lib. 7. Exped. Cyri : *Mutuò se primùm salutarunt, deinde secundùm Thracicam legem cornua vini propinarunt. Idem-que de Paphlagonibus lib. 6. refert : Cùm in grabbatis inter cœnandum discumberent ac biberent è poculis è Cornu factis.* Transiit demum ad Romanos barbarorum simias & novorum rituum amatores. De quo querela exstat *Ambrosii* lib. de Elia & Jejunio : *Per cornu etiam fluenta in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respiraverit, commissum flagitium, soluta acies, loco motus habetur.* Per Cornu etiam nunc hospitalitatis liquor advenientibus in Collegiis quibusdam Angliæ veteri more servato propinatur.

Quo referenda hæc *P. Mauriti* de Gregorio Cameracensis Neapolitani in Abecedario Cas. conscientiæ ex bullis Pontificiis Zoophyta : *Pocula cornea ubi bibebant antiqui in magna reverentia, magis quàm calice, ad nostram confusionem dicit*

TRICLINIVM PATAVINVM.
in ædibus Rhamnusianis

310 TH. BARTHOLINÆ
dicit Canon, quòd tunc calices lignei & sacerdotes aurei; modò è contra.

Eum ritum ad oculum monstrat conviva cum cornu ori admoto in Romanorum triclinio, quod olim ex ædibus Rhamnusianis Patavii in Commentario suo de Arte Gymnastica depinxit *Hieronymus Mercurialis*, nos verò in Palatium Atestense Illustrissimi Senatoris Veneti *Georgii Contarem* delatum non ita pridem ipsi vidimus. Illustriora Romæ ejus exstant documenta pluribus marmoribus signata, præsertim in Bacchanalibus Veterum in palatio splendidissimo Cardinalis *Mazarini* olim à *Bentivoglio* in monte Quirinali constructo eleganter expressis. Cui simile aliud marmor apud lapicidam templi S. Andreæ Vallenfis, in quibus cornu Bacchus eminet. Rem clariùs ob oculos ponit opus illud antiquitatis venerandæ tessulatum Præneste, cujus mentio apud *Philandrum* in lib. 4. *Vitruvii*, nunc *Thadæi Barberini*, quod in veterum accubitus, cornu singularis

312 TH. BARTHOLINI
laris artificii, & navis, quam lusoriam
credo, argumentum, procurante E-
quite *Cassiano à Puteo*, maximo lite-
ratorum patrono, hic spectatoribus ex-
hibui.

Idemne censuit *Martialis* Lib. 12.
Ep. 32. de Vacera.

Et cum lucerna, corneoque cratere

Matella curto rupta latere me jebat.

Unde aliquando matulas veterum ex
cornu factas conjectabam. Quàm re-
ctè Critici videant. A quo more non
absunt nautæ Siculi, qui cornu bubu-
lum; quod *Posso* vocant, pro matula
servant. *Idem* alibi lib. 14. Ep. 52. de
Guttore corneo:

Gestavit modò fronte me juvencus.

Verum Rhinocerotà me putabis.

Quippe bibituri elevato ad nares cor-
nu poculo Rhinocerotes quadam imi-
tatione exprimunt. Nec ejus moris ab
urbe, ut fit, migrantis ignari fuerunt
coloni, & agrestes, apud quos de
Satyris canit Pan *Calphurnii* avena Ec-
log. 10.

Tum

*Tum Satyri, lasciva cohors, sibi pocula
quisque*

*Obvia corripuit. Quod fors dedit, hoc ca-
pit usus.*

*Cantharon hic retinet. Cornu bibit alter
adunco,*

*Concavat ille manus, palmasque in po-
cula vertit.*

Ad quem locum, *Nemesiano* contra fi-
dem *MS. nostri* adscriptum, notavit *Ro-
bertus Titius*, per cornu buccinam ex-
ponendam, quia sorte datum affirmat
vates, illud scilicet quod familiare Sa-
tyris erat. Hocne buccina? equidem
ignoro, nec vestigia auctorum ulla vi-
deo. In hortis Mediceis Romæ Mon-
tis Trinitatis exstat inter alia Panis sta-
tua corneam tubam evidenter inflantis.
Et in Musæo *Sertorii Ursati* Patavii Sa-
tyrus ære fictus sedet, quem à dextris
Cupido ambit incurvum cornu ori ap-
plicans, à sinistris verò seu Venus seu
Ceres repletam frugibus sportam offe-
rens; modò ejus quam monstrat sit
antiquitatis. De Cæliæ venatione *Hier.*

Angerianus Neapolitanus Poëta non infusus ita in Carminibus modulatur:

*Dum custodit agros canis, & loca pervia
cingunt*

Fila plagæ, & flatu cornea plena sonant.

De buccina pastorum ad convocandum pecus *Columella lib. 4. R. R. : Ad sonum buccinæ pecus septa repetere consuescat ; quam cornu fuisse ex hoc loco Titius videtur divinaffe. Unde cornibus buccinare apud Dionysium Halicarnassem lib. 2. ubi de differentia Patriciorum : Quotiens patricii convocarentur à Regibus, præcones quemque suo ac paterno appellabant nomine : plebejos verò ministri quidam cornibus bubulis confertim buccinantes in concionem conciebant. Elegantiori vocis notatione Evocari populus in Jure dicitur ff. Lib. 1. Tit. 15. leg. 1. de Incendiis : Erat autem familia publica circa portas & muros disposita, quæ inde si opus esset evocabatur. Quod voce & cornu factum explicat Glossæ Accursii marginalis, quibus illa familia vocabat homines ad extin-*

tinguendum ignem. *Livius* lib. 1. *Patricios præcones suo & paterno nomine: plebejos verò ministri cornubus tubulis conciebant.* Ex quo lucem *Varro* accipit, qui l. 4. de L. L. ait: *Classicos à classe qui item cornu canunt, ut tum cùm classes comitiis ad comitatum vocant.* Nec mirum in buccinis incultis cornu prævaluisse, quum tibiæ Phrygiorum idem ipsum non abhorruerint pastoralibus fistulis cultiores. De quibus intelligendus *Ovidius* *Metam.* lib. 11.

— *inflato Berecynthia tibia cornu.*

Horatius quoque *Carmin.* Lib. 1. Ode 18.

— — *cum Berecynthio*

Cornu tympana.

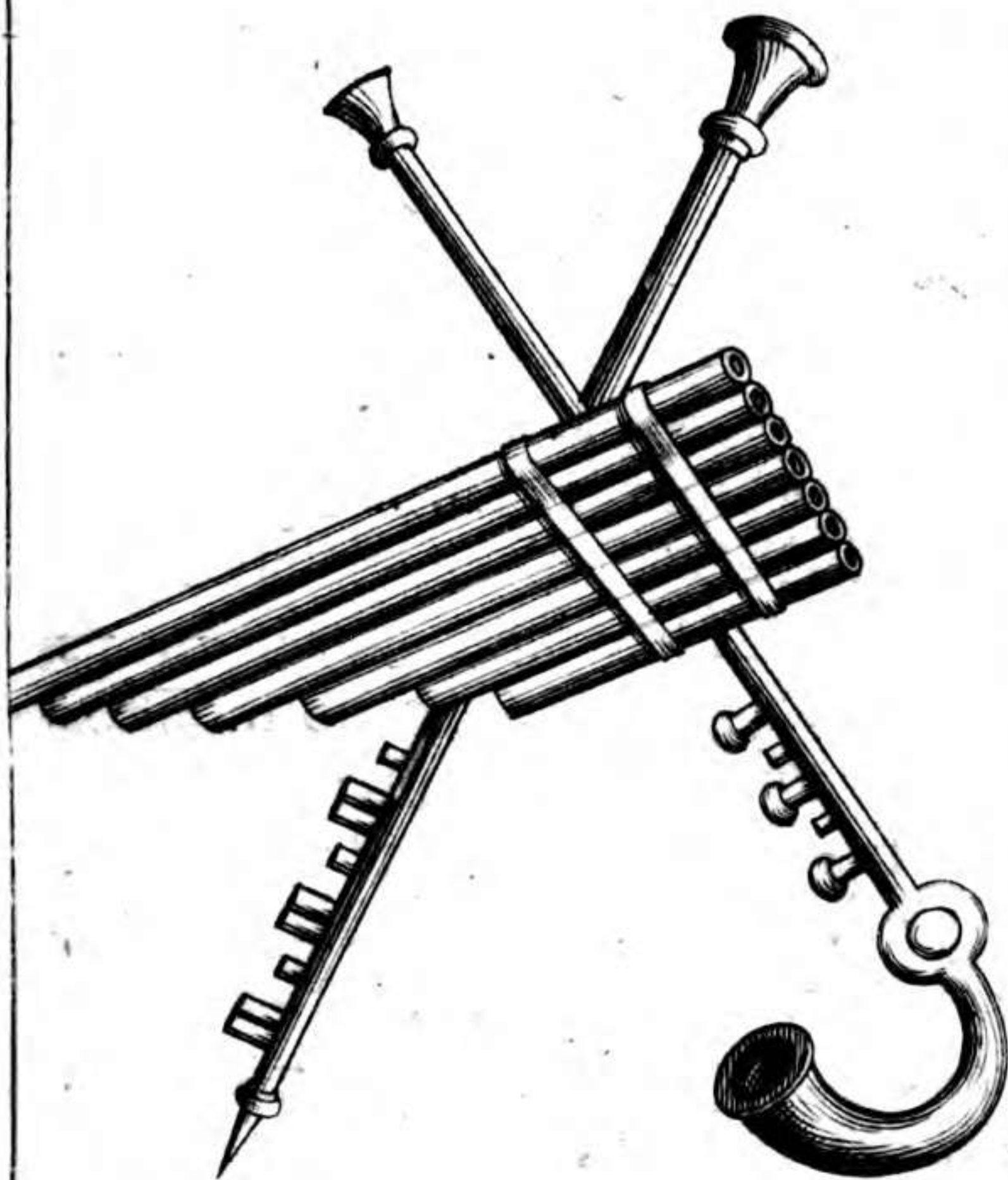
Et *Ovidius* Lib. 3. *Metam.*

— — — *ærae tantum?*

Æra repulsa valent? & adunco tibia cornu.

Idque ad soni gravitatem augendam institutum, ut ex *Athenæo* de Phrygio rhythmō, colligo: Βαρὺς γὰρ ἔστι παρ' ὃ καὶ τὸ κέρας αὐτῷ προσάπτεται: *Gravis enim*

hic rhythmus, unde & cornu illi adaptant. Quanquam exinde cornu partem tibiæ non totam fuisse, intelligam, secus ac Polluci placuit. Quod ex Hesychio quoque animadvertit Magnus Salmasius ad cap. 5. Solini: Ἐχὼ γὰρ ὁ ἀριστερὸς ποσὶ κειμῶν κέρας, *habet enim sinistra tibia adpositum cornu.* De hoc cornu sinistræ tibiæ, ut & aliis ad hoc forum spectantibus, nos plura dabimus, quamprimum Tractatum nostrum de Tibiis Veterum ex omni Antiquitate conscriptum, ad publicam lucem adornaverimus; cuius spem publico brevi facimus. Interim juvabit hanc in rei illustrationem ex Monumentis Veterum à Boissardo collectis addidisse figuram. Quidquid horum sit, buccina ex præsentī necessitate ad mustum hauriendum abuti poterant lascivi Satyri, tametsi buccinam familiarem non dederit fors, sed cornu forsan bubulum in sylvis negligentius à pastoribus benè potis abjectum. Huic poculorum usui minùs favens Andreas Marinus, ex nudo labiorum tactu contra

tra venena virtutem percipi nullam ratione concludit, quia non fit qualitatibus manifestis, nec occultis seu formâ specificâ. Non hâc, quia operatur caloris innati beneficio, qui nec calefacit nec coquit, is nisi rem sibi creditam amplectatur aliquo temporis intervallo. Neque putat venenum contraria poculi qualitate infici posse, sine caloris interventu, actionem inter venenum & poculum excitantis. Cui dubitationi facili responsione occurritur, si dicamus exiguo & momentaneo caloris accessu indigere venenum ob subtiliorem naturæ vim, quâ sine mora cor petit simul & inficit, ut viperarum scorpionumque morsibus experimur, quanquam nec in poculis mero Cerereque repletis caloris agentis virtus desit. Id si non placeat, ad Amuleta dicta confugiemus, quorum solo corporis tactu excitatur contra affectiones noxias robur. At hujus ratio nobis pro responso erit.

CAP. XXXI.

Annuli cornei. Ungulus, & Ungula.

Eodem securitatis sanitatisque fine inter ornamenta manus cornu numerabat sæculum antiquum sine pompa superbum. Illud ornamenti genus ex *Pacuvio* apud *Festum* eruo : *Suspensum in laevo brachio ostendo ungulum. Et: Repugnanti ego porrò hunc vi detraxi ungulum.* Ungulum autem *Oscorum* linguâ anulum notare testis est *Festus*. Quo collineat & *Plinius* lib. 33. cap. 1. de anulis : *Græci à digitis appellavere, apud nos prisci ungulum vocabant, postea & Græci & nostri symbolum.* *Isidorus* quoque lib. 19. Orig. cap. 32 : *Inter genera anulorum sunt ungulus, Samothracius, tinus.* Qui rationem appellationis inquit verbis sequentibus : *Ungulus est gemmatus, vocatusque hoc nomine, quia sicut ungula carni : ita gemma anuli auro accingitur.* Arbitror ego, nisi fallit conjectura, ungulum dictum digiti illud

ornamentum, vel quòd rotundam cornuum figuram æmuletur, vel quòd rudi adhuc sæculo ungulas seu cornua anuïorum vice induerint. Ungulam enim per Cornu expresserunt veteres. *Veget. lib. 2. Veter. cap. 56. de Ungula : Donec indurescat in cornu. Et cap. 57. Alternis diebus medicamentum renovabis donec cornu ungulam faciat.* Ubi malè utroque loco MS. *Sambuci* legit *Corium*, quum pro ungulæ adapertura & exungulatione jumenti medicinæ præscriptæ, non corio, quod hic frustra indurescit. De ungulis Boum lib. 3. cap. 4 : *Pice liquidâ cum oleo vel axungia cornua ejus unguuntur.* Expressiùs M. *Cato de RR. cap. 72. Boves ne pedes subterant, priusquam in viam quoquam ages, pice liquidâ cornua infima unguito.* Confirmat de unguibus conjecturam Fr. *Commanus lib. 9. Comm. Jur. Civil. cap. 2 : Unguli, id est, annuli, quia extremis veluti unguibus aliquando gestantur.* Ungulam Germanis quoque cornu placet appellare, unguentumque Veterinario-

riorum *Horn-Salbe* vocatur. *Calphurnius* Eclog. 6. de Cervo.

Et tornata brevi substringitur ungula cornu :

Ungula , quæ viridi sic exultavit in arvo.

Quia eadem, teste *Aristotele* , utriusque materia eademque virtus venenis resistendi , ut in ungula *Alcis* docet *Magistra* rerum experientia , qualia nempe in digitorum apicibus cordi ratione venarum vicinis , ex positione antiqua , desiderarunt meticulosi. Nec injuriâ, quum in aliis anulis vitæ necisque fuerit arbitrium. *Plinius* lib. 33. cap. 1. *Alii sub gemmis venena cludunt , sicut Demosthenes , annulosque mortis gratiâ habent.* Quo fine postea aurum induxerunt , gemmas cordi peculiari virtute accommodatas, & ipsum annularem digitum ungebant , à qua unctione ungulum dictum *Vir* excellens *Fortunius Licetus* lib. de Ann. ingeniosè putat : quanquam recentiore unctionem credam antiquâ unguli appellatione. Ab hac suspitione veneni alieni *Septentrionales* nau-

tæ ob necessitatem potius anulis corneis vela antennis suspendunt, quod ante me in erudito de Acia scripto Doctissimus Io. Rhodius observavit.

C A P. XXXII.

Corneæ Cucurbitulæ probantur. Infundibulum corneum. Rhytiforma. Cornu in ulceribus & vulneribus usus. Clysteres cornei. Pillula cornea, Syringa, Turunda.

COrnuum dignitatem pari utilitate junctam non ignorarunt Medici veteres quos inde instrumentorum suorum apparatus constituisse accepimus. De Cucurbitulis corneis Oribasius lib. 7. Med. Collect. cap. 16. Differentiæ cucurbitularum quæ sumuntur à materia, tres sunt, vitreæ, corneæ, aeneæ. Albucasis lib. 3. Chir. cap. 2. Ventosæ fiunt ex cornibus, & ex are & ex vitro. Quarum in usu diversitas, tam ratione partis cui applicantur, quàm modi applicationis. Corneæ capiti inprimis conveniebant, narrante eodem Sardonio:

Cor-

Cornea item in capite, ubi aeneas avulsu difficiles fore cognoscereamus: itemque intimidis, qui à flamma deterrentur. Plerumque eadem sine igne appositæ corpori, ut auctoritate gravissimorum Medicorum didici, in primis Galeni lib. 13. Method. cap. 6. ubi de iis agit quæ venenum attrahunt: Quæ citra calefactionem vehementem trahunt, veluti & cucurbitule, & cava cornua quedam, quibus nonnulli cucurbitularum vice utuntur. Consentit Galeno Oribasius lib. 7. Med. Collect. cap. 16. Attractio cornearum citra ignem fit: siquidem in extremo perforata sunt, quumque adhibeantur absterse vehementer per foramen trahunt, statim verò foramen digito aut cerâ clauditur. Circa hunc apponendi modum vix discrepat Cornelius Celsus lib. 2. cap. 11. Cornea alterâ parte aequè patens, alterâ foramen habet exiguum. In aneam linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori aptatur imprimiturque donec inhaereat. Cornea per se corpori imponitur, deinde ubi eâ parte, quâ exiguum foramen est, ore spiritus ad-

ductus est, superque cera cavum id clausum est, æquè inhærescit. Quod si altera foraminis pars artificio sit clausa ut nostras cucurbitulas imitetur ampliori ventre, difficile videtur eo spiritu cuti impingere, nisi summâ accedente aëris inflati celeritate. Artificiosam tamen structuram invenit *Heron Alexandrinus* libro *πεὶ πνευμαίων* Bibliothecæ Ducis Urbini Problemat. 56. ex editione *Federici Commandini* quâ auctior multò est *meus Codex MS.* quem elegantissima manu exaratum ex Bibliotheca Illustrissimi *Antonii Grimani* Nobilium Venetorum genere & virtute facilè primi, Patroni magni, possideo. Omne Cucurbitulæ novæ momentum in Diaphragmate seu transverso sepimento, & duobus smerismatibus in fundo uno, altero ad latus, totidem fistulis circumjectis consistit, quæ exigua utrimque foraminula habeant, per quæ oris habitu extractus aër ex fundo ampliori, necessariò alterum ultra Diaphragma, fugâ vacui revocat, in cujus deinde loco

cum

cum succedit tum caro, tum ei vicina materia. Cucurbitulæ Corneæ ut olim Græcis, notante *Guil. Stuckio* lib. 3. Antiquit. Convival. cap. 12. sic hodie Arabibus sunt in usu. De quo *Minadous* in Dissertationibus. Indis pariter, teste *Nicol. Tulpio* lib. 3. Observat. Medic. cap. 49. ad quos forsan ab Arabibus vicinis transiit. Nostro verò ævo Cucurbitarum cornearum usus desuit, nisi apud *Helvetos*; solo nomine apud *Italos* servato, qui cucurbitam, *un Cornetto* adhuc amant appellare. Successerunt vitreæ, partim quòd incalescant citiùs, si igne debeant admoveri, vel admissum aërem fideliùs fervent, si inflectentur, partim quòd transparentes visum admittant elevatæ cutis, vel sanguinis effusi judicem. Nonnulli fictiles præferunt, alii ligneas, inter quos *Aguilera Hispanus*. Soli *Ægyptii* antiqui moris servantissimi cum vitreis corneum genus adhuc usurpant eâdem oris attractione cuti affixum. Eligunt verò cornua taurorum parva perpolita

& perforata, quibus utraque extremitas meatu pervio constat, quod vidit & descripsit *Prosper Alpinus* lib. 2. de Medicina Ægyptiorum cap. 13. Cornu in usum suum pertrahebant quoque Veterinarii, pro instrumento quo velut cochleari in fauces Equorum liquores infunderent, variis locis à *Vegetio* pertractatum. Nam lib. 2. Mulomed. cap. 45. *Porri (succ) tres cyathos olei heminam miscebis, & per cornu faucibus infundes.* De mensura cornea cogitatio nulla, quæ istis tribus cyathis & hemina major est minimùm novem cyathis, ut minorem liquorum copiam majori mensurâ expendi præter rationem fit. Infundibili ejusdem meminisse debet lib 3. cap. 47. ubi de sanguine bubulo moderatè per cornu faucibus infundendo, scribit, quod per corneam curvitatē commodiùs fiet à manus arbitrio temperatam. Moderatè autem infundi non posset, si ad mensuram libræ injiceretur. Significantiori voce infusionis modum exprimit lib. 4. c. 8. *Hæc omnia*

*ita temperabis, ut per cornua defluant, & sextarios singulos jejunis animalibus per tri-
dum dabis. Cap. 9. verò, ut defluant
faciliùs, spissiora corrigit: Si liquor spissior fuerit, tantum passi addis, ut per cornu
facile possit exire, diebus plurimis ex eo per
os singulos sextarios tussientibus dabis. Et
eodem sensu lib. 3. cap. 70. scripserat:
Addito jure in quo fœnugræci decoxeris tep-
efactum per cornu plus quàm singulas hemi-
nas diebus singulis faucibus digeri: quòd si
spissiore videris potionem, tantum passi ad-
dis, ut possit per cornu exire. In quorum
nullo loco pro mensura librali accipi
posse cornu, vel inde dubito, quòd
sextarius libræ mensuram exæquarit,
vel parum excesserit, heminaque seu
Cotyla, five, ut Attici vocarunt, Tri-
blyum minus liquoris cœperit quàm
libra seu sextarius, qui duas heminas
implebat Romanis pariter & Atticis,
quorum mensurandi rationem seque-
bantur Medici. Frustrà enim quod mi-
nus per ampliora digessisset faucibus
Veterinarius. Alibi vice cornuum vas
li-*

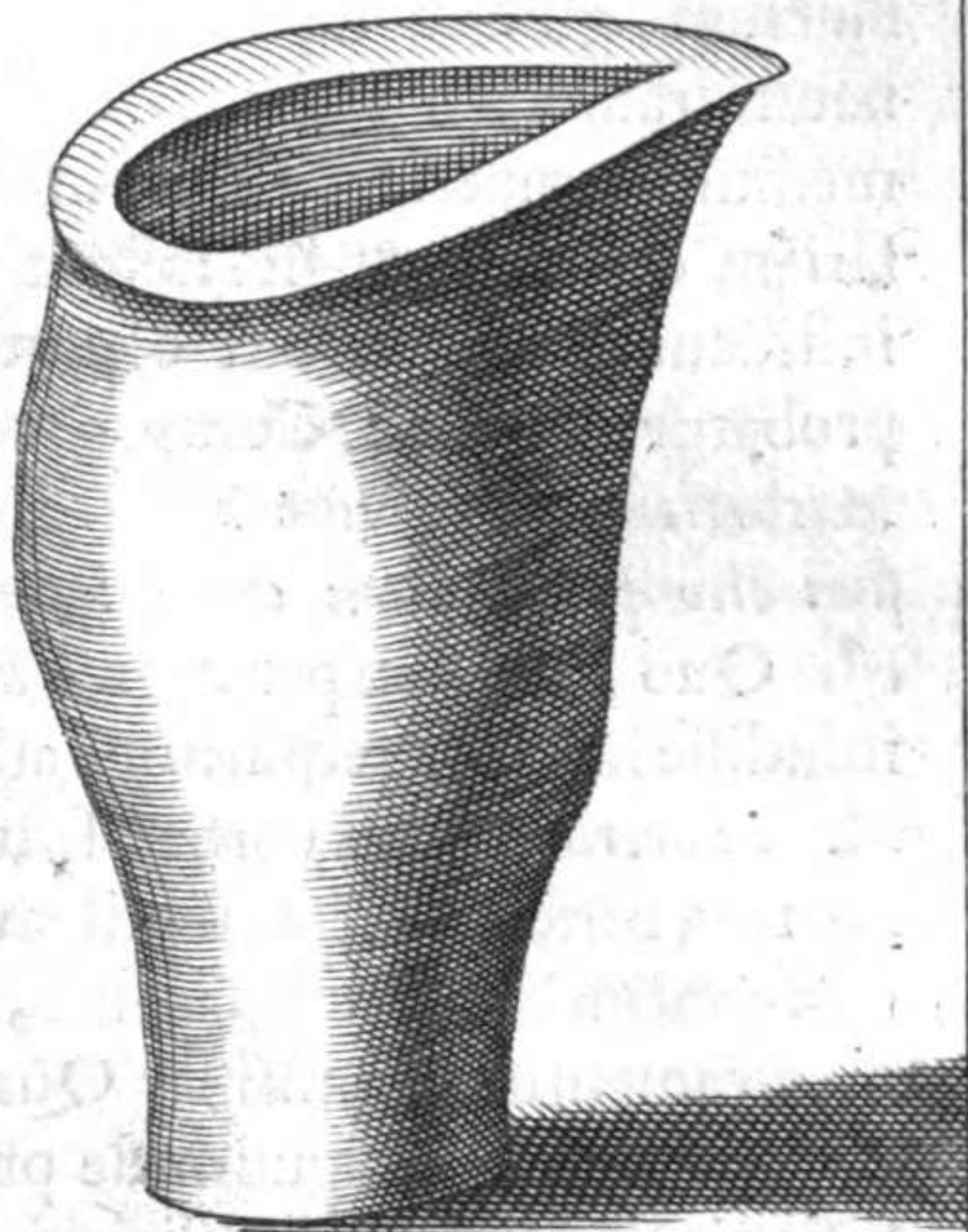
ligneum adhibuit aqua faucibus infundenda, ut lib. 3. cap. 3. vel 1. testatur. Nonnunquam cap. seq. cannam vel perforatam fistulam inseruit, perque eam calidum oleum digessit. Magis verò ex necessitate quàm decore Vir ille sine ano & pene, excrementa ciborum statis vicibus ex ore per cornu, quod secum gestabat, evomit, ut in *Historiis nostris Anatomicis Rarioribus*, notavimus. *Iacobus Hollerius* cap. 3. Comp. Med. per cornu ex auribus extrahit faniem. Et ex eodem cornu fabricatum infundibulum quo naribus ad capitis expurgationem insufflabant liquores, perhibet *Scribonius Largus* Composit. 7. *Per nares ergò purgatur iis rebus infusis per cornu, quod rhinenchites vocatur.* Qui modus etiam nunc *Mulomedicis Neapoli* placet. Ejusdemque meminit *Compositione* 8. sequente: *Hæc in unum mixta, naribus per cornu infunduntur, vel pinnâ longiore nares interiorius perfricantur.* Et *P. Vegetius* lib. 2. Vet. cap 37. *Eruca unciam unam cum lacte*

lacte contētes & per cornu naribus infundes. Ad sanguinis scilicet profluvium. Liquoribus enim infundendis aptum erat cornu ob curvitatem, de quibus accipiendus omnino *Scribonius*, quum succos hederæ, betæ, cyclaminisq̃ue, & mel, acētum, oleum vetus, aliaq̃ue liquida per cornu solum infuderit. Sicciora, ut pulveres, non per cornu, sed rectum canalem exsufflabat *Theodorus Priscianus* Medicus Antiquus lib. 1. cap. 11. Quem canalem paucis interpolitis per cannulam exponit. Pennam vocat *Plinius Medicus* lib. 1. de Re Medica cap. 25. Et fistulam *Vegetius Mulomedicus* lib. 2. Veter. cap. 35. Nec non *Plinius idem Valerianus* cap. 26. A quâ forsan aliena non fuit fistula coquorum, quam Laganum percutiebant, hoc est, movebant apud *Apicium* lib. 3. Rei cul. Aliud vasorum genus narratur cornui persimile, *πυρὸν* dictum, & *κέρας*, inter portoria *Athenao* lib. 11. laudatum, quod ad machinamentorum Medicorum seriem

330 TH. BARTHOLINI
riem per jocum trahit *Martialis* lib. 2.
Epigr. 35.

*Cum sint crura tibi simulant quæ cornua
Luna ,
In rhytio poteras , Marce , lavare pe-
des.*

Exteriùs enim inflexa crura habebat
cornibus fimilia , quæ similis formæ
balneum exigebant in Rhytio planè
accommodatum. Nam cornu forma in
veterum monumentis Rhytium effi-
giatum repperit Cl. *Salmasius* Comm.
Solini, cujus iconem & nos hic expri-
mi curavimus. Alii apud *Martialem*,
in rhidio, malunt legere, ut *Calderinus*
in Scholiis antiquis, qui *rhidium* expli-
cat de vase dimensionis Geometrico,
ab angusto fundo in oris latitudinem
exeunte, parùm ab usu nostro diverso.
Alteram lectionem amplectitur *Ha-
drianus Iunius* post eundem *Calderinum*;
arbitraturque in rhio scripsisse Aucto-
rem, ut alluderet ad promontorium
Achivorum in falcis figuram interiùs
curvatum : quem *rhium* vocabant,
Dre-

Drepanum seu falcem lavandis pedibus idoneum. Cæterum quidquid horum sit, rectè pro Phœbo Marcus successit in Epigrammate : quid enim Phœbi crura ad cornua Lunæ? Ad abscessus faucium gulæve disrumpendos Corneum radiolum induxit *Abensina* ob medium temperamentum inter necessariam duritiem & flexibilitatem. Ad instillandum ulceribus oleum *Galeno* probatur lib. 2. de Comp. gener. c. 5. *Machæionis emplastrum liquatum ex copiosiori oleo per foratum cornu infundendum est.* Quo loco non per cornu antiquos infudisse id quod requiritur, arbitratur *M. A. Severinus*; sed corneæ fistulæ colligatum utriculum, qui utilem humorem continebat, compressisse, sicque medicamentum immisisse. Quanquam *Galen*i textum ambiguum de priori infusionis modo, ut simpliciiori, malim interpretari. Nec inutile in vulneribus cornu. *Andreas Alcasar* lib. 3. de Vuln. Thor. cap. ult. & 10. *Fragosus* in Gloss. de Vuln. scripto reliquere, percussam quem-

quempiam in thorace & transossu, ubi die undecimo nihil expurgasset fani-
 niei, medici præcepto fistulam Musi-
 cam corneam vehementiori spiritu per-
 flasse: quâ unâ re vim puris è vulnere
 exiliisse, quod repetitum singulari le-
 vamento fuerit. Pro clysteribus inji-
 ciendis per intestinum rectum cornu
 laudat *Publius Vegetius* in *Mulomedi-*
cina lib. 3. cap. 4. seu 1. de sanguifu-
 gis: *Quod si stomachum vel intestinum te-*
nuerit, calido aceto per cornu infuso, ne-
catur. Licet in MS. *Sambuci* defint hæc
 cum præcedentibus, alibi tamen idem
 inculcat cap. 16. ubi clysteris anteces-
 sit mentio: *Digeres stercoris ovis libram,*
& in aceti & mulsæ sextario per cornu
dabis. Quod quidem cornu pro men-
 sura hic non capiendum quum sexta-
 rius addatur. Huc aliū locum vo-
 lentem traho ex cap. 38. ejusdem libri,
 de Bulimo: *Quod si permanferit Bulimus,*
simile (vel ut *Rhodius* noster corrigit,
similæ) *hemina cum sextario vini infun-*
des, & per cornu digeres. Opponit enim
 huic

huic per cornu , statim , per os digestionem. In rectum intestinum , quod fistulam habet , corneam glandem intrudit magnus *Hippocrates* , idque interprete *Vido Vidio* ut inflammatio , quæ ab acerrimis medicamentis imminet , declinetur. Quo forsan consilio *M. A. Severinus* Neapolitanorum Chiron redivivus fonticulis excavatis primam pilulam corneam imponere consuevit. Vel dolori mitigando. Cornu enim frigidius est & siccius , ut acres humores exsiccet partim & absumat , partim temperet. Ad hæc corneâ fistulâ in vesicam immissâ urinæ impedimentum aliquando sustulisse se , fidem facit *Hieronymus Fabricius* ab *Aquapendente* in *Operat. Chirurg.* Nec minori successu *Durantes Scacchi* lib. de subsid. Med. cap. 10. Cornea turunda emplastro , Omphalocèle imposito , adjecta , vinculum adstrinxit.

CAP. XXXIII.

Cornu liquidorum mensura. Quantum capiat ex Galeno deciditur. Lineæ Unciales. Ponderum diversitas.

INsignis autem cornuum usus in mensuris antiquorum Medicorum eluxit, quæ per cornua fiebant. Erant-que ferè tantum liquidorum mensuræ. De aridis enim solidisque nulla apud auctores memoria, quorum pondus proprium. Olea per cornua utplurimum dimensa, mox ejusdem generis liquores. *Vegetius lib. 3. Veterinariæ Artis cap. 1. vel 4. Aqua byssopi, in qua decoctum infusum, decoctumque, etiam propinatur ad cornu, hoc est, ad corneam mensuram. Cap. 12. vel 15. de mullis pini: Vini sextario resolutos dabis ad cornu. Cap. 38. Si ilion fecerit, per cornu digeres & reparabitur. Digerendum autem erat vinum oleumque tepefactum. Cap. 42. Omnia diligenter trita cum vino austero quatuor mensuras adjicies, & per dies singulos*

gulos dabis ad cornu. Cap. 65. ad Tullium: Farinae fabae frixae sextarios ij. infundes in passi sextariis iij. & in mortario diutissime conteres, piperis trii grana triginta, sebi hircini libras iij. pariter admisce & omnia tusa & cribrata per os ad cornu per triduum dabis. Disertiùs mensuram intelligimus ex Cap. 66. Facies potionem, ex qua Cornu dabis animalibus diebus septem. Quantum autem capacitate sua exceperit adeò decantatum cornu, operæ pretium erit inquirere. Horatius librarum duarum mensuram statuit lib. 2. Satyr. 2.

Ac nisi mutatum, parcit defundere vinum: &

Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit

*Ille repotia, natales aliosque dierum
Festos albatu celebrat) cornu ipse bibli*

*Caulibus instillat, veteris non parvus
aceti.*

Non tamen ea vulgata erat mensura, sed fordidi Avieni, quem Satyrico stilo per-

perstringens, notat in rancidi olei largitione adeò liberalem fuisse, ut mensurâ largiori fictâ etiâ festis Nataliciis emetiretur in acetario oleum amicis, vetusque acetum. Interpres vetus *Acron* per sextarios cornua hæc explicat: *Sunt enim in venalibus cornua, quæ olei habent quantitatem, sextarii mensura.* Quod auctoritate vetustiorum caret; caperet enim cornu Uncias mensurales viginti, quanquam errore communi *Acronem* sextario 12. Uncias pro 12. Cyathis assignasse putem, ut fecerant *Calderinus* & *Beroaldus*, adeoque à Libra non aberrasse longius. Judicem igitur magis in mensuris exercitatum presemus *Galerum*, cui cornu libram capit mensurâ, non pondere. Quam rem rotundis verbis lib. 1. De Comp. Med. per genera cap. 13. edisserit: *Nuncupatur à Romanis equivocè ponderalis libra (λίτηγί & σάθμος) corporum solidorum, & mensuralis libra liquidorum.* Quæ ut multum totâ urbe ex materia cornea constat. Libra autem Uncias duodecim æquabat,

P

bat, quas justis lineis in mensura illa cornea distinguebant, ut exponit *Galenus* idem ejusdem argumenti Libro Tertio: *Est autem apud Romanos mensura, quâ oleum metiuntur, intersecta lineis quibusdam, quæ totam in duodecim partes dividunt: atque integra illa mensura libra ab illis dicitur, duodecima verò ejus pars Uncia.* Et libro primo cap. 17. *Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad Metallicorum proportionem, si quis heniinam statuat valere uncis novem Romanis, quæ in cornibus consuetis libralibus descriptæ sunt.* Lineæ istæ Unciales in exteriori lamina cornea exsculptæ, non interiori, ut alibi tuberculis Metallicis in nostris mensuris fieri assolet, quia, notante *G. Agricola* lib. 1. in cornibus non facilè intrinsecus notari potuerint lineæ, forsitan, ut conjicio, ob cornuum angustiam vel quòd lineis profundis excederet debita mensura. At quamvis ad libræ mensuram exegerint cornu, libram tamen pondere minimè adæquasse oleo repletum vas, propriâ experienciâ observa-

servavit *Galenus* lib. 6. de Med. Comp. cap. 8. *Ego sanè olei libram Romæ vocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, ponderavi, discere cupiens quantum gravitatis pondus contineret: inveni duodecim olei mensurales decem uncis ponderum æquales. Ad quod mensuræ ponderis-que discrimen digitum intendit lib. 5. cap. 6. Heras centum octaginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente. Nam Attica novem Italicas uncias conficit; pendent enim novem Italicæ uncia, quas in cornibus infectis metiuntur septem uncias ponderales & semissem, quæ sexaginta denarii fiunt. Nec mirum diversum mensurâ & pondere esse oleum majus ampliusque spatium minori gravitate complectens ob insitam aëreæ substantiæ levitatem. Unde ingeniosâ conjecturâ *Petrus Ciacconius* lib. de Mensuris Cornu mensuram principio Libram dictam suspicatur, quòd vino plena libram penderet, atque ejus duodecima*

340 TH. BARTHOLINI
pars Uncia eadem ratione pondus olei
excederet.

C A P. XXXIV.

*Cornea vasa pro medicamentis. Fritilli cornei
& tela. Cornu in hospitibus. Amalthææ
cornu. Cornu Cereale, & unguentarium.
Χρυσόκερας. An Cornu in tabernaculis?*

EXtra mensurandi ordinem excipien-
dis liquoribus destinabatur cornu,
non Medicis solum, sed popinis sacer-
dotibusque. De remediis Stomachicis
præcipit *Galenus* lib. 8. cap. 2. de
Comp. Med. per Loc. in corneo vase
reponenda esse. In cornua quoque bal-
samicum liquorem collectum tradit
Plinius l. 12. c. 15. *Sed tenuis guttæ plora-
tu, lanis parva colligitur in cornua.* Ea no-
mine *κόγχης* veniunt *Theophrasto*, & *Pli-
nio* dicuntur alibi conchæ, quæ quina
cochlearia implent mystra duo, che-
mas totidem cum semisse, si concham
minorem sumas; major enim, teste
Cleopatra inter libros *Galenii*, eandem
servat mensuram quam *Oxybaphon* seu
Ace-

Acetarium, quod conchas tres minores capit, cochlearia 15. seu sesquicyathum. Ex cornu porrò ludi constabant. *Scholiastes* enim *Juvenalis* ad *Satyr.* 14. *Fritillus pyxis cornea.* Quod clariùs *Alius*: *Apud Antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant.* Cujus vicem apud nonnullos ævi nostri implent lignæ pyxides, in quibus aleæ fors vertitur. Tela cornea apud *Ægyptios* describit *P. Ægineta* lib. 6. cap. 88. *Ipsa vero tela aut ferrea sunt, aut ærea, aut stannea, aut plumbea, aut cornea, aut vitrea, aut ossea, &c.* Tot enim differentię potissimum apud *Ægyptios* reperiuntur. Quod libens animadverti, quia aliis gentibus familiare genus hoc armorum ex aliorum eruditis commentariis constat. Ex *Lapponia* sagittas habuit in Musæo *Wormius* cornubus acutis armatas, & ex *Groenlandia* similiter *Academicum Musæum* monstrat. Usus in hospitiiis publicis veluti penuario loculamento præbuisse cornu, ex celebri *Amalthææ* cornu multorum

fabulis obfuscatō primus observo: quod ad veritatem historiæ certæ reducturus *Palæphatus* πρὸ ἀπίστων ἱστοριῶν apud me MS. non obscurè indicavit, qui ipse audiri meretur cap. 45. De Cornu Amaltheæ: Ἡ δὲ ἀλήθεια ἔτῳς Ἡ Ἑρκαλῆς ἀποδημῶν καὶ Βοιωτίαν μὲν Ἰολάου δὲ ἀδελφιδῆς, καταλύει ἐν θεσπεσίαις ἐν τινι πανδοκείῳ ἐν ᾧ ἦν τις γυνή καλὴ καὶ ἁγνή Ἀμάλθεια, ὡραία καὶ καλή. Οὗ δὲ Ἡ Ἑρκαλῆς ἠδόμενος αὐτῇ, πλείονα χρόνον ἐξενίζετο. Ἰόλαος δὲ βαρέως φέρων ὅτι πινθεῖ τῷ ἐμπολῷ τῇ Ἀμαλθείας, ἐν κέρει κειμένῳ, ἀνελέσθαι. ἐξ ἧς ἐμπολῆς, εἴτε ἤθελεν, ὠνεῖτο τῷ Ἡ Ἑρκαλεῖ. ἔλαγον δὲ οἱ σωέκδημοι, Ἡ Ἑρκαλῆς τὸ κέρας ἔχε τῇ Ἀμαλθείας ἐξ ἧς ὠνεῖτο ὅσα βάλοιτο ἐπ' αὐτῇ. Quæ Romanis ita reddidi: *Hercules ex Bæotia cum Iolao ex fratre nepote profectus in Thespesian appellit ad quoddam diversorium, in quo mulier erat Amaltheæ nomine venusta & proba, cui Hercules placens diutius se hospitem præbuit. Iolaus verò id gravius ferens in animum induxit merces (seu pecuniam, seu potius ut ex hospi-*

tii conditione conjicio , comineatum domesticum) *Amaltheæ in cornu positas* (accumulatas vertit *Philippus Phasimianus Bononiensis*) furto legere , ex quo mercator , quidquid vellet *Herculi* divendebat. *Dixerunt igitur viæ comites , Hercules cornu habuit Amaltheæ unde emit quidquid ex eo voluit. Ex hoc fabula hæc propagata est. Hæc ille. Itaque siue merces illæ numerata pecunia fuerint , siue cibi , siue oleum , quod mihi magis placet , inter vasa domestica cornu habuisse locum intelligimus , idque vel sanitatis gratiâ , vel ob fascini metum. Cui mori affines sunt opiliones nostri & rustici , qui siue in ædibus siue itinere cornu bovinum sævo vel aliis necessariis instructum circumferunt. Et Romæ Messanæque frequens in pergulis consuetudo cornibus suspensis collectos nummos colligere. Idem apud Septentrionales quoque olim in usu fuisse ex Historia Ursæ Regis Sueciæ Uxoris enarrat Edda seu Mythologia Islandica , edita nuper Hafniæ à Petro Resenio*

Amplissimo Urbis Præside. Hanc enim filio suo Hrolfoni, ut offensas remitteret, cornu auro plenum dedisse. Aliorum de Cornu Amalthæ narrationes hic de industria omitto, siquidem Lectori Cornu Aureum *Wormii* nostri accuratissimum sufficit. Unum tamen addo, Cornu Amalthæ aliquibus in *Athenæo* lib. 12. locum esse in nemore amœnissimum, egregiæ multitudinis, aquisque irriguum, juxta Hipponium, quod condiderat Gelo. Hipponium autem in Calabria est, quam à *Vellejo* Valentiam, nunc *Monteleone* vocari *Hier. Marafioti* lib. 2. *Antiq. Calabr. cap. 17.* tradit. Quam quidem urbem prætereuntes nos ob loci delicias, fructuum abundantiam, & gratum strepentium aquarum murmur, mirari delivimus Cornu Amalthæ nuncupatam. Quippe cornu vario Cerealium apparatu repletum, annonæ copiam in veterum nummis designat apud *Ant. Augustinum*, *Fulvium Ursinum*, *Sebast. Erizzum*, *Æneam Vicum*,

cum , *Franciscum Angelonum* , aliosque quorum studium circa nummos occupatur. Ex qua ubertate felicitatem sæculi in Galbæ , Trajani , Decii , Antonini Pii , & Honorii nummis præferunt Cornucopiæ , Providentiam Deorum in Balbini , Pacem in Vitellionis , Vespasiani , & Titi , Concordiam in aliquot Galbæ , Vespasiani que , Fortunam denique obsequentem & liberalitatem in duplici numismate Antonini. Etiam divitias felicitati junctas , in ære signato Cæsaris , Augusti , & aliorum , quorum felici tempore , ut canit *Lyricus* in *Carm. Sæculari* ,

— *Apparet beata pleno*
Copia cornu.

Imò jure merito Cereri appinguntur , genioque populi Romani in Diocletiani nummo qui apud me est , quia eo fertilitatis spectaculo Autumnus frugibus turgens introducitur apud *Horatium* lib. 1. Epist. 12.

— — *Aurea fruges*
Italia pleno diffudit copia cornu.

Ovidium quoque lib. 9. *Metamorph.*

— *Totumque tulit prædivite cornu*

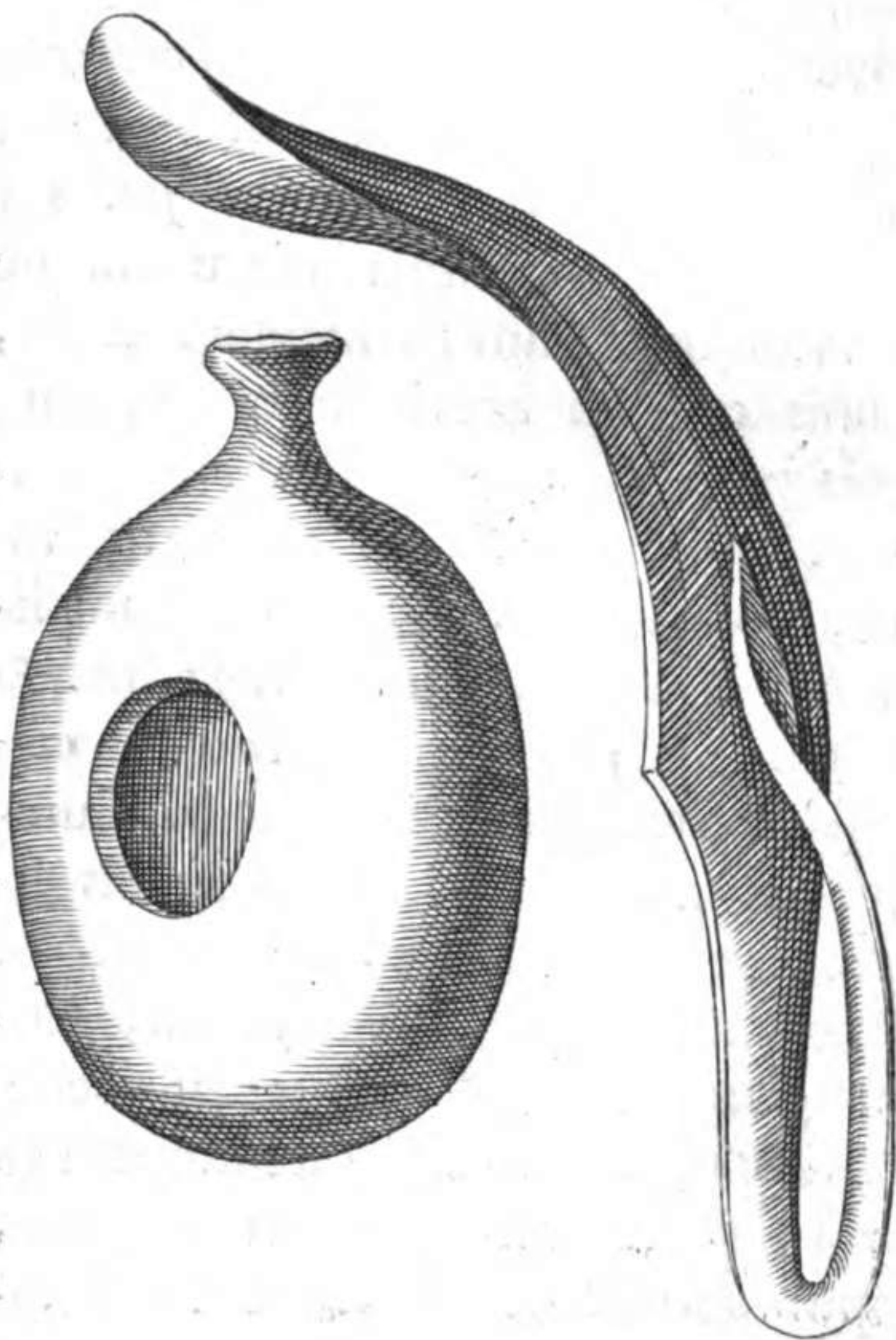
Autumnus —

Denique ne alios advocem, *Calphurnius*
Eclog. 10.

Interea pueri florescit pube juventa,

Flavaque maturo tumuerunt tempora cornu.

In sacris Hebræorum oleo destinatum cornu ad unguendos Reges Domini unctos, modò vasculi formâ, modò propriâ. Vasculi speciem gerebat illud ex quo *Samuel* primum Regem consecrabat, unde sine cornu mentione vasculi appellationem meruit 1 *Sam.* 10. v. 1. *Tulit autem Samuel vasculum olei, & effudit super caput ejus.* Lenticulam interpretatur B. *Hieronymus* in vulgata versione à similitudine leguminis, nominis & figuræ ejusdem, de quo *Dioscorides* lib. 18. cap. 22. *Celius Apicius* lib. 5. de *Re culin.* cap. 2. Quam lenticulam ex *Apul.* optime describit *L. Pignori* de *fervis Commentario*, addito accurato Schemate (cujus Apographon hic quoque damus) illius lenticulæ, quæ apud

10. *Rhodium* verum eruditionis Pignorianæ hæredem nunc exstat. Cornu autem in Davidis consecratione adhibitum 1 *Sam.* 16. 1. ex mandato Jehovæ: *Imple cornu tuum oleo, & veni, ut mittam te ad Isai, Bethlehemiten.* Quod adveniente Davide exsequutus est Propheta v. 13. *Tulit ergò Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrum ejus.* Ex quâ vasculorum differentia utriusque præviderunt fatum *Hebræorum Doctores*, Saulis quidem brevi terminaturum, quia vas figulinum explicant, Davidis verò perennaturum ob cornei vasculi constantiam. Quo pertrahunt iidem Davidis hymnum *Psal.* 91. 11. *Et exaltabitur, sicut Unicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia uberi.* Eumque ad mentem Hebrææ originis ita vertunt: *Et senectus mea cum oleo recenti.* De cornu quoque interpretantur, oleoque quo à Samuele unctus erat. Senectus imperii sui notavit extensionem ad seriem posteritatis ejusdem familiæ, quam ideo exaltatam oleo recenti dicunt,

cunt, quòd duraturum sit oleum ad filios quo ipse inunctus fuerat, nec aliâ unctiōe opus fore. Quod quidem ex Talmudicorum conjecturis dependet, quibus filii Regum nunquam ungebantur, nisi aliquo exorto dissidio, ut inter Salomonem & Adoniam 1 Reg. 2. Ad ejusdem dominiū perpetuitatem referunt quoque cornu Annæ Matris Samuelis, quod in Deo exaltatum prædicatur 1 Sam. 2. 1. Ubi curiosius quæstionem moventes *Talmudici* in 1. *Megila*, quare non dixerit Anna, exaltatum est vasculum meum? ipsi respondent, Davidi Salomoniq̃ue cornu unctis prolongatam esse imperii successiōnem, Saule verò & Jehu vasculo unctis cum vita regnum desiisse. Unde cornu familiæ stabilitatem ex mente Annæ non malè interpretabimur, nisi fortasse ad filii Sacerdotium animum converterit præsagum puerpera. Cornu hanc explicationem à Rabinis ut arbitror, hausit *Cardinalis Hugo* in loci hac enarratione : *Saul inunctus fuit oleo*

lenticulæ fictilis, in signum quòd Regnum suum citò frangendum erat. David autem inungitur oleo cornu, quia regnum ejus duraturum erat in æternum. Quam cornuum perpetuitatem ad Ducale Venetorum cornu applicat *Petrus Romerus Hispanus* cap. 18. De Venetia æviterna, ut æternum imperii fluxum Urbi augustissimæ auguretur. Captabant id omen Magni Moscoviæ Duces, quando pro Imperii sui sceptro Unicornu elegerunt, quod occupatâ nuperis Poloniæ bellis Moscâ Urbe strenuo Viro *Alexandro Sborosky* in prædam cum media Coronæ parte cessit. Cujus relationis testem advoco *Josephum de Aromatariis Medicæ Artis & omnis literaturæ peritiâ* notissimum, qui id Venetiis oculis usurpavit. In cornubus alioquin oleum ferebatur, sed accensum, Lucernarum vice, apud Romanos Græcosque in familiarem usum tractum. Testis *Plautus* in *Amph. Act. 1. Sc. 1.*

Vulcanum in cornu conclusum geris.

Et *Plinius* lib. 11. cap. 37. *Apud nos in*
lami-

laminas secta translucent, atque etiam lumen inclusum latius fundunt. Probatequæ Lucretius lib. 2.

*Præterea lumen per cornum transit ;
Cujus vice vesicam quibusdam fuisse
canit Martialis lib. 14. Epig. 62.*

*Cornea si non sum, nunquid sum fuscior ?
aut me*

*Vesicam contra qui venit esse putat ?
Ammianus Marcellinus lib. 22. majoris lucernæ meminit ad Byzantinum promontorium expositæ : Constantinopolis, veteribus Byzantium, Atticorum colonia, & promontorium Ceras, prælucentem navibus vehens constructam celsius turrim, quapropter Pharos appellatur. Rectiùs in rem nostram corrigit Cl. Salmasius : quapropter Ceratos appellatur, à cornu per quod lampades lucebant, à quo *χευσοκέρας* Solino, aureum cornu Plinio à rutilante flamma veniebat promontorium, à quibus facibus etiam aurea laterna Martiali dicta lib. 14. Ep. 61.*

Dum laterna viæ clausis feror aurea flammis,

Et

Et tuta est gremio parva lucerna meo.

Cui comparari possunt lucernæ maritimæ in Patria nostra navigantium salutis accensæ, & illæ quæ in promontoriis Neapolitano, Ligustico, Messanenfi, & Genuensi conspiciuntur. Ab Olympiodoro in Meteorolog. per λαμπήρες cum Byzantinis delineatur: Ὡς περ ἰο λαμπήρες τέτρεσι τὰ Δραφάνη κέρχ-
 ζα ἐν οἷς ἐντίθενται αἱ λαμπάδες νύκ-
 τωρ. Sicut pharus seu candelabrum, hoc est, pellucida cornua, quibus imponuntur lampades nocte. Quales in Populoniæ litore defuisse male habet in Itinerario suo Rutilium Numatianum Poëtam elegantem & naturali facilitate fluentem, Lib. 1.

Non illic positas extollit in æthera moles,

Lumine nocturno conspicienda Pharos.

Dubius hæreo an eadem in tabernaculo Mosaico cornua lucernarum partes suppleverint? Ignorare fanè est necesse, quia assequi non potuit Fortunatus Schachius in egregio illo Elæochrismatōn opere.

CAP. XXXV.

Cornu Cervini præstantia, & usus, modusque præparandi.

INter potiora Unicornuum succeda
nea Cornu Cervinum, Ebur, &
Unicornu fossile, quorum tanta cun-
ctis innotuit virtus, ut vero Monocero-
roti non solum exæquarit, verum lon-
gè prætulerit magnum mortalium ju-
vamentum, quod veritate rerum po-
tiùs quàm verborum ampullis expen-
ditur. Primas dignitatis partes Cervino
damus cornu notæ virtutis & efficacæ,
de quo quidquid dixeris, minus erit,
ut frustra Monoceroti Veterum aliquid
tribuamus quod haberi non potest, de-
trahamusque illi quod præsens utilitati
servit magis quàm ostentationi. Sed eo
plerunque vitio laboramus ut absentia
laudemus, & remotiora adoremus,
quæ à nostris finibus Natura removet.
Nescio fane, juxta nescientem *Tacitum*,
quo fuco externa se adornant, & ple-
rum-

rumque notis Patriæ beatiora videntur. Mortalis animi hæc est infelicitas, an magnitudo, nota spernere & quadam æternitatis specie extra se diffundi. Feramus, interim hanc curiositatis culpam, sed sine publico detrimento, cui domestica Natura feliciùs providerat. Summa autem Cervini ramusculi laus in morbis elucescit omnibus, aliquâ pestilentia mixturâ famosis, cui singulari principiorum temperie adversa fronte opponitur. In cuius fidem plura addere supersedebo, magis notæ quàm Martis lucus. Pro se loquantur experti *Crato* 4. Epist. 28. *Iordanus* de Pestis Phænom. Tr. 13. cap. 9. *Baccius* extremo de Monoc. *Horatius Augenius* lib. 3. de Peste cap. 23. *Renodæus* lib. 3. de M. M. cap. 21. *Horstius* Tractat. de Medic. aliique quorum numerus iniri nequit, ut antiquiores taceam. Unum tamen reticere non possum serpentibus fugandis in vivariis olim Cervini cornu fuisse necessitatem. En *M. Varronis* testimonium lib. 3. de R. R. cap. 9. de gallis

gallis pullis : *Circum caveas eorum incendendum cornum cervinum, ne quæ serpens accedat : quarum bestiarum ex odore solent interire.* In quo forsan legendum, ne quæ serpens accedat. *Varronis* autem reliqua, de odore, primâ fronte obscura, alio *Columellæ* loco illustrantur lib.8. de R. R. cap. 5. *Cavendum ne à serpentibus adflentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos; id vitatur sæpiùs incenso cornu cervino, vel galbano, vel muliebri capillo : quorum omnium ferè nidoribus prædicta pestis submovetur.* Causam hujus medicamenti tradit *Plinius* ex usu per nares attractorum serpentum, lib. 8. cap. 32. *Vestigant cavernas, nariumque spiritu extrahunt renitentes. Ideo singulare abigendis serpentibus, odor adusto cervino cornu.* - Nec minor expellendis lumbricis utilitas, si vel scriptuli unius pondere exhibeatur, quia putredine insigni malignitatis participes vermes non aliis facilius cedunt quàm tota natura contrariis. Comitiam quoque affectionem à vaporibus noxiis Pestiferis-

ferisq̃ue ortam percurare eâdem potestate fertur qua Monoceros verus, cuius apud *Plinium* indicia habemus lib. 8. cap. 32. *Accensis utrislibet, odore serpentes fugantur, & comitiales morbi deprehenduntur.* Devenit & ad tormina doloris colici discutienda pulvis Cornu Cervini à nonnullis Practicorum filiis inter secretiora Medicamenta pressus, sive quòd manifestâ siccitate agat, sive occultâ, ut Lupi stercus in pulverem comminutum & Galberita. Nam aliquando luis Epidemicæ noxam induit Colica apud *Paulum Æginetam* lib. 3. cap. 43. Ejus pulveris secreti meminit *Galenus* lib. 9. de Comp. Med. per loca cap. 4. n. 2. in Colicis: *Cineris cornu cervi teneri usti heminam, piperis albi, myrrhæ, utriusque drach. 2. ex tritis cochlearium unum exhibeto.* Quem ex *Scribonio* transcripsit in compendium, qui tamen Composit. 122. parciori mensurâ ex cornibus teneris sumit cochlearia tria cumulata, satis ampla, quæ nec cyathum nisi tribus partibus æquant,

æquant, quorum cyathorum sex heminam complent à *Galeno* positam. Eadem forsan est causa quare fœcunditatem mulieri inducat apud *Albertum* & *Wecherum* lib. 5. Secret. vel enim nimiam humiditatem absumit, vel semini adversas qualitates tollit. At verò summa in utroque affectu pestilentiali febre, & colico dolore, adhibenda cautio, ne juvandi spem majori noxâ subruat. Perspiratio enim & alvi obsequium necessaria, in febribus putridis illa, hoc in utroque quibus tamen Cornu cervi adversatur liberio-rem corporis ventilationem inhibens; unde eo temperamento ad ejus usum accedendum, ut vel sudorem moventia vel ventrem, necessariâ copulâ misceantur: vel certè sine Vulcani opera præparetur, ut in nostris fit Officinis, modumque describit *Iosephus Donzellus* amicus noster in Antidotario Neapolitano. Nec inelegans est hæc ratio, quæ *Io. Zwelfero* Viro peritissimo arridet: Conficiendum in-

stru-

strumentum, duobus tribusve foraminulis in fundo pervium, & à latere in collum capitelli vesicæ patens. Quod Cornu Cervini frustulis debito tempore interempti impleatur. Mox ne quid vaporis exspiret, superiùs claudatur simulque collo vesicæ capitelli applicetur. Vesicam autem aquâ implebis cum certæ notæ herba quæ ex usu futura putabatur, vel fanè loco vulgarium Cardui benedicti, aut Absinthii cineres addes, ut citiùs calcinetur cornu & candorem acquirat. Hoc pacto duabus tribusve diebus à vapore calido tenerescat. Exquæ eo Confectionem opiatam, admixtis aliis pro curandorum morborum varietate, Belgas quosdam seplariarios componere monuit me Vir candidus *Abrahamus Hertog*. Quòd si quintam essentiam hujus Cornu propinare malueris, eam in *Myrothecio Spag.* lib. 1. cap. 29, *Petr. Io. Fabri* propositam invenies.

CAP. XXXVI.

Ebur an Cornu dicendum. Ejus usus, & dignitas varia ex Vett. probatur. Tullio lux: deque ebore Cautio.

SEcundum ab hoc Ebur succenturiatas Monoceroti operas præstat merito, ut videtur, suo, quòd & nomen Cornuum imitetur, & operationis gloriam velut æqualem trahat. Cornu nomen à *Iuba* Philosopho antiquo impetraverat sine aliorum consensu, ut memoriæ reliquit *Plinius* lib. 8. cap. 3. istis verbis: *Prædam ipsi in se expetendam, sciunt solam esse in armis suis, quæ Juba cornua appellat, Herodotus tanto antiquior, & consuetudo melius, dentes.* Conjectura *Iubæ* duplici fulcro sustentatur; nam dentibus idem qui cornibus usus ad tutelam datus sui que defensionem, ut *Apro*: eadem quoque propemodum materia, teste *Aristotele* lib. 3. de Hist. cap. 9. unde etiam tantâ figuræ similitudine junguntur, ut non
rard

rarò pro Unicornu dentes ferarum supponantur quos ejusdem virtutis umbra obduxit. Cornu quoque appellare amat *Martialis* lib. 1. Epig. 37.

Dentata sibi videtur Ægle,

Emitis ossibus Indicoque cornu.

Magna equidem Eboris omni ævo veneratio frequenti nobilioris naturæ & Monoceroti paris præconio excitata. Inter pretiosissima auro contra æstimanda venit *Lyrico* lib. 1. Od. 31.

Non æstuosa grata Calabria

Armenta: non aurum, aut ebur Indicum.

Ex quo simulacra Deorum immortalium effigiata, teste *Plinio* lib. 12. cap. 1. *Ex arbore & simulachra numinum fuere, nondum pretio excogitato beluarum cadaveri, antequam ut à Diis nato jure luxuriæ eodem ebore numinum ora spectarentur, & mensarum pedes.* Idem antea dixerat lib. 8. cap. 10. breviori commate: *Dentibus ingens precium & Deorum simulachris laudatissima ex iis materia.* Libros ebore vel ornatos vel circumdatos eadem

dem religionis veneratione ex antiquo lapide patet, qui in angulo Fori Brutorum Regii hac Epigraphe cernitur.

.. PELBEM AEREAM CORINTHEAM. ITEM. IN. TEM-
PLO APOLLINIS MAIORIS
PVGILLARES. MEMBRANA-
CIOS. OPERCVLIS. E-
BOREIS. PVXIDEM... OREAM
TABVLAS. PICTAS. XVIII.

Ubi optimè supplet ebOREAM PVXIDEM *Georgius Gualtherus* in *Antiquis Siciliae Tabulis*. Currus etiam quo Babyloniorum Rex vehitur ex ebore totus, rhedæ Græcorum simillimus, apud *Adrianum Rhetorem* Decl. 4. ab *Allatio* editum; qualem & *Spartianus* in *Heliogabalo* notavit, non abfimilem illi, de quo *Tibullus* lib. 1. Eleg. 7.

At te victrices Lauros, Messala, geren-
tem

Portabat nitidis currus eburnus equis.

Q

Et

362 TH. BARTHOLINI
Et Ovidius Epist. 1.

Hunc Venus in cœlum currum vexisset eburno.

Magnificentiae enim symbolum olim habitum ebur, ut exinde sceptrum confecta apud *Juvenalem* Satyr. 10. & effigies Germanici, notante *Tacito* An. 2. eburnea quoque fuit: imò splendidioribus pro fibula usurpatum ex *Io. Baptista Mantuano* advertit in *Acia Io. Rhodius* Musarum amor. In quam rem digna *Scylacis* in Periplo Carthaginiis adversio, quem nuper paternæ virtutis æmulus *Isaacus Vossius* Ger. fil. notis illustravit; is *Æthiopes* memorat pro ornatu eburneis phialis uti, mulieres verò armillis eburneis, & equos eburno ornari.

Quæ causa antiquos Legislatores impulit, ut lege pretiosi eboris profusionem inhiberent, modumque, ut auro, statuerent. Huc enim spectant Legis verba apud *Tullium* lib. 2. de Leg. *Ne quis agrum consecrato: auri, argenti, eboris sacrandi modus esto.* Quæ profectò plu-

plurimis sudorem movêre sine necessitate se legemque torquentibus. Indicat enim parciori manu consecrandam Diis rem humanis usibus necessariam, nec planè damnat ebur, ut Deorum majestate inferius, sed modum sacrandi temperat, quod minimè assequutus est Cicero in hac L. explicatione: *Aurum autem & argentum in urbibus & privatim & in fanis invidiosa res est. Tum ebur ex inani corpore extractum haud satis castum Deo donum. Quare minùs castum? an quia ex inani corpore depromptum? Talia fanè sunt & alia quæ mortalis conditionis Diis suis offerebant. Quanquam verius videatur non omne ebur damnassee, sed illud ex inani corpore extractum sive loculamentis dentium vacuis. Quæ lucem foenerabuntur à verbis Plinii, quæ talia in distinctione dentium exstant lib. 8. cap. 3. *Deciduos casu aliquo vel senectâ defodiunt: hoc solum ebur est, cetero, & in his quoque qua corpus intexit, vilitas ossea.* Hincque adeò est quòd rari etiam veteribus sint nobiliores den-*

364 TH. BARTHOLINI
tes, quia defossi facilè deperduntur, &
injuriâ pullulæ terræ obliterantur, ut
condonandum sit *Leonardo Fuchſio* qui
l. de Med. Compos. nullibi (parcant
Latini manes) verum Ebur reperiri
crediderat, à *Garcia ab Horto* lib. 1.
cap. 14. eo nomine vapulans. Neque
frequentior, ut apparet, illis qui den-
tis defectu offibus Elephantum pari
ſucceſſu utuntur, quæ cremata ſpo-
dii vice in Electuario de ſucco Roſ.
Nicolai ſubroganda cenſet perſpicaciſ-
ſimus *Ludovicus Septalius* lib. 9. Cau-
tione 109. ut roſas virtute æquet, quas
ut vocant, incompletas rubras pro ſpo-
dio in compoſitionibus Arabum ſub-
ſtituit *Abenſina* lib. 3. tr. 2. *Ingraffias*
cap. de Succed. & *Marcus Antonius Alay-
mus* Lib. de Succedaneis.

CAP. XXXVII.

Unicornu fossile non esse gemmam. In Italia reperiri. Materia ejus sit-ne lapis. Petrificatorum sylloge. Vitrum, Caro, & Lignum fossile. Unicornu hujus examen & Virtus.

CLassem hanc demum claudat Cornu fossile insigne & figurâ spectabile, in quo Unicornuum vicarias vices admiramur. Cornu appellatione insignitur ad figuræ aliqualis similitudinem, eo jure quo Cornu Ammonis duritiei saxæ moles apud veteres laudabatur ab arietini cornus effigie, ut etiam depingitur à *Ferrante Imperato* lib. 24. & *Anselmo Boëtio* à *Boet* lib. 2. cap. 246. nec ita pridem anguis in spiram convoluti specie in *Musæo Wormiano* videbatur. In quo tamen cornu, ut obiter id addam, erravit *Plinius* dum inter gemmas *Æthiopicas* his referret verbis lib. 37. cap. 10. *Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas, au-*

reo colore, arietini cornus effigiem reddens
 præmittitur prædivina somnia representare.
 Vel enim lapidem non vidit, vel oculos
 aliqua nubecula fascinavit. Varias in
 magnitudine & figura cornuum Am-
 monis differentias lib. 4. Histor. Baln.
 Bollensis proposuit Ioh. Baubinus magni
 Casp. Baubini frater, qui legi meretur.
 Nos verò arietinis cornibus simillima
 complura ipsi ex colle Messanensi cum
 Petro Castello summo loci Doctore,
 eruimus eâ parte quâ altius hortus pu-
 blicus assurgit. Sed ad cornu nostrum
 fossile reversus *Garciam ab Horto* magis
 miror, quàm ille *Andream Lacunam*,
 quod lib. 1. cap. 14. nihil magis à ve-
 ritate alienum dicat quàm fossile & mi-
 nerale ebur inveniri. Quid enim ob-
 stat difficultatis quò minùs fide dignis
 scriptoribus assentiamur. *Lacuna* à *Pli-
 nio* forsan hauserat lib. 26. cap. 18. cu-
 jus hæc verba: *Theophrastus auctor est,*
& ebur fossile candido & nigro colore inve-
niri, & ossa è terra nasci, inveniri que la-
pides osseos. Post hunc notat *Carolus Clu-*
sus

sus ad *Garciam* sibi laminulas quasdam Eboris fossilis nativum æmulantis, sed crustâ quâdam candidissimâ inducti à *Rassio* suo, omnium naturæ miraculorum diligentissimo observatore, donatas esse, intellexisse pariter in Italia erui hoc ebur & magno in usu istic esse adversus virulentorum animalium morsus. Erui tamen in Italia non persuasit Viro Clarissimo *Philippo Hoechstettero* Augustano Medico, quin Decad. 5. Med. Observ. Cas. 9. in Scholio, mercatorum aut diligentiam aut astu, non naturæ artificio, id fieri crediderit. Sed plus impetraturam confido continuam temporum experientiam *Clusio* posteriorem, quàm inanes conjecturas. Dari enim ebur seu Cornu fossile testatur in Musæo Naturalium rerum *Ferrantes Imperatus* lib. 25. & *Franciscus* ejus Filius Discurs. 1. eruique crassitudine brachii, longitudine multorum passuum, & Antidotum venenorum vulgò æstimari. Quod ipsi ibidem oculis usurpavimus. Cui accla-

mat plurimorum Doctorum chorus, interque eos Apollo *Olaus Wormius*, in cujus Pinacotheca in certam rei fidem plura cornu hujus visuntur frustula, unum quidem colore candido friabile, molle, odore gratissimo, validè adstringens medulla cornu Cervini faciem exhibens; alterum verò Eburustum fuisse videtur, nigricante exteriore cortice, quam priùs duriori substantiâ, ita tamen ut cultello facilè radi possit, leve, adstringens, non adeò, ut prius friabile, colore verò & candore in gilvum tendente; quibus tertium accedit fuscum, ligni alicujus portionem figurâ exprimens, odore non minus grato adstringendi que validâ naturâ præditum, quod etiam ad veras cornu fossilis species refert laudatus *Wormius*. Frustula non exigua hujus Eboris in Aldrovandino Musæo Bononiæ monstravit *Barth. Ambrosinus* loco, & authore, quem sequitur dignissimus, & in Publica Pisarum Technicotheca ferè totum cornu ejusdem
gene-

generis conspicitur. Sed omnem planè dubitationis ansam præscindit operosum illud Unicornu fossile annis retròeuntibus Romæ erutum, quod apud Naturæ & antiquitatis Dictatorem *Cassianum Puteum* servatur, cujus benignitate etiam ad me non vulgaris portio ejus transivit. Similis formæ Ebur nuperis annis prope Panormum è montibus præsentè *Io. Domin. Profimo* erutum, & in Calabria, de quo an verum Unicornu fuerit *Cl. Tomasini* amicus dubitat. De materia præsentì ambigi non potest, quia saxea forma in oculos incurrit, unde *Julius Scaliger* Exercit. 137. n. 1. Ebur fossile nihil quàm lapidem pronunciat, cornu subindè imitatur, & os calcinatum in crustas rotundas divisum invicem se amplexantes, quæ cortice exteriorè teguntur flavescente vel obscuriore, medullâ verò interiori albâ constant, & friabili, insigni adstringendi robore firmata. Verùm de prima generatione dubitatio non levis animos versat, num

cornu vel dentes fuerint in lapideam duritiem compacti ætatis moræque ambitu, an ex prima lapidum mole in certam tantum dentis cornuve figuram effecti à Natura. Utrique simul sanè sua sit ratio si alterutrum nolis. Nam novum dentibus animalium non est in saxum densari, quum id pluribus usu venisse observatio quotidiana manifestet. In Musæo servamus dentem Rosmari petrificatum, & alium in terra Islandia calcinatum. Infantem Agendici Senonum utero 28. annorum spatium gestatum in lapidem versum descripsit *Thuanus* lib. 17. Hist. Gallicæ, & nos eadem facie integrum Venetiis vidimus apud *Gilibertum* aurifabrum qui eum è Gallia magno pretio paravit jam in Regis Daniæ Technicotheca visendum. Vir alius in lapideam substantiam conversus Romæ in palatio Ludovisiorum ostenditur, cujus argumentum ipsa ossa præbent & costæ suam adhuc formam servantes. De Lydiæ metallurgis refert *Aristoteles* de admir.

mir. Audit. suffocatis intercluso spiritu obstructis ostiis, post longi temporis intervallum in lapides conversos cum vasis, amphoris & liquore in iis contento fuisse extractos. Cui Metamorphosi similem narrat Historia Bavari-
ca, ut apud *Parentem* nostrum de Mixt. cap. 6. & *Sennertum* lib. de Cons. & Diff. videre est, & uxori Lothi Sodomis egrediuntis idem contigisse sacræ paginæ tradiderunt, quod per insitum salem procurasse edicti vindicem *B. Augustinus* divinavit. Idem sæculo nostro in Barbaria propè Tripolim evenit, ubi certo iræ divinæ argumento civitas quædam non ignobilis subitaneâ mutatione in saxeam duritiem conversa, ex qua puerum petrificatum ad Card. *Richelieu* quidam detulit, lignumque ex eadem urbe petrificatum in Museo *Io. Fr. Habelæ* Ordinis Hierosolymitani Vicecancellarii Melitæ conspeximus. Idem brutorum fatum in partes eorum grassatur, quæ occupat. Conchyliorum crustatorumque infi-

nita genera ex montibus Vicentinis effodiuntur in lapidis duritiem firmata, quorum egregiam suppellectilem apud *Io. Dominicum Salam*, Gymnasii Patavini Theoricum summum, & nostrum in Praxi ducem, heu quondam, videre licuit. Idemque in Siculo Calabroque itinere frequentius invenimus. Quò spectant serpentum integra gyra-
taque corpora, quà linguas, quà oculos, dorsumque Melitæ in petram conversa. De quibus in mea de *Glossopetris Dissertatione* sententiam tuli. *Osualdus Crollius* Præfat. Lib. de Signaturis, in Moravia tribus leucis Brunnâ non longè à territorio Abbatis Obrovicensis, sub altissima rupe, duorum inusitatæ magnitudinis animalium ossa, unâ cum duobus junioribus, effossa, observavit in lapidem temporis spiramento longiori mutata. Viderunt in dentibus ossibusque idem *Plinius* & *Gesnerus*, nec aliud magis in Musæo *Aldrovandi* Bononiensi & Magni Ducis Florentino Pisanoque frequentia admirandum.

Cor-

Cornu Cervinum faxeum ramosum
 nodosumque in Musæo *F. Calceolarii*
 Veronæ inter reliqua Naturæ miracula
 delineavit eorundem descriptor *Federi-*
cus Ceruus Sect. 3. planè ad *Boëtii* men-
 tem, quæ etiam arboribus in eo favet,
 quòd cum animalibus in pari discrimi-
 ne vocentur. Ligna enim arborese
 complures eandem aleam subiisse
Ferrantes Imperatus lib. 24. Nat. Hist.
 demonstrat, nobisque & in patria, &
 exteris locis non semel obvium fuit.
 Duobus autem modis in lapidem con-
 crescunt, si credimus auctoribus, vel
 violentiâ ignis, quæ, dum principia
 liquefecit in novam formam unat, vel
 aquæ glutino, quibus terrestris cras-
 siorque materia tribuitur. Ignem enim
 terram in lateres excoquere, & aquæ
 frigus excludendo subtiliora reliquum
 arctiùs constringere. Sed remotiores
 hæ causæ, propinquæ rationem vix sus-
 tinent, quam assequutos se putarunt
 Spagyrici sale suo communi concretio-
 nis opifice. Verùm pressiùs ad verita-

tem *C. Bartholinus*, Pater sempiterno desiderio lugendus *L. de Corp. Perf. mixtis Inan. cap. 10.* succum lapidescentem materiam proximam statuit, in quo sit spiritus lapidificus efficiens lapidum sali plerumque conjunctus, hancque ut in corpore humano, ita magno Mundi opificio calculorum concretionis causam existimo, quæ & in terrarum secreta se abdit, & in aquis delitescit & per aëra vagatur vel calore vel frigore excitata; Calore quidem in calidioribus terræ cavernis, frigore vero in aquis manifesta & cryptis profundioribus Siciliæ, collium *Vicentinorum* & munimentorum *Aureliensium*, unde aquam in calculos densatam per guttas collegi. Hac igitur veluti calculosâ aurâ afflati mortales eorumque partes, eboris fossilis speciem possunt præferre & abditos dentes, ossa vel cornua animalium seu clade seu pestilentia catervatim Diti adnumeratorum in lapideam substantiam immutare. Potest quoque artificiosa Natura ex
folius

folius terræ mixtura faxæque molis
 vario flexu modò dentes modò cor-
 nua non minùs felici fucceſſu moliri
 quàm aliorum formas tentaverat. A-
 liàs enim apud *Agricolam* lib. 1. & 2.
 de Foffil. alioſque Achatem variis for-
 mis inſtruxit, modò palumbi, modò
 catuli, modò ſerpentis, modò piſcis,
 & Eislebianum lapidem jam in Gallum
 efformavit, mox Salamandram; Flo-
 rentinumque variis urbium, ſilvarum,
 montiumque emblematis ordinavit.
 De quibus quia pleniori pennâ ſcri-
 pſerunt alii, *Plinius*, *Gefnerus*, *Alber-*
tus, *Scaliger*, *Cardanus*, *Cæſalpinus*, *Boë-*
thius, *Calceolarius*, & *Baſilius Beſlerus*,
 ne actum agam, plura non addo. Non-
 nunquam in vitri ſpeciem terram com-
 pingit caloris ope, tantæ denſitatis, ut
 ferri loco pro ſecuri ſit Americanis.
 Hoc Vitrum foſſile vocat *Imperatus*
 lib. 25. extremo, ex terra erui ſolitum.
 Cujus fruſtulum dono *Ioſephi Donzelli*
 Neapolitani Podalirii, poſſideo. Et,
 quod admirationem transgreditur, car-
 nis

nis similem ideam subinde fossilia nanciscuntur, ut ex *Libavio* constat. Novo ligni spectaculo ex terreâ lapidi mixtâ materie sæculum nostrum illustravit nuper Natura duabus retrò messibus, *Aquaspartæ* in Umbria, ubi lignum fossile inventum cedro Mauritanico simile, venis in longitudinem extensis, non in altitudinem, quia radice caret, cortice interdum fragili, aliquando durissimâ & asperâ, partim ligneâ, partim cretaceâ, sed medullâ duriore. Mirum variantis naturæ miraculum cum stupore apud unicum ejus inter mortales authorem *Cassianum Puteum* vidi, & in rei fidem dono singulari aliquam ejusdem ligni partem, rudem partim, partim tornatam, servo. Resinam lignorum instar sudat candidam, Mastichi similem, vel thuri; Metallique filamenta quædam habet & capillamenta, ut numen Metallophyti impetraverit à *Francisco Stelluto*, qui totam ejus historiam Etrusco idiomate cum depicto ligno typis Romæ divulgavit,

gavit, ubi & terram fossilis hujus materiam inde exploravit, quòd gleba ei adhærens humida post aliquot menses tota evaserit lignea, à calore, ut arbitror, temperato, quem modica oleosaque humiditas in ficciorem lapidem vetat indurescere. In Islandia lignum simile fossile eruitur. At Cornu fossile corpus Minerale quodammodo referre siue origine, siue mixturâ ex medulla ejus & universâ substantiæ conditione ad oculum deprehendimus. Etenim vena quædam per medium transit corpus, cava & Mineralis, Metallicæ duritiei, splendore & forma, cui adnata ea terra videtur, quæ eam circulari ambitu complectitur. Habet præterea candidior pars per totum substantiæ tractum dispersas scintillantes quasdam guttulas, velut gemmulas, certo Mineralis naturæ indicio. Unde vel mixta erit principiorum temperatura, vel singulari terræ id quidquid est, adscribendum alibi à *Plinio* notatæ lib. 35. cap. 13. quam in Cornu nostro fossili

eò

cò libentiùs agnoscimus, quòd ad margam cretamque proximiori viciniâ appropinquantem optimè perspexerit *Auctor* noster cum *Gesnero* & *Boëthio*. Eoque confirmat Cornu hujus probata virtus cum Margis & terra sigillata ad eò decantatis paria faciens, sive ad cordis robur augendum veniat, sive pro aliarum affectionum, salutari medicamento adhibeatur. Nos curiositate ducti ad intimius Hermetis examen vario apparatu Unicornu hoc operâ *Ioh. Zwelferi* Chymici exercitatissimi vocavimus, & ab humore, quod non parvâ copiâ remansit, in retorta, ut vocant, repurgatum habuimus, pulveris formâ non injucundum, quamvis de adstringendi vi parùm remiserit. Mox ejusdem per acetum tentavimus solutionem, acriorem fanè & coloris obscuritate aliquid immutatum. Tandem dissolutione aceti destillati, & præcipitatione spiritu Vitrioli magisterium elegans candore insigni & nitore confecimus, ut præ crudo Unicornu viribus adau-

adauctum & agendi celeritate non dubitemus. Sed Mineralis hujus Cornu quibus de causis dubiam reddiderit virtutem *Philippus Hoesstetterus* celebris famâ & doctrinâ Vir, divinare non possum, qui Decad. 5. Observ. Medic. cap. 9. in hanc invektivam gratis prorupit: *Fabulantur de maxima hujus spodii energia, ac si cordis spiritus purificaret, corroboraret, animi deliquio prodesset, malignitati resisteret, & planè eas obtineret vires quas attribuunt cornu Monocerotis: de quibus quid sentiam nolo dicere, ne excitem fautores.* Ego verò aliter judicare non possum, quàm tantum Virum Spodium, de quo est sermo, vel non vidisse, vel nullum ejus fecisse periculum, quod ad sidera usque extollit *Oswaldus Crollius* in Præfatione, Monocerotis cornu hoc encomio comparans: *Deus nobis largitus est variis in locis, cum Unicornu verum propter raritatem in magno precio sit, alterum ἀνὴρ βαρύνον quod Minerale vocant, & interdum è stagnis effoditur, aut è montibus, sicut aliquando in Moravia (ossa*
gran-

grandiora unà cum duobus junioribus) effossa sunt, quæ absque dubio tempore diluvii aquarum impetu perierunt in illa solitudine: quorum ossium & mirabilium dentium nonnullas reliquias aliquot menses post ex improvviso illuc locorum veniens, & admonitus ejus rei, effodi curavi, & in usu Medico eandem ferè in ipsis deprehendi efficaciam, quæ Monocerotis cornu attribui potest. Vires easdem auget Petrus Potarius Chymicus Bononiensis magni nominis & experientiæ lib. 2. Pharmac. Spagyric. cap. 4. præsertim in venenis edomandis, laxitate ventriculi, intestinorum & alvi compescendâ, jecore roborando. Quas neque siluit Boëthius cap. 42. lib. 2. Nec sanè video quâ fronte denegetur huic quod Cornu Cèrvino conceditur, quum utriusque eadem siccitas, princeps tot virium argumentum. Pater sanè, qui magnam ætatis partem inter experimenta consumpsit, vix aliud feliciori successu in cordis affectionibus, Comitiali morbo, vermibus enecandis, ad fluxus varios sistendos, lachrymas

mas cohibendas, cicatricem sine mor-
 fu inducendam, fatebatur se exploras-
 se. Cui quidem ex usu rerum magi-
 stro sit auctoritas, ex vita publico bo-
 no transacta veneratio, ex ingenuitate
 fides, quam quisque volet nomini ob
 veritatem largiatur, quisque verò no-
 lit ob invidiam, rerum non ficto pon-
 deri det, ut quod alienis non tuemur
 exemplis inter exempla numeretur.

*Expliciti nobis usque ad sua cor-
 nua Libri*

F I N I S.

AU-

AUCTORES

I N

Observationibus Nominati.

<p>A Benfina. 14. 40. 177. 332.
364.
Abenzoar 14. 34.
Franciscus Abrianus. 15.
Accursius. 11. 314.
Achmetes. 22. 33. 86.
Acron. 337.
Adrianus Rhetor. 361.
Paulus Aegineta. 341. 356.
Aelianus 38. notatur. 44. 45.
130. 134. 139. 142. 147.
151. 161. 176. 225. 228.
229. 230. 234. 237. 240.
242. 243. 250. 252. 253.
254. 268. 274. 293. 297.
305.
Ioannes Aemilianus. 139.
Aethicus. 213.
Georgius Agricola. 338. 375.
Antonius Aguilera. 325.
Marcus Antonius Alaymus.
364.
Albucasis explicatur. 6. 322.
Andreas Alcasar. 332.
Tobias Aldinus. 50. 105.
Ulysses Aldrovandus. 45. 53.
57. 114. 221. 249. 260.
268. 269. 270. 288. 372.
Georgius Alexandrinus. 75.
Alferganus. 96.
Leo Allatius. 151. 152. 361.
Prosper Alpinus. 326.
Joan. Henricus Alstedius.
288. 290.
Donatus Altimarus. 278.
Franciscus Alunnus. 270.</p> | <p>Amatus Lusitanus. 2. 33.
167. 243. 298.
Bartholomeus Ambrosinus.
368.
D. Ambrosius. 308.
Ioannes Laurentius Ananias.
289.
Anaromachus. 296.
Hippolytus Angelerius MS. 8.
Franciscus Angelonus. 345.
Hieronymus Angerianus. 314.
Anonymus de certamin.
Herculis. 151.
Cælius Apicius. 329. 346.
Apollonius. 293.
Petrus Aponensis. 282.
Apulejus. 24. 90. 101. 223.
273. 346.
Hieronymus Fabricius ab
Aquapendente. 16. 334.
Jac. Matt. Arhusius. 149. 262.
Aristoteles. 36. exponitur.
37. 38. 42. 43. 44. 49. 58.
60. 67. 75. notatur. 102.
133. 134. 135. 136. la-
psum 137. 138. 164. 225.
226. 230. 231. 240. 241.
249. 297. 321. 359. 370.
Roccus Arminensis. 24.
Josephus de Aromatariis.
350.
Artemidorus. 33. notatur.
86. 194. 304.
Astrampsyclus. 33.
Athenæus. 315. 329. 344.
Carol.</p> |
|---|--|

Carol. Avantius. 61. 64.
 Averroës. 213.
 Horatius Augenius 354.
 B. Augustinus. 179. 180.
 190. 227. 371.
 Anton. Augustinus. 344.
 Anton. Augustus. 170.
 Cælius Aurelianus. 42.
 Autor Definitionum. 7.
 Andreas Baccius. 56. 176.
 182. 228. 233. 248. 249.
 250. 251. 254. 258. 260.
 270. 275. 277. 281. 283.
 285. 287. 296. 354.
 Franciscus Bacon. 224.
 Angelus Baldus. 296.
 Baldus Baldus. 207.
 Thomas Bangius. 90.
 Joannes Barclaius. 273.
 Caspar Barlæus. 190.
 Cæsar Baronius. 156.
 Caspar Barthius. 25. 85. 161.
 Michaël Barthius. 134.
 Bartolus Bartholinus 17.
 Caspar Bartholinus parens.
 2. 108. 131. 174. 203. 204.
 232. 254. 269. 292. 371.
 374. 378. 380.
 Caspar Bartholinus junior.
 52. 125.
 Fabricius Bartoletus. 288. 290.
 Caspar Bauhinus. 15. 366.
 Joannes Bauhinus ibid.
 Bauli talmud. 160.
 Io. Geropius Becanus. 114. 260.
 Petrus Bellonius. 50. 67. 85.
 251. 252.
 Andreas Bellunensis. 177.
 Mattheus Bergomas. 3. 34.
 S. Bernardus. 193.
 Phil. Beroaldus. 75. 337.
 Gregorius Bersmannus. 197.
 271.

Justus Bertram. 108.
 Basilius Beslerus. 375.
 Biblia. 44. 227. 274.
 Robertus Billeth. 117.
 Daniel Blanckius. 294.
 Sam. Bochartus. 183.
 Anselmus Boëtius à Boot.
 263. 265. 365. 373. 375.
 378. 380.
 Jacobus Bontius. 166. 167.
 168. 170. 181.
 Arnoldus Bootius. 183.
 Bernardus Breitenbach. 201.
 Joan Britannicus 280.
 Joannes Buxtorffius. 120.
 Cabala. 289.
 Andreas Cæsalpinus. 375.
 Julius Cæsar. MS. 128. 129.
 Franc. Calceolarius. 373. 375.
 Domitius Calderinus. 330.
 337.
 Georgius Calixtus. 195.
 Juvenus Cælius Callanus
 MS. 22. 23. 24.
 Calphurnius. 29. 312. 321.
 346.
 Guillelmus Cambdenus. 307.
 Campii. 208.
 Canones. 310.
 Martianus Capella. 95.
 Julius Capitolinus 148.
 Barth. Caprolus. 34.
 Tiberius Caraffa laudatus. 48.
 Hieronymus Cardanus. 57.
 taxatur. 130. defenditur
 ibid. 197. 240. 251. 375.
 Petrus Carrera. 237.
 Isaacus Casaubonus. 188.
 Dio Cassius 95.
 Petrus Castellus. 173. 207. 366.
 Laurent. Catellanus. 255.
 M. Cato. 320.

Catul-

Catullus. 42.
Nicolaus Causinus. 90.
Cornel. Celsus emendatus.
 147. 194. explicatus. 323.
Censorinus. 95.
Fredericus Cerutus. 373.
Chaldaea versio. 29.
Petrus Charisius. 56.
Joannes Chrysostomus. 227.
Petrus Ciacconius. 215. 247.
 339.
Cicero 227. 362. expositus.
 363.
Claudianus. 29. 206.
Cleopatra. 340.
Carolus Clusius. 104. 366.
 367.
Codex. 11.
Columella. 68. 70. expli-
 catur 79. 314. 355.
Fabius Columna. 58. 59. 61. 77
Natalis Comes 224. 271.
Fredericus Commandinus.
 324.
Franciscus Connanus. 320.
Georg. Contarenus. 309.
Nicolaus Contarenus. 64. 263
Cophtæ. 182. 208.
Janus Cornarius. 194. 305.
Franc. Corvinus. 52.
Nicolaus Crassus. 299.
Joannes Crato. 354.
Osvaldus Crollius. 372. 379.
Academia Crusca. 270.
Ctesias. 126. 139. 225. 226.
 227. 228. 229.
Q. Curtius 16. 157.
Cyprianus. 192.
Jacobus Dalechampius. 2. 277
Dantes 270.
David Propheta. 30. 132.
 161. 178. 179. 209. 239. 348.

Martinus Delrio. 24.
Joannes Deodat. 75.
Deusingius. 216.
Deuteronom. 74. 77. 181.
 183. 274.
Digesta. 32. 314.
Joan Michael Dilherus. 194.
Dio. 9. 155. 161. 289.
Diodorus Siculus. 97.
Dioscorides. 245. 346.
Joannes Baptista Donus. 77.
Josephus Donzellus. 207.
 357. 375.
Janus Doufa. 165.
Abrahamus Ecchellenfis. 216
Jo. Echenstein. 2.
Edda. Historicus. 343.
Nicolaus Angelus Elifæus.
 153.
Ennius 60. 71.
Ennodius. 25.
Michaël Ephesius. 241.
Epigrammaticarii Græci. 58.
 100.
Sebastianus Erizzus. 210.
 235. 344.
Thomas Erpenius. 96.
Ardens Etereus. 49. 132.
Eucherius. 182.
Euripides. 151.
Eusebius. 90. 185. 224.
Exodus. 25. 208.
Felix Faber. 201.
Petrus Joan. Faber. 174. 358.
Gabriel Fallopius. 278.
Jacobus Peschius. 2.
S. Pomp. Festus. 58. 148.
 153. 159. 319.
Julius Firmicus. 186. 190. 192
Valer. Flaccus. 150. 194.
Robertus Flud. 14.
Nicolaus Fontanus. 195.
 Joan.

Joan. Fragoſus. 332.
 Francio Pariſienſis. 274.
 Wolfgangus Franzius. 244.
 Leonardus Fuchſius. 364.
 Henricus Fuiſen. 290.
 Thomas Fuiſen. 54.
 Theodorus Fuiſen. 28.
 Hieron. Gabucinius. 295.
 Galenus. 7. 38. 82. 135. 245.
 279. 294. 295. 296. 323.
 explicatus. 332. 337. 338.
 339. 340. 356. 357.
 Pagan. Gaudentius. 9. 213.
 Theodorus Gaza. 43. 73.
 Genefis. 209.
 Geographia MS. Anonymi.
 157. 158. emendata. 159.
 162. 165. 168. expendi-
 tur. 180. 203. 211. 215.
 216. 235. 242. 243.
 Conradus Geſnerus. 67. 272.
 372. 375. 378.
 Jo. Caſper. Gevartius. 280.
 Gloſſa. 178.
 Gloſſa vetus. 69.
 Damianus à Goes. 181.
 Leonicus Goldionus. 254.
 Abraham Golniz. 251.
 Gauges de Gozze. 215.
 Saxo Grammaticus. 305. 307.
 Melchior à Gratia. 170.
 Greg. Nyſſænus. 186.
 Gregorius Papa. 271.
 Mauritius de Greg. 308.
 Jacobus Gretzerus. 188.
 Antonius Grimanus. 324.
 Gregorius Gualterus. 361.
 Petrus Gyllius. 234.
 Jo. Fr. Habela. 19. 371.
 Dionyſius Halicarnaſſeus.
 148. 314.
 Heliodorus Hiſt. 273.
 Heliodorus MS. explicatus. 7

Herodotus. 9. 74. 76. 89.
 95. 139. 140. 186. 212.
 221. 225. 226. 227. 359.
 Heron. 247. 324. MS.
 Abramus Hertogh. 358.
 Heſychius. 58. 66. 67. 75.
 137. 316.
 D. Hieronymus. 30. 74. 79.
 179. 182. 208. 346.
 G. Fabr. Hildanus. 2. 4.
 Hippocrates. 82. 334.
 Hiſtoire naturelle de l'Ifle
 Antilles. 108.
 Hiſtoriæ Mexicanæ Auctor.
 MS. 103.
 Philippus Hoechſtetterus.
 287. 298. 302. 367. 379.
 Hieremias Hoelzlin. 227.
 Caſpar Hofman. 31.
 Jacobus Hollerius. 328.
 Holwel. 263. 294.
 Lucas Holſtenius. 109. 216.
 Homerus. 59. 149. 155. 223.
 226. 227. 305. 307.
 Homeri interpres. 305.
 Horatius. 21. 24. 315. 336.
 345. 360.
 Joannes van Horn. 28.
 Greg. Horſtius. 354.
 Garcias ab Horto. 157. 166.
 173. 179. 202. 203. 221.
 287. 364. 366.
 Horus Apollo. 66. 69. 74. 83.
 MS. 84. exponitur. 84. tan-
 gitur. 86. tentatus. 89.
 Hug. Cardinalis. 349.
 R. Jacob. 239.
 Jeſuitæ autographum in Bi-
 bliotheca Eſcuriali. 55.
 Ferrantes Imperatus. 53. 55.
 107. 173. 365. 367. 373. 375.
 Franciſcus Imperatus. 367.
 Joan. Philip. Ingraſſias. 8. 14.
 R

31. 38. 40. 364.
 Innocentius Papa. 193.
 Interpres Albucasis. 6.
 Heliodori. 7.
 Homeri. 305.
 Juvenalis. 74.
 Persii. 98.
 Jobus. 30. 181.
 Joan. Jonstonus. 46. 171.
 221. 248.
 Thomas Jordanus. 288. 289.
 354.
 Jornandes. 22. 23. 24.
 Iosephus. 96.
 Paulus Jovius. 19.
 Irenæus. 188. 189. 190.
 Isidorus. 72. 99. 112. 128. 136.
 notatur. 144. 145. 156. 159.
 MS. emendatus. 176. 193.
 198. correctus. 246. 271.
 296. 319.
 Iuba. 359.
 R. Juda. 133. 160. 238.
 Hadrian. Junius. 165. 330.
 Julius Justinianus. 263.
 Justinus. 210.
 Juvenalis. 27. expositus. 74. 79.
 85. 141. 227. 307. 341. 362.
 L. Juvenius. 87.
 R. Kimchi. 29.
 Athanas. Kircher. 182.
 Henricus Kornmannus. 273.
 Albertus Kyperus. 303.
 Firmianus Lactantius. 223.
 Andreas Lacuna. 366.
 Lanfrancus. 31.
 Joannes Langius. 24. 269.
 Petrus Lanſſelius. 188.
 Scribon. Largus. 44. 328. 329.
 356.
 Jo. Franc. Lauredanus. 274.
 Joan. de Lazara. 235.
 Martinus Lemovicenus. 22.

Paulus Lentulus. 4.
 Leo. 11.
 R. Leo Mutinensis. 160.
 Andreas Libavius. 376.
 Fortunius Licetus. 24. 83. 321.
 Justus Lipsius. 9. 184.
 T. Livius. 10. 94. 148. 315.
 Lucan. 43. 193. 227. 279.
 Lucianus. 227.
 Lucilius. 136.
 Lucretius. 351.
 Conradus Lycosthenes. 2.
 Nicolaus de Lyra. 179.
 Macrobius. 95.
 Albertus Magnus. 57. 99.
 240. 246. 248. 254. 271.
 357. 375.
 Olaus Magnus. 102. 111.
 144. 145. 147. 305.
 Michaël Maierus. 227.
 Malmesburienſis. 307.
 Manilius. 98.
 Jo. Bapt. Mantuanus. 362.
 Paulus Manutius. 80. 125.
 Hieron. Marafiotus. 344.
 Ammianus Marcellinus. 351.
 Andreas Marinus. 45. 110.
 139. 143. 151. 152. 167.
 241. 244. 251. 252. 253.
 254. 275. 277. 284. 285.
 286. 292. 293. 296. 316.
 Valer. Martialis. 79. 149. 157.
 165. 181. 312. 330. emenda-
 tus. 332. 351. 360. explicatus.
 Justinus Martyr. 188. 189.
 Jacobus Matthias. 149. 262.
 Valer. Maximus. 10. 15.
 Gerardus Mercator. 117.
 Michaël Mercatus. 49.
 Hieronymus Mercurialis.
 230. 287. 310.
 Petrus Meſſias. 39.
 Joan. Thomas Minadous. 16.
 36. 325.

Fran-

Franciscus Modius. 17.
 Petrus Molinaus. 186.
 Daniel Monachus. 22.
 Nicolaus Monardes. 173.
 Dominicus Monthesaurus.
 241.
 Hieronymus Montuus. 39.
 Moses. 26.
 Henricus Mullerus. 266. 303.
 Sebastianus Muniterus. 181.
 240.
 Joannes Nardius. 278.
 Nazianzenus. 185.
 Antonius Nebrissenfis. 11.
 Nemefianus. 313.
 Joan. Eusebius. Nierenber-
 gius. 56. 152.
 Cosmus Nigronius. 107.
 Bartholdus Nihufius. 195.
 Augustinus Niphus notatur.
 81. 137.
 Numeri. 178.
 Olympiodorus. 352.
 Oppianus. 119. 128.
 Oribasius. 322. 323.
 Andreas Osiander. 30.
 Ovidius. 41. 315. 346. 362.
 Pacuvius. 319.
 Sanctes Pagninus. 181.
 Palæphatus Gr. MS. 342.
 Julius Palmarius. 291.
 Guidus Pancirolus. 27.
 Carolus Panicellus. 296.
 Theophrastus Paracelsus. 273.
 289.
 Ambrosius Pareus. 2.
 Velleius Paterculus. 344.
 Paulus apud Festum. 136.
 Marcus Paulus Venetus. 168.
 199. 249.
 Fr. Perla. 207.
 Persius. 9.
 Persii Interpres. 98.

Francisc. Petrarcha. 259. 270.
 Petronius. 87.
 Philipp. Phafinianus. 343.
 Guil. Philander. 310.
 Philes. 134. 145. 147. 197.
 234. 258. 270. 272. 293.
 298. 305.
 Philostratus. 214. 225. 229.
 293. 298.
 Photius. 99.
 Valer. Pierius. 89.
 Laurentius Pignori. 9. 22.
 77. 89. 90. 346.
 Pindarus. 150. 212.
 Plato. 97. 149. 223.
 Plautus. 19. 167. 186. 350.
 Franciscus Plazzonus. 16.
 Plinius maior exponitur. 10.
 18. 32. 43. 53. 67. 68.
 explicatur 69. 70. 72. 73.
 74. 75. 80. emendatus 81.
 82. 93. 95. 96. 97. 98. 99.
 exponitur 100. 101. 102.
 103. 119. MS. 125. 126.
 tentatus. 127. 128. 129. tan-
 gitur. 130. 133. error ejus.
 135. 136. 138. 143. 145.
 146. 153. 155. 161. 165.
 167. 197. 206. 210. 215.
 225. 226. 228. 229. 234.
 240. 241. 242. 243. 244.
 246. 247. 249. 250. 268.
 277. 278. 279. 281. 282.
 283. 290. 294. 297. 305.
 319. 321. 340. 350. 351.
 355. 356. 359. 360. 363.
 365. notatur. 366. 372.
 375. 377.
 Plinius Valerianus. 43. 295.
 329.
 Plutarchus. 69. 74. 89. 93.
 97. 278. 306.
 Poëta Græcus. 100.

Trebellius Pollio. 150. 227.
Jul. Pollux. 316.
Franc. Pona. 173. 253. 260.
Ferdinand. Ponzettus. 284.
Antonius Popma. 150.
Porphyrius. 94.
Emmanuel Portus. 209.
Petrus Poterius. 380.
Ludovicus Pouchius. 14.
Joannes Prevotius. 16.
Jacobus Primerosius. 111.
Priscianus Cæsariensis. 43.
Theodorus Priscianus. 329.
Priscus. 22.
Joannes Dominicus Prosi-
mus. 369.
Ptolemæus. 97.
Theodorus Pulmanus. 80.
Purcassius. 117.
Cassianus à Puteo. 56. 68.
 312. 369. 376.
Erycius Puteanus. 77.
Pythagoras. 223.
Fab. Quintilianus. 215. 223.
 227.
Rab. Ravascè. 160.
Rab. Ravenna. 160.
Rabbini. 208. 209. 238. 348.
Rabbini Talmudici. 132. 160.
 208. 274. 349.
Rassius. 367.
Leonard Rauchwolf. 202.
Regum libb. 349.
Relationes MS. 171.
Joan. Renodeus. 2. 103. no-
 tatus 251. 291. 354.
Beatus Rhenanus. 195.
Cælius Rhodiginus. 27.
Joan Rhodius. 16 18. 22. 27.
 147. 247. 322. 333. 348 362.
Nicolaus Rigaltius. 33. 305.
Ludovicus Romanus. 103.
Petrus Romeus. 350.

Janus Rutgersius. 85.
Rutilius Numatianus. 352.
Emanuel Sà. 74.
Joan. Dominicus Sala. 372.
Claud. Salmasius. 10. 66. 68.
 76. 84. 126. 127. 146. 156.
 243. 316. 330. 351.
Henricus Salmuth. 27.
R. Salomon. 29. 30.
Gaspar Salvianus. 21.
Joan. Sambucus. 320. 333.
Samuel. 346. 348. 349.
Franciscus Sansovinus. 255.
Hercules Saxonia. 294.
Alex. Sborosky. 350.
Durantes Scacchius. 334.
Josephus Scaliger. 185. 188.
Julius Scaliger. 12. 31. 45. 52.
 57. 67. 73. 102. 130. 131.
 138. 146. 241. 369. 375.
Fortunatus Schacchius. 352.
Marius Schipanus. 49.
Petrus Schultius. 222.
Scribonius Largus. 44.
Thorlacus Scutonium. 120.
Scylax Caryandensis. 362.
Petrus de la Sena. 92.
Seneca Philosophus. 150.
Seneca Tragicus. 150.
Daniel Sennertus. 57. 227. 371.
Ludovicus Septalius. 364.
Joannes Serapio. 58.
Marius Servius Honoratus.
 215.
Petrus Servius. 215.
M. Aurel. Severinus. 3. 35.
 296. 332. 334.
Diodorus Siculus. 97.
Silius Italicus. 17. emenda-
 tus. 18. 186.
Josias Simlerus. 213.
Julius Solinus. 43. 93. 97.
 126. 128. 129. 145. 147.
 153.

153. 155. 164. 168 170.
 197. 198. 206. 221. 240.
 242. 243. 244. 245. 246.
 247. 248. 268. 278. 280 351.
 Ælius Spartianus. 361.
 Joan. Bapt. Spontonus. 173.
 Statius Papinianus. 280.
 Erasmus Stella. 129.
 Franciscus Stellutus. 376.
 Henricus Stephanus. 139.
 142. 228.
 August. Steuchus. 27.
 Strabo. 95 153 196. 207. 214.
 Jacobus de Strada. 12
 Guilielmus Stuckius. 325.
 Snorro Sturlæson. 257.
 Joannes Baptista Suarez. 214.
 Suetonius. 10. 155. 181.
 Suidas. 88 92. 213.
 Æneas Sylvius. 199.
 Symmachus. 292.
 Tacitus. 206. 207. 227. 229.
 278. 353. 362.
 Talmud Bauli. 160.
 Than Chuma. 178.
 Alexander Tassonus. 21.
 Achilles Tatius. 273.
 Tertullianus. 183. 193. 195.
 emendatus.
 Theodoretus. 307.
 Theodoricus. 31.
 Theophrastus Eresius. 340.
 Thomas Magister MS. 88.
 Jac. Aug. Thuanus. 2. 370.
 Tibullus. 150. 361.
 Robertus Titius. 313. 314.
 Jacobus Philippus Tomasi-
 nus. 170. 290. 369.
 Nicolaus Tulpius. 266. 325.
 Adrian. Turnebus. 10.
 Gregorius Turonensis. 185.
 M. Varro. 119. 145. 150. 155.
 281. 315. 354. 355.

Ludovicus Varcheman. 28.
 131. 138. 197. 199. 200.
 240. 241. 242. 246. 248.
 250. 268. 269. 270.
 P. Vegetius. 297. 320. 326.
 328. 329. 333. 335.
 Joan. Veslingius. 4. 34. 64.
 207. 288. 290. 297.
 Aurelius Victor. 94.
 Æneas Vicus. 344.
 Vidus Vidius. 334.
 Angelicus Aprosius Vintimi-
 glia. 12.
 Virgilius. 101. 149. 193. 223.
 279.
 Polydorus Virgilius. 24.
 Vitruvius. 246. 280. 310.
 Raphael Volaterranus. 24.
 Joannes Georgius Volcame-
 rus. 208.
 Gerard Joan Vossius. 90.
 Isaacus Vossius. 362.
 Ludovicus Urrera. 204.
 Sertorius Ursaius. 281. 313.
 Fulvius Ursinus. 17. 344.
 Emanuel Urstifius. 2.
 Joan Jacobus Wecherus. 357.
 Georg. Weinichius. 2.
 Jacobus Wemmers. 161.
 Hugo Willibuy. 117.
 Olaus Wormius. 22. 45. 46.
 53. 56. 104. 107. 111. 112.
 119. 120. 122. 149. 153.
 171. 173. 261. 300. 302.
 306. 308. 341. 344. 365.
 368.
 Wilhelmus Wormius. 122.
 Xenophon. 308.
 Zacutus Lusitanus. 3. 15. 34.
 41.
 Joan. Baptista Zoia. 9. 19. 281.
 Joannes Zwelfer. 357. 378.
 R 3 IN-

I N D E X

RERUM, & VERBORUM

NOTABILIMUM.

A.

A Pro vs. 195.
 Adami sacrificium. 132.
Adoratio. 101.
 Aegyptii Mosē non raro sequuti. 89.
Astronomi. 97.
 Aerea vox. 307.
 אל Abraham. 176.
 الحرحرج *Alchercheden.* 177.
 Alexander Magnus cornutus. 16. 218.
Alicorno. 176.
 Amaltheæ cornu. 341. 344.
 Ammonis cornu. 365.
 Anatomia Pagana auctoris. 100.
 Anatomicæ observationes auctoris. 328.
 Anni principium. 94. 96. mensura 95.
 Antidota venenis respondere numero. 296.
 Antiquitates Natalitiæ auctoris. 146.
 Anuli cornei. 319.
 Anulus ex ungula rhinocerotis. 174.
 Apologia Auctoris de aperto Christi latere. 192.
 Aries Jovis Ammonii 16.
 Armamentarii Veneti cisterna à veneno libera. 298.

Armillarum usus apud veteres. 148.

Ἀρς Ἀείων 158.

Arsenicum magis corrosivum quam venenum. 286.

Asini cornuti in Africa, Scythia & Libya. 140.

Asinini cornu virtus. 143.

Asini cornu poculis destinatum. 147.

Asinus Indicus. 67.

Asinus unicornis solidipes. 133. 134.

Aspides monocerotes. 63. 64.

Ἀθροῦτο 305.

Artillæ cornua. 19. 20.

Aves Monocerotes. 46.

Aurei velleris fabula. 227.

Auri sonus. 307.

Auctoris de Glossopetris dissertatio. 372.

Ἀρεα Ἀρμυ 169.

B.

Balsami Orientalis vis. 297.

Balsami raritas. 207.

De Balsamo controversia Romæ nata. 207.

Bara. 176.

Franc. Barberini unicornu. 255.

Skeleton draconis. 50.

Bar Karan, unicornu. 177.

Basiliscus Romæ visus, 50, 1.

Itemque Monspelii. 52.

Beluæ marinæ cranium. 121.

122.

Bibli-

Bibliotheca Medicea. 7. 211.
216.

Bizontes unicornes. 129. ab
Uris & Bubalis diversi. *ibid.*
in Borussia. 130.

Bos Ægyptius. 155.

Bos quodvis animal ingens.
155.

Bos unicornis. 125. Æthiopi-
cus, ac Indicus. 127. ruf-
fus. 131.

Βὲ 58. 155.

Boves Lucani. 155.

Bovis cornu tres amphoras
capiens. 130.

Bovis unicornis cornu. 131.

Βέλιμ 58.

Βεράγ 58.

Βέβουσις 58.

Βουπύς 59.

Bubalus 74.

Bucampe cornuta. 58. 63.

C.

CAdavera Ægyptiorum ere-
cta. 186.

Calor, ut causa cornu. 40.

Canicula infana 98.

Caniculæ orientis præfagium.
93.

Caponum cornu. 49.

Capræ ephippiatæ. 85.

Cauteriorum pilula cornea.
334.

Julius Celsus in antiquis co-
dicibus. 29.

Ceraſti ſudor. 283.

Ceratos. 351.

Cervini cornu virtus. 253.
Serpentibus adverſum.
354.

Cervi volantes. 52.

CHRISTI **CRUX.** 183.
ejuſque forma. 184.

CHRISTIANI **V.** pocu-
lum aureum. 149.

Circulator Romanus taxatur.
251.

Cithara cornuta. 77. 78.

Citharæ cubiti. 76.

Cleopatrarum vipera. 64.

Colicus dolor epidemius.
356.

Columna rostrata. 215.

Columnæ Herculis. 212. va-
riæ. 214.

Columnæ Trajani, & Anto-
nini. 215.

Columnarum uſus. 212.

Comitialis morbi remedium
monoceros. 264.

Concha 340. meſura.

Conchyliâ petrificata. 371.

Cornetto. 325.

Cornicula. 8. 9.

Cornicularii. 11. Corniculi.
ibid.

Cornifica forma. 40.

Cornu bubulum. 295.

Cornu caprini viſ. 297.

Cornu cervinum Ambiani
ingens. 249.

Cornu cervini efficacia. 291.

Cornu cervini præparatio ſin-
gularis. 357.

Cornificia familia. 17.

Cornu foſſile. 374. præpara-
tum. 378.

Cornu propriè durum. 41.

Cornu quid Juvenali. 27.

Cornu renatum. 34.

Cornus. Cornu. 43.

Annæus Stoicus quate
Cornutus. 9.

Cornu veterinariorum. 226.

Cornuum materia. 36. 38.
Cauſæ. 38.

Cornuum usus. 42.
Corvinorum Pharmacopo-
 lium Romæ. 170.
Cornua inaurata. 149.
Cornua ovilla. 295.
Cornua non sunt partes. 36.
Cornua partium diversarum.
 12. 14.
Cornua itemmatum. 21.
Crater cornutus. 10.
Cubitus *ἐυλακέρπκός* 248.
Cucurbitulæ Ægyptiorum.
 325.
Cucurbitulæ corneæ. 322.
 323. 324. fictiles ligneæ. 325.
Curtus eburneus. 362.
Cyppus cornutus. 39.

D.

In Dania Scarabæi cornuti. 53.
Danorum cum Indis com-
 mericium. 46. cum Groen-
 landis. 109.
Dentis marini descriptio.
 123.
Deorum simulacra eburnea.
 363.
Didonis vultus. 11.
Dionysisci. 7.
Dorsi cornu quibus curatum.
 34.
Draco volans. 50.

E.

E Bullitio unicornu. 284.
Ebur cornu. 359. precio-
 sum. 360. magnificentiæ
 symbolum. 362. ei lex po-
 sita. *ibid.*
Ebur Fossile triplex. 367.
Elephantini dentis usus. 364.
Elephas olim bos nomina-
 tus. 155.
Rhinoceroti succumbit. 181.
Equi monocerotes. 151.

Eruca cornuta. 58.
Evocari. 314.
Exostosis unde. 38.

F.

F Abularum apud veteres u-
 sus. 223.
Fibula eburnea. 362.
Fœtus petrefactus. 370.
Fossile carnis specie. 375.
Fritillus veterum corneus.
 341.
Frons pro ore. 112.
Frontis humanæ cornua
 apud Albucasim. 6.

G.

G Alea antiqua. 21.
Galli Indici neutiquam
 meleagrides. 49.
Galli unicornes ac bicornes
 arte. 48.
Gandæ. 157.
Gazella non est oryx. 67. in
 Melita insula. 68.
Gazellæ cornua. 68.
Goyame. 204.
Antonii Grimani bibliotheca.
 324.
Groenlandia Daniæ paret.
 104.

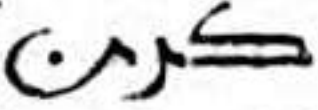
H.

H Egira. 96.
Herculis columnæ. 212.
 214.
Hipponium Calabriae. 344.
Homines Monocerotes. 2.
Homini natura negavit cor-
 nua. 32.
Hominis cornu morbus &
 monstrum. 31. symptoma
 formæ. 32.
Horn. 160.

I.

J Anthinæ. 208.
J Japonum crucifixio. 185.
Jehovæ nomen cum *Al.* 177.
 Illetif. 103.
 Imaginatio cornuum causa.
 39.
 Imprecatio ex canibus. 92.
 Inscriptio vetus. 8. 73. 280.
 281. 361.
Josephi tribus in labaro si-
 gnum. 209.
Josua scutum. 209.
Isis. 89.
Juncturæ cornua. 40.

K.

K *Αδίστην*. 84.
 Corn. 177.

Ἀδὰδ ἑλὲν ἑλὲν ἑλὲν.

Ahadu Karnu, Monoceros
Æthiopicè. 161.
Καρπύζων 176.
Καρπύζια 88.

L.

L *Alla*. 146.
 Lapidis sonus. 307.
 Lenticula. 346. 347. vas.
 Libri ebore recti. 362.
Licornia. 176.
 Lignum fossile Umbriæ. 376.
לילית Lilith Hebræorum.
 290.
 Linguae serpentinae sudor.
 283.
 Locustæ volatiles cornutæ.
 65.
 Lothi uxoris metamorpho-
 sis. 371.
 De Luce Animantium liber
 auctoris. 30. 245.
 Lucerna capite cornuto. 19.

Luminosa cornuta. 29.
 Luna cornuta. 29. 194. grata.
 87.
 Lunæ montes. 204.

M.

M Ahometis fuga Arabum
 æra. 96.
 Mamelikia, vipera. 64.
 Manna quid. 278.
 Matula cornea. 312.
 Meleagrides veræ. 49.
 Mensura cornea. 335. ejus
 capacitas. 337.
 Michaëlis Imperatoris Con-
 stantinopolitani poculum
 ex onagri cornu. 147.
 Milesii Scriptores. 273.
 Monoceros propriè. 175.
 ejus. etymon. 176. visu
 rarus. 179. 204. 205. 234.
 ejus Sententia Allegorica.
 181. describitur. 200. 216.
 237. Amphibion. 202.
 cornua deponit. 204. Afri-
 canus. 217. Mechenfis.
 242.
 Monoceros silvestris. 138.
 Monoceros Trajecti. 256.
 Helvetorum. 258. Ant-
 verpiæ. Mantuæ. Item in
 Polonia. 260. In thesau-
 ro Reg. Daniæ. 261. Ferus
 ac indomitus. 268. Inter-
 dum mitis. 270.
 Moncerotis columnæ ærea.
 211. 214.
 Monocerotis saltus. 216. di-
 versitas. 231. cornua va-
 ria. 232. Cornu. 238. 243.
 246. magnitudo. 238.
 vera. 251. pedes. 240. cau-
 da. 242. Cornu S. Diony-
 sii. 250. pondus. 251.

Cornu

Cornu Venetum. 253. 254.
 Color diversus. 254.
 Monteleone, Valentiaë Calabriae. 344.
 Monumentum vetus. 8.
 Mos cornua. 26. 27. statua Melitenfis. 28.
 Mulier cornuta. 4. 5.
 Museum Wormianum. 47. 120. 365.

N.

N Aer. 160.
 Narthex. 109. 116. 118.
 Nisan. 94.
 Nisa. 210.
 Nummi provincias referunt. 18.
 Nummus antiquus. 12. 13. 18. 26. 345. Alexandri dubius. 210.

O.

O Nagri virtus. 143. ab Alce discrimen. 144. usus in mensis. 146. 147.
 Opobalsamum. 277.
 Oryges Romanis rariores. 77. in deliciis mensæ. 79. sacrificiis adhibiti. 89. signati anulis. 89.
 Orygis etymon. 65. natale solum. 74. magnitudo ibid. cornu. 75. malitia 91.
 Oryx capra. 67. priscis. 73. à subulone discrepat. 70. fessorem fert. 86. canicula ortum præfagit. 92. & cur 98.
 Osiris. 89.
 Ossa Siculis cornu. 312.

P.

P Anis statua. 313.
 Pedis Ro. Mensura. 247.

πῆγμα & ἔχει πῆγμα 188.
 Pelvis pro Pelvis. 361.
 Penu corneum. 341.
 Petechis remedium cornu bovis unicornis. 132.

ΦΑΠΙΤΑΠΗΝΘΑΙΤ

Monoceros. 182.
 Phoenix rarior. 205.
 Phrygium tibiæ corneæ. 315.

ΠΙΧΑΡΚΙΝΟΣ.

Rhinoceros cophtis. 182.
 Pilula Ducis Mantuani ad febrem malignam. 173.
 Pisana technicotheca. 368. 373.
 Pisces cornuti. 102. 106.
 Piscis monoceros rubri maris. 105. Imperati alius examinatur. 107.

ΠΙΤΑΠ

cornu. 182.
 Pocula cornea. 304. 303.
 Poculorum aduersus venena vis adferitur. 318.
 Poculorum circuli. 148.
 Poculum ex cornu Rhinocerotis. 172.
 Præfagium auferendi cornu. 33.
 Psalmorum versio Æthiopica. 161.
 Ptolomæi Tabulæ. 97.
 Puer petrificatus. 371.

Q.

Quadrupedibus cornua sunt propria. 43.
 Quatrio. 137. talus.
 Quinta essentia monocerotis. 174.

R.

Radiolus corneus Abensinæ. 332.

רנר *Reem*. 178.

Rhinoceros priscis bos. 155.
animal herbaticum. 168.

Rhinoceros visus. 179.

Rhinocerotis cornu ad pe-
techias. 132.

Rhinocerotis cornu loco
monocerotis. 291.

Rhinocerotis etymon. 156.
cornua. 161. mobilia.
164. bina. 162. 235. cu-
tis. 165. pellis Francisco
Gall. Regi exhibita. 167.
usus medicus *ibid.* cornu.
169. 170. 171. lingua a-
sperrima. 168. cornu Ro-
mæ & Florentiæ. 170.
itemque Mantuæ. *ibid.*
dens Messanæ. 172. ungu-
la. 172. signa. 175. figu-
ra. 235.

Rhinocerotis significatio Alle-
gorica. 179. 180.

רנר *Rijm*, unicornu. 177.

Rhythium. 330. 331.

Romani non penetrarunt in
Indiam. 234.

S.

Samson taxatur. 274.

Scarabæus monoceros. 52.
54. ejus usus. 56. cornu-
tus. 52.

Skeleton lapideum. 370.
Schroter. 52.

Solis cultus. 90.

Spinturnix. 137.

Splendere. 244.

Statua vetus Harpocratis. 19.
Satyri. 313.

Sternuentibus veteres benè
ominati. 100.

Sternutamentum Orygis. 99.

Subulo Plinii. 68. 70.

Sudor statuarum. 278.

Sudor verus. 279.

Suppedaneum S. Crucis
184. 187. 193.

Syrii effectus. 98.

T.

T & Γ permutantur. 137.
Tabula vetus. 17.

Tali etymon. 137. 138. Si-
gnificatio duplex. 138.

Tali in humano corpore ad-
feruntur. 135.

Tauri Indici cornu. 164.

Terra Melitensis. 285.

Topau Indica avis. 45. de-
scribitur.

τῆ Græcorum. 177.

Triclinium Romanum. 309.
310.

Troianum excidium fictum.
226.

Tubi aquæductus diversi.
280. 281.

Turtur. 137. *Τρυγὸς*. *ibid.*

V.

Vacca cornibus cervinis.
131.

Vasa cornea. 340.

Venetæ sponsæ cornutæ. 11.
28.

Vermis cornutus. 57.

Verrucæ. 14. 31. 32.

Vhroxen. 129.

Vipera cornuta. 63. 64. ex
Istria in montes Euganios
traducta. 64.

Vitium. 32.

Vitrum fossile. 375.

U.

Ungula. 320.

Unguli. 321.

Ungulus, anulus. 319.

Unicornu crucis. 188.

Unicornu fossile. 365. bul-
lis. 285. Cassiani Putei.
376.

Unicornu Groenlandicum
verius dens. 112. lauda-
tum. 124. vera unicor-

nu signa. 275. ex unicor-
nu remedium universale
negatur. 296.

Unicornu succedaneæ . 353.
364.

Unionum raritas. 206.

Z.

Z Eila urbs Æthiopiæ.
131.

11527

11527

